

ÖTÜKEN

Peyami Safa

ŞİMŞEK

ÖTÜKEN

YAYIN NU: 45
EDEBÎ ESERLER: 18

T.C.
KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NUMARASI
1206-34-003178

ISBN 978-975-437-058-4

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®

İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 34433 Beyoğlu-İstanbul

Tel: (0212) 251 03 50 • (0212) 293 88 71 - Faks: (0212) 251 00 12

İnternet: www.otuken.com.tr

E-posta: otuken@otuken.com.tr

Kapak Tasarımı: grataNONgrata

Dizgi - Tertip: Ötüken

Kapak Baskısı: Birlik Ofset

Baskı: Yaylacık Matbaası

Cilt: Yedigün Mücellithanesi

İstanbul

PEYAMİ SAFA; (1899 - 15 Haziran 1961): İstanbul'da doğdu. Meşhur şair İsmail Safa'nın oğludur. Düzenli bir öğrenim göremedi. Kendi kendisini yetiştirdi. 13 yaşında hayata atıldı. Posta Telgraf Nezareti'nde çalıştı. Öğretmenlik (1914-1918), gazetecilik (1918-1961) yaptı. Hayatını yazıları ile kazandı. İstanbul'da öldü.

Kardeşi İlhami ile *Yirminci Asır* adlı bir akşam gazetesi çıkardı. Bu gazetede ilk hikâyelerini imzasız yayınladı (1919), *Kültür Haftası* (21 sayı, 15 Ocak - 3 Haziran 1936) ve *Türk Düşüncesi* (63 sayı, 1953 - 1960) adlarında iki de dergi çıkardı. Öldüğü zaman *Son Havadis* gazetesi başyazarı idi.

Peyami Safa halk için yazdığı edebî değeri olmayan romanlarını "Server Bedi" imzası ile yayınladı. Sayıları 80'i bulan bu eserler arasında *Cumbadan Rumbaya* (1936) romanıyla, *Cingöz Recai* polis hikâyeleri dizisi en ünlüleridir. Ayrıca ders kitapları da yazdı. Peyami Safa'nın fıkra ve makalelerinde sağlam bir mantık dokusu ve inandırıcılık görülür. Romanlarında olaydan çok tahlile önem verdi. Toplumumuzdaki ahlâk çöküntüsünü, medeniyetin yarattığı bocalamayı, nesiller ve sosyal çevreler arasındaki çatışmayı dile getirdi. Zıt kavramları, duygu ve düşünce tezadını ustaca işledi.

Romanları: *Şimşek* (1923), *Sözde Kızlar* (1923), *Mahşer* (1924), *Bir Akşamdı* (1924), *Süngülerin Gölgesinde* (1924), *Bir Genç Kız Kalbinin Cürmü* (1925), *Canan* (1925), *Dokuzuncu Hariciye Koşuşu* (1930), *Fatih-Harbiye* (1931), *Atilla* (1931), *Bir Tereddüdün Romanı* (1933), *Matmazel Noraliya'nın Koltuğu* (1949), *Yalnızız* (1951), *Biz İnsanlar* (1959). Hikâyeleri: *Hikâyeler* (Halil Açıkgoz derledi, 1980). Oyunu: *Gün Doğuyor* (1932). İnceleme-denemeleri: *Türk İnkılâbına Bakışlar* (1938), *Büyük Avrupa Anketi* (1938), *Felsefî Buhran* (1939), *Millet ve İnsan* (1943), *Mahutlar* (1959), *Mistisizm* (1961), *Nasyonalizm* (1961), *Sosyalizm* (1961), *Doğu-Batı Sentezi* (1963), *Sanat-Edebiyat-Tenkid* (1970), *Osmanlıca-Türkçe-Uydurmaca* (1970), *Sosyalizm-Marksizim-Komünizm* (1971), *Din-İnkılâp-İrtica* (1971), *Kadın-Aşk-Aile* (1973), *Yazar-*

lar-Sanatçılar-Meşhurlar (1976), *Eğitim-Gençlik-Üniversite* (1976), *20. Asır-Avrupa ve Biz* (1976). Ders Kitapları: *Cumhuriyet Mekteplerine Millet Alfabesi* (1929), *Cumhuriyet Mekteplerine Alfabe* (1929), *Cumhuriyet Mekteplerine Kıraat* (I-IV, 1929), *Yeni Talebe Mektupları* (1930), *Büyük Mektup Nümuneleri* (1932), *Türk Grameri* (1941), *Dil Bilgisi* (1942), *Fransız Grameri* (1942), *Türkçe İzahlı Fransız Grameri* (1948).

BİRİNCİ KISIM

PERVİN, karanlık bastığı için elinden kitabını bırakarak pencereye koştu. Başını biraz uzatarak dışarıya baktı, yağmur dinmişti.

Sabahtanberi ara vermeden yağın sessiz, ince nisan yağmuru; yalnız dışarıdan, küçük yokuşlarda akan su birikintilerinin hafif şırıltıları geliyor, yağmur damlalarını pamuklu bir kumaş gibi içerek yumuşayan, kabaran topraktan havaya, ince elenmiş toz zerrelere kalkarak, birinci kat penceresine kadar yükseliyordu.

Pervin herkesin hoşlandığı bu kokuyu, bahar yağmuruyla ıslanmış hafif toprak kokusunu içine çekerek nefes alırken, okuduğu kitabın verdiği hayalleri, gözünün önündeki manzaranın hakikî renklerine ve gölgelerine karıştırarak, tembel, müphem, tatlı bir hisle gözlerini kırptı ve daldı; ne düşündüğünü bilmeden, düşünüyordu.

Şuuru yavaş yavaş uyandı, yavaş yavaş farketti ki, okuduğu kitabı düşünüyor; sonra kitapta bir kadınla kendisinin benzeyişlerini düşünüyor! Sonra onunla çok benzeştiklerini düşünüyor! Sonra kendisi için de böyle bir kitap yazılabileceğini düşünüyor.

Işık yakarak tekrar okumağa başlamak için pencerenin önünden çekilirken durdu. Bahçede hafif bir ayak sesi

vardı. “O olacak” diye başını iyice uzattı, gördü ki o idi. Müfid, kocası.

Birden şu cümle aklına geldi: “Benim bir kocam var!” Bu kelime, koca, tuhafına gidiyordu! Koca!. Birkaç defa tekrarladı... Koca, koca, kocam; benim bir kocam var. Bu o kadar şaşılacak şey değil. Bütün evli kadınların kocaları var. Fakat bu his bu türlü kadınlara geliyor; bu türlü, yani, henüz evlenmiş kadınlara.

Pervin evleneli iki ay olmuştu.

İki aydanberi “karı-kocalığa” alışamadı! İki aydanberi, şu -kocasına dikkatle bakıyordu- elleri arkasında, başı öne eğilmiş, sendeliyerek yürüyen; zayıf, uzun, titrek, siliik, mariz insanı yadırgamaktan kurtulamamıştı. Halbuki Müfid’i evlenmeden çok evvel tanımış, evlenmeden çok evvel onunla samimî olmuştu. İzdivacın bu tuhaflığını anlamadı, anlamak için de zihnini çok yormadı! Ona vaktiyle bir doktor demişti ki:

“Hiçbir şeyi çok düşünmeyiniz! Yüzünüzün güzelliğini muhafaza etmek için size verebileceğim en iyi ilâç bu nasihattir.” Pervin bunun için kendi kendini dinlemekten, tahlil etmekten çekiniyordu.

Fakat düşünmek irade haricindedir. Yine gözleri dalıyordu.

Hava iyice kararıyordu. Nereden sızdığı, nasıl yayıldığı, etrafa nasıl dolduğu belli olmayan bir kara duman gibi, yaklaşan gecenin karanlığı heryeri bürüyor, bütün manzaraları silerek boşluğu şişiriyordu. Karşiki büyük tepe, koskocaman toprak yığını, gitgide bütün yuvarlaklıklarını, girintilerini, çıkıntılarını kaybederek mücessem bir şekil olmaktan çıkıyor, gökyüzünün hafif aydınlık zemini üstünde büyük bir uçurum yarığı gibi görünüyordu. Sonra tepenin kenar çizgileri de havanın karanlığına karıştı. Etekte, bazı evlerin ışıkları yandı. Evler görünmü-

yorlardı. Bu ışıklar, karanlığa mihlanmış birer altın çivi başı gibi muallâkta duruyorlardı. Tepenin arkasında bir tek yıldız.

Gözleri uzakların karanlığında kaybolurken, birdenbire ürkererek sıçradı. Çıplak kollarına kuru, soğuk bir şeyin değdiğini hissetmişti. Başını çevirdi! Sacid, Müfid'in dayısı. Karanlıkta yalnız yüzünün, gözlerinin, gömleğinin beyazıyla ağzındaki sigaranın kıvılcımı görünüyordu.

Sacid, Pervin'in kollarını bırakmıyordu. Genç kadın, çıplak etini kısıtıran bu sert parmakların mandalından kollarını kurtarmak için hiçbir hareket yapmadı. Yalnız birdenbire korkmuştu, fena korkmuştu, ensesinin tüylelerinden yakalanarak havaya kaldırılan bir kedi gibi korkmuş, yüreği oynamıştı.

- Korktum! dedi.

Sonra pencereden aşağı bir kıvılcımın uçtuğunu gördü: Sacid'in sigarası, karanlığın içinde ateşten bir çizgi çekerek aşağı iniyordu.

Sacid birşey söylemedi.

Eğildi.

Pervin'i ensesinden öptü.

Kadın yine kıınıldamadı.

Nemli ve yapışkan bir rüzgâr içeriye doluyordu. Islak bir çamaşır giymiş gibi üşüyerek titreyen Pervin, pencerenin önünden çekilmek istedi, fakat bütün vücudu Sacid'in kucağına dolmuştu ve kurtulmak ihtiyacıyla içinden gelen ilk büyük hamleyi de, Sacid'in kolları, Pervin'in göğsü üstünde kırdı.

Yeniden soğuk, diri dudaklar Pervin'in ensesine yapıştılar. Genç kadın saçlarının dibinden belkemiği boyunca keskin, soğuk bir raşenin indiğini hissediyordu. Bir buzlu su damlası gibi; ve gıdıklanarak başını silkeledi. Fakat bu kaçış dudaklardaki hırsı çoğaltarak tazyikini de

artırmıştı. Başını arkaya ve Sacid'in omuzlarına bıraktı. Boynunda da göğsünde de, omuzunda da bu dudakları duydu.

Üç senedenberi, daima o Sacid. Sert, dik, kavi, diri; her türlü mukavemet ümitlerini bir anda keserek muhkem kucaklıyordu.

Sonra Pervin'i bıraktı.

Genç kadın lâmbayı yakmak için yürüdü.

Aydınlıkta kamaşan gözlerini kapamıştı; açtığı vakit Sacid'in bir koltuğa uzandığını gördü. Biraz evvel Pervin'in okuduğu kitaba göz gezdiriyordu. Onu bir tarafa atarak başını kapıya çevirdi: Müfid içeriye giriyordu.

İkiside ona baktılar. Müfid'in yüzü bir tuhaftı, gözlerine kadar çukurlaşmış ve kararmıştı, hem ne zayıf yüz! Ve ne kadar sarı! Vücut kırılmış. Bacakların gövdeyi taşımak için tabii haddenden aşırı bir yorgunluğa katlandıkları, her adımda, iki dizin de fazla kırılışından anlaşılıyordu.

Pek yorgun görünüyordu. Pervin kocasını böyle görmeğe ne kadar alışmıştı; bu, kendisine hüzünden başka hiçbir hissin tavrı yaraşmayan melûl adamdı. Karısına ve dayısına dikkatle baktı, yutkundu.

Odanın ortasındaki masanın başına gelerek yorgun kollarını dinlendirmek ister gibi ellerini koydu, bir bacağını dik tutarak öteki dizini hür bıraktı, başını önüne eğerek durdu.

Susuyorlardı.

Konuşmak cesaretini kıran ağır bir hava hepsine abanıyordu.

Müfid avucunu başına koydu, karısına bakarak:

- Hastayım! dedi.

Sacid yine kitabı eline almıştı.

Pervin sordu:

- Ateşin var mı?

- Biraz.

- İlâç al!

- Yatacağım.

Bunu söyler söylemez Müfid odadan dışarı fırlamıştı; o kadar çabuk çıkmıştı ki, Sacid de, Pervin de, onun yalnız uçan ceketinin eteğini gördüler.

Sacid kitabı atarak hemen ayağa kalktı; kocasının yanına gitmek için odadan çıkmaya hazırlanan Pervin'i tuttu.

- Bırak Sacid!

Erkek bırakmıyordu.

Kadın, Sacid'le yaptığı birçok mücadele tecrübelerinde hep mağlup olduğunu hatırlayarak, mukavemetten yine çekinmiş, soruyordu:

- Ne istiyorsun?

- Şuna yüz verme.

- Kıskanıyor musun?

Erkek cevap vermedi.

- Peki niçin?

- Ona sarfettiğin vakte acırım.

- O benim kocam. (Son kelimeyi söylerken gülüyordu.)

- Benim de kızkardeşimin oğlu.

- Ve hasta.

- Olmasaydı.

- Ne olmasaydı?

- Hasta.

- Hasta olmamak elimizde midir?

- Şüphemi mi var? Ben ömrümde pek az hasta oldum. Hepsinde de ihmallerimin cezasını çektiğimi biliyorum.

Pervin ona yavaşça gözlerini kaldırdı. Sacid'in yüzüne bakarken daima korku duyuyor ve bu his, gözlerinin hareketine tesir ederek bakışlarını ağırlaştırıyordu. Yine doktorun tavsiyesini hatırlayarak kendini tahlil etmekten çekindiği için bu korkunun nereden geldiğini bilemiyor, çünkü aramıyordu. Fakat bu erkek, hem korku veriyor, hem cezbediyordu.

Yalvarmayı denedi:

- Bırak, Sacid. Gideyim, uyutayım onu, gelirim. Sen burada bekle.

Sacid, Pervin'i dinlemek istemiyerek yalnız kendi arzusunu takibediyor, kadını bileğinden çekerek bir koltuğa götürüyordu. Oturttu. Kendisi ayakta durarak kitabı eline aldı.

- Bunu okudun mu?

- Daha bitirmedim.

Pervin kaşlarını çatmıştı. Sacid kitabı attı ve kadına:

- Haydi git! dedi.

Yalnız kalınca yere attığı kitaba doğru yürüdü, onu almak istedi. Fakat vazgeçti.

Yine düşünmeyi tercih ederek bir koltuğa uzandı.

Pervin yatak odasına, koşarak girmişti. Birdenbire durdu. Müfid uyuyordu galiba. Kadın yaklaştı. Kocasının gözleri yarı kapalıydı ve kirpikleri arasında kalan ince bir çizgiden ıslak, donuk bir parıltı geliyordu. Yüzü o kadar sarı ki, bembeyaz yastığın üstünde, boyalı bir mukavva yuvarlağı gibi duruyor. Ağız açık. Alt dudağı öne doğru çıkarak biraz sarkmış. Gece uyur uyumaz Müfid'in böyle ağzını açarak, rahat nefes almak için dudağını öne uzatmak âdeti olduğunu hatırlayarak Pervin düşündü: "Demek ki uyuyor."

Üstüne eğildi. Müfid güzel bir koku almış gibi kuvvetle teneffüs etmeğe başlamıştı. Sonra dilini damağına yapıştırarak lezzetli bir meyvenin usaresini emen bir insan gibi ağzını hafifçe şapırdattı ve gözlerini açtı. Pervin'i görür görmez, nefret kadar şiddetli bir iğbirarla yüzünü buruşturarak tekrar gözlerini kapadı ve kaşlarını çatarak göz kapaklarını sıktı. Müfid'in alnına konmak için kalkan Pervin'in eli, cesaretsizlikten havada kalmıştı. Elini çekti. Kocasının bütün bu nefretine lââyık olduğunu hissetmişti. Artık Müfid'in yüzüne de bakamayarak başını duvardaki resimlerden birine kaldırdı. Yalnız resmin simsiyah çerçevesini yarım yamalak görüyor, sebebini bilmediği fena bir iç sıkıntısıyla gözleri dalıyordu.

Kocasının yüzüne tekrar bakınca, onun da kendisine kıvıldamayan gözlerle baktığını gördü. Müfid'i tanıdığı gündenberi gözlerinin bu kadar büyük olduğuna dikkat etmemişti. Büyük ve güzel erkek gözü. Derhal Sacid'in gözlerini hatırladı. Dört göz, çifter çifter, hayalinde parlıyordu. Mukayese yaptı. Sacid'in gözleri canlı, parlak metin, fakat... Nasıl derler? Sathiydi. Müfid'in gözleri yorgun, soluk, zayıf, ama derin, içerlekti, bebeklerine baktıkça insanı karanlıklara çekiyor, olduğu yerden alâkasını kesiyor, gözlere karartı veriyordu.

Bunu düşünürken de Müfid'in gözlerine baktığı için etrafında koyu bir karanlık hissetti. Müfid gözlerini bir defa kırpınca Pervin kendine geldi ve elini kocasının alnına koyarak sorabildi:

- Dinlendin, iyisin değil mi?

Teneffüs etmek için bu suali bekliyormuş gibi, Müfid içini birdenbire boşaltan kuvvetli bir teneffüsten sonra:

- Çok fenayım, dedi.

- Ateşin yok ama...

Fakat gözleriyle fenalığın vücudunda olmadığını hissettirdi. Pervin anladı. Ve tereddütle sordu:

- Niçin?

- Sen onu bilirsin.

Kadın bir anda şunu düşündü: “Acaba Müfid, Sacid’le beni gördü mü?” Odadaki vaziyeti hatırlamaya çalıştı: Lâmbayı yakmak için yürümüştü, ışık birdenbire vurduğu için kamaşan gözlerini yummuştu, sonra açtı, Sacid’in koltuğa oturmuş olduğunu gördü. O sırada Müfid içeriye girmişti. Acaba daha evvel kapının önünde miydi? İçeriye bakıyor muydu? Ayak sesleri... Ayak seslerini hatırlamak lâzım. Fakat bunlar pek müphem. Ayak sesleri... Sofada bir tahta gıcirtısı işitir gibi oluyor. Bu da o kadar keskin değil... Hayır, hatırlamıyor.

Müfid’in başı yastıktan biraz kalkarak Pervin’e yaklaşmıştı. Kadın bir korku geçirdi. Kocasını öyle fena bakıyor ki. Ne var?

Müfid, Pervin’in omuzlarını tutarak başını kendine doğru çekti:

- Ne düşündün şimdi? Neden ben sana: “Sen onu bilirsin!” dedikten sonra düşünceye daldın?

Pervin şaşırıldı:

- Hiç! “Sen onu bilirsin!” dedin de... Düşündüm.

- Ne düşündün?

Kadın, kendini topladı:

- Bildiğim şey nedir diye düşündüm.

Müfid başını Pervin’e biraz daha yaklaştırarak sordu:

- Nedir?

- Bilmiyorum ki. Bildiğimi sen iddia ediyorsun, bir şey bilmiyorum.

Müfid’in başı yastığa düştü. Yüzü rahatlamıştı. Pervin kocasının şüpheinden kurtulduğuna sevinerek rahat bir

nefes aldı, fakat bunun da Müfid'e şüphe verebileceğini hemen düşünerek, rahat nefes alışına bir sebep aradı:

- Oh... Bu halleri bırak... Üzülüyorum canım... Sana birşey oldu. Eskiden böyle değildin, son günlerde böylesin.

Müfid karısının bu sözlerini dikkatle dinlemişti. Gözlerini etrafa çevirerek düşündüğünü gizlemek isteyenlerin yaptıkları gibi sabit bir tarafa bakmaktan çekiniyordu. Pervin'in yüzüne, kulağına, sonra başının arkasında kalan karyola demirine, balkon kapısına, duvarlara, levhalara bakıyor, düşünüyordu. Gözleri nihayet yine Pervin'in gözlerinde durdu.

Kadın, kocasının söylemek isteyip de söyleyemediği şeyi anlamak için sordu:

- Son günlerde niçin böylesin? Nen var?

Müfid, kısık sesle cevap verdi:

- Şüphe ediyorum.

Pervin bu cevabı vaktinde sezdiği için, kocasının ithamı karşısında nasıl davranacağını hesap etmişti. Şaşırmadı. Yani tam vaktinde güldü, gülerken pek masum görüldüğüne emin olması da muvaffakiyeti çoğaltıyordu.

Müfid utandı. Evvelki cümlesine hemen bir kelime ilâve etti:

- Ondan şüphe ediyorum.

Kadın, gülmekte devam ediyor. Müfid'i utandırmak zevkenden geri kalmamakta zalimane ısrar gösteriyordu.

Müfid'in sarı yüzüne hafif bir kan doldu. Kendini müdafaa etmek için vücudu gerilerek yukarı doğru kalkıyor, başı dikiliyordu:

- Ondan şüphe ediyorum, anlıyor musun, ondan... Sana emin olduğumu söylemeğe bile lüzum görmem... Fakat, reddedileceğine emin olsam bile, onun sana do-

kunmasını istemiyorum. Hayır... Dur... İtiraz mı edeceksin?... Dur... Ben onu bilirim, ben onu bilirim, sus... Hayatımız beraber geçmiştir: Kendi de zaten gizlemez ki... Ahlâkla münasebeti olmayan bir adamdır. Herşeyi yapar, herşeyi... Muktedir olabildiği şeyi yapar ve izini katiyyen belli etmez.

Yüzü daha fazla kızararak devam etti:

- O neler yapmıştır o... Bütün hayatı hıyanetlerle doludur. Mahkemelerin tanımadığı bir mücrimdir o... Asılacak, etleri param parça yolunacak adamdır o... Sana, ben bilirim, diyorum, onu ben bilirim. Annem sağ olsaydı da ona soraydın... Yengem, onun karısı hayatta olsaydı da onu dinleseydin...

Pervin mırıldandı:

- Bunlardan bana ne?

- Fakat o herşeye muktedirdir. Ah, ne namuslu kadınlar bilirim ben ki, ona mukavemet edememişlerdir. Sen de bilirsin ya. Bazı şeylerini öğrenmedin mi? Onu eskiden beri tanıyorsun... Ne kadar oluyor, siz tanışalı?

Pervin başını önüne eğerek cevap verdi:

- Üç sene.

- Üç sene!

Müfid gözlerini açtı. Bu rakam onu tedhiş etmiş gibiydi. Bir kere daha fısıldadı: Üç sene!

- Üç sene var mı siz tanışalı?

- Değil mi ya? Seni bana o takdim etmedi mi?

- Biliyorum... Fakat... Zaman ne çabuk geçmiş... Üç sene!

Bir daha söyledi:

- Üç sene!

Bu üç sene içinde meçhul bazı vak'alar tasavvur ederek Müfid'in yeni bir takım şüphelere düşeceğini anlayan

Pervin, tam ânını bularak, hemen kocasının elini tuttu. Bu bir kadın eli gibiydi; küçücük, terlemiş, sıcacık, yumuşak el, ikisinin de avuçlarının dipleri birbirine yapıştı. Kanın deveranını hissediyorlardı. Müfid'de nabız daha çabuk atıyordu.

Pervin boş kalan elini Müfid'in fanilasından içeriye sokarak tam kalbinin üstüne koyduktan sonra, yavaş yavaş, göğsünü okşamaya başladı. Nüvâzişlerin, uzvî tahas-süslerin yardımıyla, bir erkeğe, kanaat gibi, itimat gibi hislerin telkin edilebileceğini, kadınların tabîî sevkleriyle bilen Pervin, bir taraftan kocasının elini sıkarak öte taraftan göğsünü okşayarak onu teskine çalışıyor, kalbin evvelâ pek çabuk çarpan intizamsız vuruşlarını yavaş yavaş tanzim ederek tabîî haline getiriyordu.

Müfid'in gözleri süzüldü.

Bu çok tatlı bir andı. Şüphenin zekâ üzerindeki ağır boyunduruğundan yeni kurtulan ruhun ilk hürriyeti içinde, büyük bir mânevî eziyetten uzvî ve ruhî zevklere intikal eden hasta adam, bir morfin uyuşukluğuyla gevşiyor, derin, rahat nefes alıyor, sanki bacaklarının, kollarının, bütün vücûdunun tabîî hadden fazla uzadığını hissediyordu.

SACID sofrada yalnız kaldı. Onbeş yirmi sene evvel yine bu masanın etrafını çeviren aile halkının çokluğuyla bu yalnızlığın tezâdı onu biraz tehyïc ederek bazı hatıralarını uyandırmıştı. Şurada, şimdi kendisinin oturduğu yerde, babası Mahmut Paşa, sağında annesi Ferhunde Hanım, solunda büyük ablası ve Müfid'in annesi Tabende, onun yanında küçük hemşiresi Şayeste, karşısında da kendisi otururdu, senelerin tahkim ettiği âdetlerden olduğu için bu tertip hiç bozulmamıştı.

Şu sofraya etrafında toplanan aile üyelerinin Sacid'deki intibası o kadar diri idi ki, şimdi bile, babasını beyaz top sakalıyla, kalın kaşları altında çukurlaşan biraz bulanık, biraz durgun, biraz soluk, fakat nafiz bakışlarıyla çenesinin altına sıkıştırdığı peşkir üstünde, balmumundan yapılmış sahte bir kafa gibi duran hareketsiz başıyla görüyordu.

Sacid babasını çok beğenir, fakat hiç sevmezdi; yalnız gün geçtikçe anlıyordu ki, Paşa ona kuvvetli bir insan örneği olmuş ve ailevî terbiye sirayetiyle, oğlunda, ölünceye kadar sarsılmayacak itiyatlar bırakmıştı. Baba oğlunun çok benzeştiklerini söyleyenler az olmadığı gibi, Sacid de, hayat hakkındaki telâkkisinin babasınıninkine pek yakın olduğunu hergün biraz daha iyi anlıyordu.

Mahmud Paşa garip bir şahsiyetti; müvesvis, fakat metin; kinci, haris, fakat kendine hâkim; insanların sayılı zaafalarını gayet iyi bildiği için bunlardan kendini koruyan; din, memleket, aile duygularına her vakit yüreğini kaptırmayan; kimseye minnet ve emniyet etmeyen; insandan kaçan, infiradî yaşayan; pek az konuşan; bedbin, haşin, dostsuz; biraz hain, biraz korkunç bir adam.

Kendisine istediği nazırlığı vermediği için Abdülhamid'e kızarak Bağlarbaşı'nda yaptırdığı bu köşke çekilmiş, Otuzbir Mart'a kadar, oniki sene vapura binip köprüye inmemişti. Bu oniki senenin nihayetinde bir kere köprüyü geçti; o da Eyüb Sultan'a gitmek için, tabut içinde.

Bu köşkte bir canlı cenaze gibi yaşamıştı. Ancak yemekte ailesiyle temas ediyor, kahvesini içerken Sacid'le biraz konuşuyor, erken yatıyor, gündüzü koruda veya odasında, hiçbir şey yapmadan, çok su ve az sigara içerek geçiriyordu. Bahçede, koruda, sofada, karısına, kızlarına, hizmetçilerden birine rastgelecek olursa, büyük bir ıstırap duymuş gibi yüzünü buruşturarak başını çeviriyor, hızlı adımlarla uzaklaşıyordu. Köşkte onun insandan kaçmak huyunu bilen herkes, tesadüf olarak bile karşısına çıkmamak için, uyandığı, koruya gittiği, odasında kaldığı saatleri hatırlamaya mecbur oluyorlardı.

Karısını ve çocuklarını pek sevmedi. Ferhunde Hanım' dan ayrı yatıyordu. Yalnız Sacid'e karşı biraz zaafi olduğunu söylerler. Kızı Tabende hassas bir kadın olduğu için, Paşa onu da torunu Müfid'i de şiddetle istihfaf ederdi: "Bu oğlan da anası gibi mızımız; yufka yürekli... Adam olmaz!" diyor, bunu Tabende'nin yanında da, Müfid'in yüzüne karşı da her zaman tekrar ediyordu:

- Bu oğlan adam olmaz!

Paşa av meraklısıydı ve bu zevkini oğluna da vermek istiyordu. Birkaç kere, “flaber” tüfeklerinin nasıl kullanılacağını oğluna öğretmek için Sacid’le beraber koruya çıktı. Bir defasında, Müfid de yanında idi. Av tecrübelerini bitirdikten sonra köşke dönüyorlardı; yanlarından bir kurbağa geçti. Paşa torununa dönerek:

- Müfid şunun üstüne bas! dedi. Çocuk geriye çekildi. Sacid derhal ileri atılarak ayağını kurbağanın üstüne, hem öyle kuvvetli basmıştı ki hayvanın derisi altından parçalanmış kanlı et parçaları fırladı ve başı bir yılan gibi uzayarak dışarı aktı. Müfid o zaman onbir yaşında idi, ağlayarak köşke kaçmıştı. Paşa arkasından: “Miskin!” diye bağırды, sonra Sacid’e dönerek:

- Aferin! dedi. Merd olmalı. Kanun menetmeseydi ben adam öldürmek bile isterdim.

O vakit Sacid onbeş yaşında idi, babasının bu iddiasını bir gün öğünme telâkki etmişti; fakat şimdi düşünerek kendi kendine söylendi: “Yapar mı yapardı!”

Bu Mahmud Paşa, bu zaafsız, haşin, sevimsiz adam, gençliğinde kadın muvaffakiyetleriyle meşhur hovardalardan biriymiş. Sacid babasının maceralarını ötekenden berikinden işittikçe, ailesinin ve tanıdıklarının ihtiyar kadınları arasında Paşa’nın elinden geçmemiş pek az insan görüyordu. Sacid bu hususta da babasına çekmişti.

Paşa Otuzbir Mart vak’asına bir ay kala öldü. Hastalığında oğluna bazı nasihatlarda bulunmuştu. Sacid’in bu tavsiyeler arasında kıymetini bulduğu birçok sözler var ki hatırandan çıkmıyor. Hem felsefi hem amelî kıymeti olan bu tavsiyelerin hayatta işine yaradıklarını tecrübe etti. Paşa’nın söyledikleri şuna yakın bir şeydi:

- Oğlum! demişti, kimseye acıma, kimseye kızına, kimseye dost ve düşman olma. Sana biraz irad bırakıyo-

rum, bunları iyi kullan ve parasız kalma. Para ya kadında, ya kumarda yenir; kumar oynama, onun yerine ava merak et; av hem kumar kadar meraklı, hem faydalıdır. İyi bir çapkın olmak istiyorsan kadına para yedirme! Kadınlar fedakârlık ettikleri erkekleri severler; onlar sana yedirdirsinler. Mahkemeye ve zindana düşmeden istediğini yap. Aleyhinde söyleyen ne kadar çok olursa o kadar iyi yaşarsın. Sen sevme, seni sevmelerine izin ver. Bil ki dünyada iki zevk ve bir eğlence vardır. İki zevk: yemek ve kadın; bir eğlence: av. Üst tarafı kuruntudur. Paranı iyi kullanırsan itibar, kadın ve istirahat senindir. Bu dünyada başka şey arayanların da zahmetlerine acırım.

Babası öldüğü gün Sacid, bu adam için ev halkının gözyaşı dökmüş olmalarına şaşmıştı. Onlara bakarak Sacid'in de gözleri yaşarmıştı ama bunu hissî bir sirayete atfediyordu.

Annesi Ferhunde Hanım, Paşa'nın zıddıydı: Faziletkâr ve dindar bir kadın. Paşa'nın zemmedildiği her yerde, Hanımefendinin adı göklere çıkarılıyordu.

Ferhunde Hanım'a büyük kızı, Müfid'in annesi Tabende çok benziyordu. İkisinde de aynı hissî tabiat: fedakârlık hissinin şiddeti, fazla olarak Müfid'in annesinde herkese hayret veren bir hassasiyet vardı. Müfid ana tarafının bütün ruhî varlığına tevarüs etmiş gibi annesine de, büyükannesine de çok benziyordu.

Paşa'nın küçük kızı Şayeste, mazlum bir kadındı. Bir o sağ kaldı ve Çengelköyü'nde oturuyordu. Ferhunde hanım ile Tabende, Paşa'dan iki ve dört sene fasıla ile vefat etmişlerdi. Şayeste hanım o zaman köşkten ayrıldı ve Sacid'le, Müfid'i kalfalardan bir tanesiyle köşkte bıraktı. İki erkek on senedenberi beraber oturuyorlardı.

Müfid'in annesi müsrif ve misafirperver bir kadın olduğu için oğluna birşey bırakmamıştı; hattâ bazı borçlarını hâlâ Sacid ödüyordu. Müfid'e de hep dayısı baktı. Mariz adam girdiği işlerde muvaffakiyetle çalışmaya vakit bulamadan hastalanıyordu.

Köşkten büyüklerin hayaletleri çekildikten sonra, Sacid, irad sahibi genç erkeklerin yaptığı gibi kadın âlemine daldı. Köşke bir çok kadın davetlileri geliyordu.

Bunlar, hep tercümei hallerini İstanbul'da birçok insanların bildiği mâcera kadınlarıydı: Sık sık nişanlanıp ayrılanlar, hiç evlenmedikleri halde erkeksiz yaşamayan kızlar, büyük bir hadise çıkarıp kocalarından ayrılarak dillerde dolaşan dullar, kâh İstanbul'da, kâh İzmir'de, kâh Berlin'de veya Nis'te yeni bir koca ile gezen kadınlar... Sacid, biribirlerini pek iyi tanıyan ve başlı başına bir kitle teşkil eden bu kadınların çoğuyla konuşuyor ve dışilerin bu nev'ilerine kıymet veriyordu.

Pervin de bunlardan biriydi; üç senedir köşke gelip gidiyordu. Müfid çokluk bu kadınların yanına çıkmazdı; bu kadınlarda, kadında aradığı ruhî mümtaziyeti bulamıyor ve bu erkek iradeli, cesur, pişkin, tecrübeli mahlûklara karşı bir nev'î nefret, kinle karışık keskin bir istihfaf duyuyordu.

Köşkte ve şefkatli kadınlar içinde büyüdüğü için zayıf, iradesiz, cemiyetlere bîgâne, ilk gençliğine mahsus inziva duygularıyla kalbi dolu, en güzel tabii sevklerinin tezahüründen bile utanan, beceriksiz, vahşi ama doğuştan nezih ve hassas, çekingen ve kibar bir tabiatı vardı. Sacid'in misafirleri ondan hoşlanıyorlar, fakat, bazı eğlentilerde Müfid meclisi bırakarak, bir daha gelmemek üzere odadan çıktığı vakit, bu çocukluğunu gülünç bularak, Sacid'e soruyorlardı:

- Kuzum senin bu Müfid'in huyu değişmeyecek mi?

Sacid kendini bildi bileli hemşirezadesine ehemmiyet vermemişti. Onu hastalıklı, eksik, yarım doğmuş, kafası pek büyük veya bacakları pek uzun, yahut da büyük bir kuyrukla dünyaya gelen "galatı hilkat"den biri yerine koyuyor, ona dair bir şey söylemeğe bile lüzum görmiyerek bir omuz silkintisiyle cevap veriyordu:

- Bırakın canım... Ne hali varsa görsün!

Yalnız Pervin onu müdafaa ediyordu:

- Kibar çocuk... Nesi var Müfid Bey'in? Ona haksız yere hücum ediyorsunuz!

- Yok canım... Hücum falan etmiyorum... Pekâlâ... Kibar çocuk olsun... Ben birşey demedim ki!

Pervin bu kadın zümresi arasında yaşamakla beraber onlardan epey farklıydı; evvelâ hepsinden genç, yirmi dördünü sürüyor; sonra dillere düşen bir sergüzeşti yoktu. Yalnız onsekizinde iken yaşlı bir doktora nişanlanmış, adamı kendisine deli ettikten sonra onunla evlenmeğe razı olmamıştı. Hâlâ kadınlığını başkalarına teslim edilmemiş gizli bir kuvvet gibi taşımaktan zevk alıyordu.

Nişanlandığı doktorun iddialı teşhisine göre Pervin, "isterik" idi. Tabiatın ilk çizgisi; televvün. Birgün, bir saat, bir dakika içinde, inanılmaz bir süratle sevinçten kedere, kahkahadan gözyaşına geçiyordu. Bazı, yanaklarını kızartan, güzellik derecesinde zengin bir talâkatla konuşuyor; bazı, hayallere dalarak, yahut bir nevi zihin uyuşukluğu içinde hiç sesini çıkarmıyor, uzun müddet sâkit kalıyordu.

Ona çok düşünmezse güzelliğini muhafaza edebileceğini haber veren de bu doktordu.

Pervin'in ruhu, arasından geçtiği sahillerin şeklini alan bir nehir gibi, haricî telkinlere ve her an değişmeye

müstait idi. Birgün evvel neş'eli, sevimli iken, en küçük bir haricî tesirle ruhunun serbestisini kaybediyor, herşeye kızıyor, talihine güceniyor, herşeyden alâkasını kesiyor ve dün sevdiği insana karşı bugün derin bir soğukluk duyuyordu. Kâh öfkeli ve mülâyim, kâh zalim ve hayırhah, daima ifrata meyyal, ilk hareketlerine nadiren hâkim, iradesiyle tabîi sevki arasındaki muvazeneyi teminden ekseriya âciz bir kadındı.

Sacid, Pervin'in mizacını teşhis edinceye kadar, ona karşı en küçük âşıkâne muvaffakiyetten mahrum, âciz kalmıştı. Neden sonra henüz mürahiklikten kurtulmayan bu kadın ruhunun tenevvülerine dikkat ederek maksudında ilerlemeye başladı ve iki senelik mücadeleden sonra, ona temellük etti.

Pervin, kendinde bulunduğunu hiç ummadığı şiddetli bir zaaf anında cinsî temayüllerinin bütün varlığını kapladığı kısa bir saniye zarfında Sacid'e teslim olmuştu. Akı başına gelir gelmez, hüngür hüngür ağladı. O günden sonra aylarca Sacid'e karşı sarsılmaz bir kin taşıdı; bu gayz, Müfid'in dayısına karşı beslediği kinle ittifak ederek ikisini birleştirdi. Müfid'le Pervin arasında, tahassüs tarzlarının bir kaç köşeden iştirakıyla, bir nevî kuvvetli tecazüp hasıl oldu. Bu, aşk mıydı? Cidden seviştiler mi? Pek anlaşılmadı. Müfid hakiki duygusunu herkesten ve Pervin'den gizliyordu. Pervin de kendi mütelevvin ruhunu tahlilden âciz olduğu için sevip sevmediğini anlamıyor, kimseye birşey söylemiyordu.

Arkadaşları Müfid'le Pervin'i evlenmeğe teşvik ettiler. Herkes bu iki acaip şahsiyetin bir çatı altındaki hayatını meraklı bir hâdise telâkki ediyordu. Sacid de bu izdivaca itiraz etmedi. Zira Pervin'e karşı alâkası, herhangi bir kadın için beslediği küçük tecessüsten ve alelâde cinsî meyilden fazla değildi.

Müfid'le Pervin gösterişsiz evlendiler. Köşke hep o malûm simalar doldu. Bir gece içildi ve eğlenildi. Müfid Pervin'in mazisine dair hiçbir şey bilmiyor ve öğrenmek istemediği de anlaşılıyordu. Dayısıyla Pervin arasındaki münasebeti de hiç hissetmemiş, çünkü Pervin'in aylarca Sacid'e karşı soğuk durduğunu görmüştü.

Müfid'le Pervin, izdivacın ilk ayını, dışarı hiç çıkmadan köşkün içinde geçirdiler. Bahçede, koruda, geniş sofalarda geziyorlardı. Pervin bu köşkü çok sevmiştii.

Mahmut Paşa'nın kendi tarifiiyle yapılan bu köşk, İstanbul'un o büyük, nâdir binalarından biriydi ki içinde böyle üç kişilik bir aileyi değil, birkaç nesli barındırabilirdi. Cephesi şose üstünde, arka tarafı Çamlıca'ya kadar geniş bir arazi parçasını görerek bağlara, bostanlara nâzırdı; binanın sağ tarafında, çamlıklarla dolu, büyücek bir koru vardı.

Köşk üç katlıydı, fakat en alt kat, bir bahçenin seddi hizasına geldiği için fazla karanlık olduğundan, Paşa'nın zamanındanberi eşyasız, metrûk bırakılmıştı. Şoseden binanın ikinci katına giriliyor, büyük bir sofa bu katı, birbirinin aynı iki daireye ayırıyordu. Bu binanın garabetlerinden biri de, iç içe geçme birçok dehlizleri bulunmasıydı.

Pervin, bir hafta bu dehlizlerde gezdiği halde, köşkün taksimatını lâıykıyla hatırında tutamamıştı:

- Paşa'nın garip bir zevki varmış! diyordu.

Müfid uzak bir maziyi kolaylıkla hatırlayanlar gibi gözlerini kırparak cevap verdi:

- Büyük babam esrarlı şeyleri çok severdi. Kendi de böyle bir adamdı. Onun hayatında hiç kimsenin bilmediği vakıalar olduğunu tahmin ediyorum. Hem bilir misin? Hâlâ ondan korkuyorum. Sağlığında, bu sofalarda kimse ona

rastgelmek istemezdi, beyaz entarisiyle, hırkasıyla, beyaz sakalıyla bir heyûlâya benzerdi. Ben ona bu karanlık sofalarda bir iki defa rastgeldim. Gözlerini yüzüme öyle bir açmıştı ki bembeyaz iki delik görüyordum. O hızlı yürüdü, ben kaçtım. Hâlâ içimde o korku var, hâlâ bu sofalardan geçerek ona rastgeleceğim diye etrafıma ürker bakıyorum. Bilir misin ki bu köşk tuhaf gölgelerle doludur. Alt kata hiç inemem. Küçüklüğümdenberi orasını fevkalbeşer mahlûklarla dolu zannediyorum. Orada hiç eşya yoktur. Camekânlı kapısı kilitlidir. O kapının açıldığını hiç görmedim. Şayet, günün birinde açılacak olursa, içinde masallarda olduğu gibi, “Kırkıncı odanın tavanına asılı” bir adam görmekten korkuyorum.

Pervin, Müfid’in sözlerinden bir cümleyi hatırında tuttu: “Bu köşk tuhaf gölgelerle doludur.”

Akşamları, uzun, karanlık dehlizlerde, kâh bir kapı aralığından kâh bir camekândan sızan karışık ziyalar içinde binanın her parçası, bir duvar kenarı, bir pervaz, bir kapı kanadı, biçimleri farkedilemeyen kara hayâletler gibi görünüyor ve bazı bunlardan biri, kuvvetli bir rüzgâr dalgasıyla sallanarak insanı korkutuyordu.

Köşkün esrarlı hüviyetini canlandıran şeylerden biri de, içinde türlü türlü seslerin garib akislerle çınlayışı, uğuldayışıydı. İnsan ayağı basmadığı zamanlar bile merdivenler, kendi kendine çıtırdıyorlardı, boş odalardan duvarlara vurulan bir yumruğun gürültüsüne benzeyen sesler geliyordu, üst katta biri yürüdüğü vakit, ayak sesleri, uzaklarda gürleyen bir top sesini andırıyordu. Hele fırtına gecelerinde, açık bir denizin dalgalarına tutulmuş vapurların içindeki sesler, büyük gürültüler, kanat çırpmaları, çerçeve zangırtıları, türlü gıcırtilar, hattâ infilâklar duyuluyordu.

Bütün hayatını burada geçiren Müfid'in ruhî teşekkülü üzerine bu köşkün büyük tesirleri olmuştu, muhayyilesine "daima bir facia beklemek" vehmi bu binadan geldi, korkunç dehlizlerde yürürken fevkaltabia, nâgeh-zuhur bir vak'aya uğrayacağını tevehhüm etmekten hiç kurtulamamıştı, ekseriya Paşa'nın hayaletine rasgelmekten korkuyor, bazı da, adım atarken, ayaklarının altına bir uçurum açılıverecekmiş zannediyordu. Bu vehimler ilerledi, o raddeye geldi ki, Müfid hayatında büyük bir faciaya uğrayacağını kat'î bir hiss-i kablelvuku ile biliyor, her hadisede, bu yakın veya uzak felâketin bir işaretini arıyordu. Bir uçuruma gerilen ip üstünde yürüyormuş gibi, her an sukut korkusuyla, yüreği çarparak, emniyetsiz yaşıyordu. Evlenmeden evvel, "Nazikter Kalfa"yı odasında yatırırdı. Pervin'e karşı duyduğu şiddetli alâka hesaba katılmazsa, onu izdivaca sevk eden büyük ihtiyaçlardan biri de yalnız kalmamak ıztırâıydı. Fakat evlendikten sonra, yeni bir takım his ihtilâtlarıyla, bu facia vehminin arttığını, korkularının çoğaldığını duydu. Bunu Pervin'e itiraf edemiyordu. Söyleyemiyordu ki:

- Başımın ucunda bir musibet gezindiğini hissediyorum, korkuyorum, sebebini bilmiyorum, bu evden çıkılm artık, Pervin.

Yalnız geceleri birkaç defa uykusundan uyanarak yatağın içinde oturuyor, etrafı dinliyor, oda kapısına, pencerelere dikkatle bakıyor, uyku arasında şursuzca hissettiği mübhem ve derin korkuların birer vehim olduklarına kendisini inandırıncaya kadar başını yastığa koymuyordu.

Böyle birçok geceleri kâbuslu geçti.

EVLENMEDEN evvel de, evlendikten sonra da Müfid bu köşkü bırakıp çıkmaya muvaffak olamadı. Arzusunu bir iki defa Pervin'e açarak:

"Bu köşkten çıksak iyi olur!" demişti. Pervin bu arzuya ne iştirak, ne itiraz etti. Kocasının cümlesini, sesinin perdesini bile taklit ederek, aksiseda gibi hükmi bir iade ile tekrar ediyordu: "Çıksak iyi olur." Müfid bu duygusuz tekrarda kendindeki iştiyakın aynını bulamadığı için ısrardan vazgeçmişti, fakat o gecenin sabahı, yatakta gözlerini açınca, ıstıraplı bir uykuda gizli gizli çalışan müfekkiresinin birçok muhakemelerden sonra verdiği şuursuz bir karar imiş gibi, köşkten çıkmak iştiyakının irade haline geçecek derecede kuvvet kazanmış olduğunu hissedererek Pervin'e tekrar söyledi:

- Bu köşkten çıkalım Pervin!

Kadın endişeli bir hal aldı, bu teklifin kendisine her vakit birçok şeyler düşündürdüğünü Müfid'e hissettirmek için, bir yandan gözleri dalarken, bir yandan da hissiz bir tekrar ile cevap verdi:

- Çıkalım.

Müfid bu cevaptaki hareketsizliğin hakiki sebebini bilmeden, Pervin'e de kendi arzusunun şiddetini telkin

etmek için bu köşkün içindeki hayata karşı duyduğu nefreti anlatıyordu:

- Doğdum doğalı bu evin içindeyim. Başka hiçbir evde yaşamadım. Fakat hâlâ bu köşkü yadırgıyorum, burada yabancılığımı hissediyorum, hâlâ buradan korkuyorum. İzdivacımızdan evvel kaç defa buradan çıkmak istedim. Tek başıma yaşamaya razıydım ve muktedirdim, teyzemin evine de gidebilirdim, fakat yine kımıldayamadım, beni buraya hapseden gizli birçok rabıtalılar var, bunların ne olduklarını bilmiyorum. Fakat... Artık çıkalım, sen de beni teşvik et, bana kuvvet ver; belki dayım itiraz edecektir, evvelce de razı olmamıştı; fakat onu dinlemeyeceğiz.

Pervin, Sacid'in neden itiraz edeceğini bütün sebepleriyle biliyordu; fakat yine sordu:

- Dayın niçin itiraz eder?

- Tahakküm için. Ben de bunu çok düşünmüştüm ve kuvvetli bir sebep bulamıyordum; sonra anladım ki budur: Tahakküm.

Müfid bunu söylerken en mağrur, mütehakkim tavrıyla dayısını gözlerinin önünde buluyordu; Sacid'in gurur anlarındaki şekli, Müfid'in muhayyilesinde her zaman bir servi hayaletiyle karışırdı; dayısının bu gurur anlarını hatırladıkça, Müfid'e, gözlerinin önünde bir servi gibi dik, sert, bir servi gibi uzun, yüksek, bir servi gibi karanlık, meş'um, siyah bir gölge teşkil ettiğini görür ve düşünürdü ki, dayısı, daima iştahlı ve aç gururunu doyurmak için başkalarının mutâvaatına muhtaçtır, başkalarının küçüklüğünden kendi azametine gıda alır; bunsuz duramaz, bunsuz yapamaz, bunsuz yaşayamaz, işinde, sokakta, evinde, başka bir insanın kendi gururu karşısındaki rükûnunu daima görmeğe o kadar alışmıştır ki bu madûnlardan birinin eksilişi onu çok rahatsız eder. Müfid'in bu evden çıkmak, ayrı yaşamak isteği, Sacid'in nazarında

bir isyandır, onun için her zaman buna şiddetle itiraz etmiştir.

Pervin, küçük bir öfke taklidiyle sordu:

- Ne diye tahakküm edebilir? Ne hakkı var? Biz çıkmak istedikten sonra?

- Akşama göreceksin. Biz kararımızı ona haber verelim, ne söyleyeceğini ne yapacağını göreceksin.

Akşam, sofrada, Müfid bu bahsi dayısına açtı. Evvelâ başını tabağına dikerek, vereceği haberin makûs tesiri ihtimaline karşı duyduğu korku ile sesi biraz kısılmış, vapurlardan şikâyet etti:

- Sekiz on vapuru, tarifeye göre sekiz buçukta köprüye gelmeli. Halbuki daima beş-on dakika tehir var. Şirkete geç kalıyorum. Buradan Üsküdar'a kadar gidiş de zahmetli. Ne fena bir semtte oturuyoruz.

Müfid asıl maksadını söylemeden evvel dayısının yüzüne baktı; Sacid bu sözleri işitmemiş gibi eski tavrında sabit görünüyordu. Dayısının en ehemmiyet verdiği sözleri bile böyle izsiz, işaretsiz bir yüzle dinlediğini bilen Müfid, lâkırdılarının tesirini aramaktan vazgeçerek devam etti:

- İstanbul tarafında işi olanlar için deniz aşırı yerlerde oturmak çok abes. Bundan sonra önümüz yaz. Lodos havalarda vapurun tehiri çoğalacak. Halbuki şirkette Amerikalılar bir saniyelik tehiri bile hazmetmiyorlar. Onların iş ciddiyetleri mâ'lûm. Biz Pervin'le düşünüp taşındık, İstanbul tarafına geçmek istiyoruz.

Söylenecek şey söylenmişti; fakat Sacid, bu sözleri işittiğini, mes'eleyi düşündüğünü, iyi veya fena bulduğunu hissettirecek en küçük bir harekette bulunmadığı gibi odanın içinde kendinden başka insanların varlığından bile gafil görünüyordu. Sacid'in bu donuk, heyecansız, mağrur duruşu karşısında her vakit Müfid'i yakalayan

büyük öfke, bu sefer de asabi muvazenesini bozarak başına kan sıçrattı. Kaç defa, dayısının -yani hodgâmlığın- bu etten ve kemikten sütunu karşısında hissettiği aczden kurtulmak için yüzüne ağır bir hakaret savurarak çekilip gitmek istemişti; yine o arzuyu içinde buluyor, fakat bir anda tatmin etmek cesaretini taşımadığı için, dayısını sigaya çekecek vesileler araştırıyordu. Başını kaldırarak yüksek sesle Sacid'e sordu:

- Söylediklerimi işittin mi?

Dayısı yine cevap vermedi: Müfid, boğazını sıkan büyük öfke ile titreyerek başını Pervin'e çevirdi:

- Görüyorsun ya, bu evde oturmak cidden imkânsızdır, dedi.

Kadın da hiçbir hareket yapmadı ve sustular; yemek bitinceye kadar, birbirlerine bakmadan, kımıldamadan, çatallarıyla bile sert bir ses çıkarmadan sustular.

Pervin bu iki erkeğin karşılaştıkları zamanlarda eskiden birikmiş kinlerin âni büyük bir infilâkından daima korktuğu için ya susmayı veya derhal yanlarından ayrılmayı tercih ederdi; bu sefer de ikisini yalnız bırakarak, yemek sonunda odadan çıktı.

Müfid, Sacid'le yalnız kalınca birçok şeyler, saatlerce sürecek şeyler söylemek istediği halde bir kelime hatırlamayan adamların dil tutukluğuyla epey sustu.

Sonra ayağa kalktı ve odanın içinde dolaştı. Hiç olmazsa bir kelime, ağır ve hareketli bir kelime, bütün kinlerini icaz ve teksif edebilecek bir tek söz araştırıyordu.

Hafif bir sesle:

- Yaşayamayacağım, dedi.

Sonra, daha hafif, ilâve etti:

- Seninle yaşayamayacağız.

Korkuyordu, Sacid'in yüzüne bakmaktan korkuyordu, ellerini ceplerine soktu ve başını önüne eğdi, ağır bir ke-

lime daha söylemek için biraz cesaret biriktiriyordu. Ancak şunu söyleyebildi:

- Sen çekilmez bir adamsın.

Ve zannediyordu ki, bu hücumunun Sacid'de fena bir aksülameli olacak. Ama dayısı pek sakindi ve ağzına aldığı sigaraya kibrit arayarak etrafına bakıyordu. Müfid'in hakiki sandığı bu soğukkanlılık, biraz da Sacid'in başka insanlara gösterdiği ikinci, zahirî şahsiyetten başka bir şey değildi ve onun hakiki benliğiyle alâkası azdı.

Müfid dayısı üzerinde yapmak istediği te'siri araştırarak yeniden hücum etti:

- Senin insanlıkla alâkan yok. Çünkü...

Müfid'in sözlerini dayısının bir kahkahası kesti. Sacid, boğaza giren bir gıcığı koğmak için öksürür gibi geçici, kısık bir kahkaha ile güldükten sonra, arkasını Müfid'e çevirerek büfeden bir bardak aldı. İçine hazım ilâçlarından birini boşaltmakla oyalandı.

Müfid kahkahanın hakiki mânâsına intikal etmiyerek bunu bir tehdit gülüşünden ibaret sandığı için, iddiasına daha fazla şiddet vererek devam etti:

- Bunun için senin yanından ayrılmak istiyorum. İyi bil ki bir daha Pervin'i de beni de göremiyeceksin.

Sacid ilâcını içtikten sonra bardağı öyle kat'î bir hareketle büfenin üstüne koymuştu ki Müfid, dayısının bu hareketinden dışarı çıkmak istediğini hissederek onu odada alıkoyacak tesirli bir söz söylemek ihtiyacını duydu:

- Biz de, yanibaşımızda, âdi bir insanın yaşadığını görmek azabından kurtulacağız! dedi.

Ömründe ilk defa dayısına karşı açıkça bir hakaret kelimesi kullanıyordu. Bardağı bıraktıktan sonra odadan çıkmak için birkaç adım yürüyen ve Müfid'in yanibaşına kadar gelen Sacid, bu "âdi" kelimesini duyar duymaz ol-

duğu yerde durdu, onun yüzüne baktı. Müfid de dayısına bakıyordu. Sacid, o güne kadar Müfid'in gözlerinde bu derece kuvvetli ve cesur bakış görmemişti. Ansızın kuş-kulanan mücadele hırsıyla Müfid'e doğru iki adım atarak tamamiyle yaklaştı. Aralarında yarım adımlık bir mesafe kalmıştı. Müfid ayağa kalktı.

Birbirlerine kin besleyen adamların arasındaki ilk bakış müsademesiyle ikisi de toplandılar. Bir an içinde Sacid'in şekli Müfid'in gözleri önünde yine kararmaya, uzamaya, katılaşmaya ve her zamanki servi hayâletiyle karışmaya başlamıştı. Fakat Müfid kendisini daima hezimete sevk eden bu hayâletin nüfuzundan kurtulmak için dayısını tepeden tırnağa kadar bir kere süzerek maddî hakikati içinde gördü ve cesaretini topladı.

O vakit Sacid, bir elini Müfid'in omuzuna koyarak eski tahakkümüyle:

- Otur, miskin! Dedi.

Fakat Müfid oturmadı. Omuzunu dayısının eli kuvvetle bastırıyordu. Sonra parmakları Müfid'in omuzunu sıkarak etine geçmeğe başladı.

Müfid evvelâ dayısının parmak uçları arasında kalan bir tutam etinde sivri bir çimdik acısı hissettikten sonra kemiğiyle parmaklar arasında hiçbir et hâli kalmamış gibi omuzunda da kalın, keskin bir kemik ağrısı duymuştu. Fakat mukavemet ediyor, kalbi çarparak sık sık nefes aldığı için ağzının içi kuruyordu.

Sacid, yeniden:

- Otur! Dedi.

Müfid yine oturmadı. Omuzundaki acının kol kemiği boyunca uzadığını hissederek omuzunu biraz aşağıya çekmişti. Yüzü sarardı ve çekilen kan gözlerinin akına doldu. Dişlerini sıkıyordu.

Sacid parmaklarının tazyikini bir derece daha artırmıştı. Birkaç misli şiddetlenen acıyla Müfid'in bir sayha bırakmak için açılan ağzından yalnız kuru bir ses çıktı ve birdenbire rengi uçtu. Sandalyeye derhal oturmuştu. Sacid elini çekti ve kapıya doğru yürüdü. Fakat Müfid'in kemiği öyle sızlıyordu ki hâlâ dayısının parmaklarını omuzunda hissediyor, uzaklaştığını bilmiyordu. Başını kaldırıncaya, Sacid'in odadan dışarı çıktığını gördü.

Yalnız kalınca, bütün ömründe kendisini bu adamın tahakkümüne kurban eden çirkin bahtının ağırlığını kuvvetle duymuştu, başına kan çıkmıştı. Fakat biraz evvelki isyanında mağlûp oluşunu hemen hatırlayarak aczini kuvvetle hissetti ve öfkesi birdenbire düştü. Onun böyle isyandan tevekküle, mücadeleden feragata, ihtirastan felsefeye âni geçişleri vardı; birdenbire bütün sinirlerinin gevşediğini, gerilmiş etlerinin pörsüdüğünü, omuzlarının düştüğünü ve kuvveti çekilen kollarının arz cazibesine mukavemet edemeyerek aşağıya sarktığını hisseder, yorgun gözleri dalar, bulanır, kararır, derinleşir ve bütün varlığına bir rahatlık gelirdi. O vakit ne tabiileşirdi! Ona, ekseriya, büyük ruh işkencelerinden sonra gelen felsefi sükûn... O vakit bütün aczlerini ve sebeplerini bilir, felâketlerine karşı isyan duymadan anlayışlı bir tevekkülle boynunu bükebilirdi.

Ne olacak, bu böyle! -derdi- Bu, budur ve yalnız, tatlı ve derin, gürültüsüz, için için ağlamak isterdi. Ruhunun bu uzun teslimiyet içinde rahatlayışı nereden geliyor? Bir fikri hakikat zannetmekten. Ona her zaman gelen bir fikir: Herşey sıfır.

Böyle zamanlarda insanlığını kuvvetle hissediyordu: Hiç kimseye kin beslemiyor, hiç kimseyi kıskanmıyor, hiç kimseden ve hiçbir yerden birşey beklemiyor, hiçbir şey istemiyordu. Çünkü anladığına emin, kendi aczlerini ve başkalarınınkini, hilkatın mefkûresine göre eksikleri-

ni, ebedî imkânsızlıkları anladığını zannediyor ve düşünüyordu ki, bu geçici şahsiyet kaçmasa ne necib olacak: Anlayan ve kızmayan adam. Fakat biliyordu ki bu necib şahsiyet, ziyaretlerinde pek nazlıdır, her zaman gelmez ve o yine çalkalanan hırslarının coşuşu içinde bocalar, durur. Şöyle, içeriden gelme, samimî, coşkun, derin, rahat, serbest, ilişkisiz, uzun bir “Ada...m, sende!” diyebilme ruhun büyük bir zaferi sanıyordu ve kendi kendine diyordu ki: “Adam sen de! Hiçbir gün varlık istediğimiz gibi olmayacak. Hayır! Mefkûre daima bir kuruntudur ve tekâmüle susamış hayalcilerin bir serabıdır. Kavuşulmuş bir mefkûre varsa, bu, mutlaka mefkûrenin bayağı bir taklididir.”

Ve, bir Asyalının dünyaya bakışıyla arkasına dayanıp, derin bir nefes alarak, başını geriye bırakarak, tam bir tevekkül içinde gözlerini süzerek biraz sonra bir daha hatırlamıyacağı hayallere daldı.

MÜFİD, Sacid'le münakaşasının son safhasını Pervin'den gizlemeğe karar vermişti. Gece zevcesine bu münakaşadan pek az bahsetti. İki de bahçeye indiler.

İkisinde de aynı sebeplerden gelme derin bir hüznü vardı. Müfid'i, Sacid'le münakaşasının uyandırdığı çocukluk hâtıraları sarıyor; Pervin, evlendikten sonraki hayatını düşünüyordu. İzdivacının ilk günlerinde garabeti seven mizacına bu yaşayış tatlı gelmişti. Bu tuhaf köşk, bu yalnızlık, bu her tarafı kaplayan esrarlı hava, bu sükûnet, bu kalabalıklardan uzak binanın etrafındaki büyük tabiat manzaraları, bu sessiz ve mariz koca, bu metin ve mağrur Sacid, sonra arada bir köşkü dolduran arkadaşlarının, alaycı ve neş'eli kadın yığınlarının birdenbire çıkardıkları gürültüler, sonra yeniden sessizlik, bu esrarlı hava içinde meçhûl ve büyük vak'alar hazırlandığını zannettiren müphem, garip hayat onun hoşuna gitmişti. Bir yandan, maceraya karşı kuvvetli bir meyil beslediği için, kocasıyla âşık arasında, büyük rekabet hırslarının âmili olarak yaşamaktan gizli bir zevk alıyor, bir yandan da, insanî hislerinin galebesiyle Müfid'e karşı derin bir merhamet duyuyordu. Son günlerde bu merhamet arttı.

Şimdi de, yanı başında, sessiz, mahzun duran Müfid'e karşı merhametle, muhabbetle karışık, müphem, fakat

kuvvetli, ince fakat derin, muğlak ve mürekkeb bir duygu ile içi dolu idi. Yalnız kocasını teselli etmek iktidarından mahrum olduğu için bu imkânsızlıktan ve kendisinin bu aczinden mustarıpti.

İkisi de bunun için konuşamadılar. Neden sonra Müfid, Pervin'e yavaşça sormuştu:

- Ne düşünüyorsun?

Bu, şüphe ettiği bir noktayı anlamak isteyen herhangi bir kocanın zevcesine sorduğu ağır istintak suallerinden biri değildi. Ancak zevcesiyle kendi arasında müşterek yeni bir kalb yolu bulmak, biraz daha samimî olmak ihtiyacıyla sorulmuştu.

Kocasına bütün kalbini açamayan Pervin, tamamiyle nasıl samimî olabilirdi? Halbuki bu ihtiyacı kendi de duyuyordu. Müfid'in kalbiyle kendi kalbi arasında metin bir hâil gibi duran Sacid'e kızdı. Fakat bu adama niçin mağlûp olduğunu düşünerek daha fazla kendi kendine kızdığını bilmiyordu. İzzetinefs, bazı kere, kendi kendisiyle cidâl eder. İtham eden de, müdafaa eden de izzetinefstir. Burada Pervin'in izzetinefsi, yine Pervin'in izzetinefsine kelimesiz bir his yığını halinde hücum ediyordu: "Sen âciz, bîçare bir şeysin, alelâde bir çapkına karşı bile mukavemetsizsin, bak şimdi bunun zilletini duyuyor, cezasını çekiyorsun. Eğer lekesiz olsaydın, şimdi kocanın derin, temiz kalbiyle kaynaşacaktın, samimîliğin tadını alacaktın. Ama dişlerin kilitleniyor, ağzını açamıyor, susuyor, bir aptal veya günahkâr gibi yutkunuyorsun." Yine Pervin'in izzetinefsi, bu hücumu karşı kendini müdafaaya çalışıyordu: "Hayır! Ben bu kadar âciz değilim! Ben ne kadar fena heveslerimi yendim. Ben ne kadar erkeğe mukavemet ettim. Fakat Sacid'e bir an içinde mağlup oldum. Bu bir tesadüftür, yahut Sacid benim bu ânımı yakalayacak kadar mâhir bir erkektir. Ne olursa olsun bu

zaaf ânımda Sacid yanımda olmasaydı ona kendimi vermeyecektim. Ben bir saniye içinde âciz kaldım, başka zamanlar böyle değilim.” Falan, filan, falan... İzzetinefsin kendi kendisiyle mücadelesi, ruhî buhranların en dehşetlisini doğurur, beyni uğuldatan ve gözleri karartan öfkeler, insanı yaşamaktan caydıracak kadar şiddetli yeisler bu buhranların mahsulüdürler. Kocasının suali üzerine Pervin de böyle şiddetli bir ruh nöbetine tutularak derhal titremeye başlamış, dişlerini sıkarak susuyor, sesinin perdesiyle ruhî buhranını sezdirmemek için bir kelime bile söylemiyordu.

Onun bu sükûtu kocasını meraka düşürdü. Fakat Müfid yine hiçbir şeyden şüphe etmiyerek, tam bir masûmiyetle zevcesinin elini tutuyor ve soruyordu!

- İştmedin mi? Sana birşey soruyorum: Ne düşünüyorsun? Müfid’in bu masûmiyeti de Pervin’in azâbını ve sükûtunu artırmıştı, kadın yine cevap veremedi.

Müfid, artık bu sükûtun gizlediği tehlikeli mânâları biraz hissetmeğe başlayarak düşündü: Pervin niçin susuyor?

Şüphesinin kuvvetlendirdiği merakla zevcesinin yüzüne başını uzattı ve karanlıkta gözlerini görmeye çalıştı. Pervin’in kaşları çatılmış ve gözleri, kırılmadan, karanlıkta nereye baktığı belli olmadan, parıltısız, donuk bir siyah maden gibi câmid ve hareketsiz duruyordu.

Müfid uzun bir müddet zevcesinin gözlerine baktı. Kirpikleri ve göz kapakları, karanlıkta gayet hafif ve müphem hareketlerle bir iki defa ağır ağır kıvıldamıştı. Müfid bir kere daha, Pervin’in gözlerine iyice dikkat ederek, biraz kuvvetle sordu:

- Pervin! Ne düşünüyorsun?

O zaman, kadının bütün vücudunu Müfid’in göremediği bir titreme yakaladı; içinin geçirdiği buhranı kocası-

na sezdirmemek için sarfettiği bu son gayret, Pervin'in kalbini de hızlı hızlı çarptırmaya başlamıştı. Müthiş ân! Ya susmaya, ya yalan söylemeye, ya itiraf etmeye mecburdu. Susamazdı, bu itiraf kadar fena; yalan söyleyemezdi, çünkü buhran geçiriyor ve teheyyüçlerini idare edecek san'at kuvvetinden mahrum bulunuyordu. İtirafa gelince... O bütün bütün imkânsız.

Gözlerine Müfid'in ihmalsiz bir dikkatle baktığını hissediyor ve kendi gözlerinin ufacık bir hareketiyle mühim bir çok şeyleri ifşa etmiş olmaktan korkarak, tepeden tırnağa kadar sertleşiyordu. Fakat zannediyordu ki, bu böyle gitmeyecektir. Artık vücudunun bütün kuvvetleri çekiliyor ve kalbi tehlikeli bir şekilde çarpıyor, ya büyük bir çığılık kopararak yerinden fırlayacak, ya bayılacak, yahut da kendisine ara sıra gelen ve saatlerce süren asabî ihtilâçlardan birine yakalanacaktı. Bedeni üstündeki hâkimiyetini yavaş yavaş kaybetmeye başladığı için gözleri Müfid'e doğru kaydı ve bütün vücudu bir kere şiddetle sarsıldı. Kocasında hiç böyle bir bakış, böyle bir çehre, böyle bir tavır, görmemişti: Şüphe, dikkat, azap ve kinle oyuklarından fırlamış gözler, asık bir yüz ve dik bir hamle ile ileri doğru çıkmış baş.

Bu manzara Pervin'in son muvazenesini de birdenbire dağıttı ve boğazını büyük bir hıçkırıkla kabarttı. Kendisini artık tutamayarak, üç-dört kere şiddetli hıçkırıktan sonra başını bir omuzu üstüne bıraktı ve ağladı.

Hafif bir rüzgâr, yanaklarının üstünde yürüyen göz yaşlarını sıcaklığını alıyor ve yüzünü serinletiyordu.

İlkbahar gecelerinde uyanan, varlıklarını karanlıklarda saklayan bazı hayvanların derin, gizli, boğuk sesleri havayı ince bir uğultu ile dolduruyorlardı. Hiç ötmeden bir daldan ötekine sıçrayan kuşların kanat çırpışlarını, vücutlarını göstermeden kâh kulak dibinde, kâh uzaklarda u-

çuşan böceklerin vızıltılarını, rüzgârın mızrabıyla vahşi birer çalgı gibi acıba sesler veren ağaçları dinleyerek, Müfid ve Pervin, kısa bir müddet, hiç kımıldamadılar.

Müfid büyük bir hayret içinde bunalmıştı. Zekâsı bu şaşkınlıktan kurtulur kurtulmaz şüphenin pençesine düştü. Pervin'in kendisinden bir şey gizlediğini artık iyice anlamıştı, fakat bu saklanan sırrın mahiyetini bulmakta âciz kalıyordu. O vakit büyük şüphelerin doğurduğu bin türlü ihtimaller silsilesi, müfekkiresinde uzamaya başladı: Pervin'in hayatında başka bir erkek var mı? Ve bu kimdir? Pervin de öteki arkadaşları gibi zinanın çukuruna bir ayağını basmış mıdır? Pervin'in mâzisinde, Müfid'in bilmediği ve mahâretle gizlenmiş sergüzeştler olabilir mi? Bu ihtimallerin her biri, diğer birçok ihtimallere yol açarak, şüphenin boğucu ve korkulu karanlıklarında alabildiğine uzanıyor, Müfid'de, ansızın, tecennüne yakın bir feveran uyandırıyor. Kendi kendine sordu: Bu kadının nesine güvenerek ona itimat besliyor? Neden onun mâzisini kendi diliyle anlattığı gibi kabul ediyor? Fakat yine Pervin'in birşeyler söylemesini istiyordu. Doğru, yalan, yanlış, ne söylerse söylesin; Pervin'in bu mevzua dair bir şey anlatmasına muhtaçtı. Belki de bu yine aldanmak ve korkunç şüphe azabından kurtulmak ihtiyacından başka birşey değildi.

Pervin her kadın kadar bunu bilirdi, en zeki ve hassas erkeklerin bile inanmaya ve aldatmaya ne kadar muhtaç olduklarını, en kudurtucu şüphe anlarında bile kadının teminatına nasıl inandıklarını ve aldandıklarını bilirdi. Fakat erkeğe bu itimadı verebilmek için gayet sâkin, sınırsız, mantıkî ve âkıl olmak lâzımdı. Erkeğin en ziyade hangi noktada şüphelerinin türediğini ve kuvvetlendiğini anlamak, bilhassa orada kanaat vermeğe çalışmak ve ortadaki mühim izleri mâhirane tevillerle silecek büyük ya-

lanlar, hakikatten ziyade hakikate benzeyen yalanlar bulmak lâzımdır.

Pervin o anda Müfid'in nereden ve nasıl şüphe ettiğini de biliyordu. Kocasının şüphesi evvelâ Pervin'in susmasından, sonra da ağlamasından gelmişti. O halde niçin sustuğunu ve niçin ağladığını gayet makul bir sebeple Müfid'e anlatabilmesi lâzımdı. Pervin bu lüzumları, böyle muntazam ve şuurlu düşünmeden, hileye karşı tabii sevki kadar seri bir temayülle, bir anda hissediyor ve yine o sür'atle bu makul sebebi araştırıyordu. Müfid'e ne söylemelidir ki, şüpheleri uyanan bu erkek Pervin'in susmasını ve ağlamasını tabii görsün.

Kadın bunu düşünürken, Müfid'in, bir istintakına hedef olacağını da tahmin ediyordu: Müfid'in şimdi kendisine birşey soracağını hesap ederek suallere çabuk hazırlanmaya çalıştı.

Pervin'in tahmin ettiği gibi, Müfid uzun susmaya dayanamayarak yeniden zevcesinin elini tutmuş, ağır bir sesle ona sormuştu:

- Hiç izah etmiyecek misin, Pervin? Vaziyetimi lütfen biraz düşünür müsün? Bütün suallerim cevapsız kalıyor, sonra da bir tûfan.

Sesi titreyen Pervin, biraz evvelkine nisbetle epeyi yatışan heyecanlarının sükûnu içinde cevap verdi:

- Ne izah etmemi istiyorsun? Sor, anlatayım. Sen ince bir adamsın, benim anlatmama hacet kalmadan anladığını zannediyorum.

Müfid sıçradı:

- Ne? İtiraf mı ediyorsun? Anladığım şeylerin hepsini kabul ediyor musun?

- Anladığın şeylerin ne olduğunu bilmiyorum ki...

- Tabii... kötü şeyler!

Pervin bir gücenme taklidi yaptı:

- Öyle ise hiçbir şey anlamamışsın!

Aldanmak ihtiyacı okşanan Müfid sordu:

- Niçin?

- Çünkü... Sana fena şeyler düşündürecek birşey olmadı ki.

- Nasıl olmadı, Pervin? Sana birşey soruyorum, cevap vermiyorsun, sonra da ağlıyorsun! Niçin? Tabî benden birşey gizliyorsun. İyi birşey gizlenmez değil mi?

- Eğer senden birşey gizliyorsam, doğru, bu iyi birşey değildir. Fakat susmak ve ağlamak, yalnız birşey gizlendiği zaman mı olur?

- Başka ne zaman olur, Pervin?

Kadın, müdafaasını hazırlamış olduğu için, güldü. Müfid, merakla tekrar sordu:

- Başka ne zaman olur?

- Biraz düşün.

- Düşünüyorum ama bulamıyorum.

- Beraber bahçeye geldik, oturduk. Bu gece ikimiz de mahzunduk. Sen dalmıştın, ben de öyle. Karmakarışık şeyler düşünüyordum. Sen birdenbire bana ne düşündüğümü sordun. Şaşırdım. Çünkü öyle dağınık, birbirini tutmayan, havaî şeyler düşünüyordum ki sana cevap veremedim. Bana bir daha sordun: "Ne düşünüyorsun" dedin. "Hiç!" diyecektim, fakat mânâsız bir cevap. Yine sustum. Bu sefer sen şüpheyeye düştün, ben bunu da hissettirdim ve bütün bütün şaşırdım. Ne cevap vereyim? Ne söylesem şüphe edeceksin. Çünkü derli toplu birşey düşünmüyordum. Bilmez misin? İnsan mahzun olduğu zaman pek karışık düşünür. Ne düşündüğünü de anlatamaz. Hele ben bazen bir kelime bile söyleyemem, dilim tutulur. Sende de bazen böyle olmaz mı? İşte bana da bu hal geldi. Hele sen şüphe edince dilim bütün bütün tu-

tuldu. Fakat hissediyordum ki, şüphelerin çoğalıyor, artık bana hiç, hiç inanmayacaksın. O vakit -zaten mahzundum- sinirlerim oynadı... ağladım.

Ne kadar çabuk şüphe ederse, o kadar da çabuk inanan Müfid, mükemmel bulduğu bu müdafaa karşısında, mânâsız vesveselere düşen insanların utancını duyarak Pervin'in iki ellerini birden tuttu ve derinleşen sesiyle mırıldandı:

- Affet!

Pervin kocasının masumiyetine acımdan kendini alamadığı için, ona: "Benden nasıl, ne hakla şüphe edebilirsin?" diye başlayan bir hücumda bulunmak istemedi. Yalnız masum ve mütevekkil bir baş eğişiyle cevap verdi:

- Son günlerde sana birşey oldu. Aramızda bu hal çok tekerrür ediyor. Nen var, bilmiyorum ki.

Pervin'in bu tatlılığı karşısında, şüphesinin çirkinliğini daha fazla hisseden Müfid, yalvarıyordu:

- Affet; bu şüphe, benim hasta başımın bir kusurudur. Muhayyilem herşeyi mübalâğa, herşeyi tahrif ediyor. Sonra yaptığım hatayı anlıyorum.

Müfid'in sözlerini rahat bir nefes alış takip etti. Artık müsterih, sâkin, buhrandan kurtulmuş, hattâ bahtiyar, biraz evvel dayısına karşı mağlûp oluşunu da unutarak, ansızın uyanan ümitlerinin verdiği yeni bir sıcaklıkla Pervin'in iki elini sıkıyor:

- Oh! diyordu, bitecek, hepsi bitecek. Yalnız şu evden bir çıksak. Başka birşey istemiyorum. Şu adamın yüzünü görmekten bir kurtulsam, çok müsterih olacağım. Bak o zaman ne iyi yaşıyacağız. Pervin, mes'ut olacağız.

Kadın sükûnetle dinliyordu. Müfid, Pervin'i tehyiç etmek ihtiyacıyla soruyordu:

- Değil mi? Sen de istemiyor musun? Yalnız başımıza bir evde oturmak ne güzel?.. Hem bu adam seni de rahatsız etmiyor mu?

Pervin, samimî cevap verdi:

- Ediyor.
- Bir daha söyle ediyor değil mi?
- Ediyor.
- Çekilmez bir adam.
- Çok mağrur.
- Eskidenberi böyledir.

Pervin de kocasının elini sıkıyor, bu iradeli nüvâzişle onu biraz teselli etmek, ona biraz kuvvet vermek istiyordu.

Serin bir rüzgâr ikisini de üşüttü. Kalktılar. Müfid canlı adımlarla ilerliyor, Pervin arkada kalarak halsiz yürüyordu.

Köşkün içinde ayrıldılar. Müfid yatmağa çıktı. Pervin kitabını almak için salona uğramıştı. Sacid'i gördü. Müfid'in dayısı, baş parmaklarını dışarıda bırakarak ellerini ceketinin ceplerine sokmuş, öne eğilen başını her adımda hafifçe sallayarak odanın içinde ağır ağır yürüyordu. Durdu. İçeriye giren Pervin'e başını kaldırarak hafifçe gülümsedi; mağrur, fakat her zaman kuvvetle iş görülmeyeceğini bildiği için bazı anlarda bir tebessümün haiz olduğu siyasî kıymeti de gayet iyi hesap ederek gülümsemişti.

Erkeğin avlayıcı tebessümlerini bilen Pervin, bu defa aldanmayacağını hissettirmek için kaşlarını çatarak ağırlaştı. O anda Sacid'den nefret ediyordu. Masanın üstünden kitabını aldı ve Sacid'e baktı. O hâlâ gülümsüyordu.

Pervin, kitabını boş kalan avucuna hafifçe vurarak ciddî, kat'î bir tavırla Sacid'e hitap etti:

- Bu böyle gitmez, Sacid.

- Hangisi?

- Bu... Bu hayat.

- Niçin?

Kadın bu gece Sacid'e hakaret etmek istiyordu. Alt dudağını kıvrarak, nefretle:

- Çünkü, sen...

Dedi ve korkarak durdu. Hep fena kelimeler dilinin ucuna geliyordu. Bunları sarfetmekten çekiniyor, nefretini ifade edebilecek müphem, karışık, ince, lâstikli, kıvrak, canlı, mânâlı bir kelime arıyordu.

Tekrar:

- Sen... Dedi ve yine durdu.

Sacid, hep gülümsüyerek:

- Tereddüt etme söyle canım! Dedi.

- Ne söyleyeyim, kelime bulamıyorum. Sen çekilmez bir insansın.

Bu hakarete karşı Sacid samimî bir hayret gösterebildi. Pervin onun kızacağına zannederken, böyle, hayret edişine şaştı. Sacid'in hayretle bir saniye karışan yüzüne tekrar bir tebessüm gelmişti, bu haşin adamın bazı vakitlerdeki tatlılığı kadınlar üzerinde esrarlı bir tesir bırakırdı. Sacid bilir ki bütün kadınlar, erkekte şiddetle mülâyemetin tezaadını ararlar, sertlikle yumuşaklığın bir insan ruhunda o âhenkli imtizacıdır ki her kadını nâ-me'mûl vaziyetlerde bırakarak hayrete ve alâkaya sevk eder. Erkeklerle karşı ekseriya haşin duran Sacid yerinde bir tebessüm, bir iltifat, bir yumuşak bakış, bir tavır, bir tatlı el hareketiyle kadında mülâyim hisler uyandırmanın yolunu biliyordu.

Pervin evvelâ bu hayreti hissetmiş, sonra da, Sacid'in gayet sâkin, tatlı gülümsediğini görünce hakaretinde ileri gittiğini düşünerek sözünü biraz düzeltmek istemişti:

- Bu hayatımız arasında sen fazla geliyorsun, Sacid. Ben sana evlenmeden evvel söyledim: Aramızda hiçbir münasebet kalmıyacaktır.

- O zaman münakaşa ettik, ben de kabul etmedim. O zaman da söyledim ki bir erkek olarak senin kocanın hiçbir kıymeti yoktur. Bu hastalıklı, âciz, bîçare bir adamcağızdır. Annesi de böyle idi. Bunu fena büyüttüler. Fakat teselliye muhtaçtır, pekâlâ... Sen de bu vazifeyi yapacaksın. Ben bunun için evlenmenize ses çıkarmadım. Hattâ yardım da ettim. Şimdi?.. Şimdi ne olacak? Bütün gençliğini, bütün güzelliğini bu zavallı için heba mı edeceksin? Olmaz tabii... Burada vicdan meselesini karıştırma... O bir şey hissediyor mu? Biliyorum ki aldanıyor. Çünkü onda âcizlerin itimad-ı nefsi vardır. Kendisini birşey zanneder.

- Herkes gibi.

- Herkes kadar haklı olmayarak.

Kadın bir nefret hareketi yaptı:

- Sus, Sacid. Münakaşa etmeyelim. Kararım kat'î. Müfid'le bu evden çıkacağız.

Sacid başını biraz önüne eğdi. Ve cevap vermedi. Pervin yan gözle ona bakıyor, "bu güzel bir erkek mi?" diye düşünüyordu: Uzun boy, geniş omuzlar, küçük baş. Sert, siyah, parlak saçlar. Düz, kısa, basık alın. İnce, uzun, kuru, çizgileri keskin, beyaz bir yüz. Kanatları yapışık, büyük, ucu sivri burun. Köşeli ve geri çekik etsiz ve sert bir çene. Herşeye dikkat eden, parlak, nâfiz, keskin bakışlı, canlı, siyah gözler. Küçük, tabîî halinde mütebessim ve müstehzi bir ağız, bıyıkları kesik... Bu güzel bir erkek

mi? Pervin sonra Müfit'i gözünün önüne getirdi. Daha kısa boylu, omuzları düşük, saçları yumuşak ve donuk, alını geniş ve yuvarlak, yüzü soluk buğday renkli, gözleri yorgun, tatlı, derin bakışlı... Hangisi daha güzel? Sacid bir İngiliz fabrikatörüne, Müfid bir Hindli prene benziyor.

Pervin mukayesesinin neticesini ararken Sacid birdenbire başını kaldırarak, amirâne:

- Hayır! dedi. Çıkmayacaksınız!

Kadın biraz evvel konuştukları şeyi o aralık unutmuş olduğu için, Sacid'in ne demek istediğini anlamayarak sordu:

- Ne çıkmayacaksınız?

- Bu evden çıkmayacaksınız! O yalnız başına seni geçindiremez, hastalanır.

- Biz hesabımızı yaptık.

Sacid yan gözle Pervin'e bakarak evvelâ biraz yumuşak, sonra biraz müstehzî, nihayet biraz kat'î ve nâfiz bir mânâ ile tekrar etti:

- Çıkmayacaksınız! Göreceksin ki, benim dediğim olacak.

Pervin'in cesaretsiz bir öfke ile yanakları kızardı:

- İş inada mı binecek?

Sacid cevap vermedi. Pervin kitabını iki avucu arasında asabî bir kavrayışla sıkarak salondan çıktı. Kendi cümlesi, kendi kulağında keskin bir in'ikâsla tekerrür ediyordu: "İş inada mı binecek?"

MÜFİD o gece rahat uyudu.

Pervin buna muvaffak olamadı.

Üç-dört saat bu yeni hayatını düşündü.

Yine kendi cümlesi kulağına geliyordu: “İş inada mı binecek?”

O zaman ne olur?

Ne olur o zaman? O, Müfid’le bu evden çıkacak. Bunun hesabını yapmışlardı, kolay. Sonra? Sacid kızacak, ne yapar kızarsa? Pervin burada, birçok fena şeyleri bir anda hissederek titredi. O fena şeyler nedir? Birdenbire ona öyle geldi ki Sacid herşeyi yapmaya muktedirdir. Müfid de böyle söyler: “O herşeyi yapmaya muktedirdir.” Yapabileceği en az şey, Müfid’e hakikati hissettirmektir. Bu bile müthiş! Pervin, Sacid’le münasebetini Müfid’in ebediyyen bilmemesini istiyor. Niçin? Kocasına acıyor. Bu yalnız merhamet de değil. Takdirle karışık, muhabbetle karışık, böyle, nasıl, ince, tuhaf, vicdanî bir hisle karışık merhamet. Pervin bu duyguyu kendi kendine iyice tarif edemiyor. Şüphesiz ki Müfid’in bir cazibesi var; onun hoşuna giden bir tarafı, tatlı ve titrek, yumuşak bir tarafı var; Pervin istiyor ki, bütün hayatında, bu çocuğun yanbaşında kalsın; ona teselli, ona şefkat, ona kuvvet, ona hararet, ona muhabbet versin; acaba onun tarafından se-

vilmek için mi? Evet, sevmek de istiyor; hattâ daha fazla sevmek istiyor.

Fakat bu, Müfid, kocası, her zaman Sacid'in dediği gibi: "Eksik bir adam". Neresi eksik, nesi yok ki bir kadını tatmin etmiyor? Vücudu zayıf olduğu için mi? O da var, fakat yalnız bu değil... hayır... hatta bu hiç değil... şehvet saatlerinde Müfid çok canlıdır... Başka bir şey? Ruhunda bir eksiklik var.

Pervin istiyor ki, Müfid de, Sacid gibi, diri, vücudiyle de ruhiyle de diri olsun. Bu onda yok. Müfid, Sacid'in dediği gibi: "Hastalıklı, âciz, bîçare bir adamcağız." Niçin böyle? Böyle işte. Hem de Sacid ve Müfid birbirlerine ne zıt insanlar! Biri kadından daha yumuşak, öteki erkekten daha sert: biri saf, öteki tecrübeli; biri masum, öteki hain; biri mahkûm, öteki hâkim, Pervin'in ruhunda iki türlü süne de ihtiyaç var. İstiyor ki bir erkek hem metin, hem hassas, hem saf, hem kurnaz, hem masum, hem tecrübeli olsun. Yalnız bir türlü sü, yalnız Müfid ve yalnız Sacid ona eksik geliyor, onun için ikisinin ortasında yaşamaktan zevk alıyor. Bu iki adam; yanyana geldikleri vakit, ancak tam bir erkeğin yerini tutabiliyorlar.

Peki, bu böyle sürüp gidecek mi? Hayır... Günün birinde birşey olacak; fena, korkunç, acı, hazin, müthiş birşey olacak gibi görünüyor. Zaten şimdiden bulutlar dolaşüyor, şimdiden bir tehlike, evin içinde rüzgârı dolaşan bir felâket hazırlığı var.

Bu evden çıkacaklar muhakkak. Madem ki Müfid istiyor, muhakkak. Ne hisli genç! Rakibini bilmiyor. Fakat ruhunda ona karşı bir düşman kını besliyor, yanında yaşamaya bile tahammül etmiyor. Kendisinden gizlenen bir hakikati Müfid'in bu kadar hissetmesini Pervin beğeniyor. Bu, bu kalbin bir hüneri. Bu evden çıkacaklar mı bakalım? Sacid razı değil ama buna nasıl mâni olacak?

Müfid'e haber vermek tehdidiyle mi? Ah... bu müthiş! Müfid'i öldürecek demektir. Müfid bu hakikati, hem de Sacid'in ağzından öğrenmeğe katiyen dayanamaz ve kuvveti yoktur, hastalanır, ölür. Burada Müfid'in ölümünü Pervin pek olağan birşey sanıyor, kendi kendine: "Ölür, ölür, ölür, mutlak ölür!" diye tekrar ediyordu. Ve buna gönlü razı olmadı. "Müfid'in ölümü? Ah... bu müthiş! Hayır!" dedi.

Peki ne olacak? Bu سوال Pervin'in uykusunu kaçırdı. Ne olacak? Bu iki erkeğin birbirleriyle mücadelesini seyretmek... heyecanlı, burada Pervin'in zekâsı bir ayar buldu: Müfid âcizdir, ona yardım etmelidir, ki mağlup olmasın; fakat galip de gelmesin, -zaten gelemes ki- gelemes mi acaba? Müfid'de... ne demeli? Müfid'de kalbin kuvveti var. Sacid daha iradeli adam. Kalb ve irade çarpışacak. Bir kadın hangisine meclûbdur? Pervin de bunu bilmiyor ve öğrenmek istiyor. Bu tecrübe ihtiyacıyledir ki Pervin, bilerek bilmeyerek, iki erkeği mücadeleye sevk etmektedir.

Bunun için Pervin bu evden çıkmak istemiyor. Burada canlı ve gizli bir hayat var. Müfid'le ayrı bir eve çıkacak olursa hayat bu kadar mühim olmayacak.

Pervin o kadınlardan biridir ki, çocukluğundan beri, aileye ait bir fikir sahibi olamamıştır; bütün arkadaşları gibi. Ve bütün arkadaşları gibi, anasından babasından, aile geçimsizliği, büyük dargınlıklar, ihanet maceraları, nihayet gürültü koparak ayrılmak, boşanmak vakaları görmüştür. Babası rahat duran bir adam değilmiş; zengin, kumarbaz ve çapkın. Annesi nafile yere bir aile kurmaya çalışmış, bakmış ki yürümüyor, o da kendi havasına gitmiş. Pervin'in çocukluk hatıraları hep ana baba mücadelesiyle dolu. Kaç defa anasıyla babası ayrılmışlar, tekrar barışmışlar, hatta boşanmışlar, tekrar evlenmişler. Pervin onaltısına basmış, bülûğun tehlikelerine maruz

kalmış, fakat buna dikkat eden olmamış. Pervin bu ihmal içinde genç kızlığını geçirmiş. Pervin'in aile hakkında fikri pek az. Arkadaşları da hep bu türlü kadınlar, onların başından da neler, neler, neler geçmiştir. Pervin çok şey bilir. Pervin bir kadının bilmesi lâzım gelmeyen pek çok şey bilir, bilmesi lâzım gelen pek az şey bilir. Tahsili? Üç sene iptidaî mektep. İki sene Fransız mektebi o kadar.

Bunun için Pervin'in bir aile kurmaya ne kabiliyeti, ne de arzusu vardır. Fakat kurulmuş bir aileyi istihfaf etmez. Bu evde kurulmuş bir aile. Herşey yerli yerinde. Niçin buradan çıkmalı ve yeni zahmetlere girmeli? Hem bütün arkadaşları buraya alışmışlar... Çoğu da Sacid'i görmek için gelirler. Burada da başka meseleler var. Fakat Pervin uykusunu kaçırmamak ve yatakta, uyanık sabahlamamak için bunu düşünmemek istedi. Nişanlısı doktor ona vaktiyle demişti ki: "Yatakdasınız uykunuz gelmiyor. Çünkü zihniniz meşgul. Uykuyu getirmek için en iyi çare nedir, biliyor musunuz? Bazıları sayı sayarlar. Birden bine kadar sayanlar vardır. Hayır. Bu kolay birşey olduğu için insan hem bir taraftan birden bine kadar sayar. Hem de düşüneneği şeyi düşünerek bir türlü uyuyamaz. Biraz daha güçce bir hesap yapmalı. Meselâ... Kerrat cetvelini okumalı. Beş kere beş yirmi beş, beş kere altı otuz, beş kere yedi otuz beş... devam ediniz.

Hem bu rakamların yeknesak bir musikisi de vardır. Kaabil değil ki uyku gelmesin!"

Pervin pek hoşuna giden bu tavsiyeden, o gün bugün, kerrat cetvelini bilmediği için istifade edememişti. Mektepte böyle birşey öğretilirdi ama, unutmuş gitmişti.

Pervin belki de kerrat cetvelini bilmediği için o gece pek geç uyuyabildi.

Ertesi gün, öğleden sonra, Sacid'le Pervin'in her onbeş günde bir geceyatısına gelen dostları, birer ikişer köşkü doldurmaya başladılar.

İptida "Behire" geldi; kısa boylu, çok zayıf, ince yapılı bir kadın. Esmere ve gözleri güzel. Dul. Geveze. İnce sesiyle daima bağırarak konuşur. Fazla hareket yapar. Kıskanç ve dedikoducu. Tuvaleti mübalağalıdır. Göze çarpmak istediğini belli eden bir giyinişi vardır. Bu, o kadınlardan biridir ki, ufacık tefecik yaratıldığı için insanlar arasında göze az görünen vücudunun küçüklüğünü çok lâkırdı söylemekle, bağırarak, büyük tavırlar yapmakla, çığrenkli ve biraz garip esvaplar giymekle, herkesi çekıştirmekle telâfi etmek istiyor denebilir. Hilekâr mizacının daimî bir muvaffakiyeti vardır: Herkes onun tehlikeli bir deli olduğunu bildiği halde samimiyetine aldanır; herkesin sırdaşıdır ve katiyen sır saklayamaz. Birinin sırrını başkasına satmaya mukabil yeni bir sır öğrenmek ticareti yapar. İnsanlar üzerinde ancak bu maharetiyle tesirli bir kadındır.

Pervin'i köşkte yalnız buldu; gürültülü bir sevinç gösterdi:

- Oh, ne iyi, ne iyi! Ben de seni yalnız bulurum da biraz lâf atarız diye erken geldim. Sana verilecek havadislerim birikti. Haber var mı? Celile Muhtar'la evleniyor. Ne dersin? Belli idi değil mi? Adamcağız tutkun. Ne de çirkin herif. Zengin ama onun parasını koca kafasına çalsınlar. Ne ağız! Muhtarını bilirsin canım. Hani Semahat'lerde gördüktü. Alt dudağı bir tahta kaşığa benzemiyor mu, ha? Söyle Allah aşkına. Ben o adamdan hoşlanmadım. Ama nemize lâzım bizim canım. Celile evlenmeğe razı olmuş ya, biz ona bakalım. Celile'ye para olsun da. Sözüm ona... Şeyle bile evlenir. Avrupa'ya gideceklermiş, balayına. Tabii, Celile İstanbul'un semtine uğramaz. Ama bakalım Nihat ne yapacak? Onun da Celile ile. Bili-

yorsun ya. Ben sana söyledimdi. Hem Celile'yi sever de. Acayip dünya. Şimdi sevgilisi elden gidiyor. Avunsun dursun. Ne ile avunacak? Artık bana hiç bakmasın, tırnağımın ucunu bile öptürmem. O eski zamanlardı, geçti. Celile'yi bir kere bana tercih etti mi, etmedi mi, kıyamet kopsa nafiye, değil mi canım? Haksız mıyım? Söyle! Ha? Sana da bir durgunluk gelmiş Peri. Evlenmek kolay değil desene. Tabi, tabi. Hakkın var. Hem böyle sağında bir âşık, solunda bir koca. Biraz ciddî olmalı. Sen zekisindir. İdare edersin. Ben hem şaşıyorum, hem de korkuyorum doğrusu. Ya birşey olur, biri bir pot kırar, Müfid anlar diye. Değil mi? Senin vaziyetin biraz müşkülcedir. Anlat kuzum ne yapıyorsun? Müfid şüphe ediyor mu? Tabii şüphe eder. Şüphe etmeyen erkek yoktur. Erkeklerin şüphelerine kızarız ama, şüphe etmezlerse daha ziyade kızarız değil mi Periciğim? Anlat kuzum. Nasıl idare ediyorsun, nasıl geçiniyorsunuz?

Pervin, Behire'yi pek sevmez, onunla konuşurken riayet edilmesi lâzım gelen ihtiyatın derecesini bilirdi ama, geç öğrenmişti. Behire, Pervin'le Sacid'in münasebetine vakıftı. Fakat, yine Pervin bu kadına açılmamaya çalışıyordu.

Behire ağzından lâf almak maharetini kullanmaya başladı:

- Durgun duruyorsun, yoksa birşey mi oldu?
- Hayır... hiç...
- Sen eskiden böyle değildin canım. Adetâ surat asıyorsun. Halinde bir tuhafılık var.
- Dün gece uyuyamadım da biraz başım ağrıyor.
- Uyumadın mı? Müfid'le beraber sabaha kadar muhabbet mi ediyorsunuz?
- Hayır canım. Biraz sinirliydim. Geç uyudum.
- Neden sinirli oluyorsun? Hayatından memnun değil misin?

- Memnunum. Yalnız birşeye canım sıkıldı.

- Mutlaka bir münakaşa olmuştur.

- Ufak, ehemmiyetsiz. Müfid'le ayrı eve çıkmak istiyoruz, fakat...

- Sacid razı olmuyor değil mi?

- Razı olmuyor değil. İşte... ne bileyim ben. Biraz itiraz eder gibi oldu da.

Behire küçük bir kahkahadan sonra bağırdı:

- Anladım, anladım, tabii.

Pervin'in canı sıkıldı. Çünkü, sahiden, Behire bu ev meselesini öğrenmiş bulunuyordu ve sormakta devam etti:

- Evet. Sinirlenecek şey doğrusu. Bir kere Sacid birşeye itiraz edecek olursa sözünden dönmez. Huyunu biliyorum. Tabii o itiraz edince Müfid de kuşkulandır. Al oradan sana bir mesele, değil mi?

- Böyle bir mesele olmadı, Behire.

- Bugün olmazsa yarın olur, sen de bunu düşünürsün. Güçtür, bilirim. Ben Şükrü ile evlendiğimin kaçınıcı ayıydı? Nihat birgün bize geldi. Şükrü ile de arkadaşlırlar, biliyorsun. Kocam dışarı çıktı. Nihat sigara paketinin arkasına Fransızca: "Yarın, Haydarpaşa garında, saat üçte" diye yazdı, paketi bana uzattı. Okudum. Pat diye Şükrü içeri girdi. İçinden bir sigara alarak paketi Nihat'a verdim. Saatlerce oturduk, eğlendik. Nihat gitti. Meğer paketi masanın üstünde unutmuş. Kocam sonra eline almış, okumuş, belli etmeden paketi saklamış. Ben farkında değilim. Allah'dan olacak. Ertesi gün randevuya gitmedim. Fakat Şükrü, tesadüfen oradan geçermiş gibi gitmiş, Nihad'ı görmüş. Tabii benden birşey şüphe etmemiş göründü, sonra bunları bana anlattı. Fakat aradan iki ay daha mı geçti ne...

Pervin, Behire'nin bu macerasını birkaç defa dinlemiş olduğu için gayet iyi biliyor, yeniden dinlemeye tahammül edemiyordu kesti:

- Biliyorum canım... hepsini biliyorum.
- Öyle ya. Bilirsin tabii, o zamanki heyecanımı düşün.
- Ben bu vaziyette değilim.

- Günün birinde başına gelir. Dikkat et. Şimdi ne yapacaksın? Evden çıkmaktan tabii vazgeçtin değil mi?

- Hayır, niçin vazgeçeyim?
- Sacid söz dinlemez ayol. Dinlerse gene Müfidcağız dinler.

- Sacid de öyle bir dinler ki. Görürsün.

- Büyük söz söyleme Pervin!

Behire, Pervin'in azametine dokunarak onu müdafaa-ya sevk etmek, böylece yeni birşey daha öğrenmek istiyordu. Pervin onun bu maharetini sezdiği halde kendini müdafaadan alıkoyamadı:

- Neden büyük söz olsun? Artık Sacid'le iş inada biniyor. Ben her kadın gibi olmadığımı ona göstereceğim. Cariye değilim ben.

- Ama Sacid bu yavrum. Sen daha onu öğrenemedin mi?

- Biliyorum, biliyorum... ben bir kere aldandım, Behire... hepsi odur. Felâket de oradan başlıyor ama... bu böyle sürmez.

İsteddiği kadarını öğrenen Behire, kısa bir sükûttan sonra bahsi değiştirdi:

- Bugün Suad da gelecek... Sen mi çağırmışsın, Sacid mi, yoksa kendi kendini mi davet etmiş, bilmem, son vapurla geleceğim diyordu. Semahat da gelse bari, oğlanın içi açılrsa...

- O da gelecek.

- Oh? Bizim takım tamam. Melike ile kocası da mutlaka gelirler. Samiye de gelir. Senin filozofla kızkardeşi de gelir. Vallahi iyi bu.

- Eğleneceğiz desene... İçki var mı?

- Şarap.

- İyi, pekâlâ... İçki olsun da.

Behire'nin birdenbire sevinci o kadar artmıştı ki, böyle zamanlarında yaptığı gibi, hemen karşısındakini methetmeğe başladı:

- Aman Pervin... Sana siyah daima iyi gidiyor. Kime yaptırdın bu robunu? Dişleri çürük Rum terziye mi? Vallahi mükemmel yapmış. Var canım, o kadında gusto var.

Behire, Pervin'in elbisesini, terzisini, vücudunu, güzelliğini, tatlılığını, zarafetini, arkadaşlığını methedip dururken içeriye iki kadın daha girdi: Melâhat, Samiye.

Pervin onlara doğru koştu.

- Ne sessiz geldiniz? Hiç duymadım. Aşk olsun... gelin, gelin...

- Tatlı birşey konuşuyordunuz galiba, ki duymadınız.

Pervin gülererek düşündü: "Evet Behire beni methediyordu." Fakat bunu söylemedi.

İki kadın çok yorulduklarını anlatarak hemen oturdu- lar.

Melâhat orta boylu, balık etli, esmer yüzü fazla pudralı, siyah gözleri ufarak ve fazla hareketli, daima gülümsemek istediği için tebessümleri samimî olmayan, fakat dişleri güzel, beline kadar vücudunun yukarı kısmı biçimli, kalçaları fazla geniş ve bacakları ince, elleri, ayakları büyük, dul bir kadındı; güzelliğiyle değil, akıllılığıyla tanınıyor; çok dinler, az söyler; çok söylediği vakit herkeste dikkat uyandırmasını bilir az çok birşeyler okur ve ötekilerine göre epey malûmatlı sayılır; fikirlerinden isti-

fade edildiğini söyleyenler vardır, fedakârlığından bahseden yoktur; kibirli ve hasis olmaksızın, menfaatperesttir.

Yanındaki Samiye, genç kızdır. Yaşı biraz ilerlemiş, açık mavi gözleri yorgun, daima biraz nemli, kirpikleri gözlerine ihtişamlı bir çerçeve olacak derecede uzun, bol ve kıvrık, büyücek burnunun altında küçücük içeriye gömülü dudakları, bir nar kabuğunun ince bıçak kesiği arasından görünen kırmızı gibi rengi cazib bir çizgiden ibaret, uzun boylu, zayıfça, fakat endamlı, sükûtî, ağır, süzgün bir kız. Hiç konuşmaz. Diyorlar ki sekiz sene-denberi, kendisini almayan ve terkedip giden bir adamı sevip duruyormuş.

Pervin genç kıza hitabetti:

- Samiye Hanım, Ali nerede?

- Akşama gelecek. Belki de Müfid Bey'e uğrar, beraber gelirler. Ben Melâhat'a iskelede rastgeldim. Ne iyi tesadüf oldu. Bir vapurla gelecekmişiz.

Bahsedilen Ali, Samiye'nin kendisinden iki yaş büyük erkek kardeşiydi. Genç kız kardeşini o kadar seviyordu ki, bahsi geçince yorgun gözleri parladı. Pervin de bunu bildiği için sormuştu.

Behire ayağa kalktı ve bir sıçrayışta Melâhat'ın yanına oturdu:

- Sen akıllısın, bilirsin. Celile ile Muhtar evlenirlerse geçinirler mi, geçinmezler mi?

- Katiyen.

- Ama evleniyorlar. Duymadın mı?

- Hayır.

Bu izdivaç dedikodusu akşama kadar sürdü. Beş vapuru ile Müfid, Ali, Melike ve kocası, Arif de geldiler. Sacid ve Suad son vapura kalmışlardı.

Sofrada onbir kişiydiler. Çok neşelenmişlerdi; yemekte her akşam susarak ağır duran Sacid, Kâğıthane köyünde başına gelen bir av hikâyesini anlatıyordu. Herkes onu

büyük bir alâka ile dinledi. Sakin bir sesle, ölçülü tavırlarla, ne söylediğini ve ne söyleyeceğini iyi hesab ederek, şaşırmadan ve bir nakli sadetten dışarıya çıkararak fazla heyecanlara kapılmadan anlatıyor, her sözünün hangi insan üzerinde alâka uyandıracağını da bilerek, sırası gelince, herkesin yüzüne ayrı ayrı bakıyordu. Söz söylerken kendine o kadar hâkimdi ki yanında oturan kadınların bardakları boşaldıkça şaraplarını dolduruyor, onları içkiye teşvik ediyor ve böylece yemek teferruatına ait bütün hizmetlerini görüyordu. Belki bütün kadınlar, o gece, Sacid için şunu düşündüler; “mükemmel adamdır”.

Pervin bile Sacid’in bir mecliste alâka uyandırmak için gösterebildiği mahareti çok beğenmiş, kendi kendine: “Sacid’in bu halleri iyidir.” demişti.

Yalnız Müfid, her zamanki gibi, dayısını dinlemekten sıkılıyor, başını tabağa eğerek, umumî sohbetten ayrı bir mevzu üzerinde kendi başına düşünüyordu.

Sacid’den sonra, iki bardaktan fazla şarap içen Behire gevezeliğe başladı. Bu akşam hazır cevaplılığı ve nüktedanlığı üstünde idi. Etrafındakileri sık sık, bol bol güldürebildi.

Müfid’le, Ali, biraz da Samiye düşünceli görünüyorlardı. Bu halleri, hemen üçünün de her zamanki âdetleri olduğu için göze çarpmadı. Ali zaten çok düşünür bir gençti; kızkardeşinin sükûtu da, sekiz senelik âşığını herkese hatırlatıyor.

Behire’nin bütün sözlerini çirkin bulan Müfid, bu cemiyeti muâheze ve tiksintili bir bakışla süzdü. Bu insanlar karşısında her zaman aynı iğrenişi duymuştu. Onun nazarında bütün bu yığın, gözlerinin çukuru sürme ve seyyie dolu, bakışları iğreti yalancı ve hissiz, dudakta kokulu bir kireç tadı bırakan yüzleri kötü ihtirasların çizgileriyle kırışmış, kocasını da, âşığını da, dostunu da aldat-

mak ve dolandırmaktan zevk almaya alışmış, cahil ve hodgâm, kalbsiz ve küstah, itikatsiz ve seciyesiz, kelbî, maddî, behimî, ancak servetin ve iştihanın varlığına inanan bu kadınlar ve, seyyiatı güzide insanların bir hakkı zanneden, fikirsiz, mefkûresiz, ilimleri kulaktan dolma, aktör ve mutasallif, sahte, haysiyetsiz ve mağrur, zelil ve mütekebbir, faydasız ve hain erkekler, bütün insanlar arasında nifakın, şikakın, ayrılığın ve anarşinin kundağını tutuşturuyorlar.

Bir cemiyeti muvazenede bulunduran ahlâkî ve içtimâî bütün kaidelere dudak büktüklerini evlerindeki hayattan kalabalıklar içindeki hallerine varıncaya kadar her türlü hareketleriyle hissettiriyorlar.

İşte onlardan biri, Arif, Melike'nin kocası ki şimdi su-suzluktan uzun dili bir meşin parçası gibi kurumuş, gözlerini açan ve soluyan bir hayvan ateşiyle şarabını içiyor, karşısında oturan Semahat'in vaadettiği canlı et lezzetinin hayaliyle tabağındaki pizola kokusunun tadını birbirine karıştırarak, neşeli ve mesut, yemeğini yiyor, para kazanmak için zilletin her türlüşünü irtikâbetmiş, dolandırıcılığı ile maruf, zevcesinin ihanetlerini arkadaşlarına gülünç bir vak'a gibi anlatan adam.

Müfid, bu yığın karşısında her vakit, mefkûresinin güzelliğini ve aczini hissetti; bu yığın karşısında her vakit uzak, erişilmez, bir vehim gibi dumanlı, kaçıcı, seyyal bir iştihakın, bir hayal-i muhalin hasretini duyuyordu. Adı mefkûre veya vehim, ne olursa olsun, bu hayal-i muhal nedir ki, her kalb sahibi adamın içini kabartır, yüreğini taşırır ve göğsüne büyük haykırışların, insanî çığıkların bestesini koyar.

Yemekten sonra bazıları sofranın başında kaldılar, bazıları bahçeye çıktılar.

Müfid, Ali ve Samiye koruya kadar yürümüşlerdi. Müfid, Ali'ye dedi ki:

- Bu insanlar beni sıkıyor.

Arkadaşı düşünce içinde cevap verdi:

- Anlıyorum.

Genç kız, bir neyin ince sesiyle tekrar etti:

- Bu insanlar beni de sıkıyor.

Üçü de mefkûreci, kol kola girerek, çamların karanlıklarına daldılar.

Pervin, Melike, Arif, Semahat, Suad, Melâhat da balkona çıkmışlardı.

Sacid'le Behire, yemek salonunda yalnız kaldılar. Sacid sigarasının külünü yemek tabağına silkeliyerek sofraya başında ve ayakta duran Behire'nin arkasında, yanbaşında idi. Bu kadının saçları, Sacid'in kırvatının düğüm yerine kadar gelirdi. Elini Behire'nin başına koyarak:

- Söyle bakalım, fitne fücûr, ne dedikodu var? diye sordu.

Kadın başını Sacid'in eli altından çekerek yüzünü ona kaldırdı.

- Bugün dedikodu çokçadır, yavrum.

- Onun için bu gece sen neşeli ve güzelsin.

Sacid, Behire'yi öptü.

Kadın nazederek yüzünü çekti:

- Off... Şarap kokuyorsun... Çok mu içtin?

- Dedikodu çokça ha... İyi, demek ki bizim Pervin'i istintaka çektin ve tabî anlattı.

- Bülbül gibi.

- Ne diyor?

- Evden çıkmak meselesi. Kavga etmişsiniz.

- Sonra?

- Sana kızmış. Seni dinlemeyeceğini söylüyor, "cariyesi değilim onun ben." diyor.

- Başka?

- İş inada binmiş. Senin aleyhinde birçok şey söyledi. Ne olduğunu tahmin edersin. “Ben ona bir kere aldandım.” diyor. Pek öfkeli.

- Ah, canım kadın.

- Hangimiz?

- O.

Behire ayaklarının ucu üstünde yukarı kalkarak Sacid’in yüzüne küçük bir tokat vurdu.

- Çapkın musibet, sana da iyilik yaramaz ki.

Sacid, Behire’yi kıskandırmak arzusundan ibaret basit bir oyunla Pervin’i methetmeğe başladı:

- Onun da benim bu inadı hoşuma gider. Kadında inat, erkeği tahrik ediyor. Bu bütün lavantalardan ve ipekli kumaşlardan fazla arzu verici birşey. Hem Pervin size benzemez canım. Başkadır. O az çok haysiyet sahibidir.

İptida kızmaya başlayan Behire, Sacid’in oyununu hemen anlayarak söyleyeceği lâkırdının sesine istihza koydu:

- Haysiyetli bir adam gibi söylüyorsun.

- Bende olmadığı için bunu başkalarında arıyorum.

Bütün mağrur adamlar gibi, söylediği sözün kıymetli olduğuna karşısındakinden evvel hükmederek güldü, Behire’yi kızdırmaya karar vermiş olduğu için Pervin’i methetmeğe ısrar ile devam ediyordu:

- Sonra yıpranmamış bir kadındır. O boy bos, o et gerginliği, tazeliği, o renk, o biçim, o kıvraklık, o çekingenlik ve izzetinefs, o incelik her kadında bulunmaz. Sizin gibi feleğin çemberinden geçerken bütün güzelliklerini orada bırakan bir mahlûk değildir. Bereket versin ki bu çemberden geçmemiştir.

- Nasıl geçmemiştir? Şimdi bana saydıracak mısın?

- Ben bilirim şekerim... Hacet yok... ben hepinizi pek iyi bilirim. Sacid bunu öyle ciddî söylemişti ki Behire kı-

zarak onu küçük eliyle itmeye çalıştı, ama kendisi uzaklaşarak bağırdı:

- Bu gece pek hoyratsın. Ahlâksız! Ben seni adam etmesini bilirim ama... şimdilik susalım.

Sacid onu bileğinden tutup çekerek hararetle kucaklamak ister gibi yaptı. Behire derhal gülerek dudaklarını ona uzatıyordu, fakat Sacid geri çekildi. O vakit iyice öfkelenen Behire, yüksek sesle söylenmeğe başladı:

- Rezil! Seninle konuşmak abes zaten... hayâsız... beni kızdırma sana bunu tavsiye etmem, anlıyor musun? Tetik dur. Benim tehlikeli bir kadın olduğumu söylediklerini hiç işitmedin mi?

- Gel kısır fitne.

- Öyle ise kork benden. Emin ol ki senin bu azametini yüzüne gözüne bulaştırırım, o büyük burnunu da kamış düdüğü gibi kırarım. Hayatını altüst ederim vallahi. Ben elimdeki bayrağı bir açarsam görürsün sen! Ha... bük budaklarını bük! Bir gün de yalvarırsın... ne baktın? Tehdit ediyorum ya... Elbette... Sen benim elimdesin. Bunu hiç düşündün mü? Sen benim elimdesin. Ben senin saadetini felâkete çevirmesini bilirim. Şaşar da kalırsın. Haydi, haydi. Öyle çirkin bakma yüzüme...

Sacid kapıya doğru yürüyordu. Behire arkasından bağırdı:

- Görürsün sen!

Müfid, Ali ve kızkardeşi, koruda epey yürüdüler. Hararetle konuşuyorlardı. Ali, Müfid'in heyecanlarını dinliyor, susuyor, arada bir kısa kelimelerle kendi fikrini ilâve ediyordu.

Ali, bütün hareketleri gayet batî, ağır, tenbel, âdeta uyuşuk, herşeye ve herkese karşı bîtaraf ve tatlı bir merak sahibi, mütecessis, etrafındaki vakalara ve insanlara, oyunlarına hiç karışmadan, yalnız anlamak merakiyle ve

zevkiyle bakan, bu vakaların ve insanların gülünç, eksik, hazin taraflarını bulmaktan hoşlanan, müşahedelerinin sonunda kıymetleri izale, tezatları telif eden bir felsefe çıkarmış, ebedî hiçliğe inanmış, zekâsının istiklâliyle maruf bir genç; bunların arasında, kimseyi incitmeden, haklarındaki fikirlerini söylemekten de çekinmeden, kinsiz ve emelsiz, bîtaraf ve hâkimane yaşıyor, Sacid'e varıncaya kadar hepsinin hürmetini, muhabbetini kazanıyordu. Hepsinin başından geçenleri bilir; son derece ketum olduğu için, herkes, onun ayağına kadar giderek, buhranlı zamanlarında fikirlerinden istifade ederler, en mahrem düşüncelerini ona söylerlerdi. Gece yaraları yataklarından fırlayarak ona koşanlar, dertlerini açanlar, ağlayanlar vardı. İstanbul'un her muhitinde yaşadığı için içtimaî sınıfların ayrı ayrı vasıflarını, aralarındaki farkları biliyor, birbirleriyle kıyaslar yapıyor. Ve her insanı, mensup olduğu içtimaî seviye içinde de görerek birkaç cephesinden tetkik edebiliyordu.

Müfid'in, Pervin'in, Sacid'in vaziyetleri ona çok mühim görünmüştü. Müfid'le dayısının gizli ve sessiz mücadelesinin sonunu merak ediyordu. Bu, iki zıt mizac arasında öyle bir cidal ki bir tarafta (Sacid'de), ihtiyacın azamisi, cehdin azamisi, ihtirasın azamisi, iktidarın azamisi, iradî ve uzvî kudretin azamisi var; öte tarafta (Müfid'de) bütün temayüller münfail, bütün hırslar, gayelerine vasil olmadan ricat halinde, ruhun umumî kuvvetleri perişan, irade meyus ve cesaret münhezim, bütün şahsiyet ekseriya tevekkül içinde bulunuyor; Sacid büyük seciyeleriyle bir garplı, Müfid bir şarklı adam timsalidir; bu iki erkek arasında her iki enmuzece de temayül eden, serî-üt-teessür Pervin'de mütemadî bir tahavvül halinde-dir ve zekâsiyle yapmaya çalıştığı firene rağmen bu zıt rüzgârlar arasında, ancak tabîi sevklerinin gösterdiği istikametlere koşuyor. "Kadın kalbi" dediğimiz tabîi sevkler

ve şuursuz temayüller mecmûu olan gizli ve muğlak halita karşısında hangi türlü insan; cidalci, kudretli ve hain Sacid mi, yoksa, faziletkâr, mütevekkil, asil Müfid mi kazanacaktır?

Ali'nin anlayışına göre bu mücadelenin İstanbul, Türklük ve insanlık cemiyetiyle doğrudan doğruya alâkası ve irtibatı vardı; bu cemiyet, bu iki muarız taraftan hangisine kıymet ve kuvvet veriyorsa onun galebe edeceği muhakkaktı; o halde bu cidalin neticesi insanlığın en son içtimaî ve ahlâkî meyillerini, telâkkilerini de gösterebilmek iktidarını haiz ve bunun için, bir müdekkik nazârında, cidden ehemmiyetli idi.

Ali'nin anlayışına göre, kadın hassasiyetinde, şahsî ve içtimaî meyelânlar en şiddetli dereceleriyle faaliyettedirler; bir kadın hem şiddetle hodbin, beğenilmeğe ve sevilmeğe erkekten ziyade muhtaç, erkekten fazla süslenmeğe meclûb, erkekten çok malına ve canına düşkün, erkekten fazla kıskanç, mütecessis, ihtiyatkâr ve korkaktır; hem de şiddetle digerbîn, merhametli ve fedakârdır, başkalarının ıstırablarını erkekten daha sürat ve ciddiyetle tehvine koşar. Böyle olması da tabiidir. Zira kadın erkekten fazla hassastır ve bu iki zıt meyelânlar arasında muvazene bulabilmek için her ikisinde de şiddetli olmaya mecburdur. Müfid'le Sacid'in mücadelesi, Pervin'de hangi nevi meyelânlar zümresinin galip olduğunu da gösterecek ve kadın ruhiyatının biraz daha aydınlanmasına yardım edecekti.

Biraz sonra hepsi yukarıki salonda toplandılar. Yine Celile ile Muhtar'ın evlenmesi bahsi açıldı.

Suat, uzun boylu ve güzel siyah gözlü, tatlı bakışlı, ince sesli, kadın tavırlı, nâzik bir genç, Pervin'e sordu:

- İzdivac hakkında ne düşünüyorsunuz Pervin Hanım?

Bu sualden sonra bütün başlar, vereceği cevabın yüzündeki in'ikâslarına bakmak için Pervin'e çevrilmişti. Bütün bu insanlar arasında Pervin'le, Müfid'in izdivaç hayatları devamlı bir bahis mevzuu olduğu için bu cevaptan bazı gizli noktalara intikal etmeğe hazırlandılar.

Pervin cevap vereceği yerde sordu:

- Bu asırda izdivacın iyi birşey olduğuna kani misiniz?

Müfid de bütün dikkatiyle zevcesine bakıyordu. Kadın ciddileşerek cevap verdi:

- Sualinize nasıl cevap vermeli, bilmem ki. Bu her izdivaca göre değişen birşey... evlenmek... esasında iyi... şüphesiz... fakat bazı fena talihler fena tesadüfler, karı koca arasına soğukluk sokan fena şeyler oluyor... onlar olmasa iyi.

Pervin'in bu eksik, rabitasız cevabı kimseyi tatmin etmemişti; bu sözlerden de mânâ çıkaran Behire, birşey anlamış gibi açıkça güldü. Suat, evvelâ Behire'ye, sonra da Pervin'e dikkatle baktı. Behire'nin gülüşüyle Suat'ın bakışı, Müfid'in gözünden hiç kaçmamıştı. Genç adam birdenbire sarsıldı. Bu üç kişinin arasında, gözler vasıtasıyla, birbirlerine gizli birşey hissettirildiğini anlıyarak, ansızın, eski şüphelerinden birine yakalandı. Birdenbire, tekrar, Pervin'in mazisini düşünmeğe başlamıştı; zevcesi, bu seciyesiz ve tehlikeli insanların arkadaşıydı; çocukluktan beri hayatı bu insanlarla beraber geçmişti; yalnız onların bildikleri bir takım müşterek maceralar, Müfid'den gizlenmiş müşterek seyyieler olabilirdi. Sade mazide değil, şimdi bile aralarında bu meşum sırdaşlık devam eder gibi görünüyor. Bu, güneşte ışıldayan bir çelik gibi parıltılı, keskin, mânâlı yan bakış nedir? Müfid, o vakit, tekrar, Sacid'den, hattâ Arif'ten ve Suat'dan şüphe etmeğe başladı. Bütün bu çapkın, tehlikeli erkeklerle zevcesi arasında bir münasebet araştıran ve hareketlerinin en

küçük, en âdi teferruatına kadar mânâ veren şiddetli bir dikkatle onlara baktı.

Bahis devam ediyordu. Suat sordu:

- Fena tesadüflerden maksadınızın ne olduğunu iyice anlayamadık, Pervin Hanım. Türlü türlü fena tesadüfler olabilir.

- Olabilir. Ben de bunu söylemek istiyorum.

- Hangisini? İzah etmediniz ki... fena tesadüflerin hangi türüsünü kastediyorsunuz?

Behire istihza ile:

- Evet... anlayalım! dedi.

Bahsin girdiği tehlikeli mecrayı hisseden Pervin, ileri varmamalarını anlatmak için Behire ile Suat'ın yüzüne, yeniden manâlı bir göz attı.

Behire ısrar ediyordu:

- Anlayalım.

O vakit Pervin, büyük bir sitemle dolu, ciddî bir sesle:

- Behire!

Dedi. Küçük kadın güldü.

Mükâlemenin bu hale gelmesi Müfid'i çağrından çıkartıyordu.

Arkadaşının ruhî buhranını hisseden Ali, vaziyeti kurtarmak için bahse karıştı:

- Tabîî... dedi. Bunda anlaşılmayacak birşey yok. Pervin Hanım, içinde bulunduğu şeraite göre her izdivacın ayrı bir talihi olacağını söylemek istiyor ki pek doğrudur. Alelîtlak evlenmek iyidir, yahut evlenmek fenadır hükmünü vermek yanlıştır; bağlı olduğu diğer şeraite göre bir hareket ya iyi, ya fenadır. Hem dünyada hangi şey için, kat'î olarak "bu iyidir!", yahut "bu fenadır!" hükmünü verebiliriz?

Böylece biraz imdadına yetişilen Pervin, Ali'yi derhal tasdik etti:

- Bravo Ali Bey... Ben de bunu anlatmak istiyordum... Fakat kelimelerini bulamıyorum... Behire hemen başka mânâlar çıkarmaya kalktı. Ben kendi hayatımdan memnunum. Ben izdivacla mesud oldum. Fakat herkesin benim vaziyetimde olamayacağını düşünerek öyle söylemiştim. Şimdi anladınız mı Suat Bey?

Suat, derin siyah gözlerini birkaç saniye Pervin'in yüzünden ayırmayarak başını hürmetkârâne eğdi ve nezaketle cevap verdi:

- Evet, Pervin Hanımefendi!

Fakat Müfid, artık bir piyes seyrettiğine kaniydi. Bu birbirlerine resmî, hürmetkârâne hitabeden, ciddî görüşen insanların hakikatte pek lâubali olduklarını anlıyordu. O vakit kıskançlığın maruf ıstırabına düştü. İlk his: bütün bu cemiyeti darmadağın etmek, Pervin'i onların içinden çekmek ve bir daha hiç biriyle görüştürmemek; fakat bu pek haklı ihtiyacına insanların "vahşîlik" ismini verdiklerini de hatırladı, kendini yenmeğe çalıştı, yüzü sarardı.

Sacid, kalfaya viskileri getiriyor, misafirlere yüksek sesle hitabediyordu:

- Ciddî münakaşaları bırakın!.. Viski içeceksiniz... Haydi biriniz piyano filan çalın... eğlenmeye başlayalım... Pervin, yavrum, haydi... sen ev sahibisin...

Pervin, Samiye'yi kolundan tutarak piyanoya oturttu. Genç kız hazin birşey çalmaya başladı. Sacid yanında duran Suad'ın kulağına eğildi:

- Eyvah... bu kızcağız da hep kederli şeyler çalar. Sekiz senedenberi o herifi sevdiğini düşündükçe hayret içinde kalıyorum. Ben ki sevdanın ne olduğunu hiç anlamadım, sekiz sene bir erkeği unutamamak nedir? Halledemiyorum. Doktorlara sordum. Bir takım hastalık isimleri söylediler. Suat... şu kızı aşkından kurtaramaz mısınız?

- Sen benden daha ustasın. Çalış.

- Biraz uğraştım. Fakat Samiye'nin tipi hoşuma gitmiyor. Aldatabilmek için biraz hoşlanabilmek de lâzım.

- Ben de hoşlanmıyorum.

Pervin ve ötekiler de Sacid'in etrafına çevrildiler. Piyanoyu bir Müfid, bir de Ali dinliyordu; genç kız, çalarken, etrafına dikkat etmiyecek derecede kendinden geçtiği için, musikînin ekseriyete alâka veremediğini anlamadan çalmakta devam etti:

Müfid'le, Ali bir kanepede oturuyorlardı; Müfid musikîyi sonuna kadar, bir müptelâ dikkatiyle dinledikten sonra, yanındakine:

- Ali! Azıcık dışarı çıkalım, dedi.

Bahçeye kadar gittiler. Müfid Ali'nin koluna sımsıkı yapışarak, büyük bir nefes aldıktan sonra:

- Azıcık dolaşalım. İçime fenalık geliyor, bayılacağım. Teselliye muhtacım, dedi.

Ali, bir adamı kalabalıklardan dışarı uğratan, başka bir insanın, bir arkadaşın tesellisini aramaya koşturan büyük iptilâları biliyor, yeni görmüyordu. Kadın ve erkek, böyle nice dostlar, gece yarısı ona koştular, karanlıklar içinde: "beni kurtar!" diye bağırdılar, Ali'nin de bir insan olduğunu ve ebedî imkânsızlıklarla mücadele için, elinde onlara verilecek hiçbir silâh bulunmadığını unutarak, meysusların çocukça vehimleriyle onlardan meded umdular.

Müfid de onlardan biriydi ve büyük bir ıstırapı ifade için kullanılan mahud kelime ile söze başladı:

- Boğuluyorum. Dayanamadım. Salondan fırladım.

Fakat, birdenbire utanmış olacak, sustu. Başkalarından imdat isteyenlerin hicabını duyuyordu. İçeride zaptedilen her büyük hırsın insanı nasıl yükselttiğini ve güzelleştirdiğini düşünerek Ali'ye açılmaktan çekindi.

Arkadaşı onu teşvik etti:

- Söyle! Başka bir adama ihtiyacı olmayan adam yoktur.

Müfid mırıldandı:

- Ne söyleyeyim? Sana anlatmak lâzım gelince kederimi birdenbire çok bayağı buldum. On dakika evvel, salon-da, dudaklarımı dişlerimle yiyerek için için kıvrırırken zannediyorum ki benim ıstırabım yalnız bana mahsus bir şeydir, dünyada eşi yoktur ve hiç kimse benim çektiğimi çekmemiştir. Bu bir gaflet. Herkes ıstırabının nevini kendi şahsına münhasır sanır. Fakat bu gaflet şimdi bende kalmadı, kederim o kadar bayağı ve umumî ki sana üç dört kelime ile anlatabilirim: Pervin'in beni aldattığını zannediyorum.

Ali gülümsedi. Tamam. Bildiği şey. Eski beşerî ıstırap: Şüphe, kıskançlık. Malûm veya mevhum rakip hayaletleriyle mücadele; kendi benliğimizle başkalarınınkini zarurî mukayese; aczlerimizin vazıh şuuru; malik olmasını şiddetle özlediğimiz meziyetlerden mahrum kaldığımızı anlamamanın korkunç eziyeti; sevgilimizle aramızda açılan büyük iptilâ oyununda, aczimizin cezasını çekmek korkusu; sevgilimizi bizim aleyhimizde faziletsizliğe mecbur edebilecek melun tabii sevkler karşısında ebedî iktidarsızlığımız; aldatılıp aldatılmadığımızı iyice bilmemekten gelen dehşat tereddüt; korkunç tahminlerimizin bütün zekâmızı şiddetle hırpalamaları; rakiplerimizi hayalimizde sıraya dizerek, hepsiyle ayrı ayrı boğuşmanın bize yaptığı işkence; bu yüzden çektiğimiz yaman çile, hepsi malûm. Her evli ve her sevdalı bunları bilir.

Fazla olarak, Ali, Pervin'in, Müfid'i kiminle, nasıl aldattığını da biliyordu. Arkadaşını teselli edebilmek için çekeceği güçlüğü hissederek biraz sustu.

Yine Müfid söze başladı:

- Bu müthiş birşey, Ali, anlıyorsun değil mi? Bu korkunç birşey. Benden evvel milyonlarca erkeğin duydukları

rı bu azaba insanlığın nasıl katlanabildiğine şaşıyorum. Aldanmak mı, razı olmak mı lâzım? Söyle, Ali, bana, bütün insanlığa söyler gibi söyle! Şüphe ediyorum. Bu iki kelimeyi telâffuz etmek bile ne korkunç! Şüphe... ediyorum! Pervin onlardandır, onların arasında büyümüştür, onların ahlâkî telâkkileriyle zekâsı terbiye almıştır, onlarla beraber yaşamıştır; onlar ki, Ali, bilirsin canım, onlar ki berbat kadınlardır. Ah... O Behire ile, o Melike ile, o Melâhat'la, Pervin'in yanyana durmalarına tahammül edemiyorum. Bir söz, bir bakış, bir imâ, beni çıldırtıyor. Zannediyorum ki, etrafımda bulunan herkes, hattâ sen bile, benim bilmediğim birşeyi biliyorsunuz ve bu korkunç sırrı hem ara sıra bana hissettirmekten zevk alıyor, hem de ebediyen benden gizlemek istiyorsunuz. Deminki soğuk izdivaç münakaşası ne idi, o Suat neler söylüyordu? Ne gayrıtabîî, garip, mânâlı, müstehzî gülüyordu?

Sonra Behire ve ötekiler nasıl bakıştılar? Boğuluyorum, Ali... Bu korkunç bir şey, bana, bütün insanlığa hitab eder gibi söyle, emin ol ki bu ıstırab ne kadar eski ise, o kadar da yenidir ve modasını kaybetmiyecektir, söyle.

Ali söyleyecekti, fakat Müfid birdenbire onu durdurdu:

- Söyle, fakat beni teselli etmek için değil. Sakın bana: "Pervin seni aldatmıyor, aldatamaz" gibi sathî bir muhakemede bulunma. Bildiğin ve gizlemeye karar verdiğin birşey varsa onu senden sormuyorum. Yalnız, Ali, ne söyleyeceksen doğru olsun. Hakikate ihtiyacım var. Korkunç suratu, çirkin, tüyleri ürpertici hakikati öğrenmek istiyorum. Şüphe içinde bunalmış bir adamın ihtiyacını anla ve öyle söyle. Gizleyeceklerini gizle, peki; fakat söyleyeceklerin doğru olsun, beni sen de aldatma. Sana yalvarıyorum. Çok fenayım, bak titriyorum.

Sahi titriyordu. Sesi ve bütün vücudu, şiddetli bir râşe geçiriyordu. Ali düşündü. Bildiğini şüphesiz gizleyecekti, fakat, arkadaşına faydası dokunacak bir hakikat öğretmek ihtiyacına kapıldı ve hakikat zannettiği şeyi söyledi:

- Müfid, gayet eski bir sözdür. “Hiç kimse kimseyi tamamiyle anlayamaz!” derler. Bu söz, bütün dünyada, romantik bir edebiyat doğuran en büyük fikirdir ve bugüne kadar doğru olmaktan da çıkmamıştır. İki insan, kendilerini birbirlerine anlatmaya çalıştıkları halde bile buna tamamiyle muvaffak olamazlar. Nerede kaldı ki bunlardan biri, kalbinin çetin muhafazası içinde birşey saklamaya karar versin de öteki anlayabilsin; bu büsbütün imkânsızdır. Bir kadın, kocasından, bir zevc zevcesinden, bir insan sevgilisinden istediği şeyi gizleyebilir. En basit adamın hayatı bile, başka bir adam için namütenahi, karışık, içinden çıkılmaz bir esrar yığındır. Hattâ kendi kendimizi bile iyice tanımıyoruz. Kendimizden sakladığımız esrar da vardır ki, bugünün felsefesinde “gayrişuur” adını alan gizli ruh tabakasının içinde kapalı kalır. O halde nafiye yere, sevgililerimizin meçhûl ömürlerinin namütenahi teferruatına karışan esrarı öğrenmeye kalkışmayalım. En sade hayatın teferruatı bile namütenahidir ve sahibinden bile gizli safhalar taşır. Bence, dostum, bir kadının veya bir erkeğin, kocasına veya zevcesine veya sevgilisine karşı sadâkati “X” dir. Hani şu riyaziyede meçhul rakamları ifade için kullanılan harf yok mu, o: “X” Yani meçhul. Hem ebediyen meçhul. Bu “X” ancak takribi bir kıymet olabilir. Meselâ, sadakat 10 numara farz edilirse, sevgilimizin biz ancak 9 numara sadakatine hükmedebiliriz. Azami budur. Fakat her zaman “X1”, “X2”, “X3” yani onda bir, onda iki, onda üç ilâh... ihtimal ile bize ihanet etmekte olması imkânı vardır. En zavallı adam, sevgilisinin sadakatine, daima, yüzde yüz

isabetle kani olandır. O halde, Pervin'in sadakati de bu kaideden dışarıda kalacak değildir.

- Müthiş.

- Doğru olduğu için müthiş. Pervin'in arkadaşlarına gelince... zevcenin onlardan pek farklı olduğunu herkes bilir. Pervin izzetinefs sahibi kadındır, Müfid!

- Heyhat, Ali.

- Ne var?

- Bu izzetinefs kelimesinden iğreniyorum.

- Niçin?

- Çok müptezel bir kelime; ve düşünüyorum ki bir çok kadınları sükût ettiren budur. Bu izzetinefstir. Çünkü "hicab" denilen şeyi bu izzetinefs yapar ve hicab denilen şeydir ki, her kadında cinsî meyilleri boğarak şiddetlerini artırır. Hicab bunun için şehveti tahrik etmiyor mu?

- Fakat zapt da ediyor.

- Zamanımızda mı Ali?

- Her zaman.

- Hayır dostum. Ben bu kadınlarda eskilerden çok farklı yeni seciyeler buluyorum.

Ali düşündü:

- Evet... bunlara "yeni hava" diyorlar, erkekleşmiş kadınlardır.

- Bunlar pişkinliği bir meziyet zannederler ve her tecrübede ne kadar adîleştiklerini, çirkinleştiklerini anlamadan birşey kazandıklarına inanırlar. Bunlarda izzetinefs ve hicab, şehvetin kamçısından başka birşey değildir. Onun için erkeklerini daima değiştirmek ve yeni bir adam karşısında, hicabları vasıtasıyla şehvetlerini tahrik etmek iptilâsına tutulmuşlardır. Ali, bunlardan iğreniyorum ve Pervin'i bunların arasından çekmek istiyorum. Başka bir eve taşınacağız. Fakat bana bunu da yapamıyacağız gibi geliyor. Korkuyorum.

Birden durdular. Köşkün pencerelerinden yüksek kahkaha sesleri geliyordu. İçkili erkek ve kadın göğüslerinden çıkan, bol, uzun, yayvan, ölçüsüz, cıvık ve keskin kahkahalar.

Müfid ürperdi:

- Ah! Duyuyor musun? Pervin'in sesi de var. O da gülüyor. O da gülebiliyor. Ne istiyorum, biliyor musun? Hemen, şimdi bu köşkün altına bir bomba koymak, fitillemek, içeri girmek ve hepsiyle berhava olmak! Fakat o kadar kavuşulmaz bir arzu ki, derhal aczimi hissediyor, yeise düşüyor, hıçkırmak istiyorum.

Kahkahalar devam ediyordu. Müfid sustu, kulak verdi. Sesli soluk alışını Ali duyuyordu. Düşündü: "Ben Müfid'i teselliye muktedir değilim."

Bu düşünceyi anlamış gibi, Müfid, hemen arkadaşına sordu:

- Ne yapmalıyım, Ali? Söyle! Ne yapmalıyım? Hiç bir tavsiyen yok mu?

- Sabret.

- Kazandırır mı?

- Hem mücadele, hem sabır. Bunları birleştiren kazanır. İnsan hem atılmasını, hem durmasını bilmeli değil mi? Atıl ve dur. İşte ve vazgeç. Bu evden çıkmak istiyorsun, çık.

Fakat Ali burada sözünü kesti. Çünkü bu evden çıkacak olursa Müfid'in bazı tehlikelere uğrayabileceğini hatırlamıştı. Sacid bunu istemiyecedir. Hele Müfid, Pervin'in arkadaşlarıyla alâkasını kesmeğe kalkarsa onlar da kızacaklar ve tehlikeli dedikodular yapacaklardır.

Müfid, Ali'nin kolunu sıktı:

- Niçin sustun? Bu evden çıkmakta sen de bir tehlike buluyorsun değil mi? Söyle... Kuzum söyle... Ben de bu

tehlikeyi hissediyor, fakat mahiyetini anlamıyorum, söyle!

- Muhite karşı... biraz... tuhaf gibi.

Müfid, köşkten gelen yeni kahkahalara kulak vererek mırıldandı:

- Muhit...

Sonra, birdenbire arkadaşının kolundan çıkarak, özür diledi:

- Fenayım, hastayım, yatacağım, affet... Yukarıkilere de hasta olduğumu anlat.

Gidip yattı. Ali meclise Müfid'in hastalığını haber verdi.

Sacid:

- Miskin! diye mırıldandı.

Pervin içini çekti.

Samiye çok müteessir görüldü:

- A!.. Birdenbire... neden?

Behire bir kahkaha attı:

- O eskidenberi öyledir. Bizden hoşlanmaz; evlenmeden evvel de yanımızdan kaçardı.

Arif hükmünü verdi:

- Hâlâ çocuk, canım...

Suad, Pervin'e sordu:

- Siz ona ninni söylemiyor musunuz?

Melâhat:

- Bazı insanlar ölünceye kadar çocuk kalırlar! dedi.

Melike ile Semahat gülümsediler. Arif bağırды:

- Pokere oturuyor muyuz?

Herkes el çırpı ve masaya koşuştular. Pervin'in bir saniye yüzü buruştu. Bunu gören Sacid, omuzuna elini koyarak:

- Haydi, otur! dedi. Meclisin tadını kaçırma. O her akşam hasta.

İki kadeh viski içen Pervin, Sacid'in eli altında, mukavemet kabiliyetini tamamiyle kaybederek sandalyeye çöktü. Karıştırması için kâğıtları ona verdiler.

Fakat Pervin'in avuçları küçük iskambil kâğıtlarını kavrayamadı. Sanki mukavva parçaları birer kitap sahifesi kadar büyümüşler, kalınlaşmışlar, ağırlaşmışlar, kadının elinde durmayarak ıslak bir avuçtan kayan sabun gibi fırlıyorlar, dağılarak masanın üstüne yayılıyorlardı. Pervin gülümseyerek kâğıtları bir daha karıştırmak istedi, fakat bu sefer de, sanki bütün parçalar birbirine yapışmış gibi desteyi çözemiyordu. Bu beceriksizliğine etrafındakilerle gülmeye çalıştığı halde buna da muvaffak olamadı. Çünkü düşünüyordu.

Birdenbire iskambilleri yanında oturan Melâhat'a vererek ayağa kalktı:

- Sen karıştır... Ben biraz sonra gelirim, dedi.

Herkes itiraz etti. Suat, parlak siyah gözlerini Pervin'den ayırmayarak, tesirli ve cazip bir tavırla rica ediyordu:

- Oturunuz... Oturunuz... Kuzum... Sizsiz olmaz.

Behire diyordu ki:

- Otur Pervin... uykusu gelmiş, yatmıştır... biliyorsun ki zaten bizden hoşlanmaz. Hasta filân değildir.

Samiye, Behire'ye itiraz etti:

- Hayır, gitmelidir... belki Müfid Bey'in birşeye ihtiyacı vardır. Çekinerek, incelesen sesiyle ilâve etti:

- Siz de tuhafsiniz Behire Hanım... zevciniz olsaydı böyle mi yapardınız?

- Ben bütün erkeklere böyle yapardım. Onlar bize acıyorlar mı?.. Ne halleri varsa görsünler... Erkeklerden ne çektiğimi ben bilirim... Hem bunu sizin söylemeniz tuhaf, Samiye Hanım... Sanki siz erkeklerden ne hayır gördünüz?

En mukaddes duygusuna dokunulan ve hatırasına telmih edilen Samiye, kızardı. Behire daha büyük bir hareketle sözüne devam ederken, Pervin münakaşa başlayacağını anlayarak çabucak odadan çıktı, yatak odasına koştu.

Fakat Müfid orada değildi.

Yatak açılmış, yastık yüzü ve çarşaf biraz buruşmuş, "pijama" bir defa giyildikten sonra çıkarılarak yorganın üstüne atılmış, yatağın başındaki lâmba söndürülmüş. Bütün bu karışıklık, bir elin yaptığı hareketlerin mahsulüne o kadar çok benziyordu ki, Pervin derhal endişeye düştü ve oradan çıktı.

Aşağı kata indi, dolaştı, bazı yerlere seslendi, bahçe kapısına gitti, dışarıya bağırdı, geriye döndü, tekrar yatak odasına çıktı, kocasına rastlayamadı.

O vakit Müfid'in elbiselerine baktı, kocasının yatağa girdikten sonra tekrar kalkarak o geceki siyah elbiselerini giydiğini ve köşkten çıktığını anlamıştı.

Nereye gidebilir? Müfid'in o saatte, gece yarısından sonra, o civarda gidebileceği hiçbir yer yoktu. Pervin bunları düşünerek salona koştu.

İçeri girdiği vakit, renginin uçukluğuna ilk dikkat edenler, hayretle ayağa kalkarak sordular:

- Nen var Pervin?

Kadın telâş göstermemek için oradakilerin yüzlerine birer birer baktıktan sonra cevap verdi:

- Yukarı çıktım... Müfid'i orada bulamadım... Aşağılarda ve bahçede aradım... Yine odaya çıktım... yok. Yatağa yatmış, sonra kalkmış, elbiselerini giymiş, gitmiş. Bu saatte nereye gidebilir? Tuhaf değil mi?

Birkaç kişi bir ağızdan:

- Çok tuhaf! dediler.

Sacid, iskambilleri karıştırarak başını önüne eğiyor, meseleye karşı alâkasını hissettirmemeğe çalışıyordu;

kadınlar sandalyelerinden ayrılarak Pervin'e doğru koştu-
lar:

- Nereye gider? diye soruyorlardı.

Pervin, devam eden hayreti içinde, omuzlarını yukarı kaldırıyor:

- Bilmem? diyordu.

Dirseklerini masaya dayayarak herkesten fazla düşün-
celi görünen Ali'ye bakarak sordu:

- Nereye gider, ne dersiniz?

Arif yapmacık bir kahkaha ile dedi ki:

- "Gaib Koca!" âşıkane dram beş perde...

Fakat bu istihza, umumî hayretin ortasında pek soğuk
düştü ve müstehzinin kendisinden başka hiç kimseyi
güldürmedi.

Ali birşey tahmin edemedi mırıldandı:

- Hasta idi... "yatacağım" diyordu.

Müfid'in kendisinden ayrılırken ne halde bulunduğunu
teferruatıyla hatırlamaya çalışarak arkadaşının meyus
bir hareket yapmağa muktedir olup olmadığını iyice dü-
şündü ve bunu mümkün bulmadığı için, Pervin'e emni-
yetle dedi ki:

- Telâş edecek birşey yok... Sokağa çıkmış olacak.
İsterseniz biz de çıkalım.

- Haydi, geliniz.

Ali ile Pervin odadan çıkarak bütün köşkü aradıktan
sonra bahçeye, oradan da şoseye geçtiler. Bahçeden bü-
yük yola açılan tahta kapıyı aralık bulmuşlardı.

Muntazam, dümdüz, uzun yolun sonlarına kadar bak-
tılar. Şosede kimseler yok. En hafif bir yaprak sesiyle bile
kırılmayan yekpare bir sükût. Havagazlarının sönük mavi
ışıkları içinde bütün cadde, soluk mehtaplı bir orman yo-
lu gibi gözleri yoran bir sonsuzlukla uzanıp gidiyor. Hafif
bir hava yüzlerinden geçti.

Birkaç adım yürüdüler.

Müfid'in o geceki teheyyüçlerini düşünen Ali, Pervin'e dedi ki:

- Müfid bu gece pek heyecanlıydı. İhtiyatlı olmağa mecbursunuz. Hayatınızın bu gidişi tehlikesiz değildir.

- Biliyorum, hepsini anlıyorum. Bu gece onun hali bir tuhaftı, dikkat etmişim, fakat ötekileri bırakamıyordum. Alay ederler. Zaten Müfid'e ehemmiyet vermeme hiç birisi istemiyor. Onun dostu yalnız bir siz varsınız...

Geri döndüler. Ali köşkün bahçe kapısına doğru yaklaşan bir gölgeyi göstererek:

- İşte! geliyor! O! dedi.

Pervin birden sarsılarak cevap verdi:

- Evet o!

Koşmaya başladılar. Müfid de onların yaklaştığını görerek durmuştu.

Karşı karşıya gelince bir müddet bakıştılar ve konuşmadılar.

Pervin gözlerini kocasından ayırmıyordu. Müfid, saçları dağınık, yüzü ve gözleri yorgun, başı gevşek, omuzları düşük, bütün vücudu kırgın, pek bitik duruyordu.

İptida Ali'nin sesi çıktı:

- Seni arıyorduk.

Müfid niçin arandığını bildiği halde calî bir hayret gösterdi:

- Beni mi arıyordunuz? Neden?

Ali anlattı. Pervin sesini çıkarmıyor, hep o birinci dikkatle Müfid'e bakıyordu. Yürüdüler. Müfid izah etti:

- Kendimi hasta zannettim, yattım. Sonra sıkıntı bastı, kalktım, giyindim, sokağa çıktım, ta... Frenk Tepesi'ne kadar gittim, geldim. Hava da güzeldi... tepede...

Müfid o kadar yavaş söylüyordu ki yakın bahçelerden birinde havlayan köpek sesleri arasında lâkırdıları ezilerek işitilmemeğe, anlaşılmamağa başladı.

İçeri girdiler. Ali onlardan ayrıldı. Pervin'le, Müfid yatak odalarına çıktılar.

Kadın kocasına birşey sormak, birşey söylemek iktidarından mahrumdu. Korkuya, hicaba, hiddete, kedere benzeyen karışık, değişik, bulanık hislerin istilâsı altında içi dolup taşıyordu.

Müfid sokaktan beri, Pervin'in yüzüne hiç bakmamıştı. Acele soyundu, yatağa girdi, arkasını döndü.

Pervin de yattı ve lâmbayı söndürdü.

Köpek sesi hâlâ geliyordu.

Pervin ilk defa o gece, bu gayrıtabîî hayatının dehşetini hissetti.

Bütün misafirler yatmışlardı. Yalnız Ali ile Sacid, salonda başbaşa kaldılar.

Sacid, Ali ile konuşmaktan hoşlanırdı; kitapları faydasız ve mânâsız bulan bu adam, okuduğu şeyleri hazmeden bir kişi tanıyordu ki o da Ali idi. Birçok defalar onun düşüncelerini beğendi ve hayat hakkındaki telâkkilerini çok yaşamış adamların tecrübeleri derecesinde mühim buldu. Fakat Sacid'in fikrine göre Ali'ye bu kemali veren şey, yine, kitaplardan ziyade bazı mühim tecrübelerdi. Henüz otuzunu doldurmayan bu gencin bir hafiye tecesüsüsüyle herkesin hususî hayatına dikkat ettiğini ve birçok vakıaların içine seyirci olarak karıştığını biliyordu. Nitekim, Pervin'le münasebetini Ali'ye anlatan da Sacid'di. Hiç kimseye maceralarını, düşüncelerini anlatmaktan hoşlanmayan Sacid, Ali'ye karşı samimî olmayı az mahzurlu ve çok faydalı bulmuştu.

Yine bu mevzuda konuştular. Sacid dedi ki:

- Ben birşeye hayret ediyorum. Müfid'in kadınlar üzerinde az çok tesiri var. Halbuki ben kadın olsaydım, Müfid gibi bir erkeğe gülerdim; bu bizim kadınların seviyece bayağılıklarını mı gösterir acaba?

- Neden Müfid'in kadınlar üzerindeki tesirine hayret ediyorsun?

- Çünkü bu ruhen zayıf bir adamdır, vücutça da öyle. Kadınlar daima kuvvete perestiş ederler. Bu çocuk; küçükten beri zaafın timsalidir. Bu bir şark çocuğu, ne diyeyim, meclis çocuğudur canım.

- Öyle ise sen şöyle diyorsun: "Kadın zayıftır; erkeğin kuvvetine muhtaçtır; bunun için her yerde, her şeyde olduğu gibi kuvvete âşıktır; bu kuvvet ister maddî, ister manevî olsun kadını çeker; zayıf, yâni kadınlaşmış bir erkeğin, şarklı erkeğin kadın üzerindeki tesiri mahdut olmak lâzım gelir." değil mi?

- Tamam.

Ali düşündü. Evvelâ bu "zaaf" gibi "kuvvet" gibi mücerred kelimelerin ekseriya birbirlerine ne kadar zıd, muhtelif medlûllerde kullanıldıklarını hatırlayarak halkın ağzında, fen ıstılahlarında, ilimde, felsefe ve mâba'd-et-tabîyyede ayrı ayrı mânâlar alan bu tâbirleri tesbit etmek istedi: "Zaaf" ve "kuvvet" kelimelerine dikkat etmeğe mecburuz. Evvelâ her mücerred kelime nisbîdir. Yâni bir yerde zaaf olan hal, başka bir yerde kuvvet olabilir. Zaafla kuvvetin hududunu bularak aralarına bir duvar çekmek imkânsızdır. Halk nazarında kuvvet bir hareket tevlidine kabiliyeti bulunan herşeydir; mihanikte kuvvet, bir cismin atalet veya hareketini tadile muvaffak olan şeydir, mâba'd-et-tabîyyede kuvvet, kâinatın namütenahi hadiselerini tevlid eden, tarifî gayrimümkün mahiyetin iktidarındır. Hukukta kuvvet, halkın zıddı olarak tarif edilen müphem ve serseri bir tabirdir. Bunun için "Ruhen kuvvetli, ruhen zayıf bir insan" tarifî hiçbir şey ifade etmez. Ruhen kuvvetli adam ne demektir? İradesi kuvvetli olan mı? Muhayyilesi kuvvetli olan mı? Zekâsı kuvvetli olan mı? Eğer iradeyi kasedediyorsak, eserlerini meydana geti-

ren âmîlin ancak ruhî kuvvet olması lâzım gelen iradeleri zayıf muhayyile adamları, zayıflar sırasına gireceklerdir, ki böyle bir tasnifdeki yanlışlık besbellidir. Müfid için “zayıf adam” terkiibini kullanmak nasıl doğru olabilir ki, bu çocukta namütenahi duyguların zenginliği, değişikliği ve kuvveti vardır. Belki buna mukabil iradesi zayıftır; fakat “irade” kelimesi de maznundur. Histen kuvvet alan irade kastediliyorsa Müfid’in iradesi de kuvvetlidir; fakat hissiyatı zapt altına alan ve halk ağzında “nefse hâkimiyet” denilen bir nevi akıl iradesi kastediliyorsa Müfid’in iradesi zayıftır. En doğrusu, mücerred tabirlerin hiçbir kat’i olmamalıdır. Ve “zaaf ile kuvvet” mefhumları arasındaki tezadın hükmü yoktur. Şimdi bütün bu tabirleri kullanmaktan vazgeçerek düşünelim. Sen nasıl bir adamsın, Müfid nasıl bir mahlûktur ve ikinizin bir kadın üstündeki tesirleriniz ne olabilir? Mesele bu değil mi?

- Evet.

- Sen amelî bir adamsın. Gayelerin mahdud ve hedeflerine giden yollar kısadır, bunun için istediğine çabuk mâlik olursun. Kadından istediğin nedir? Bir saniyelik zevk. Bir kadına daha fazla mâlik olmak; onu kendine hasretmek, başkalarıyla münasebetine karışmak istemezsin. Bunun için kıskanç değilsin ve yalnız bir kadını severek ötekilerden mahrum kalmaya razı olmazsın. Böylece amelî ve mahdud arzularını sık sık tatmin ettiğin için muvaffakiyetlerin çoğalır, nikbin olursun. Müfid amelî değildir, çünkü hayalperver ve mefkûrecidir, “tûl-i emel” sahibidir, hedeflerine giden yollar pek uzun, namütenahi uzundur; bunun için istediği şeye çabuk, belki de hiç mâlik olamaz. Büyük arzularını tatmin edecek vasitalardan mahrum kalır. Böylece, her tatmin edilmeyen arzu, yeni bir sukûtu hayal ile onu sarsar ve yeise götürür. Müfid’in kadından istediği nedir? Bir saniyelik zevk mi? Hayır! O, bir kadına tamamiyle, ebediyen mâlik olmak, onu yalnız

kendisine hasretmek ister, başkalarıyla münasebetine asla dayanamaz, dehşetli kıskançtır ve yalnız bir kadını seyerek ötekilerden mahrum yaşamaya katlanabilir. Çünkü, mefkûreci olduğu için, onda “vahdete karşı iştihak” vardır; mefkûreciler, fânîliklerinin ıstırabını herkesten fazla hissettikleri için ebediyete de müştakdırlar. Aşkta aradıkları şey budur. Şüphesiz eflâtunî aşktan bahsetmek istediğimi anlıyorsun. Müfid şarklıdır, mutasavvıfıdır, vahdeti sever, aşkında eflâtunîdir ve bir hayalimuhalin tahakkukunu bekleyerek daima içini çeker. Bu insan, İstanbul’da, eski asırlardan kalma bir sevdalı nümunesidir.

Sen böyle değilsin, bir nevi asrî “donjuan”sın, başını bir kadının göğsünde tuttuğun müddetçe onu seversin, başka anlarda... asla! Bir kadın üzerindeki tesirleriniz ne olabilir? Kadına göre... Sen şuh bir kadını cezbedebilirsin; Müfid, kendi gibi mefkûreci kadınlara tesirli olabilir; bunun için değil mi ki senin kadın tanıdıklarının hepsi fettandırlar ve Müfid bunlardan öğrenir.

- Pek doğru; ya Pervin?

- Pervin şahsiyetini bulmamış kadındır, yahut onun şahsiyeti, şahsiyetsizliktir. İlk nişanlısı doktor, ona “isterik” teşhisini koymuş. Bence asabiyecilerin vaktiyle sık sık söyledikleri bu kelimenin de sabit bir medlûlü olmadığı için doktorun teşhisini olduğu gibi kabul edemiyeceğim. Fakat Pervin, amiyanne mânâsiyle bir sinirli kadın gibi, henüz ruhî muvazenesini bulmamış ve bir şahsiyet sahibi olmamıştır. Bir taraftan kadın olduğu için hayalperverdir. Müfid’e bağlıdır; öte taraftan erkekleşmiş, fetan, pişkin bir kadın zümresi içinde yetiştiği için şuhtur. Bunun için, kendisi de, birbirine zıt iki temayülün arasında bocalayarak şaşırıyor ve bu kararsızlığın ıstırabını çekiyor. Henüz yirmi beş yaşına gelmediği için ruhu, teşekkül halindedir. Belki beş altı sene sonra bu iki tema-

yülden birine girecek ve şahsiyeti takarrür edecektir. Müfid onu kendisine, sen onu kendine çekmek istiyorsunuz. Pervin' in hanginize meyyal olduğunu ve hanginizin ona fazla tesir edeceğinizi görmek için mücadelenizin sonunu beklemek lâzımdır. Benim büyük bir merakla beklediğim budur.

Sacid, Ali'nin fikirlerini baştan sonuna kadar, dikkatle, memnuniyetle dinlemişti. Mükemmel bulunduğu bu fikirleri dinlerken, üstüne ışık tutulan ve merak edilen bir manzarayı seyrederken herkesin duyduğu zevki hissediyordu. Gülererek ayağa kalktı:

- Hakkın var, mükemmel düşünüyorsun! dedi.

Ali de yatağına gitmek için ayağa kalkmıştı. Sacid'le beraber odadan çıkarlarken dedi ki:

- Fakat sen ki Pervin'i, Müfid kadar, belki hiç sevmiyorsun, artık bu mücadeleden geri çekilmelisin, onları rahat bırakmalısın, burada vicdanî bir harekette bulunmanı gönlüm istiyor.

- Çünkü Müfid'in arkadaşıydın. Fakat bilmiyorum neden? Pervin'in, Müfid'e ehemmiyet vermemesini istiyorum. Bu kıskançlık değil, çünkü Pervin'i sevmiyorum. Ne dersin?

- Bir rakip, her erkekte mücadele iştihakı doğurur. Müfid olmasaydı, Pervin'e ehemmiyet vermeyecektin.

Sacid kısa bir kahkaha attı:

- Evet, bu da pek doğru.

Ve yattılar.

Müfid, o geceden sonra günlerce buhran içinde kaldı. Bitkindi. Vücutça yorgun olmadığı halde, günlerce yememiş, içmemişti. Uyumamış, yol yürümüş, yük taşımış gibi kendini halsiz buluyordu. Sanki bütün vücudu çözülüyor. Bu maddî bitkinliğin mânevî bir tek sebebi var: Şüph.

Bilmiyor, Pervin'in mazisini bilmiyor, Pervin'in bugünkü hayatının da her safhasını bilmiyor. Bu kadın ne yapıyor? Nasıl yaşıyor? Müfid'den gizli kiminle ne konuşuyor? Ne duyuyor? Ne biliyor? Müfid'e bakan gözlerinin arkasında meçhul, müstehzi veya merhametli, temiz veya kirli, bâkir veya bozuk, hangi düşünce, hangi hayal, hangi hatıra var? Bazı gözönünde olan tek tük izlerin delâletiyile uzun ve olağan bir ihtimaller silsilesi kurarak: "Bu, böyle de olabilir!" diyor. Meselâ Suat'la, Pervin eskiden tanışıyorlar; bazı aralarında imalı konuşuyor, müşterek bir hatırayı için için ve birlikte yadediyorlarmış gibi müstehzî bir sevinçle, firarî göz uçlariyle bakışıyorlar; bazı, alelâde bir kelime arkasından ikisi de şiddetli kahkahalarla gülüyorlar. Bu kahkahaların sebebi nedir? Bu ehemmiyetsiz kelime onları neden güldürebiliyor? Bu kelime onlarda bir hatıraya mı can veriyor?

Dayısıyla de öyle. Sacid, Pervin'e temellük ettiğini gösterecek haller yapıyor. Müfid işe gittiği vakit, bunlar, bir evin içinde, saatlerce yalnız kalıyorlar. Köşkün uzun, karanlık, yüksek duvarları arasında bir sır gizlenmiyor mu? Müfid, ebediyen bu sırrı bilemeyecek midir?

Olamaz mı, farzedilemez mi ki, Pervin'in mazisi bazı erkek münasebetleriyle doludur; bu erkekler Sacid'dir, Suat'dır, Ariftir, filândır, gözönünde olan veya olmayan birçok adamlardır; bunlarla Pervin arasında kapalı kalmış, henüz şuyû bulmamış eski ve yeni birçok münasebetler olamaz mı? Müfid buradaki imkânı kabul ettikten sonra bu köşkün duvarları arasında, yahut başka binalarda, büyük otellerde, hususî evlerde cereyan etmiş bir çok zina sahneleri tasavvur ediyordu. Ah... bu sahnelerin teferruatını muhayyileden geçirmek, dehşet! Burada bir hale var.

Büyük bir iptilâ ile sevdiği insandan şüphe edenlerin kalblerine gelen nefretin aşkla mücadelesi, katlanılmaz

acılarından biridir. İnsan iğrenç bir mahlûk sevmekle kendi kendini itham eder; fakat sevdiğinin ihanetini iyice bilmediği için teselli bulmaya da çalışır, burada şüphe nefrete kuvvet verdiği gibi, ümid de aşkı canlandırır.

Şüphenin verdiği bu nefret korkunçtur. Saf ve temiz sanılan sevgilinin sadakatsizliği ihtimaline katlanamamak, deli olmak veya kendini vurmaya ihtiyacı, her sevdalının en dehşetli duygusudur. Müfid, kendi insanlarından daha iyi bir insan ve kendi dünyasından daha iyi bir dünya tasarlayan mefkûrecilere karşı bu sukûthayali, Allah'ın büyük bir cezası addediyor ve kendisini bu ukûbetde hissediyordu. Ne necib bir sevgili tahayyül ediyor, ne görüyor; bazı, candan daha tatlı canan, ölümden daha çirkinleşiyor ve insan, bu seyyie çürükleriyle dolu gözlere bakmamak için ölümün iğrenç yüzüne bakışlarını çeviriyor, oraya atılmak istiyor.

Fakat bu şüphenin karşısına çıkan canlı bir ümit de var. Hangisine inanmalı? Müfid bunu bilmiyor. Bu böyle de olabilir, aksi de olabilir. Burada kaçıcı, meçhul, seyyal, kıvrak hakikatın bir cephesi var. Hangi taraftan bakılırsa bakılsın, hakikat yine aynı salim varlığıyla gözönüne çıkıyor.

Pervin kaç türlü hakikattir? Onun sayısız cepheleri var. Fakat işte birkaç tanesi:

Birinci Pervin, ki Müfid'in iptida gördüğü, beğendiği, inandığı kadındır; ahlâksız bir arkadaş zümresi içinde, bir iki macera geçirmiş, fakat onlardan iğrenmiş, vakar sahibi, hassas ve faziletkâr, kalbi merhametle ve insanî duygularla dolu, temiz Pervin.

İkinci Pervin, mazisine herkesin, bilhassa Müfid'in bildiğinden ziyade lekeler sürülü, birçok anlarda şerefini kaybetmiş bir kadındır; fakat evlendikten sonra, evvelce mahvolan izzetinefsini tamir için tabîi sevkleriyle, eski i-

tiyatları ile mücadele eden, kirli fakat temizlenmeğe çalışan Pervin.

Üçüncü Pervin, ki o ahlâksız yığın içinde, onlarla beraber, bütün ahlâkî imanını kaybetmiş, türlü erkeğe şerefini ve tabiatını vermiş kadındır; bir ayyaş gibi fuhuş iptilâsına tutulan, kendini kurtaramayan, yırtık ve düşkün Pervin.

Dördüncü Pervin, ki üçüncü kadar düşmüş olmakla beraber, yine aşka, fazilete karşı mefkûrevî bir meyli olduğu için hevesleriyle mücadele etmektedir; mazinin pişmanlığını taşıyan Pervin.

Pervin'e bu dört cepheden de bakılınca, mevcudiyetleri birbiri kadar tabii, biribiri kadar hakiki, ortadaki işaretlerle birbiri kadar alâkadar dört varlık zuhur ediyor. Mademki birbirine zıttırlar, bu dört kadının hepsi aynı olamazlar; üç tanesi vehim, bir tanesi hakiki olmak lâzım gelir. Fakat hangisi hakiki? Müfid bunu ölünceye kadar öğrenemeyecek mi? Beraber yaşadığı, her gün yüzüne baktığı, gözlerini gördüğü, etine dokunduğu, konuştuğu insanı anlamıyacak mı?

Eğer Pervin gizlemeğe çalışıyorsa Müfid nasıl anlayacak? Ali dememiş miydi ki: "İki insan kendilerini birbirlerine anlatmaya çalıştıkları halde buna tamamiyle muvaffak olamazlar. Nerede kaldı ki, bunlardan biri kalbinin çetin mahfazası içinde birşey saklamaya karar versin de, öteki anlayabilsin! En basit adamın hayatı bile, başka bir adam için namütenahi, karışık, içinden çıkılmaz bir esrar yığıdır. Hatta kendi kendimizi bile iyice tanımıyoruz." Böyle esrarı varsa Pervin şüphesiz gizleyecek itiraf etmeyecektir. Katiller gibi, mücrim kadınlar da birbirlerine "sakın itiraf etme!" derlermiş. Fakat ya masumsa? Ya Müfid'in kurduğu bu ihtimaller silsilesi başından sonuna kadar yanlışa? Pervin bunu nasıl ispat edecektir? Müfid şüpheden nasıl kurtulacaktır? Demek ki Pervin ister

mücrim, ister masum olsun, Müfid'in şüphesi ebedîdir ve bundan kurtuluş imkânsızdır. İşte bu imkânsızlıktır ki, Müfid'e ölümden kurtulamayacağını bilen bir idam mahkûmunun korkunç azabını veriyor. Müfid, bir saniyelik ıstırabına bile katlanılamayan bu şüpheyi ölünceye kadar nasıl taşıyacak? Belki ara sıra aldanarak... Fakat bu ne acı aldanıştır?

Bu şüphe, o günden sonra, Müfid'de çılgınca bir merak uyandırdı. Bütün âşıkları, kocaları, en ince, en küçük işaretleri tetkike sevkeden oecessüslerden biri ki tatmin edilmezse en akıllı adamı çileden çıkarır, bir delinin hareketlerine mecbur bırakır, tahminlerinin altını üstüne getirerek zekâsını dağıtır ve ruhunda büyük bir iğtişâşın savurucu rüzgârlarını estirir.

Fakat Müfid buecessüsün çirkinliğini de şüphesiz biliyordu. O güne kadar zevcesine ait hiçbir şeyi karıştırmadı, kendisinden ayrı kaldığı zamanlarda Pervin'in ne yaptığını anlamak için en küçük bir teftiş hareketine bile tenezzül etmedi.

Artık bu merak, izzetinefsin ve ruhî necabetin her mâniini yıkarak Müfid'de sabit ihtiyaç olmaya başlamıştı. Belli etmeden Pervin'in bütün hareketlerini takibe karar verdi.

Bilmek, öğrenmek, hakikati anlamak, bir meçhulü bulmak ihtiyacının ne büyük bir kuvvet olduğunu şimdi anlıyor ve ilim adamlarının bir meçhul peşinde senelerce süren gayretleriyle kendi merakını mukayese ediyordu. İkisi de anlamak ihtiyacından başka nedir? İkisinde de peşinden koşulan ve kovalanan şey, hakikat değil mi?

Bilmeği bilmemeğe daima tercih ediyoruz. Müfid de aldatıldığını bilmeği, aldanmağa tercih ediyor ve ne kadar çirkin olursa olsun, hakikati âşıkâne bir ihtirasla kucaklamak istiyor.

Odanın bir köşesine, biz görmeden bir kibrit kutusu, yahut bunun gibi ehemmiyetsiz birşey saklasınlar ve bize desinler ki: “bulunuz!” gizlenen şeyi buluncaya kadar aramak bize heyecan verir. Bu esasa göre tertip edilmiş birçok oyunlar da vardır. Bir hakikati anlamak için zekâmının yaptığı cehd de bu oyunların aynıdır. Müfid’in bulmak istediği hakikat, yalnız zekâ değil, aynı zamanda ihtiras oyunudur; bütün ruhî kuvvetlerini bir meçhulün arkasına saldırarak, kâinatın namütenahi hadiseleri arasına karışan ve kaçan bir hakikati bulmaya çalışacaktır. Ehemmiyetsiz bir kibrit kutusu için duyulan heyecan, sevgilinin sadakatini ararken büyük bir nisbetle artıyor.

Müfid, böyle, hezeyanlı bir merakla Pervin’e ait eşyayı araştırmaya başladı.

Pervin’in kâğıt saklamak âdeti değildi. Bir kadının hususî hayatını aksettiren hatıra gibi, mektup gibi, kart veya defter gibi vesikalardan hiçbiri onda yoktur. Zevcesi ilk nişanlısına ait mektupları yaktığını ve hiçbir kâğıt saklamadığını Müfid’e evvelce söylemişti. Pervin de, bütün arkadaşları gibi, hatıra yazmayı sevmez, beceremez, bunu genç mektepli kızlara mahsus çocukça bir heves, bir özenti addederdi.

Müfid için Pervin’e ait bir gizli işaret bulmak pek güç olacaktı; fakat en küçük şeyden büyük mânâlar istidlâl edecek kadar mütecanis zekâsında inkişaf duyduğu için zevcesine ait herşeyi dikkatle karıştırdı.

Bir cuma idi. Sacid evden erken çıkmış, Pervin bir ziyarete gideceğini söyliyerek ayrılmıştı. Müfid evde yalnız kaldı.

Yatak odasında, Pervin’in dolaplarında, evlendiklerinden beri yakından hiç bakmadığı, elini sürmediği birçok eşyayı teker teker yerlerinden çıkararak yatağın üstüne, şezlonga dağıtmadan, buruşturmadan yaydı.

Arasına, yaptığı hareketin çirkinliğini hissederek duruyor, bir yabancı malına el süren hırsızın azaplı dikkatiyle etrafına bakarak tereddüt ediyor, duvarlar tarafından görülmekten bile korkuyordu.

Pervin'in bütün elbiselerine, eski mantolarının ceplerine, eski çantalarının içine, bazı şekerleme ve lavanta kutularına doldurulmuş ufak tefek şeylerin aralarına, dolaplardaki örtülerin altlarına bakarken, yine duruyor ve işine devam etmek için, şu mantıkla kendisine cesaret vermek istiyordu:

- Bütün bu eşya, aynı zamanda bana da ait değil midir? Karıştıramaz mıyım?

Hiçbir şey bulamamıştı.

Yalnız eski çantalardan birinin içinde, kopuk bir gazete kenarına kurşun kalemle yazılmış bir numara buldu. Fakat, kenarında "İstanbul, Beyoğlu" veya "Kadıköy" kelimelerinden biri olmadığı için bunun bir telefon olup olmadığını anlayamadı.

Numarayı aldı ve kâğıdı yerine koyarak bütün eşyayı aynı intizamla yerlerine yerleştirdi.

Hiçbir işaret bulamaması, Müfid'in kendi kendine karşı ithamını çoğaltıyordu. "Şimdiye kadar bu küçüklüğü yapmadımdı; neden birdenbire hafiyeliğe ihtiyaç duydum?" diyordu. Hem bu araştırmalardan ne fayda vardır? Hiçbir şey bulunmazsa Pervin'in masumluluğu da sabit olur.

Şezlonga uzanarak numarayı birkaç kere daha okudu. Üç bini geçiyor. Bu telefon numarası mıdır? Öyle de olsa neye yarar? Bir kadın gayet müsterih birçok ihtiyaçlarla çantasının gözüne herhangi bir telefon numarası koyabilir ya... Fakat bu çantayı Pervin onbeş yirmi gün evveline gelinceye kadar kullanıyordu. Demek ki numara son aylarda oraya konmuştur. Pervin'in Müfid için meçhul bir telefon adresi yoktur, varsa bu gizli birşeydir. Hem belki

de bu numaranın telefona ait olduğu gizlenmek için, yanına üç semtten birinin ismi yazılmamıştır.

En mantıksız ihtimallere bir hakikat çeşnisi verdiren, en olmaz şeylerde vuku imkânı hissettiren bir şüpheyile Müfid bin türlü safsataya düşüyordu. Şüphenin doğurduğu bu garip tedaiyiefkâra kendi de şaştı. Zekâsının nereden nereye gittiğini aradı. Evvelâ, eski bir çantanın içinde yırtık bir gazete kâğıdına yazılı herhangi bir rakam, oradan bir telefon numarasına intikal, sonra Pervin'le herhangi bir erkek arasında münasebet tasavvuru: zevcesi, bir gün, yalnız başına İstanbul'a inerken, yolda, iskelede, vapurda veya köprüde, eski âşinalardan birine tesadüf etmiştir; erkek onunla münasebetini devam ettirmek arzusunu göstermiş, telefon numarasını vermiştir, Pervin bu numarayı acele ile, elindeki gazetenin kenarına yazarak yırtmış, çantasının içine sokmuştur; münasib bir zamanda, bu eski dostuna telefon etmiş veya edecek, ona bir buluşma vaadi vermiş veya verecektir. Müfid'in işte bulunduğu uzun saatler zarfında Pervin için istediğiyle buluşmak ve konuşmak mümkündür. Müfid, yavaş yavaş, Pervin'in eve geç geldiği akşamları ve o vakitki hallerini de hatırlıyor, bir yırtık kâğıt üstündeki rakamlardan büyük ve eski aşk vakalarına kadar ilerliyordu. Olabilir ki Pervin'in hayatında, küçükten beri seviştiği ve birçok insanlardan gizlediği bir âşık da vardır; nice tereddütler, münakaşalar, gözyaşları, çığlıklardan sonra Pervin başka biriyle evlenmeğe mecbur olmuş, fakat bu âşıkıyla arası açılmamıştı. Daima bahsedilen o yaşlı doktor kimdir? Vakıa Müfid bu adama dair birşey sormamayı Pervin'e vaadetmişti; fakat zaman zaman, Pervin'in hayatında eski ve devamlı tesirini hissettiği bu adamın hüviyetini öğrenmek istedi. Belki de bu numara ona aittir. Bunu anlamak güç mü? Telefon kataloğunda bütün rakamları gözden geçirdikten sonra adresi bulmak mümkün.

Müfid de böyle yaptı. Köşkten çıkararak, Üsküdar'ın bir eczanesinde oturdu, kataloğu açtı, birinci sahifeden sonuncuya kadar bütün numaralara baktı.

Katalogda aradığı numara, biri İstanbul, öteki Beyoğlu tarafında, iki tane vardı. İstanbul tarafındaki numara bir mektebe aitti; Beyoğlu tarafındaki numara Galata'da Ömer Abid Hanında bir komisyoncu yazıhanesini gösteriyordu. "Ömer Abid Han" ve "Komisyoncu" kelimeleri ona birdenbire hatırlattı ki Melike'nin kocası Arif, komisyoncudur, Galata'daki hanların birkaç tanesindeki yazıhanelerle münasebeti vardır, kendisi daima seyahat halinde bulunduğu için yazıhanesi yoksa da muhtelif tacirlerle, komisyoncularla ortak olarak iş yapar ve onların teşkilâtını kullanır. Bu numaranın Arife ait olması pek mümkündür.

Müfid bu noktayı anlamak için maharetle yapılması icabeden şeyleri de iyice düşünmeğe başladı.

Onbeş günde veya ayda bir köşke gelen Arif'i nasıl görebileceğini düşünüyordu. Bunun güç olduğuna hükmetti. Hem de zevcesine ait birşeyi tahkik ettiğini başkalarına sezdirmekten korkuyordu. Fakat bu telefon adresinin Arife ait olduğunu anlamak mühim bir vaziyeti meydana çıkarabilir.

Müfid'in kolay birşey aklına geldi. Elindeki numaraya telefon etmek ve Arif'i oradan sormak. Eğer bu yazıhane ile o adamın bir münasebeti varsa şüphesiz telefonda söyleyeceklerdir. Bu tahkikte hiçbir sezilmek tehlikesi de olmadığı için, tereddütsüz, telefonu açtı ve yazıhaneye sordu:

- Arif Bey size gelir mi efendim?
- Gelir! dediler.

Müfid titredi. Yakalamıştı. Fakat bu, o Arif mi bakalım? Yine sordu:

- Arif Haydar Bey değil mi?

- Evet... bizim şerikimizdir. Siz kimsiniz efendim?

Müfid cevap vermeden telefonu kapadı. Ağrıyan bir diş üstüne basıldığı zaman duyulan sancılı rahatlığa benzer, acı tatlı bir his, hakikati biraz olsun anlamaktan gelen bir sevinçle yine o hakikatin çirkinliğinden gelen ıstı-
rabın karışıklığını duyuyordu.

Eczahaneden çıkınca muhakeme etti: bu telefon numarasının Arife ait olduğuna şüphe yok. Fakat bundan ne çıkar? Pervin'le Arif arasında gizli bir münasebet olduğunu hissettirecek ne var? Yine olabilir ki alelâde bir ihtiyaç ile Pervin bu numarayı saklamıştır. Fakat bu ihtiyaç nedir? Pervin ki bir günlük hayatının en ehemmiyetsiz safhalarını Müfid'e anlatırdı, niçin falan gün Arife telefon ettiğini söylemedi? Yine olabilir ki bu numara lüzumunda Arife telefon etmek için alınmıştır da, şimdiye kadar bir kere bile kullanılmasına lüzum olmamıştır.

Müfid bunu da anlamak için bir hile buldu. Akşam üstü Pervin'in ağızını arayacak, Arif'in telefon numarasını bilip bilmediğini soracaktı; kadınlar, tehlikeli isticvablar da susmayı ve tecahül göstermeyi daima açık olmaya tercih ederler; eğer Pervin, Arif'in telefon numarasını gizli bir maksatla muhafaza ediyorsa Müfid'in sualine "bilmiyorum" cevabını vermediği daha faydalı bulacaktır. Yalnız... Müfid'in bunu niçin sorduğunu anlamak şartıyla... Çünkü, "biliyorum" dese, olabilir ki Müfid şunu da sorar:

- Nereden biliyorsun? Arif'in telefon numarasına ne ihtiyacın var? Bu numarayı nereden aldın? Bana niçin haber vermedin?

Bu suallere ayrı ayrı cevap vermek, ayrı ayrı birkaç tane yalan söylemek yorgunluğunu davet edeceği için "bilmiyorum" demek hepsinden daha kolaydır. O halde, Pervin "bilmiyorum" diyecek olursa, bu telefon numarası meselesinde bir sırrın gizlendiğine Müfid'in şüphesi

kalmayacaktır. Fakat zevcesine bunu çok maharetle sormak lâzımdır. Böyle bir isticvapta şüpheyi belli etmemek için insanda büyük hilekârların ustalığı, soğukkanlılığı, melekesi ve tabiiliği bulunmalıdır. Müfid bunları idrak edecek zekâdan mahrum değildir; şu kadar ki idrak ile meleke arasında da epey fark vardır.

Nitekim akşam üstü Pervin'i beklerken bir nevi helecan duymaktan kendini alamıyordu. Bu küçücük hile onu tehyc edecekti. Birkaç mühim safha: Pervin'e, Arifi görmek istediğini söyleyecek ve burada bir yalan uyduracak; sonra telefon numarasını Pervin'in bilip bilmediğini soracak ve burada zevcesinin yüzüne dikkatle bakacak; "bilmiyorum" cevabını alırsa, Pervin'in yalan söyleyip söylemediğini iyice anlamak için: "İyi düşün, Arif'in telefon numarası hiç eline geçmedi mi? Sen Melike'nin arkadaşısın, bilirsin zannediyordum!" diyecek; bütün bu isticvab sahnelerinde, gayet masum, tabii, sakın görünebilmek için, şüphesini içinde hapsedecek... epey güç iş.

Pervin akşam üstü biraz geç geldi. Ve Müfid başlangıçta şüphesini gizlemek için zevcesini her zamankinden fazla neşe ile karşıladı. Kadın, kocasındaki bu umulmaz sevincin nereden geldiğini bilmeyerek evvelâ biraz hayret etti, sonra dedi ki:

- Sana bir müjdem var: ben bugün Sabahat'a gittim. Kadıköy'de gayet güzel bir ev sağlık verdi. Hem ucuz, hem pek şirinmiş. Sen de Kadıköy'ü istiyordun. Hemen tutar, buradan çıkarız, olmaz mı?

Beklemeğe tahammülü olmadığı için Müfid bu mükâleme fırsatından istifade ederek ilk yalanını çabucak buldu ve söyledi:

- Çok iyi... sevindim... hem ne tesadüf... ben de bugün eczahaneye gitmişim; Şişli'de bir apartman tavsiye ettiler. O da böyle, gayet güzelmiş... Hem de ucuzmuş... ki-

racısı acele seyahata çıkacakmış, kontratı başkasına devredeceği için pek ucuz verecekmiş... tariflerine göre, senin Melike ile Arif'in oturdukları sokakta...

Müfid burada biraz durarak, yalanına daha kuvvetle devam edebilmek için muhtaç olduğu istirahattan sonra anlattı:

- Arife yarın telefon etmek istiyorum. O gitsin, apartmanı görsün, pazarlığını yapsın, bize habere versin.

Pervin bu habere hiç ehemmiyet vermemiş göründü ve Müfid bunu gayritabiî buldu. Çünkü ne de olsa bir dostunun bulunduğu civara taşınmak Pervin'in hoşuna gitmeliydi; kadının burada sakin durması, meseleye verdiği fazla ehemmiyeti gizlediğinden başka hiçbir şey göstermiyordu. Müfid buna dikkat ettiğini belli etmiyerek, tabii bir sesle sordu:

- Sen Arif'in telefon numarasını biliyor musun? Ben bugün rehberde aradım, bulamadım.

Pervin'in yüzüne bütün dikkatiyle baktı, kadının gözleri evvelâ sağa, sonra yukarıdan hafif, batî bir yarım daire çizerek sola kaymış, durmuş, bir defa kırılmıştı. Kaşları hafifçe oynadı. Yüzünün bütün bu ağır hareketleri tereddüt ettiğini gösteriyordu. Şüphesiz Pervin bu anda şu muhakemeyi yapmıştı, "biliyorum" mu desin? "bilmiyorum" mu? İki cevap da tehlikesiz: fakat ikinci daha kolay.

Cevap verdi:

- Bilmiyorum.

Müfid, içinden bir sarsıntı geçirdi. Pervin'in bu cevabı: "Sana yalan söylüyorum, seni aldatıyorum!" demekten farksızdı. Fakat olabilir ki Pervin, vaktiyle bir gazete kenarına yazdığı bu numarayı şimdi unutmuştur da, pek doğru olarak bilmediğini söylüyor.

Müfid bunu da anlamak istedi:

- Vah vah... şimdi bu numarayı nasıl bulalım, Pervin?.. Ben zannediyordum ki sen bilirsin... Hiç Arif'in telefon numarası eline geçmedi mi? Melike'yle iyi görüşürsün de bilirsin zannediyordum.

- Hayır... Arif'in telefonu olduğunu bile bilmiyorum.

- Galata'da bir yazıhaneye uğruyor... Oranın telefonu...

- Bilmiyorum.

- Arif'i bulmak için oraya telefon etmek lâzım değil mi?

- Bilmem. Arif'in telefonuyla ne işim var? Yüzünün bütün mânâsı çarçabuk değişen Müfid, büyük ve âni bir kedere düştüğünü gizleyememişti. Pervin kocasının bu haline şaşırarak baktı:

- Ne o? Canın mı sıkılıyor? dedi.

- Evet. Arif'in telefon numarasını öğrenmek istiyordum. Bulamayınca kederlendim.

- Fakat bu kadar... mühim birşey mi?

- Bilirsin ki bazı pek küçük şeyler bende büyük bir tesir uyandırabilir.

- Fakat Arif'i bulmak güç birşey mi? Evine kadar gidersin.

- Ben bu zahmetten kurtulmak istiyordum.

- Neden zahmet olsun? Şişli'ye kadar bir gezinti. Hem sen de apartmanı görmüş olurdun.

- Üşeniyorum.

- İstersen ben gidip bakarım.

- Arif'e de bir uğrar mısın?

Müfid bunu sorduğuna iyi etmemişti. Çünkü Pervin, kocasının keskin bir bakışından bu Arif meselesinde bir şüphe beslediğini nihayet sezdi ve ona hücum etti:

- Anlayamıyorum. Bu Arif'le çok meşgulsün, Müfid!.. Yoksa yine aklına fesatlıklar mı geliyor?

Müfid şaşırıldı. Masum olmayan bir kadında bu cesaret olabilir mi? Bunu bir anda anlayacak kadar tecrübeden mahrum olduğu için ne yapacağını bilemedi. Bahsi değiştirdi:

- Kadıköy'deki ev nasılmış, Pervin?

- Dört odalı, bahçeli, havagazlı, yeni, tertipli bir evmiş.

- Ne tarafında.

- Küçük Moda.

- İyi.

- Değil mi?

- İyi ama... Kadıköy...

- Eskiden Kadıköy'ünü istiyordun.

- İstiyordum ama...

Müfid yine can sıkıntısıyla yüzünü buruşturuyordu; birşeye keder ettiği vakit herşeyi sıkıcı bulduğu için "Kadıköy" semtine karşı da bir öfke duyuyordu. Bir müddet düşündü; Kadıköy'ünü niçin istemiyor? Çünkü orası da serbest ve düşkün kadınların muhitidir. Fakat bu düşüncesini Pervin'e söylemeğe hiç de lüzum görmeden:

- Olsun, dedi, Kadıköy, Kasımpaşa, Eyüp neresi olursa olsun, fakat bir kere bu evden çıkalım.

Pervin'in bu arzusu kocasını sevindirmeliydi. Fakat Müfid, hâlâ Pervin'in biraz evvel söylediği büyük yalanın verdiği ıstırapı hazmedememişti: Pervin niçin Arif'in telefon numarasını sakladığını gizliyor? Bu numaranın onun çantasında ne işi var? Bu büyük endişe, yine mahut şüphenin doğurduğu ihtimaller silsilesini uyandırarak Müfid'in ruhunda gizli gizli dal budak salıyordu.

Pervin, Müfid'in bu derin kederini hissettiği için sebebini anlamak merakıyla soruyordu:

- Yine ne oluyor sana kuzum? Ne garip insansın... Eve geldiğim vakit ne neşeliydin? Bu ev bahsi açıldı.. Arif'i

diline doladın, şimdi de bir can sıkıntısı, bir tuhaf hal...

- Biliyorsun ki bu benim tabiatım.

- Bir türlü buna alışamadım. Zannediyorum ki... ben...
Sen bana kızılıyorsun... gizli gizli benim bir halime canın sıkılıyor ve saklıyorsun.

- Hayır, değil öyle, Pervin.

- Öyle görünüyor.

- Değil.

- Zayıf söylüyorsun.

Müfid yüksek sesle tekrar etti:

- Değil.

- Yine inanmıyorum. Var... Senin halinde birşey var.

- Bu evden çıkmak meselesi beni üzüyor.

- Neden?

- Dayımla kavga edeceğimiz gibi geliyor. Eşyamız ayrılacak, bir takım miras hesapları yapılacak, bir sürü şeyler... büyük bir gaile...

- Bunu mu düşünüyorsun?

- Emin ol.

Fakat Pervin'le konuşmaya devam edemedi. Yalnız kalmak istiyordu. Hattâ zevcesinin yüzüne bakamadı, hattâ ona karşı, bir anda öyle derin bir nefret hissetmişti ki yüzüne bakmak değil, yanında bulunmaktan da çekiniyordu. Bir yalnızlık bahanesi aradı ve iskeleye gitmek istediğini söyleyerek sokağa çıktı, "Frenk" tepesine kadar yürüdü.

Evlenmeden evvel daima hissettiği yalnız kalmak ihtiyacı izdivacından sonra onu ilk defa olarak bu derece şiddetle kaplamıştı; öyle bir tecerrüt ihtiyacı ki bir insandan başka bir insanı uzakta görmek tahammülünü bile nez'eder; mefkurevî hayata hakiki hayatı nisbet etmek insanda öyle bir nefret sarsıntısı yapar ki, ruh, cemiyetle bütün alâkasını keserek, tamamiyle gayriiçtimaî bir yerde ve an-

cak tabiatta biraz rahatlyabilir. Her mu'tezilin bildiği bu maruf inziva duygusunu izdivaç her vakit öldüremiyor.

Müfid, Bağlarbaşı'ndan tepeye giden insansız yollarda koşuyordu. Tepeye gelir gelmez yorgun argın durdu ve derin bir nefes aldı.

Müfid, bir taraftan Beykoz'a kadar bütün Boğaz'ı, diğer taraftan, uzakta yüksek binaları, kubbeleri ve minareleriyle İstanbul'un gölgesini, arkada, Çamlıca'ya kadar geniş bir arazi parçasını gören bu tepayı çok severdi.

Bir ilkbahar akşamı. Bütün manzaralar keskin. Renkler ve gölgeler, birbirine karışmadan, vazılı ve parlak görünüyor. Tepeden sahile kadar inen meyil üstünde, papatyalarla, gelinciklerle dolu çayırlar ve kıvılcımlı, parlak, taze bir renkle yeşillenmiş bostanlar var. Tepenin sağından kıvrılarak aşağı inen geniş, dümdüz, تنها yol, akşam ilerledikçe morarıyor ve tepenin eteğindeki mahalleler, üstüste binmiş evler, büyük bir arzıafetten sonra açılan bir uçuruma dolmuş enkaz gibi karışık ve karanlık duruyorlar.

Müfid kendini bütün bu evlerin, bahçelerin, bostanların, çayırın, denizin fevkinde ve gökyüzüne hepsinden daha yakın buldukça; büyük mesafelerin içine doldurduğu bir rahatlık duyuyordu. Sanki bu maddî yükseliş ruh içinde bir itilâdır.

Bir daha köşke ve insanlar içine nasıl dönebileceğini düşündü. İstemiyordu, bir daha Pervin'in ve ötekilerin yanında bulunmak istemiyordu, bir daha insanî bir biçim, insanî bir ses, insanî bir hareket görmek istemiyordu. Kalabalıklara karşı bir yalnızlık müptelâsının duyduğu kinli tiksintiyi, en büyük şiddetiyle duydu. Hattâ o andan bir saniye evvelini hatırlamak, en yakın maziye bile

düşünmek istemiyordu. Maziden ve kendi mazisinden iğrendi.

Fakat bu nefrete rağmen Pervin'in hayaleti, parça parça, eksik, yırtık, seri mütehavvil suretler halinde şuuruna çıkıyor, sonra yine geriye kaçıyor ve ruhunun karanlıklarında gizli, meçhûl, derin bir kargaşalık yaparak Müfid'in bütün varlığını sarsıyordu. Nihayet kendini bu hayaletin kaahir tasallutuna bıraktı, nihayet teslim oldu.

Tepede saatlerce dolaştı ve gece olduktan sonra köşke döndü.

Pervin bahçede oturuyordu. Önünden geçen Müfid'in gölgesini tanıyarak seslendi:

- Müfid!

Bu muhabbet, iştihak dolu bir sestir; kocası kısa bir sevinç râşesi geçirdikten sonra çabucak ruhunu kaplayan nefretle, biraz geri çekilerek durdu.

Kadın âdeta yalvararak soruyordu:

- Neredesin canım?

- İskelede...

- Bu vakte kadar?..

- Bir arkadaşına rastgeldim.

- Kim?

Müfid yalandan o kadar iğreniyordu ki doğruyu söylemediği için kendi kendine kızdı ve bir insan ismi uydurmaya muvaffak olamadı.

Pervin, tekrar etti:

- Kim?

Müfid can sıkıntısıyla cevap verdi:

- Bir arkadaş.

Fakat burada kocasının birşey gizlediğini hisseden Pervin merakla düşerek ısrar gösterdi:

- Kim canım, ben tanıyor muyum?

- Hayır.

- Öyle ise tanıt.

Müfid öfkeli söylemekten kendini alamadı:

- Mânâsız konuşmayalım, Pervin!

Kadın o güne kadar Müfid'den acı bir söz işitmemişti. Şaşırıldı. Hemen ayağa kalktı.

Müfid, Pervin'in yüzünü göremediği halde onun büyük bir teessüre düştüğünü hissediyor, buna biraz seviyor, sözünü tashih etmeyi hatırandan geçirmiyordu.

Pervin büyük bir heyecanı gizleyen ağır sesle sordu:

- Ne gibi mânâsız?

Kocasının cevap vermemesinden korkarak sözünü kesmeden söylüyordu:

- Burada mânâsız olan ne var?

Biraz durarak Müfid'in cevap vermediğini görünce devam etti:

- Başka birine kızdığını ve hiddetini bana gösterdiğini zannederim. Yoksa sen evvelce böyle değildin. Evlendiğimizden beri ilk defa bu akşam sen ağır söz söylüyorsun.

Müfid, yürüyerek başını arkasına çevirdi:

- Mânâsız, çünkü, anlamalısın ki bu akşam bir arkadaşının tercümei hâlini sana anlatmaya muktedir olacak kadar gevezeliğe hâhişker değilim.

Süratle uzaklaştı.

MÜFİD çok fena bir gece geçirdi; sabaha kadar uyuyamadı. İçine hakiki baygınlıklar çöküyordu. Kollarıyla bacalarının yatağın içinde olduğunu hissedemeyecek kadar birkaç defa kendinden geçmişti. Odadaki ışığı göremeyecek kadar gözleri kararmış, vücudunu ateşin bir ter kaplamış ve başı sıcak bir kuyuya dalıyormuş gibi kızgın karanlıklar içinde kalmıştı. Dili kurudu ve damagında macunlu bir mayi tabakası hasıl oldu. Bütün düşünceleri uçuyor ve sanki başının içinden dışarıya çıkarak, maddî varlıklar gibi gözlerinin önünden geçiyordu.

Dehşetli buhran içinde, ağır başını yastıktan zahmetle kaldırarak, yatağın başucundaki lâmbaya bakıyor fakat ışığı farketmiyor. Şişe simsiyah. Sonra Pervin'e baktı. Zevcesini yarım yamalak görebiliyor. Bir iki defa da onu gözlerinin önünden kaybetti. Başını yastığa koyunca gözlerinin önüne hayalî bir âlem geldi. Odaya birdenbire kalabalık dolmuştu. Tanıdığı ve tanımadığı insanlar: Arif, Melike, Pervin, Sacid, Ali ve ötekiler ve daha başka adamlar... garip ki, bu kalabalık içinde birkaç tane Arif, birkaç tane Pervin görüyordu. Bunlar hepsi ağızlarını açarak, kahkahalarla gülüyorlar, büyük tavırlarla konuşuyorlar, fakat -sinema gibi- hiç ses çıkarmıyorlardı.

Müfid bunlardan su istedi, duymadılar, yahut Müfid'i istihfaf ettiler. Behire'ye, Suat'a benzeyen gölgeler istihza ile gülüyorlardı. Müfid onlara birşeyler söylemek istedi, fakat dili lüzûcetli damağına yapışarak hareketsiz kalıyordu. Müfid bir köşede Arif'in Pervin'i kucakladığını da görür gibi olarak şiddetli bir silkinti içinde sıçramıştı. Pervin, bu sarsıntıdan uyandı:

Hakiki bir insan sesi duyunca biraz kendini toplayan Müfid'in gözleri önünden bütün gölgeler çekildiler. Genç adam: su diye mırıldandı. Başında Pervin'in soğuk ellerini hissediyordu. Aradaki fasılada ne olduğunu, bardağı tuttuğunu, ağzına götürdüğünü hatırlamadan birdenbire dilinin üstünden soğuk bir mayiin boğazına doğru yürüdüğünü duydu. Kanmadan suyu içmişti. Yine "su!" dedi.

Pervin, Müfid'in koltuk altına derece koydu: otuzsekizbuçuk; ve telâş etmeden hastayı uyutmağa çalıştı. Müfid bir aralık dalar gibi olmuştu. Pervin bunu görünce yattı uyudu.

Müfid böyle dalgınlıklar geçiriyor, sonra tekrar uyanıyordu. Sabahleyin bir iki saat kadar uyuduktan sonra gözlerini açınca nöbetinin geçmiş olduğunu hissetti. Derhal yataktan kalkmak, derhal bu evden çıkmak, dehşetli azabını sonuna getirecek müsbet, kat'î bir harekette bulunmak ihtiyacını içinde bulmuştu.

Kahvaltı etmeden ve Pervin'e izahat vermeden köşkten ayrıldı.

Behire'yi veya onlardan birini görmek, Pervin hakkında birşeyler öğrenmek istiyordu; kıskanç ve dedikoducu Behire'nin kendisine istediği malûmatı verebileceğini de ümit etti. Fakat bu kadına müracaat etmesine izzetinefsi mâni oldu. Pervin'in tanıdıklarından hiçbirisiyle hiçbir vesile ile temasa gelmek istemiyordu. Hem de böyle büyük

bir şüpheyi tahkik etmek için Behire'ye gitmeyi çirkin buldu.

Harika birşey yapmaya kendini mecbur hissettiği halde hiçbir şey yapamadığını görenlerin acziyle işine gitti.

Şirkette o günkü işi, abonelerden birinin sigorta evrakını tetkik ederek meclisi idareye bir rapor yazmaktı. Önüne bir yığın kâğıt koydular. Birbirlerine rabtiyelerle geçirilmiş, mukavvalar içinde, yüzlerce parça kâğıdı birleştiren bu yığından korktu. Bütün bu evrakı birer birer, gözden geçirmek için lâzım gelen dikkati kendinde teksif edecek kuvvetten mahrumdu. Fakat yanındakilere bu aczini belli etmemek için birinci dosyayı açtı. Mavi kırmızı kalemlerle yazılmış birçok rakamlar, satırlar gözlerinin önünde çizgileri görünmeyen lekeler halinde uzanıp gidiyor. Bunları okumaya mecbur olduğunu düşünmesi, başına ağırı getirmişti. Üzüntü ile başını kaldırdı, etrafına baktı ve yanında oturan bir İtalyan kâtiplerle gözgöze geldi. Bu, zeki, nazik, iyi bir genç, Müfid'in haline dikkat ederek Fransızca sordu:

- Bugün bu şeylerle uğraşmaya muktedir değilsiniz, değil mi?

Bu İtalyan genci birkaç kere Müfid'le samimî olmaya çalışmış, her defasında Müfid'in mahremiyetini vermekten çekindiğini görerek dostluğunda ileri varamamıştı; Müfid bu defa itirafa mecbur oldu.

- Evet... hastayım.

- Bırakınız bana... ben hepsini yaparım, raporu da yazarım.

- Ne kadar nazik olduğunuzu daima hatırlıyorum.

- Ehemmiyetsiz bir yardım. Bazı günlerimiz olur ki nefes almak bile güçtür, Müfid Bey... bilhassa gençlikte.

Mânâlı güldü. Müfid mırıldandı:

- Evet.

İtalyan, Müfid'in kalbine biraz girmek istediğini hissettiriyordu:

- Benim de böyle zamanlarım vardır, Müfid Bey. Daire haricinde birçok şeyler zihnimi işgal eder ki çalışmam. Birçok şeyler, meselâ, aile... kadınlar...

Bu kelimeleri söylerken Müfid'in yüzüne bakıyordu. Müfid yine mırıldandı:

- Evet.

- Olabilir ki sizin de böyle bir düşünceniz vardır.

İtalyan o kadar samimî söylüyordu ki Müfid, bu gençle dost olmak ve ona büyük endişesini anlatmak ihtiyacını yenmek için fazla eziyet çekti ve üçüncü, kat'î bir "evet"le bahsi kesti.

İtalyan derhal kâğıtları önüne alarak, Müfid'in imrendiği bir ciddiyetle çalışmaya başladı.

Kocası gittikten sonra Pervin balkondaki salıncağın koltuğuna uzanarak hızlı hızlı sallanmaya başladı. Sinirliydi. Bu yaşayış artık hiç hoşuna gitmiyor. Müfid'i teselliden aciz olması ne fena. Kocasının neden şüphe ettiğini bu sefer anılamadı. Bir gün evvel köşke geldiği vakit Müfid'i pek neşeli bulmuştu. Ev bahsi açıldı. Kadıköy'deki, Şişli'deki evleri birbirlerine haber verdiler. Müfid bunları konuşurken birdenbire değişerek büyük bir can sıkıntısına düştü. Sebep? Yalnız Pervin bunu keşfedememişti. Kocası birşey mi duydu? Bir dedikodu mu yaptılar? Pervin Behire'den şüphe ediyor, ondan herşeyi umuyordu. Hem bu ne ağır, dallı budaklı bir dedikodu olmalı ki kocasına dün akşamki ağır sözü söyletebildiği gibi, geceleyin de vücuduna otuzsekiz buçuk derecede nöbet versin.

Pervin kocasının bu hallerine sebep olan meseleyi anlamaya o kadar teşne idi ki bu meraktan kurtulamazsa hiç rahat edemeyeceğine emindi.

Hem bu böyle gider mi? Düşünülecek şey. Bunun sonu ne olacak? Haydi bütün tanıdıklarıyla alâkasını kesin, Sacid'den ayrılın, Müfid'le ayrı bir eve çekilsinler, uslu, rahat bir karı-koca hayatı sürsünler, fakat Müfid'in bu şüphelerinden kurtulmak mümkün olacak mı? Kocasının kulağına şüphesiz arasına birşeyler gidecek, Sacid'i, Behire'yi filânı rahat durmayacaklar, dursalar bile mesut olmak pek güç. Onun bu kıskançlıkları çekilmiyor. Sonra dedikleri gibi, evlenmenin cansıkıcı bir yeknesaklığı var. Pervin iki üç ay içinde her gün bu manzarayı seyretmekten sıkılmağa başladığını hissediyor. Ya bunun üç senesi? Ya bunun otuz senesi? Belki de alışılır.

Evet, hayat bu, herşeye alışılır, Pervin bir anda bütün mazisini hatırladı. Çocukluğundan o ana kadar sürdüğü ömrün en büyük vakalarını düşündü. Annesiyle babasının ölümleri. Serbest hayat. İlk sergüzeşti. Bir aşk. Sonra ötekiler. Ne çok hadise! Ve bu devam ediyor. Pervin hissediyor ki bitmeyecektir de. Çünkü vaka çıkaracak insanlar içinde yaşamaya mecbur kalmış. Niçin böyle? Anlamıyor.

Niçin böyle? Kimbilir.

Niçin böyle? Hayat bu. Birşeyler oluyor, birçok şeyler, insanın istediği ve istemediği birçok şeyler... Sebebi anlaşılmıyor. Pervin bunu anlamaya hiç muktedir değil. Hayatındaki vakaların sebeplerini neticelerine bağlayabilecek zihnî melekelerden, hele hafızadan pek mahrum. Kendi hayatını tahlil etmeğe gelince aptallaşılıyor. Yalnız, içinde bir his var, bazı kere en karışık meselelerin hikmetini ona birdenbire izah eden, kıvılcım gibi, âni, parlak bir his; hani şu bütün kadınlarda olduğu söylenen his

kabiliyeti, onlara eşyanın sırrını bir vehlede keşfettiren maruf his.

O his Pervin'e şunu bildiriyor: Sen aciz bir kadınsın. Çırpınma. Her iş olacağına varır. Ne yaparsan yap, olması lâzım gelen şey olacaktır. Kendini bırak.

Pervin bunu yine duydu ve salıncaklı iskemlesinde biraz daha rahat uzandı. Başını arkaya bırakmış, kolları gevşeyerek aşağıya sarkmıştı. O kelime gene canlandı: Hayat.

Manzaraya bakıyordu.

Bir ilkbahar öğlesi. Hava sakın. Güneş keskin. Büyük bir vâdi, gözlerinin önünde uzanıyor ve genişliyor. Renkler parlak. Tepenin eteklerinde, yer yer, taze çayırklar. Öyle cazip, tatlı, gözleri çeken bir yeşil renk ki insanın zihnine yapışıp kalıyor ve gözlerini kapadıktan sonra da Pervin yine o keskin, parlak intibayla bu yeşili hayalinde buluyor. Sanki büyük bir toprak parçası üstüne yeşil renkli ateş taneleri serpilmiştir. Sonra, köşke yakın bir bostanın yanında gelincik tarlası var. Pervin oraya bakınca gözleri kıpkırmızı bir ışık ve renk tufanı içinde boğuldu. İçi çekiyor, ne tatlı renk. Uzun müddet oradan gözlerini ayıramadı. Sonra bütün vadiye baktı. Tepenin eteklerine kadar tek tük evlerin, köşkerin kiremitleri parlıyor. Gökyüzü bembeyaz.

Birdenbire balkondan ayrılarak bu boşlukların içinde koşmak, yahut bir kuş gibi uçmak istedi. İçi sıkıldığı zamanlar bu his ona geliyordu. Vücudunda âni bir hareket ihtiyacı duyduğu için hemen ayağa kalktı. Ve balkonda gezindi.

Yatak odasında bir ayak sesi duymuştu. Kapının camından içeri baktı: Sacid. Pervin sevindi ve derhal düşündü: Niçin seviniyor? Konuşmaya ihtiyacı var.

Sacid balkona girerken Pervin gülümsedi. Derin arzularla bakiştılar. Sacid bugün çok taze, pembe, gözleri parlak ve vücudu dinçti. Pijamasının açık önünden beyaz, temiz, güzel bir göğüs görünüyor.

Sacid manzaraya bakarak, hararetle söyledi:

- Güzel gün.

- Çok.

- Ne yapıyorsun burada?

- Oturuyordum. Gözlerim daldı. Çok güzel gün. Bir kuş olsam da şuralarda uçsam diyorum.

Sacid bu şairane soğuklukları sevmediği için Pervin'i teşvik etmedi.

- İyi, dedi, sallanıp duruyor muydun? Keyiflidir.

Koltuğa uzandı. Pervin yanı başında duruyor ve Sacid'in başı onun beli hizasına geliyordu. Genç kadın beyaz bir incecik rob giymişti. Sacid zannetti ki bu robun eteği içinde başka hiçbir çamaşır yoktur, vücut o derece ipeğin üstünde teressüm ediyor. Kavurucu bir arzu duydu.

- Pervin, gel yanıma iliş, ayakta kaldın.

- Zararı yok.

- Gel kuzum.

Kadını elinden tutarak çekti...

Pervin, Sacid'in yanına biraz oturduktan sonra derhal ayağa kalkmıştı:

- Sıkılıyorum, dedi.

- Niçin?

Kadın mırıldandı:

- Müfid.

- Yine mi o?

- E... tabii canım, sen de ne tuhafsın, o benim kocam!

“Koca” derken artık hiç gülmüyor, bu kelimeye alışmıştı.

Hararetle devam etti:

- Sana kalırsa ben bu adamı sıfır yerine koymalıyım.

Öyle ise niçin evlendim?

- Ben seni zeki zannediyordum.

- Ben ona hak veriyorum.

- Ben sana sorayım, niçin evlendiniz?

Pervin hemen cevap bulamadı, bir “çünkü” dedikten sonra epeyi durdu.

- Mesut olmak için, dedi.

- Oldun mu?

- Bilmiyorum. Nasıl yaşadığımı bilmiyorum. Zaten ben hayatımda ne zaman mesut oldum, ne zaman bedbaht oldum, bunu da bilmiyorum. Hayat bu, geçip gidiyor.

Manzaraya baktı. Rüzgâr, göğsünün ipeklerini kabartarak çıplak etini açıyordu. Sacid buna dikkat ederek söyledi:

- Fakat bu çocuk seni sıkıyor. Mesut edemedi. Böyle koca, böyle âşık, böyle dost, böyle adam olmaz. Ben sana söylemiştim.

- Ben ona hak veriyorum. Bir insan gibi hareket ediyor. Şüphe ile benden ziyade kendini yiyor. Şüphelerinde de aldanmıyor.

- Kimden şüphesi var?

- Söylemiyor.

Sacid düşündü; ne çıkar şüphe ediyorsa? Bu sorunun ameli cevabı hiç!

Omuzlarını silkti:

- Varsın etsin. Şüpheden ne çıkar?

- Muazzab oluyor.

- Alışıktır. Sinirleri kaldırır. O küçükten beri yeis içindedir; dayanır.

- Hasta oluyor.

- Ona da alışıktır.

- Dün gece harareti otuzdokuza fırlıyordu...

Pervin kocasının geceki hastalığını anlattı ve artmış bir hassasiyet ilâve etti:

- Korkuyorum ki büyük bir hastalıkla yatağa düşecek. Ölmesini ister misin?

- Hiç kimsenin ölümünü ve hayatını temenni etmem. Bence ikisi de müsavî.

- Bence değil. Yaşammasını isterim.

Bunu söyledikten sonra, Pervin, Müfid'in geceki halini gözlerinin önüne getirdi: Hasta. Ateş. Ter. Baygınlık... acı ses... inilti. Sarı yüz. Fersiz göz. Kıvranış. Dağınık saç. Uykusuzluk. Azap. Karanlık. Ter ve nefes kokusu. Bunlar çekilmez şeyler. Pervin yüzünü buruşturdu.

Sacid onun ne düşündüğünü tahmin etmiş gibi sordu:

- Hakikaten yaşammasını ister misin?

Kadın, zayıf bir sesle cevap verdi:

- İsterim.

- Ona da peki. İstersen yaşamasına yardım edeyim.

Pervin hayretle Sacid'in yüzüne baktı. Ne demek istiyor? Sacid ki Müfid için hiç böyle ağız kullanmamıştır.

- Anlamadım? dedi.

Sacid tekrar etti:

- Anlaşılmayacak birşey yok. Hayatı da, ölümü de bence müsavî, dedim. Madem ki daima onun zevcesi olmak, onu teselli etmek istiyorsun, pekâlâ, güzel, devam et. Ben iyilik yapmak isteyenlere karışmam. Kıskaç da değilim.

- Fakat bu hayat böyle gitmez. Müfid'i hakkiyle teselli edebilmek için onunla bu evden ayrılmalıyız. Bu evden ve bütün eski hayatımdan.

- Eski hayat nedir?

- Bugünkü hayat.

- E... ey?

- Bugünkü hayat canım... anlamıyor musun? Senden, Arif'ten, Suad'dan... hepsinden ayrılmayalım.

- Ha... işte bu yanlış, Müfid bu derece fedakârlığa lâ-yık değildir. Müfid değil, hiçbir erkek. Ne bu yavrum? Kendimizi bir kişiye hasretmeğe neden mecbur olalım?

- Ben... Sacid... artık ben... çekilmek istiyorum. Sizin aranızdan çekilmek istiyorum.

- Yapamazsın.

- Hım?

- Sen aile kadını olamazsın. Böyle bir terbiye almamışsın. Böyle doğmamışsın, gözün açılmış, İstanbul'dasın, yirminci asırdasın. Bir kere de iş çığrından çıkmış. Yavrucuğum... daha açık konuşmalıyım... bana inan.

Sacid, Pervin'e tesir ediyordu. Kadın düşünceye daldı. İşittiği sözler ona doğru gibi geliyordu. Ne yapacağını şaşırınlar gibi içini çekti.

Sacid, Pervin'in zaafını görerek telkinine daha cesaretle devam ediyordu:

- Eskiler gibi düşünme. Bugün hayat başka. Birşey bil; kalb yoktur. Birşey daha bil: herkes kendi için yaşar. Bunları düşünmeden kabul et, Müfid gibi olmak felâkettir. Gecelerini bir hastanın hırıltılı göğsü üstüne eğilmekle mi geçireceksin? Bu zahmetin sana ve o hastaya faydası ne? O hasta iyi olsa da bu azabı çekecek. Müfid'i mesut etmek mümkün değildir. Mümkün olsa da ne çıkar?

Pervin aptallaştı. Bu sözler ona hem doğru, hem çirkin görünüyordu. Uzun uzun düşündü, fakat pek az şey düşünmüştü. Mırıldandı:

- Bilmem... böyle... ev arıyorum... çıkacağız buradan...

- Peki, çıkınız... onun da zararı yok. Sözümü geri alırım. Size mâni olmam. Fakat budalalık etme. Bir hasta ile başbaşa kapanarak hayatını zehir etme.

Pervin âni bir buhranla:

- Of! diye bağırdı. Sıkılıyorum. Sacid, bu bahsi kapatalım, birşeyler olacak, hissediyorum, ama bilmem nedir? İş olacağına varır derler.

Sacid ayağa kalkarak bir tebessümle Pervin'e eğildi.

- Bu bahsi kapatıyoruz canım. Bırakalım. İstedığınız şey olsun.

Fakat Pervin bütün bu meseleleri düşünmekten kendini alamıyordu. Biraz evvel bahsi kapatmak istediği halde yine bu mevzuu kurcalamak ihtiyacıyla dedi ki:

- Sen bugün pek uysalsın; düşüncelerini değiştirmiş görünüyorsun.

- Seni üzmemek istiyorum.

- Demek ki samimi değilsin.

- Samimi olmak veya olmamak nedir? Bilmiyorum; fakat bu Müfid meselesi beni bıktırdı. Yoruldum. Sizi kendi halinize bırakmak istiyorum.

Pervin, Sacid'e baktı. Ciddi mi söylüyor! İnanılır şey değil. Bu kanlı, pembe, gürbüz, gözleri parlak, kendine hakim adam bıkebilir mi, usanabilir mi, yorulabilir mi? Hayır. Pervin biliyor ki Sacid icabında yalan söyler, aciz görünür, insanı şaşkırtır, aldatır, kendini sevdirmek için silâhlarını gizler; şimdi de böyle; Pervin'in isyanından korktuğu için mazlum, uysal görünmeğe çalışıyor. Pervin, Sacid'in huylarını yeni öğrenmiyor. Kaç senedir

hep o adamdır; derras, mağrur, sinsi, kalleş, sahte mah-lûk; diline inanmamalı.

Pervin mırıldandı:

- Sen mi bıktın? Sen mi yoruldun?

Ve güldü.

Sacid, Pervin'in inanınamasına aldırılmayarak cevap verdi:

- Göreceksin.

- Ne göreceğim? Yaptıklarını tamir edebilir misin?

- Yaptıklarım nedir?

- Benden ziyade Müfid'e yaptığın fenalıklar... Ona hayatını zehir ettin. Hastalıklarına sebep sensin. Niçin seninle konuşmuyor? Niçin senden nefret ediyor? Bu nefretinde haksız mıdır, zannediyorsun?

- Ben hiçbir meselede bir kimsenin haklı veya haksız olduğunu düşünmem. Bu yüzden çok vakit kaybedilir. Ben onun benden nefretine kızınıyorum ki. Varsın nefret etsin. Bu nefretin neticesi nedir? Benimle konuşmamak. Pekâlâ. Biz zaten birbirimizi anlamıyoruz. Hangimiz haklı? Hangimiz insanız? Bunu da hiç düşünmüyorum.

- Hiçbir şey düşünmediğin için böyle... demir gibisin ya.

- Demir gibi olmak isteyenlere de benim gibi yapmalarını tavsiye ederim.

- Fakat, bir insan, demir gibi değil. İnsan gibi olmalıdır.

- Belki bu senin dediğin de doğrudur, Pervin. Sana dedim ya, yanlış doğruyu aramıyorum.

- Peki ne arıyorsun? Bu dünyada senin aradığın nedir?

- Elimde olan herşeyi arıyorum.

Sacid bu münakaşada küçük bir hassasiyet, öfke veya telâş, ufak bir korku veya tereddüt göstermiyor, tam bir

sükûn içinde söylüyordu: Onun bu sükûneti Pervin'e tesir etti, kadın kendi kendine öyle sandı ki ortada mübalâğa edilecek birşey yoktur, herşey doğrudur, insan Sacid gibi olabilse pek rahat edecek, etrafını velveleye vermiyecektir. Pervin sınırlarında bir rahatlık duydu. Bu istirahattı kendisine veren Sacid'e gizli bir takdîrîkâr nazar fırlattı. Onu yine beğeniyordu. Hem garip şey, Pervin o yaratılıştaki kadınlardan biri ki her erkekte hoşça gidecek, beğenilecek meziyetler buluyor. Ve hepsini ayrı ayrı... seviyor! Birdenbire, kendinde birkaç erkeği birden sevmek istediği hissetti. Bu mümkün müdür? İnsan birkaç kişiye âşık olabilir mi? Düşünüyordu. Galiba mümkün ki Müfid'e karşı da Sacid'e karşı da aynı muhabbeti duyuyor, birini öteki için feda etmek lâzım gelince şaşırıyordu. Artık düşünmekten de yorulduğu için kollarını gererek ileri uzattı.

Sacid, Pervin'in bu hareketini görerek:

- Evet bu bahsi keselim artık! dedi ve Pervin'in yukarı kalkan kolları altında bütün vücudunu tamam bir ihata ile kucakladı.

Nereye gittiğini ve ne yaptığını bilmeyen, umumî muvazenesini kaybeden Pervin kuvvetli bir insanın sıyanetkâr nüvazişine muhtaçtı. Kendini bıraktı. Baş, Sacid'in kollarında arkaya doğru sarkıyor, göğsü gerilerek şişiyordu. Sacid, Pervin'in boynunda, her vakit hislendiği bir noktaya dudaklarını koydu. Kadının vücudu, âni bir his cereyanıyla kıvrılmıştı. Baş, Sacid'in omuzuna düştü.

Sacid onu yavaşça odaya çekti.

Onbeş dakika sonra Pervin yatağında yatarak, Sacid ağzında bir sigara ile şezlonga uzanarak, dedikoduya benzer mevzularda konuşuyorlardı.

Bir aralık Sacid epeyce sustuktan sonra tabîi haliyle sordu:

- Pervin... Arif'le münasebetin devam ediyor mu?

Kadın cevap vermekte gecikince, Sacid bunu tasdik telâkki ederek سوالini yenileştirdi:

- Melike şüphe etmiyor mu?

- Bilmiyorum.

- Şüphe etmemesi kabil mi?

- Acemice şeyler soruyorsun. Melike'yi tanımıyor musun?

- Gayet iyi.

- Öyle ise ne soruyorsun? Karısı da kocası da birbirlerine dair ne varsa hepsini biliyorlar.

- Hattâ birbirlerine herşeyi anlatıyorlarmış, bu da doğru mu?

- Doğru. Arif, senin Melike ile nerede, ne zaman, nasıl buluştuğunuzu biliyor, karısı birer birer anlatmış. O da bana hepsini anlattı.

Sacid gülüyordu. "Bu hoş!" diye mırıldandı. Tekrar sordu:

- Müfid, Arif'ten şüphe etmiyor mu?

- Ayrıca Arif'ten şüphelendiğini bilmiyorum. Fakat hepinizden şüphelendiğini zannediyorum.

- Fakat bu zavallı, günün birinde herşeyi öğrenecek olursa ya hastalanır ölür, ya çıldırır, ya intihar eder. Ne dersin Pervin?

- Tabîi.

- Acır mısınız?

- Tabîi.

- Ağlar mısınız?

- Tabîi.

- Neden tabîi oluyor? Kocan olduğu için mi?

- Hayır, insan olduğu için. Bunu ben sana söyledim: Müfid'i beğeniyorum.

- Her erkeğin onun gibi olmasını ister miydin?

- Hayır, o zaman...

Pervin maksadını anlatacak basit kelimeleri bile bulamadığı için cümlesini tamamlıyor:

- O zaman... şey olurdu...

Diyor, yüzünü buruşturuyordu.

Sacid sordu:

- Ne olurdu?

- Zevki kalmazdı.

- Neden zevki kalmazdı?

- Değiştirmek... Değiştirmek zevki kalmazdı.

Fakat bunları söylerken Pervin kendi kendine kızıyor-du.

Hattâ o yorgun, cinsî arzuları sönmüş, erkeğe karşı tamamiyle kayıtsız, ruhî mukarenetlere pek muhtaç anında, uzvî temayüllerinden öğrendiği için böyle düşünmediği halde, ağzından bu kelimelerin çıkışına hayret etmişti. Tashih etmek istedi:

- Şaka söylüyorum, dedi.

- Ne şakası.

- Şaka... değiştirmek zevki filân değil... her erkeğin Müfid gibi olmasını isterdim; şimdi senin yerinde onun bulunmasını isterdim. Sacid, emin ol ki doğru söylüyorum; hattâ bazı içimden geliyor, ona herşeyi itiraf edeyim diyorum; başımı göğsüne koyayım, ağlayayım, ağlayayım, hatta ayaklarına kapanayım, küçüleyim, küçüleyim, kendimi affettireyim. Ve ondan sonra, ölünceye kadar, bütün arzularını yaparak yaşayayım. Vallahi Sacid, bu hissim samimi.

- Zannederim.

- İnanıyor musun? Ah ne iyi. İnan. Doğru söylüyoruz.

Sacid'in sıkılı dişleri arasından bir kahkaha nefesiyle birlikte şu cümleler çıktı:

- İnanırım, çünkü, şimdi yorgunsun!

Pervin de gülerek cevap verdi:

- Ah... değil; sade yorgun olduğum zamanlar değil...

Fakat iddiasını isbat edecek deliller bulmaktan âciz, yalnız tekrar ediyordu:

- Değil... değil... değil... Sacid... emin ol!

Kendini Sacid'in ithamından kurtaracak bir delil araştırmakla zihni hâlâ meşgulken dışarıki sofada, ağır ağır yaklaşan ayak sesleri işitti, kulak kabarttı. Dışarıya sarfettiği bu dikkatin bir kısmı fikirlerinin silsilesinde mahbus kaldığı için gelenin kim olduğunu bu seslerden tahmin etmeğe muvaffak olamamıştı.

Başını yastıktan kaldırarak Sacid'e söyledi:

- Biri geliyor.

- Nazikter Kalfa'dır.

Pervin dirseğini yastığa dayıyarak dikildi: Kalfa ise ehemmiyeti yok; kapıyı vurmada içeriyeye girmez; bir misafir mi? Pervin'in arkadaşlarından biri mi? Belki de Müfid? Hayır. Böyle erken geldiği yoktur. Ya hastalanarak izin...

Ayak sesi o kadar yaklaşmıştı ki, büyük bir telâş içinde Pervin yatağa oturdu. Parlayan gözlerle Sacid'e bakıyordu.

Sacid ehemmiyet vermiyordu. Pervin'in yataktan fırlamağa ve dirayetsiz hareketler yapmağa hazırlandığını görerek, böyle bir anda sakin olmaktan başka tercih edilecek hiçbir vaziyet bulunmadığını anlatan kat'î bir el işareti çekti. Pervin, itilmiş gibi yatağa düştü ve gözlerini kapıya dikti.

Ayak sesleri kapının önünde biraz durmuştu. Sacid, Pervin'in kapıya dikilen gözlerinin tabii haddenden pek aşırı bir cesamette büyüdüğüne bakarak, odadan içeri girebilecek en saf insana bile şüphe verecek olan bu bakıştan onu kurtarmak için avuçlarını dışarıya çevirerek, iki ellerini de hafifçe yukarı kaldırıyor, uzaktan sükût telkin etmeğe çalışıyordu.

Bunun tesiri oldu ve Pervin gözlerini kapıdan başka tarafa çevirdi.

Ayak sesi sofada biraz uzaklaşmış, karşiki odalardan birinde kaybolmuştu. Sacid kıymıldamıyarak ağır bir sesle söyledi:

- Yavrurum! İçeri giren adam ne kadar aptal olsa, o senin fincan tabağı gibi büyümüş gözlerini görünce herşeyi anlar. Bu kadar beceriksiz misin? Dikkat et! Yabancı biri gelirse hasta olduğunu söylersin ben de derece aramak için ayağa kalkarım. Şaşırma!

Pervin gözlerini kırparak vaziyeti kavradığını hissettirdi. Konuşmaya cesaret edemiyerek bu ayak seslerinin kime ait olabileceğini düşünüyordu: Köşkün içinde bir hizmetçiden başka kimse yok; Nazikter Kalfa terlik giyer, ayaklarından sert bir ses çıkmaz; bu o değil. Bir başkası, bir misafir. Fakat köşkün yabancısı değil ki hizmetçi gelip haber vermedi. Hem bu insan, karşiki odalardan birine girmişti. Orada iki oda var; biri sandık odası, öteki de Müfid'in esvaplarını, kitaplarını, hususî eşyalarını koyduğu küçük bir yer. Öyle ise bu Müfid'dir. Ama kocası günün bu saatinde şirketten nasıl çıkar? Köşke niçin gelir?

Sacid de aynı şeyleri düşünüyordu. Yerinden kalkarak sofaya çıkmak istedi ve doğruldu. Fakat oda kapısına doğru ayak seslerinin tekrar yaklaştığını işitince yine u-

zandı. Bu sefer, yaklaşan adımlarda bir kat'ilik sezdikleri için, Pervin de Sacid de kapının açılacağını anlıyarak toplandılar.

İkisi de kapıya bakıyorlardı.

Topuz çevrildi, kanat ağır ağır, sonuna kadar açıldı ve eşikte, Müfid göründü. Pervin'e, Sacid'e, odanın bütün eşyasına, balkon kapısına, tuvalet masasının üstüne, bir anda, çevrilen gözlerinde, güneşe tutulan civa damlları gibi keskin birer ışık parlamıştı. Evvelâ büyük bir dikkat, sonra da büyük bir hiddetle bütün yüzü çatıldı; alınına, kaşlarının ortasına, gözlerinin altına, dudaklarının kenarına, dik, sert çizgiler doldu; gözleri açıldı, omuzları kalktı, başı dikildi ve boyu büyüdü. Yüzü o kadar katılaştı ki yanaklarının etleri bakır gibi sert, câmid ve keskin duruyordu.

İçeri giremedi.

Ancak büyük hareketler yapmak için, ancak vurmak, kırmak, dökmek, parçalamak, haykırmak için, ancak bu odanın, bu eşyanın, bu insanların manzarasını tamamiyle değiştirmek ve herşeyi tuzla buz etmek için yerinden kılmıdayabilirdi. İçinde öyle büyük bir kudret tekâsüf etmişti ki bunu sevk ve idare kabiliyetinden mahrum olduğu için kendini tutamıyarak ancak bir anda boşaltabilirdi; fakat o anda dışarıya çıkamayan bu kudret, Müfid'in içini tahrip ediyordu. Ne gülünç olduğunu da hissettiği için Pervin'in de, Sacid'in yüzüne bir daha bakmaktan utanıyordu. Gözleri Pervin'e doğru kaydı.

Zevcesi gülümsüyordu. Hayret? Pervin gülebiliyor. İstihza? değil; istihza değil; hayretle karışık, masum bir tebessüm.

Müfid biraz gevşedi. Pervin'in burada da masum olması ihtimali aklından geçiyordu. O vakit dayısına da baktı. Sacid'de her zamanki sükûn.

Artık içeri girebilirdi.

Karyolaya yaklaştı. Pervin ona hâlâ gülümseyerek bakıyordu. Bir müddet bakıştılar ve konuşmadılar. Kadın sordu:

- Niçin geldin?

Bu sual Müfid'e müstehzi bir itham gibi gelmişti: "Bu vakit burada ne işin var? Anlamıyor musun ki, sen işinde olduğun zamanlar, biz burada zevkimize bakıyoruz. Bu manzarayı gözlerinle görmek için mi geldin?" gibi.

Pervin, Müfid'in bu suale kızdığını anlayarak daha ihtiyatla devam etti:

- Ben de biraz evvel seni düşünüyordum. Karnıma bir ağrı girdi ve galiba azıcık da hararetim var, yatağa yattım. Kalfa derece getirecek diye bekliyorduk.

Kadının bu son yalanını duyunca Sacid, Kalfa'ya derece getirmesini tenbih etmek için hemen ayağa kalktı ve odadan çıktı. Biraz gecikmenin ehemmiyeti olmadığını düşünmüştü. Yoksa yalan meydana çıkabilirdi.

Müfid, Sacid'in arkasından bakarak, öfkeli bir sesle sordu:

- Bu adamın odamızda ne işi var.

İlk tehlikeyi atlattığını hisseden Pervin, artık Müfid'i aldatabileceğine emin olmaya başlayarak, sükûnetle cevap verdi:

- Hastayım, Müfid.

- Peki?..

- Biri başımda bulunmalıdır. Ve köşkün içinde Sacid'den başka da adam yoktur.

- Nazikter Kalfa.

- İşi var.

- Ben ona aşağıda rastgeldim, hasta olduğunu haber vermedi.

- Ailenizin terbiyesini almış bir kadındır; erkek evine girer girmez yüzüne fena bir haber vermek istememiştir.

- Bu bir kara haber değil ya?..

Öfkesinin ilk şiddetini kaybetmiş, zayıf bir ses perde-
siyle bunu söyleyen Müfid'in tamamıyla aldanmaya baş-
ladığını görüyordu.

Gülerek cevap verdi:

- Beyaz haber de değil!

Müfid, hâlâ tereddüt içinde, etrafına bakındı. Şüphe-
sine kuvvet verebilecek hiçbir işaret görmüyordu; fakat,
hâlâ, kalbi çarpıyor; hâlâ, içinde ağır bir sıkıntı, bir fena-
lık, bir rahatsızlık, büyük bir keder, iyi ihtimallerin hep-
sini zihninden uzaklaştıran kötü bir tazyik duyuyor. Bu
hep o ruhî cidal: Bir taraftan inanmak ihtiyacı; ve Per-
vin'in bu meyli tahrik eden sükûnu, masum görünüşü,
odada şüphe verecek izlerin bulunmaması; öte taraftan,
eski ve maruf terkibiyle "melûn şüphe". Yine bu oda i-
çinde, beş on dakika evvel bir ihanet vakasının cereyan
edebilmiş olması ihtimali. Müfid'in bu birbirlerine zıt iki
imkânı da kabul eden zekâsı, korkunç bir meçhûl karşı-
sında hissedilen kemirici tecessüsün verdiği ıstırapla kıvr-
anıyordu. O vaziyette idi ki, Pervin'e inanmıyor, inan-
madığını söylemekten veya hissettirmekten de çekiniyor,
itham edecek hiçbir iz bulamadığı için şaşırıyor ne yap-
acağını değil, zevcesinin karşısında ne vaziyette davran-
acağını bile bilmeyerek hareketsiz kalıyordu.

Pervin sordu:

- Hastalığıma ehemmiyet vermedin mi?

Müfid baktı: Pervin yorgun görünüyor. Fakat bu bir hastalık, mecalsizlik miydi?.. Elini ateşe sokacakmış gibi tereddütle Pervin'in başına koyarak mırıldandı:

- Nöbetin yok.
- Değil mi? Ben de öyle hissediyorum.
- Öyle ise nen var?
- Bir... biraz midem... ağrıyor.
- Lütfen dilini çıkarır mısınız?

Müfid, Pervin'in küçük, ince; lekesiz kırmızı dili üstünde hiçbir hastalık alâmeti göremedi:

- Miden de sağlam görünüyor.
- Biliyorsun ki ben ne kadar hasta olursam olayım, dilimden belli olmaz.

- Bilmiyorum.
- Dilim daima kırmızıdır.
- Buna dikkat etmemiştim.
- Evet... tuhaftır... buna benim doktor da şaşardı.

Bu "benim doktor" tabiri Müfid'in sinirine dokundu. Pervin'in mazisine ait bütün şüpheleri diriltten bu sözü işittikten sonra Müfid'in yüzü buruştu.

Sacid içeriye giriyordu:

- Dereceyi bulamadık! dedi.
- Yemek odasına baktınız mı?
- Baktık, yok.

Müfid, Pervin'le, Sacid'in bu mükâlemesini de büyük bir dikkatle dinlemişti, bunun sahte olup olmadığını da anlayamadı. Başını döndürecek kadar şiddetli bir his buhranı içinde kaldığı için derhal odadan çıktı. Sacid onun arkasından baktı ve sonra Pervin'e sordu:

- Nasıl?
- Hiç?
- Hiç ne?

- Hiç, bilmiyorum.
- Anladı mı?
- Bilmiyorum.
- Odadan çıkışını beğenmedim.
- Hissediyor, hissediyor... fakat iyice hüküm veremiyor. Birşeyler olduğunu anlıyor, fakat ne olduğunu bilemiyor.
- Demek vaziyetimizden şüphe etti?
- Muhakkak.

Sacid bir iki saniyeden fazla düşünmedi:

- Çare yok. Bu böyle gider.
- Pervin, birdenbire bağırdı:
- Gitmez, Sacid!

Müfid sofaya çıkar çıkmaz bir baş dönmesi hissetmişti. Birkaç adım ancak yürüyebildi ve durdu. Gözleri kararıyordu. Sanki ayakları yerden kesilmiş, vücudu yükselmişti. Başını omuzlarından ayrılmış, boşlukta bir yere asılmış sandı. Kendini zorlayarak duvara kadar yürüdü, yaslandı, gözlerini kapadı ve bekledi.

Artık bütün kuvvetleri sonuna gelmişti.

KÖŞKÜN içinde bir yabancı gibi yaşıyordu. Sacid'le konuşmuyor, Pervin'e de ancak lüzumlu birşey için üç beş kelime söyleyebiliyordu. Her ümitsiz insan gibi kendinden değil, dışarıdan, hayatın sırasız, tertipsiz, tesadüfi vakalarından, bir tesadüften veya bir talihten imdat bekledi. Gayelerine vasıl olmak için ellerinden gelecek hiçbir şey olmayınca, ne kadar müsbet bir zekâ taşırsa taşırsın batıl itikadlara inanmak meylini duyan meyuslar gibi, mevhum vak'alarda kısmetini araştırıyordu.

Elbette bu halin bir akıbeti olacak.

Birgün köprü üstünde, Behire'ye rastladı. Küçük kadının Müfid'i görür görmez her vakitkinden fazla bir alâka ile canlanarak gelip geçenlerin işitebileceği hızlı bir sesle:

- Ben de sizi görmek istiyordum Müfid Bey! dedi.

Müfid, her hadiseye mânâ verdiren vehimler içinde yaşadığı için, Behire'nin bu sözünde büyük bir hâdise işareti arıyarak, merakla sordu:

- Niçin Behire Hanım?

Kadın Müfid'in ümidini boşa çıkardı:

- Çünkü sizi göreceğim geldi.

Müfid'in yüzü hayretle kıvrılıp açıldı:

- Yalnız bunun için mi?

- Kâfi değil mi? Bir insanı göreceğimiz gelirse görmek isteriz. Buna niçin o kadar şaşırıyorsunuz?

Müfid'in cevabını beklemeden, her vakitki âdetiyle, lâkırdılarına ara vermeyerek devam ediyordu.

- Doğrusu sizinle başbaşa konuşmayı çok isterdim? Köşkte iyice görüşemiyoruz. Siz bizden daima kaçırıyorsunuz, hakkınız da var... biz... bütün dostlar... bir kere yan yana geldik mi, çekilmez insanlar oluruz. Hakkınız var, siz bir kadınla تنها, sakın, iyi konuşmak istersiniz... hakkınız var... bizim meclislerimiz güzel değildir... ben de isterdim ki sizinle... başbaşa konuşayım da... size... köşkte gördüğünüz kadar havaî bir kadın olmadığımı isbat edeyim.

- Estağfurullah!

- Yok... değil, değil Müfid Bey... nezaketi bırakınız! Biraz daha samimî olalım, siz bizden hoşlanmıyorsunuz!

- Estağfurullah!

- Hayır, eminim ki hoşlanmıyorsunuz...

Müfid ayrılmak ihtiyacını ifade eden bir küçük hareket yaptı. Behire, Müfid ayrılırsa kolundan tutacakmış gibi elini uzatarak devam etti:

- Hakkınız var, diyorum... bizim için ne kadar fena şeyler düşünüyorsanız o kadar haklısınız... bakınız, itiraz ediyor muyum?

- Fakat ben, fena şeyler...

- Düşünüyorsunuz, düşünüyorsunuz... inkâr etmeyin, rica ederim, rica ederim samimî olalım.

Müfid'in kalbinden bu küçük kadına karşı âni ve kısa bir muhabbet sıcaklığı gelip geçti. Behire, "samimî olalım" derken hakikaten samimî görünüyordu. Müfid bu hilekâr kadının sahte olup olmadığını anlayamamaktan gelen bir hayretle gözlerini açtı.

Behire devam ediyordu:

- Sizin pek âdi zannettiğiniz insanlar arasında da teveccühünüze lâıyk bir iki tane samimî kalb bulunabilir.

Müfid kadının bu zelil iltifatı karşısında, onun hesabına utanarak biraz kızardı ve ayrılmak ihtiyacıyle ikinci bir hareket yaptı.

Behire hafifçe onun koluna dokundu:

- Rica ederim, durunuz, gitmeyiniz, anlaşalım, sizinle anlaşmağa ihtiyacım var... bu kadar çekingen olmayınız, bu kadar insanlara uzak durmayınız... belki size küçük bir faydam dokunur.

- Ne gibi?

- Kimbilir?.. İnsan insana muhtaçtır. Müfid Bey, ben size birşey öğretirim ki... sizi... büyük bir meraktan kurtarır!

Müfid'in kaşları çatıldı. Behire'nin bu sözü büyük bir hakikatin üstüne serilmiş örtü gibi müphem birşey saklıyor gibiydi. Müfid ki ne zamandır Behire'nin birçok şeyler bilmesi mümkün olduğunu ve kendisine şüphelerini aydınlatacak birçok şeyler öğretebileceğini düşünüyordu, âni bir tereddüt içinde kaldı; bu bir fırsattır. Behire ile dost olmak kabildir. Ondan bazı şeyler veya herşey öğrenilebilir. Ne yapmalı? Fırsattan istifade ederek, o âna kadar tenezzül etmediği bir dostluğa rıza göstermeli mi, Behire'nin hilekârâne bir samimiyetle uzanan eli içine kendi elini koymalı mıdır?

Kadın Müfid'in bu tereddüdünden bütün muhakemesini anlıyor ve ona dikkatle bakıyordu.

Müfid, nefretini gizlemeyen zayıf bir nezaketle ve kat'î sordu:

- Bana, ehemmiyetli birşey öğretmeğe muktedir misiniz?

Behire derhal cevap verdi:

- Muktedirim.
- Sizi nerede görebilirim?
- Evimde...
- Ne zaman?
- Her zaman?
- Rahat olarak?
- Yarın... öğleden evvel.
- Geleceğim.

Kuru ve kısa bir selâmdan sonra, çarçabuk ayrıldı. Hayatının yeni bir safhaya girdiğini hissederek derin ve mânâlı bir nefes alıyordu.

Ve birgün sonra, öğleden evvel, Behire'yi, Kadıköyü'ndeki evinde görmeğe gitti.

Kadın, "Mısırlıoğlu" semtinde annesiyle, babasiyle, bir küçük çocuğuyla, eski, büyük bir evde oturuyordu. Öyle bir ev ki, Behire'nin kendine ait eşya ile tefriş ettiği salon ve yatak odasından başka her tarafı, merdivenleri, salonları, taşlığı ve öteki odaları müslüman evlerine mahsus bir karışıklık ve zevksizlik içindedir; kapıdan girilince taşlık, rutûbet, toprak ve küf kokar; yere soluk renkli bezler serilidir; merdivenlerde yırtık muşambalar inip çıkanların ayaklarına takılır; sofalarda odaları süslemeğe lââyık görülmeyen bazı eski ve kırık dökük eşya, aynası çatlamış bir gardrob veya mermeri kırılmış bir konsol göze çarpar; bütün bu tertipsizlikler arasından geçilerek Behire'nin salonuna girilir ki, orada süslemek ve döşemek için epey çalışıldığı, fakat hiç muvaffak olunamadığı görülür.

Hizmetçi misafiri bu salona aldı. Ve yalnız bıraktı.

Müfid, Behire'nin evine ikinci defa geliyordu. Fakat birincisi bir eğlenti vesilesiyle olduğu için, bu salonu iyi-

ce gözden geçirmeğe muvaffak olamamıştı; bu sefer iyice baktı.

Salonun hâli ile Behire'nin kıyafeti arasında bir münasebet bulmuştu; o kadınla bu salonda aynı arzu hâkim: göze çarpmak ihtiyacı. Behire çiğ ve haykırıcı renklerden acaip garnitürlere varıncaya kadar esvablarının her kısmında mübalağayı nasıl seviyorsa, bu salonun perdelelerinde, koltuk takımlarında, piyano örtüsünde, divanında, yastıklarında da aynı göz alıcı ve ahenksiz renkleri tercih ederek eşyanın konuşunda aynı tertipsizlikleri yapmıştı.

İçeri girince Müfid'i duvarlara bakarken buldu:

- Safa geldiniz... Mahmud'un pasteline mi bakıyorsunuz? Güzeldir. Üç sene evvel "poze" ettim. Kendisi de "benim yaptığım en iyi portre budur" der. Bilmem yalan, bilmem doğru, benim hoşuma gidiyor. Hoş, herkesin hoşuna gidiyor ya... Siz de beğendiniz galiba... Nasılsınız dünden beri?.. Niçin ayakta duruyorsunuz? Kaç vapuruyla geldiniz? Bugün şirket yok mu? Pervin'in buraya geldiğinden haberi var mı?

Müfid birbirleriyle münasebetleri olmayan bu suallerden hiçbirine cevap vermemegi daha kolay bularak oturdu.

Behire çarçabuk sigara, kibrit, iskemle taşıyarak bir saniyelik sükûta bile razı olmuyordu.

- Canım efendim... böyle olmalı... arasına geliniz... burada da bir "Behirecik" var... hatırını soruverin, gönlünü alıverin... büyüklüğünüzden birşey kaybetmezsiniz... biz derecemizi biliriz...

Müfid can sıkıntısıyla mırıldandı:

- Estağfurullah!

- Hem sizinle samimî konuşacak değil miydik? Nedir bu "estağfurullah"lar? Hem de bu lâfi ben hiç sevmem,

dilim dönmez, söyleyemem de; estavfurullah mı diyorsunuz?.. Yoksa estafirillah mı? Nasıl? Aman... dua eder gibi birşey...

Müfid gülümsedi:

- Evet... dua gibi birşeydir... bazı da beddua gibi birşey olur.

- Sizinki o cinsten galiba...

- Estağfurullah!

Gülüştüler. Behire, Müfid'in sigarasını yaktı ve bir de kendisi aldı. Bu erkeğin çok lâf söylemediğini ve kendi haline bırakılırsa yarım saat ağzını açmayacağını da bildiği için, mükâlemesiz kalmak korkusuyla gevezeliğine devam ediyordu:

- Böyle sık sık gelseniz, otursak, tatlı tatlı lâf etsek, siz benden bazı haberler alsanız, ben de sizin ince fikirlerinizden, hislerinizden istifade etsem, ara sıra gezmeğe çıksak, şimdi yaz geliyor. Kadıköyü'nün itibarı artar. Moda'sı, Mühürdar'ı, Kalamış'ı, Fener'i vardır. Size Bağlarbaşı'nı aratmaz, fakat biraz bize tenezzül edebilirsiniz, aman, sakın... sakın ha... susunuz... bir "estağfurullah" daha fazla olur... sözümü kesmeyiniz... bize tenezzül etmeniz lâzımdır. Biz tasavvur ettiğiniz kadar fena değiliz.

- Behire Hanım!

- Efendim.

- Rica ederim, bana karşı bu tarz ifadenizi değiştiriniz. Daha başka türlü konuşalım.

- Size sitem etmiyorum, Müfid Bey!

- Anlıyorum, fakat maziye kapayalım, farzedelim ki yeni tanışıyoruz.

- Teşerrüf ettim efendim.

- Nüktedan olduğunuzu da biliyorum, bugün için beni istihzadan kurtarınız.

- Peki samimî konuşalım.
- Zaten bunun için geldim.

Fakat mükâleme burada kesildi. Asıl bahse girmek cesareti ikisinde de olmadığı için sustular. Behire ayağa kalktı birşey yapmış olmak için Müfid'in sigara tablasını değiştirdi. Fakat bu sırada Müfid'e içini döktürmenin bir yolunu arıyordu. Herkese kalbini açtırmasını bilen bu kadın, Müfid'i söyletmek için başkalarına kullandığı u-sullerin tesirsiz olmasından korktu.

Fakat başladı:

- Pervin'in buraya geldiğinizden haberi var mı Müfid Bey?

- Hayır.

- Tabîî olmamalı. İyi ettiniz de söylemediniz. Çünkü biliyorsunuz ki ben Pervin'i çok, hem pek çok severim, değil mi Müfid Bey? Biliyorsunuz... Kardeşimden çok severim... Fakat biz kadınlar herşeye tahammül edemeyiz... belki de sizin ayrıca bana gelmenizi Pervin istemez... Halbuki ben sizinle başbaşa konuşmak istiyorum. Böyle icabediyor... dünya bu... herşey icabeder değil mi Müfid Bey?

- E... vet.

- Pervin benim çocukluk, mektep, hayat, aile, kalb arkadaşımıdır. Biz birbirimizin herşeyini biliriz. Onun için ben onun bu huyunu da bilirim. Bilmem siz de dikkat ettiniz mi?

Hangi huy? Müfid anlamadı, fakat başını salladı.

Behire biraz durduktan sonra ilâve etti:

- Bilir misiniz Müfid Bey, sizin mesud olmanızı çok isterdim. Yani aile hayatınızda mesud... çünkü... Siz... aşkına çok lâyük bir insansınız; çok, pek çok sevilmeniz... buna lâyüksınız cidden... Pervin de sizi şüphesiz se-

uyor... eminim... seviyor... fakat sizin ihtiyacınız... daha başka değil mi?

Bahis kalbe ait zemine giriyordu; Müfid, her vakit gizlemeğe çalıştığı bazı hislerini anlamak için mütecessis insanlar tarafından yapılan keşif hareketlerini bilir ve bunlara mukavemet ederdi; kendisiyle samimî olmaya çalışan bir nice insanın bu ruhî nüfûz teşebbüslerini hatırlıyordu; bunların arasında şirketteki İtalyan memur da gözünün önüne geldi. "Behire nafîle uğraşiyor" diye düşündü.

Fakat kadın meyus olmadan bu keşif hareketine devam ediyordu:

- Pervin sizi daha fazla da sevebilirdi. Şüphesiz buna lâıksınız... daha fazla, daha çok sevebilirdi... kimbilir? Belki de... siz... elinizde olmadan bazı hatalar yaptınız... pardon... gücenmeyiniz... yanlış anlamayınız... bazı hatalar diyorum, demek istiyorum ki... erkekler, ne kadar zeki ve hassas olurlarsa olsunlar, kadının ruhunu tamamiyle anlayamazlar. Anlıyamadıkları için bazı yanlışlıklar yaparlar, değil mi Müfid Bey olamaz mı?

- Ne gibi yanlışlıklar Behire Hanım?

- Öyle ki... nasıl diyeyim... ben sözlerini bulamıyorum... öyle ki... canım... işte... kadının bazı ihtiyaçları vardır. Ruhî ihtiyaçlar...

- Evet?

- Bunlara kadınlarda pek çoktur ve pek değişir; değil mi?

- Bazı kadınlarda... evet.

- Faraza Pervin'de... Pervin, hisleri değişen... Günü gününe uymayan bir kadındır.

Müfid canlandı:

- İtiraf ederim ki Pervin'i henüz iyice anlayamadım.

Behire güldü:

- Anlasaydınız... onu bu kadar şiddetli sevemezsiniz.

Müfid, Behire'nin bu sözünü iki mânâyâ çekti. Birinci mânâsı: "İnsan sevdiğini anlayamaz ve sevgilisinin muammasını halledemedikçe aşkı artar." düsturu idi ki herkesin bildiği müptezel sevda kanunlarından biridir; ikinci mânâsı da: "Pervin âdi bir kadındır. Pervin, sizi aldatıyor, onun mahiyetini anlasaydınız, onu katiyyen sevmezsiniz!"

Behire hangi mânâyı kastediyor!

Müfid sordu:

- Nasıl anlamak?

- Anlamak... basbayağı anlamak?

- Pervin'in nesini anlamak? Ruhunu mu?.. Ahlâkını mı?

- İkisi de bir değil mi?

- Hayır, Behire Hanım... demek istiyorum ki acaba Pervin'in ahlâkına ait noksanları anlamamakla mı beni itham ediyorsunuz? Daha açık: Yani Pervin bana fenalık ediyor da anlamıyor muyum? Yoksa, Pervin'in ruhu da, her kadın ruhu gibi muğlaktır da onu mu anlamıyorum.

Behire, Müfid'in bu sualine kat'î bir cevap vermeyerek onu şüphede bırakmak istedi:

- Ruh, ahlâk... hepsi.

Müfid, Behire'nin burada iltizam ile muammaalûd görünmek istediğini anlamayarak münakaşa ediyordu.

- İkisinin farkı var, Behire Hanım...

- Olsun. Bilmem, o kadar incisini anlamam. Siz, herhalde bazı hatalar yapmış olacaksınız.

Müfid'in burada izzetinefsi köpürüyordu:

- Bu hataları bilmiyorum. Keşfedebildiklerinizi lütfen baha hatırlatır mısınız, Behire Hanım?

Behire Müfid'in canlandığını ve farkında olmadan içini dökmeğe başladığını görmekten gelen gizli bir sevinçle düşünerek cevap verdi:

- Hatalar... hatalar... bilmem?... hatalar... çok... belki de... zannederim... kıskançsınız.

- Hayır!

- Samimi olalım, Müfid Bey, ben görüyorum... iyi düşününüz... hem insanın sevdiğine karşı kıskanç olmaması kaabil değildir.

- Fakat ben kıskançlık etmedim. Kıskançlık hareketi yapmadım.

- Bilmem ama... Sacid için...

- Evet... Sonra?.. devam ediniz, Behire Hanım!

Kadın birşey biliyormuş gibi sustu ve Müfid'i telâşa düşürdü.

Genç adam, artık, Behire'nin birçok şeyler bildiğine, gizlediğine iyice kaani olmaya başlıyor ve ondan birşey öğrenmeden evvel, kendi ağzından birçok şeyler kaçırmakta olduğunu fark etmiyordu. Bu gaflet içinde devam etti:

- Sacid mi dediniz? Şüphesiz... benim bu adama hiç itimadım yok; izdivacımın ilk günlerinde Pervin'e itimad besliyordum, dayıma o kadar ehemmiyet vermiyordum.

- Demek şimdi Pervin'e de itimadınız kalmadı.

Müfid gizlemek istediği en mühim noktayı kendi ağzıyla ifşa etmiş bulunduğunu görünce şaşırıldığını belli etmekten de utanarak açıkça söyledi:

- Evet, bugün Pervin'e de itimadım yok.

Bunu Müfid'e itiraf ettirmenin gururuyla Behire'nin gözleri parladı. Fakat sevincini Müfid'e göstermek istemiyor. Ciddî görünerek söylüyordu:

- Olabilir... belki hakkınız vardır.

Müfid merakın son derecesiyle Behire'nin gözlerine bakarak sordu:

- Belki mi?

Behire kendini topluyarak silkindi, gözlerini başka tarafa çevirdi, dudaklarını büktü, kaşlarını kaldırdı;

- Bilmem... dedi.

İmalı bir tebessümle ilâve etti:

- Bilinmez...

Behire, Müfid'e bir hakikatı açıkça bildirmekten çekinerek şüphe artıran büyük imalarla konuşmayı tercih ediyor ve söylüyordu:

- Biliyorum, Müfid Bey, sizin vaziyetiniz güçtür. Ben sizin yerinizde olsam çıldırırım? Şüphe içinde yaşamak kolay mı? Ah!.. Başımdan geçmedi de değil... hem bu kimin başından geçmemiştir... her seven bilir... ben de sevdim... erkeğimden öyle şüphe ederdim ki başka kadınlara baktığı zaman gözleriyle sözleşdiğini ve benim habirim olmadan buluşacaklarını sanırdım. İnsan pek ehemmiyetsiz şeylere mânâ verir.

- Bunlar acaba ehemmiyetsiz şeyler midirler?

- Evet bu da meseledir... görüşleri ehemmiyetsiz olur da... hakikatte pek ehemmiyetli şeydirler... fakat siz zekisiniz, Müfid Bey, hakikatte de ehemmiyetsiz olan şeyleri anlarsınız.

- Her zaman anlayamıyorum ve içimi dehşetli bir şüphe yiyor.

Artık samimî olmuşlar demekti; Behire'nin bir insan kalbini deşmekteki mahareti söz götürmez; Müfid ister istemez itiraflarına devam ediyordu.

Kadın sordu:

- Meselâ neden şüphe ettiniz? Hiç hatırlıyor musunuz?

Bunu o kadar sâde bir halle sormuştu ki Müfid telefon hikâyesini anlatmak arzusuna yenildi:

- Geçen gün yeni bir şüpheyeye düştüm. Henüz pek taze. Dinleyiniz, bakın ne garib şey: Pervin'in bir çantasının içinde yırtık bir gazete kâğıdı buldum. Üstünde bir numara yazılı. Biliyorsunuz ki şüphe eden insanlar en küçük izleri, büyüklerinden daha mühim bulurlar.

- Demin bunu konuşuyorduk.

- Evet, bu numaraya ehemmiyet verdim. Bir telefon numarası olup olamayacağını düşündüm.

- Bir telefon numarası olsa sizin de bilmeniz lâzımdır.

- Şüphesiz. Pervin benden en küçük şeyleri gizlemez. Çantada saklanacak kadar mühim bir telefon numarasını benim de bilmem lâzım gelir. Bir numara benden gizlenmişse demek ki bir sebebi vardır.

- Çok doğru.

- Siz olsanız ne yaparsınız?

- Kataloğa bakarım.

- Numarayı katalogda buldum. Bir komisyoncu yazıhanesi.

- Kim? Hangi komisyoncu?

- Tanımazsınız... Şerafeddin ve şürekâsı mı, nedir, şöyle birşey.

Behire sıçradı:

- Nasıl tanımam? Şerafeddin... Ömer Abid hanında... benim akrabam!

Müfid bağırdı:

- Akrabanız mı?.. Arif'in de ortağı imiş galiba!

- Öyle ya... bir yazıhanede çalışırlar. Bu pek mühim işte... bakın... insan şüphe ederse en ehemmiyetsiz şeylerin altından ehemmiyetli şeyler çıkıyor...

Behire bir hayret coşkunluğu içinde ilâve etti:

- Aman devam edin... sonra!

- Sonra?... Düşündüm ki Pervin bir telefon numarasını herhangi meşru bir lüzum ile saklamıştır. Olur ya...

- Tabii olur... bir gazete kâğıdının kenarına yazıvermiştir, söze söylemeyi unutmuştur... hem bu kadar küçük şeyler de söylenmez. Çünkü, Melike arkadaşıdır... ona haber göndermek için kocasının telefon numarasını saklar. Olur.

- Evet, olur. Fakat, Pervin'e Arif'in telefon numarasını bilip bilmediğini sorarsak ne cevap vermelidir?

- Şüphesiz "biliyorum, yazdımdı, şudur" diyecek.

- Eğer gizlemek istemiyorsa, değil mi?

- Tabii.

- Güzel. Ben de böyle muhakeme ettim. Akşam üstü Pervin gelince, ona Arif'i acele görmek istediğimi ve yazıhanesinin telefon numarasını aradığımı söyledim.

- Tabii, oda numarayı verdi.

Müfid burada şiddetle içini çektikten sonra bir kere de başını salladı:

- Hayır Behire Hanım! Pervin numarayı vermedi ve Arif'in telefonuyla hiç alâkası olmadığını söyledi.

Behire burada başını önüne eğdi ve yalnız gözlerini Müfid'e kaldırarak, birçok şeyler ifade eden kesif mânâlı bir tebessümle ona epeyce baktı. Sanki, demek istiyordu ki: "a zavallı... herşeyi göz önünde... hâlâ anlamıyor musun?.."

Müfid bu bakışın mânâsını anladı ve hareket ihtiyacı veren bir asabiyetle ayağa kalkarak bir iki adım yürüdü, durdu, Behire'ye döndü:

- Evet... şüpheyeye hakkım olduğunu kabul ediyorsunuz.

Behire içinden “Hâlâ şüpheden bahsediyor!” diyerek açıkça güldü. Bu kahkaha Müfid’in başına kan çıkardı.

Masanın başında idi, oynamak için eline bir kibrit kutusu almıştı, bir anda kutuyu parçaladı ve kibritleri döktü.

Behire, Müfid’deki bu sinirli hareketleri görmemezlikten gelerek hâlâ aldanmağa meyli olup olmadığını da anlamak için ona gizli bir istihza ile teselli vermek istedi.

- Belki bu meselede bir yanlışlık vardır, belki o numara bir telefon numarası değildi, belki bir tesadüfle siz öyle zannettiniz!

Müfid artık tereddüt etmiyerek söyledi:

- Hayır! Yanılmadığıma eminim!

Ve birdenbire gözleri dalarak, bebekleri ve kirpikleri hiç kıvıldamayarak, derin ve ağır soluyarak hareketsiz kaldı. Pervin’e karşı en büyük sevgiyi ve en büyük öfkeyi bir anda hissettiği zamanların azabını yine duymuştu. Bu taşkın heyecanını Behire’ye anlatmak ihtiyacından kurtulmak için dişlerini sıktı, yutkundu ve derin bir nefes aldı. İçinden geçenleri Behire’ye anlatmak isteseydi. Diyenecekti ki, “yanılmadığıma eminim? Herşeyi görmüş gibi biliyorum? Fakat ne yapayım ki bir kere Pervin’in üstüne kurduğum asılsız hayali sevmişim; bu güzel hayaletin kaybolmaması için onu hakiki mahiyeti içinde seyretmekten korkuyorum. Vakıa herşeyi öğrenmek istiyorum, fakat bir taraftan da sukûtu hayal korkusuyla, hakikatten kaçıyorum, sukûtu hayal korkusu ve aldanmak ihtiyacıyla kendimi avutup duruyorum; ta ki hakikat, kendi ayağıyla bana gelecek, zorla muhayyileme girecek, savurucu bir rüzgâr gibi orada ne kadar asılsız ve güzel vehimleri varsa hepsini tarumar edecek, beni kendime getirecektir.”

Behire, Müfid'in içli gözlerinin dalışına bakarak, samimî söyledi:

- Ne güzel seviyorsunuz ve bu sizi ne güzelleştiriyor!

Müfid, kadının bu samimî iltifatına şükranla baktı ve birşey söylemedi. O anda epeyce daha samimîleşmişlerdi.

Kadın ilâve etti:

- Pervin bu sevginizin kıymetini bilmiyorsa pek yazık.

Biraz düşündükten sonra yine ilâve etti:

- Ona da, bu sevgiye de pek yazık!

Müfid sordu:

- Kıymetini bilmediğine şüphe ediyor musunuz?

- Tabîî... bir kadın herşeyi anlar... Ümid etmem ki Pervin de bu sevginin kıymetini anlamasın.

- Belki anlar, fakat hissetmek lâzımdır.

- His de eder.

- Öyle ise mukabele etmesi lâzımdı.

- Etmiyor mu?

- Siz arkadaşısınız, bilirsiniz, bana sormayınız.

Behire sustu. Bu sükût, Müfid'e hak verdiğini anlatmak içindi.

Müfid birdenbire kadının önüne gelerek sordu:

- Benim yerimde olsanız ne yaparsınız?

Kadın kendisini Müfid'in yerine koyunca pek gülünç bulduğu için bir kahkaha atarak cevap verdi:

- Sizin yerinizde olamam ki.

- Neden?

- En korktuğum şey budur. Sizin kadar büyük sevmek cesarettir. Ben yapamam doğrusu.

- Neden?

- Bilmem, anlatamam, sizin aşkınız... ne diyeyim? Pek eski birşey... yâni eski adamların aşkına benziyor.. bizim

aramızda hiç böyle sevgi olmadı. Onun için sizin halinize merakla bakıyoruz, diyoruz ki bu bin sene evvelki insanların sevişmesine benziyor. Hani eski zamanlarda çok sevişen kimseler varmış? Acemlerde mi, Araplarda mı? Söyleyiniz canım... meşhurdur... aklıma geldi: Leylâ ile Mecnun, işte siz Mecnun'a benziyorsunuz!

Behire bir defa daha gülmekten kendini alamadı. Minyatürlerde gördüğü uzun saçlı, uzun esvablı, elleri ve yüzleri uzun, gözleri çekik, boyunları ince, vücutları zayıf kara kuru kadınlarla başları sarıklı, bıyıkları uzun, esmer ve kıllı, zayıf ve baygın erkekleri gözlerinin önüne getiriyor ve bu eski zaman sevdalarıyla Müfid arasında bir kıyas yaparak bütün dikkatiyle ona bakıyordu.

Müfid, kadının düşüncesini sezerek, mahzun bir tebessümle sordu:

- Demek eski âşıklara benziyorum.

Kadın tasdik yerinde, bir daha güldü. Müfid bu istihzaların hepsine lâayık olduğunu hissettiği için Behire'nin kahkahalarını sevimli ve hazin bir tevekkülle karşılıyordu. Fakat hemen Behire'den ayrılmak ve yalnız kalmak istedi. O zaman kendine sordu: "Ben buraya niçin geldim?" Bazı şeyler öğrenmek istediğini hatırladı. Fakat bu fettan kadından ne öğrenilebilir? Behire, ancak uzun ve devamlı bir dostluk içinde Müfid'e bazı haberler verebileceğini hissettirmişti. Fakat, yine ayrılmadan evvel birşey öğrenmek için Behire'ye kat'i birşey sormayı denedi:

- Behire Hanım. Size birşey soracağım. Bildiğinize emin olduğum birşey. Cevap verirseniz, bu, sizinle başlayan dostluğumuzu çok uzatacak ve derinleştirecek; cevap vermezseniz, dostluğumuz eski haline bile avdet etmeyecek.

- Ültimatom veriyorsunuz.

- Bu kabalığımı şimdiki vaziyetime bağışlayınız.

- Ehemmiyeti yok. Ben kat'î sözleri de severim Müfid Bey. Pekâlâ vadediyorum ki bildiğim şeyi söyleyeceğim.

Müfid kadının ciddî olup olmadığına baktı ve buna emin olduktan sonra, yavaşça sordu:

- Pervin bana vaktiyle nişanlandığı bir adamdan başka hiçbir erkekle en küçük münasebette bulunmadığını söylüyor. Bu doğru mudur?

Kadın, gülerek, sâde bir tavırla cevap verdi:

- Değildir.

- Doğru değildir.

- Hayır.

Müfid biraz durarak tekrar söyledi:

- Bu münasebet izdivacımızdan evvel midir?

- Evveldir.

- Kiminle?

- Söyliyemem.

Behire o kadar ciddî göründü ki Müfid ısrara cesaret edemedi. Yalnız: "Peki, teşekkür ederim" dedi, kadının elini sıktı ve izin istedi.

Behire onu sokak kapısına kadar, bir kelime söylemeden teşyi etti. Orada Müfid'in yüzüne dikkatle baktı ve onu o kadar heyecan içinde gördü ki, ancak:

- Beklerim, yine geliniz! diyebildi.

Müfid ayrıldıktan sonra, Behire düşündü: "fena mı ettim?" fakat iyice muhakeme edemediği için omuzlarını silkti.

Müfid evden çıkınca yürüyebilmek için fazla bir gayret sarfetmeğe mecbur oldu.

Haziranın ilk günleriydi, parlak yaz güneşi altında bütün yol, insanlar, herşey bembeyaz, tertemiz, berrak ve

keskin görünüyordu. Bazı dükkân camekânlarında ve bazı madenî eşya üstünde güneşin beyaz kıvılcımlı in'ikâs-ları parlıyor. Karanlık evden çıkan Müfid'in gözleri kamaştı. Yine başında bir ağırlık, içinde boğucu bir sıkıntı ve gözlerinde karartı hissediyordu.

Bağlarbaşı'na gitmek için bir arabaya bindi. Sedyeye içinde götürülüyormuş gibi arabanın en küçük sarsıntısına mukavemet edemiyerek bir sarhoş gevşekliğiyle sallanıyordu. Düşünmek ve birşey yapmayı tasavvur etmek iktidarından mahrum, şuuruna hücum eden bin türlü hayal cereyanlarının ve fikir silsilelerinin sermest hareketlerine kendini bırakmış, ruhunda vukua gelen büyük bir takım hadiselere seyirci imiş gibi dalgın ve esir bakışlarla sakit duruyordu.

Uzviyeti de rahat değildi. Göğsünün içinde gizli ve tehlikeli birşeyler olduğunu hissediyordu. Kalbi intizam-sız çarpıyor ve her nefes alışında içine hafif baygınlık çöküyor, başı ağır; midesi rahat değil. Ağzında fena kokulu gazlar ve geçirmeler dolaşüyor. Bacakları kuvvetten kesilmiş.

Birkaç öksürük vücudunu fazla hırpalıyarak sarsınca Müfid anladı ki ufak sadmelere tahammülü olmayacak kadar hastadır.

Yalnız kendi kendine, sık sık, bir şeyi sarıh düşünebiliyordu: "Onu bırakabilir miyim? Ondan ayrılırsam ne olur?"

Haysiyetin sevk ettiği bu kararı vermeğe takatı olup olmadığını ölçmeğe çalışıyordu. Mümkün müdür? Düşünüyor: Pervin'den ayrılabilir mi?

Daha bunu tasavvur ederken, haziran güneşiyle parlıyarak arabanın etrafından arkaya doğru müteharrik bir âlem gibi akan manzara seyline bakan gözleri önünde herşeyin, havanın ve beyaz evlerin, hattâ güneşin karar-

dığını görüyordu. Sanki Müfid'in, Pervin'den ayrılmasına tabiat, bütün anasırlarıyla isyan ediyor, güneş ışıksız ve hareketsiz kalıyor, gökyüzü kararıyor ve katılıyor, ağaçların yaprakları düşüyor ve gövdeleri çöküyor, yer çatlıyor ve içine evler yıkılıyor. Sanki Müfid'in kalbiyle bütün tabii varlıklar arasında sıkı fıkı bir rabıta var. Hattâ kalbin intizamsız çarpışları bile, sanki her taraf ve bütün manzaraları sallıyor.

Eve geldiği vakit yalnız Nazikter Kalfa'yı buldu. Ona sordu:

- Neredeler?

- Hanımefendi sabahleyin çıkmıştı. Nereye gittiğini bilmiyorum.

- Öteki?

- Sacid Bey biraz evvel gitti.

Müfid evde yalnız kaldığına memnundu. Yatak odasının balkonuna çıkarak salıncaklı koltukta uzanmayı tahayyül ediyordu.

Fakat merdivenleri çıkarken birdenbire başı döndü, göğsü tıkanı ve boğazında bir yanıklık hissetti.

Göğsünden boğazına doğru bir hayvan gibi canlı birşey yürüyordu. Musluğa kadar gidebildi ve tükürdü. Taşın üstünde sıçrayan ve yürüyen kırmızı renge bakakaldı. Boğazını yakarak ağzına tekrar lüzûcetli ve sıcak bir mâyi geliyordu. Fakat bir daha tükürürken dehşetli bir korku hissetti, gözlerini haşyetle açarak musluğun beyaz taşına düşen köpüklü ve renkli mâyie bakıyordu.

Elini göğsüne koydu, arkasını duvara dayadı ve ağzını açarak, hafif, kısa kesik nefeslerle solumaya başladı.

Bir iki gün sonra hayattan ayrılmaya mecburiyet görmüş gibi, etrafındaki herşeyle alâkalarının birer birer koptuğunu hissediyor ve küçüklüğündenberi gördüğü, i-

çinde yaşadığı bu duvarlar arasında kendisini pek yabancı buluyordu.

Büyük bir zahmetle balkona kadar gitti ve koltuğa uzandı. Pervin'i tamamiyle unutmuştu. Yalnız, kendi vücuduna, ellerine ve dizlerine, sonra balkonun demirlerine, sonra dışarıya ve bütün manzaraya bakıyor, birden hepsinden ve herşeyden ayrılacakmış gibi korkunç bir hayretle gözlerini açıyordu. Sonra bu manzara kararıyor, yerine musluğun teknesi, musluğun taşı ve üstünde canlı birşey gibi kımıldayarak ağır ağır yürüyen, evvelâ bir müselles iken re'sinin bir tanesi uzayarak ve ikiye ayrılarak mustatile benzer bir biçime giren, sonra bir şerit gibi kıvrılarak akıp giden tükruk gözlerinin önüne geliyordu.

Birdenbire gözünde herşeyin mânâsı değişti. Şu uzakta görünen büyük tepe köpükten bir yığın gibi, etekteki evler mukavvalardan yapılmış oyuncaklar gibi bütün çayırlar, bağlar, bahçeler, sert bir rüzgârın renkleri, biçimleri derhal siliniverecek muvakkat resimler gibi mevhum, fâni birer varlık hissini veriyorlardı. İnsanın hayata ne kadar hafif bağlanmış olduğunu anladı. Pek az düşündüğü ölüm ihtimaliyle bir anda karşılaşınca sağlığa karşı emniyeti sarsıldı. Hattâ, hayatta olup olmadığını anlamaya muhtaçmış gibi, parmaklarını yavaş yavaş kımıldatarak ellerine baktı. Bunlar ölü ellerine benziyorlardı: Sarımtrak beyaz, kansız, etleri çekik ve kemikleri çıkık, zayıf eller...

Yavaş yavaş düşündü, anladı ki senelerdenberi ona gelen hafif baş ağrıları, nöbetler, terlemeler, sebepsiz yorgunluklar, hiç kesilmeyen nezleler, öksürükler, göğüs rahatsızlıkları, sinirden zannettiği mecalsizlikler, iştahsızlık ve kalb çarpıntıları, gizli bir hastalığın ehemmiyetsiz görünen arazından başka birşey değildir; anladı ki senelerden beri vücudunda ölüme doğru bir hazırlık vardır.

Hiç ummadığı bir anda hayatla bütün bağlarının koptuğunu görecektir ve kurtulmak için elinden hiçbir şey gelmeyecektir.

Kâh büyük bir korku ve kâh derin bir tevekkül hissediyordu.

Gözlerini kapadı, kendini Pervin'in kollarında ve başını onun göğsüne dayamış olarak tahayyül etti. Fakat birden silkindi.

Pervin'in göğsü taş kesilmişti.

Gözlerini açtı. Ve bir öfkeye tutuldu. Onu bu hâle getiren kadına karşı paralayıcı bir kin duyarak dişlerini sıktı. Pervin, Müfid'in bütün haysiyetiyle beraber canını da alıyordu.

Hiç olmazsa ölmeden evvel bu kadını terkedip edemeyeceğini bir kere daha düşündü. Belki bu ayrılık, hasretin büyük azabıyla Müfid'in ölümünü daha yakına getirecektir, fakat ne zararı var? Onsuz hayatı bırakmak Müfid'e güç görünmüyordu.

Pervin'i nasıl terkedebilir?

Boşar mı? Sonra nereye gider? Şüphesiz dayısıyla beraber oturamayacaktır. Öyle ise nasıl yaşıyacak? Hepsini düşünemedi. En ziyade Pervin'den ayrı yaşamaya nasıl katlanacağını tahmin etmek istiyordu.

Pervin'den şüphe ve nefret ediyor. Fakat bu şüphelerinden hiçbiri henüz hakikat olmamış, zevcesinin ihaneti meydana çıkmamıştı. Hâlâ onun masum olmasını mümkün buluyordu; hâlâ Pervin tarafından sevildiğine, hiç aldatılmadığına inanmak istiyordu; hâlâ eskidenberi tasavvur ettiği birkaç türlü Pervin içinde lekesiz bir kadın da vardı; bu kadın bir hakikatse, bu kadın varsa, yaşıyorsa, nasıl, niçin terk edilebilir?

Behire'nin imalı sözleri Müfid'e hiçbirşey öğretmemişti. Bu fitneci kadın, Pervin'le, Müfid'in arasını açmak için bazı şüphe verici sözler de söylemiş olabilirdi; hiçbir delil, hiçbir hadise zikretmediğine göre Behire'nin imalarına inanılabilir miydi?

Fakat Pervin'in bazı yalanları da meydana çıkmıştı. Zevcesi ilk nişanlısından başka hiçbir erkekle münasebeti olmadığını söyleyerek Müfid'i aldatmıştı; sonra, telefon mes'elesinde hakikati gizlediği de muhakkaktı. Bütün bu yalanların arkasına gizlenen hakikatin fecaatı hissediliyordu.

Anlayışlı bir erkek için bu işaretler az mıdır? Aşk dâvalarında bir kanaat husulü için âdi mahkemelerdeki delillerin yanyana gelmesi lâzım mıdır! Hususiyle hiçbir ihanetin şahidi yoktur.

Hem derin bir his, bütün muhakemelerinin fevkinde kalarak Müfid'i Pervin'den ayırmaya davet ediyordu.

Tekrar nasıl ayrılabileceğini düşündü. Çengelköyü'nde oturan teyzesinin evine gidebilirdi. Pervin ne yapar? Müfid bunu düşünmemek istedi. Fakat yine soruyordu: "Pervin ne yapar? Masumsa ve beni seviyorsa ne yapar?" O vakit, her âşık gibi, sevgilisinin gözyaşları içinde kendi ayağına gelerek yalvarmasını özlemekten kurtulamıyordu. "Gelsin veya gelmesin, bu ikinci mesele, birincisi Pervin'i terketmektir" diyordu.

Bu hareketin amelî tarafı güç değildir. Bir sabah Pervin'e mektup bırakarak evden çıkmak, teyzesine gitmek, eşyasını oradan aldırılmak hepsi bu.

Münakaşa etmemeği de münasip buluyordu. Kendi zaaflarını anlamaya başladığı için Pervin'le karşı karşıya gelince ona bir kere daha aldanmaktan korkuyordu.

Teyzesinin yanında, sakin, heyecansız, tamamiyle sıhhi yaşamının faydalarını kendine telkin etmek istedi. Fakat bunu düşünürken yatak odasında bir ses işitti, başını çevirince balkonun kapısında Pervin'i gördü. Kadın hayretle soruyordu:

- Burada mısınız? Bugün şirkete gitmedin mi?

- Hayır. Biraz rahatsızım.

Kadın yaklaştı:

- Hasta mısınız? Nen var?

Müfid herşeyi anlatmak istemedi:

- Başım ağrıyor, dedi.

- Rengin de uçmuş.

- Evet, çok ağrıyor.

- İlâç aldın mı?

- Lüzum yok, ilâçlarla midemi harab etmek istemiyorum.

Pervin elini kocasının başına koydu:

- Biraz ateşin de var.

Müfid, bu el teması altında nihayetsiz bir zaafa düşüyordu. Adeta Pervin'in elini çekmesi bir felâket olacaktı. Bu felâkete ansızın uğramamak için, Pervin elini çekmeden evvel Müfid başını ayırdı:

- Evet; ateşim de var, dedi.

KARARSIZLIK içinde üç dört gün geçti. Hayatını tamamiyle değiştirecek bir teşebbüste bulunmağa kuvveti olup olmadığını bir türlü tahmin edemiyordu. Pervin'den ayrılacak olursa birçok şeylerin değişmesi lâzımdı; başka bir semte, başka bir eve gidecek, yalnız kalacak, başka bir hayatın yeni itiyadları içinde eski temayülleriyle mücadele ederek vaziyetini yadırgamamaya çalışacak; Pervin'e karşı merbutiyetini hiç hesaba katmasa bile eski itiyadlarının büyük bir çelik sütun gibi kuvvetli binasını bir hamlede yıkmak pek güç olacak, pek güç veya imkânsız.

Müfid o tabiatta insanlardan biridir ki, alıştığı ve sevdiği en küçük şeylere bile âşıkâne bir şiddetle merbuttur; en küçük itiyad, onda bir inhimaktır; tiryakilerin tütüne, kahveye, enfiyeye veya afyona karşı iptilâları gibi Müfid de etrafında bulunmasına alıştığı herşeye karşı yenilmez bir alâka duyar.

Bütün bu tesirler arasında kendi şahsiyetini pek zayıf buluyordu; sanki "Müfid" isminde bir adam yoktu, ancak, muhitinin türlü tesirleri arasında her gün başka bir şekil alan, münfail, menfi, aksülâmelsiz, tâbi ve mûti bir insan, mizacının ve seciyesinin umumî çizgileri gayri muayyen, daha doğrusu mizacsız ve seciyesiz, şahsiyetsiz bir insan var, ki o tesirlere mukabil hiçbir harekette

bulunamıyor, yalnız esir oluyor ve isyana kadar varamayan bir şiddetle bu haline kızıyor.

Bir gün Ali ile buluştu ve ona buhranın mahiyetini anlatmamakla beraber kat'î bir karara muhtaç olduğunu söyledi:

- Ne yapmağa mecbur olduğumu biliyorum, fakat hiçbir şey yapamıyorum, dedi.

Sonra itiraf etti:

- Yapmağa mecbur olduğum şey Pervin'den ayrılmaktır. Bu lâzım. Bütün azaplarım madem ki yalnız bu kadından geliyor, kurtulmak için onu terk etmeli değil miyim? Fakat niçin bana bu kadar ıstırap veren bir mahlûktan kolayca ayrılamıyorum?

- Çünkü o mahlûk sana o derece de zevk veriyor.

- Artık verdiği zevklerin bende yalnız bir hatırası kaldı. Bugün beni tâzip ediyor.

- Ona karşı tam bir nefret duyuyor musun?

- Bunu ölçemiyorum.

- Korkma. Ruh kendini müdafaa eder. Hassas ve iradesiz denilen insanların bir müdafaa silâhları vardır ki, histir. Günün birinde Pervin'den öyle bir şiddetle nefret edersin ki onu terketmek pek kolay bir hareket olur.

- Fakat ne zaman?

- Eğer Pervin senin bu nefretine lâayık bir kadınsa, farkında olmadan sana bu fırsatı kendi eliyle verir, günün birinde senin çok canını sıkacak bir hareket daha yapar. Mutlaka böyle bir vaka olacaktır: eğer Pervin bu nefrete lâayık bir kadınsa.

- Böyle bir vak'a olacağı muhakkak mıdır?

- Şüphesiz; Pervin fena bir kadınsa er geç yanlış bir hareket daha yapacaktır. Sakin olarak beklersen görürsün.

- Sen Pervin hakkında ne düşünüyorsun Ali?

- Seni şüphelerinde haklı buluyorum. Belki bu şüphelerin çoğu veya hepsi birer vehimdir, fakat Pervin'in hayatı, mazisi, hattâ biraz da hâli insana tereddüd verir.

- Pervin'e dair benden fazla birşey bilmiyor musun? Benden gizlediğin birşey var mı?

- Senden gizlediğim birşey varsa gizlemekte devam edeceğim demektir. O halde "var" da desem, "yok" da desem birşey ifade etmez.

- Pervin'e dair birşey bilseydin, arkadaşlık hissi bunu gizlemeğe seni sevk eder miydi?

- Şüphesiz.

- Fakat bilmek benim için lâzım.

- Bilmek her zaman iyi değildir, tahammül edilemeyen hakikatler vardır, can çekişen bir hastaya ölmek üzere bulunduğu haberi verilemez. Fakat bu sözlerimden zannetme ki birşey biliyorum da gizliyorum.

- Senin birçok şeyler bildiğini ve gizlediğini hissediyorum Ali. Çünkü hem etrafındaki herşeyi anlayacak kadar mütecessissin, hem de hiç kimseye muzır olmayacak kadar ketumsun. Onun için ısrar etmiyorum, yalnız bana birşey söyle; Pervin'e çok itimat etmeli miyim?

- Hayır!

- Bunu birşey bilerek mi söylüyorsun?

- Yine eski mevzua geldin. Birşey bilip bilmediğimi soruyorsun.

- Bunu anlamak ihtiyacına daima mağlûbum. Hem bir karar vermek için de buna muhtacım. Bilsem, Pervin'i derhal terkedeceğim. Bilmek, bütün teferruatıyla bilmek istiyorum.

- Bildikten sonra terkedememek müthiştir.

- Bu kadar zelil değilim.

- Aşkta haysiyet veya zillet aramıyalım. Her ihtiras gibi, aşk da insanı en büyük irtifadan en derin uçuruma atar. Bu yükseliş ve alçalıştaki başdönmesinin adı aşktır.

Müfid, Ali'ye hak veriyordu; çünkü şu birkaç ay içinde öyle şeyler hissetmişti ki, Pervin'den soğumak için bunlar kâfi sebepler olabilirdi; öyle iken zevcesine karşı hâlâ merbut kalması aşkın sevkettiği zilletten başka birşey değil. Bu muhakemeden sonra kendini pek çirkin buldu.

Ali'nin fikirleri Müfid'de kat'î bir hareket yapabilmek iktidarını arttırmamıştı; arkadaşından hiçbir teşvik görmediği için, Müfid'in iradesi, hariçten almaya muhtaç olduğu takviye unsurundan mahrum, âtıl kaldı.

Ali'nin tahmin ettiği gibi ancak büyük bir hadise vukua gelirse, hissî bir aksülâmel ile, Müfid'i harekete sevk edebilirdi.

Müfid bu hâdisenin pek yakın olduğunu bilmiyordu. Canını sıkmakta devam eden kararsızlık içinde, akşamüstü köşke gelince orada yalnız hizmetçiyi buldu ve Pervin'in henüz gelmediğini öğrendi.

Köşkte evlendiğindenberi akşamları yalnız kalmamıştı. Ağır bir iç sıkıntısına düştü. Hava rutubetli olduğu için bahçeye çıkamıyarak, evin içinde, sofalarda gezindi. Bir odada oturmaya tahammülü yoktu.

Yalnızlık müthiş şey. Müfid kendini bütün dünyada yapayalnız sandı. Cemiyetle bütün alâkaları kesilmiş, bütün insanlar tarafından terkedilmiş, göze görünmeyen, meçhul, müphem tehlikeler arasında kalmış gibi hüzün, şüphe, korku içinde dolaşıyordu.

Hava karardı ve köşkün içinden gündüzün en son ışıkları da çekildi.

Bina korkunçtu. Nereden çıktığı belli olmayan gizli uğultularla, koyu karanlıklarıyla, ayak seslerini mübalâ-

ğalı aksettiren geniş boşluklarıyla, köşk, vahşî bir tabiat ortasında, insanlardan uzak, bir ormanda veya dağ tepesinde, içi fırtına ısıkları, kurt ulumalarıyla dolu, viran ve metruk bir binayı andırıyordu.

Müfid birkaç kere aydınlık salona giderek oturmayı ve birşey okumayı denedi, fakat Pervin'in bu kadar geç kalışına mânâ verememekten gelen sıkıntı ile yerinde duramıyordu.

Hizmetçinin yanına giderek sordu:

- Pervin'in nereye gittiğini bilmiyor musun Nazikter Kalfa?

Kadın, elinde büyüttüğü Müfid'e acıdığını belli eden sabit, süzgün bir bakışla cevap verdi:

- Bilmiyorum. Şimdinin kadınları nereye gittiklerini bize söylerler mi?

Kendi halinde yaşayan, hiçbir fazla işe karışmayan Nazikter Kalfa'nın bu imâsı Müfid'e çok tesir etti. Karışık ve müphem bir yeni keder duydu. Bu kederin sebebini bilmiyor, muhitteki insanların gittikçe artan imâlarından geldiğini anlamıyordu. Fakat düşündü: "Bizim Nazikter de birşeyler söylemek istiyor."

Sordu:

- Eski kadınlar nereye gittiklerini evdeki kalfalara haber verirler miydi?

Nazikter Kalfa dudaklarını içeri çekip yutkunarak ağır ağır başını salladı. Gözleri duvara bakıyor, dalıyordu. Sanki bu duvarın beyaz zemini üstünde, bütün mazisinin resimlerini görüyor, birçok müphem, silik manzaralar, güneşli bir yol, bulutlu bir gökyüzü, bir oda içi, bir bahçe köşesi, bir deniz parçası ve yarım yamalak insan hayaletleri, bir baş, bir gövde, bir dudak, bir çift siyah göz, bir sakal, bir ölü cesedi ve sonra birçok hareketler, oturuşlar,

gülüşler, yürümler, koşuşmalar, gözlerinin önünden geçiyordu. Nazikter Kalfa, Müfid'in göremediği bu mazi hayaletleriyle dolu beyaz duvara baktıkça hep başını sallıyor. Acı ve derin gülümsüyor, içini çekiyordu. Yalnız birşey söyleyebildi:

- Onlar başka idiler.

Müfid yine sordu:

- Nasıl başka?

Nazikter Kalfa istemediği şeyleri söylemek mecburiyetinde bırakmamasını ihtar eder gibi, Müfid'e yalvarıcı baktı.

Müfid, âmirane:

- Söyle, Kalfa! dedi.

Kadın artık boşaldı:

- Onlarda sevgi vardı, gönül vardı, fedakârlık vardı: onlar bir yuva bellemişlerdi, onun üstüne titrerlerdi; onlar evlerinin taşını, toprağını bile severlerdi; hem de hayşiyetli, azametli insanlardı; onlar hastaya bakmasını bilirlerdi; karşılardakinin içinden geçeni anlardı; kabil mi, haddine düşmüş mü ki bir kocalı kadın, eskiden, böyle, geç vakitlere kadar sokakta kalsın, evdekileri merakta bıraksın. İnsanın başkalarını bu kadar üzmeğe gönlü nasıl razı olur? Senin anneni ben bilirim, Müfid'ciğim, ne melek kadındı o, ben bilirim, sus.

Ve gözleri dalarak ilâve etti:

- Sen de çok talihsizmişsin!

Müfid'in boğazı hıçkırıklarla daraldı.

Birdenbire bütün varlığında bir savrulma, bir sarsıntı, bir alt üst olma hissetmişti:

Tarihî bir mütalâadan sonra mazinin uzak ve derin hayallerine dalan insanlar gibi birçok senelerin arkasına gizlenen hayallerini düşünüyordu. Az zamanda insanla-

rın ne kadar çok değişmiş olduklarını hissetti. Kalfanın yaşarmış gözlerine maziden kalma bir yadigâr seyreder gibi, hayran bakıyordu:

- Peki benim yerimde eski bir erkek olsaydı ne yapardı, Kalfa?

Kadın, bir izzetinefis coşmasına benzeyen öfke ile gözlerini açtı:

- Kıyameti koparırdı, boşardı!

- Karısı evine bir saat geç geldiği için mi?

Kalfa gözlerini önüne eğerek mırıldandı:

- Yalnız o kadar mı ya?..

Müfid itiraz edemedi ve ayrıldı. Salona çıktı, bir koltuğa kendini bıraktı, masanın üstündeki saate bir göz attıktan sonra, başını arkaya salıvererek düşünceye daldı.

Pervin'in son vapurla geleceğini umduğu için saat dokuzbuçuğa kadar, Nazikter Kalfa ile mükâlemesinin uyandırdığı birçok hayaller içinde, çocukluğuna ait hatıraların tahliliyle vakit geçirdi.

Fakat saat ona gelince Müfid telâş etti. Pervin de, Sacid de ortada yok. Belki beraberdiler, vapurdan çıkınca Üsküdar'da şuraya buraya uğrayarak beş on dakika gecikeceklerdi. Vapur Üsküdar'a dokuzu yirmi geçe gelir, Bağlarbaşı'na kadar yol yirmi dakikadan fazla sürer, onbeş yirmi dakika da çarşıda geçirilirse on nihayet onbuçukta köşkte bulunmaları lâzım.

Saat onbuçukta da gelmediler.

O vakit Müfid'i sarıh bir şüphe yakaladı. Birdenbire, Pervin'le, Sacid arasındaki bütün hareketleri mânâlı bulmuştu. Onların birbirleriyle samimiyetlerini, yalnız kalışlarını, son defa yatak odasındaki hallerini, hattâ birbirlerine bakışlarını ve konuşuşlarını da hatırlayarak başdöndürücü bir öfkeye tutuldu. Gözlerinin önünde, ansızın bir perde yırtılmış ve arkasından bir ihanetin bütün saf-

haları görünmüştü. İkisinin de böyle gecikmelerini bir işe, bir kazaya, meşru bir mazerete atfetmeyi hatırından geçirmiyordu. Bir kere fena şeyler tasavvur etmeğe başladıktan sonra müsbet ve iyi ihtimallere dönmeyen zihni hercümerc içinde idi.

Köşkün içinde, yalnız öfke sevkiyle, gayesiz, perişan, aşağı yukarı inip çıkmaya, sofalardan, odalara ve taşlıktan bahçeye gidip gelerek dolaşmaya başladı.

Nazikter Kalfa da onun bu endişesine ortak oluyor, bir elinin tersini öteki elinin avucuna vurarak:

- Nedir bu hal yarabbi, nedir? Bu çocuğu sen kurtar! diyordu.

Müfid'in öfkesi o raddeye gelmişti ki Pervin'le karşılaşır karşılaşmaz, yüzüne en müthiş kelimeleri fırlatarak, derhal, o gece aralarında herşeyin bitmiş olduğunu ona haber verecekti; derhal, o gece, bütün alâkaları keserek, bir daha yüz yüze gelmemek üzere zevcesinden ayrılacak, hattâ ayrı yatacaktı.

Kendini müdafaa için Pervin'e bir kelime söylemeğe de izin vermeyecekti; şimdiye kadar, hiçbir cürmü olmasa bile, kocasını bu kadar ezici şüpheler altında bırakmaya razı olan kadının çekmeğe mecbur kalacağı cezalar vardı: bunlardan birincisi, terkedilmek; ve hakaretle terkedilmek.

Ali'nin sözlerini hatırlıyordu: "Pervin fena bir kadınsa er geç fena bir hareket daha yapacaktır. Hassas ve iradesiz denilen insanların bir müdafaa silâhları vardır ki his-tir. Günün birinde Pervin'den öyle bir şiddetle nefret edersin ki onu terketmek pek kolay bir hareket olur." Ali'de "nüfûzunazar" denilen hasse bir harika daha göstermiş oluyor. İşte o fena hareket, işte o şiddetli nefret, işte Müfid'e en büyük hareketler yapmak iktidarını veren his. Tamam. Alâ. Tam zamanı.

Fakat Müfid birşeyden korkuyordu. Böyle şiddetli hislerinin pek geçici olduklarını, belki Pervin'in karşısında gevşeyerek birinci kuvvetlerini kaybedeceklerini düşünüyordu. Kendini yokladı: bu nefret sürecektir midir? Bu hırs, ilk şiddetini saklıyacak mıdır?

Bilmiyor.

Yalnız bu kudretli hırsı içinde saklamak ve kaybetmemek için dişlerini sıkarak dolaşıyordu.

Kaç defa, kendi kendine: "Niçin gelmedi? Dayımla beraber mi? Nerede olabilirler?" diye düşündü.

Sonra yorgun argın bir koltuğa çöktü. Midesi eziliyor, başı dönüyor ve yeniden hastalanmağa istidad hissediyordu. Öfkesini de kaybetti. Artık mağlup olan hırsının bezginliğini ve ye'sini duyuyordu. Gözlerini kapadı.

Sofada sesler işitmişti. Tek tük kelimeler ve ağır ayak sesleri. Kulak verince doğruldu: Geldiler.

Ayağa kalktı ve tekrar yine oturdu. Pervin'le karşılaşmak istemiyordu. Başucundaki etajerden bir kitap aldı ve sayfaları görmeden sahifelere baktı.

Fakat ayak sesleri uzaklaşıyor ve kimse gelmiyordu. Pervin'in izahat vermek için derhal koşması lâzım değil midir?

Müfid, hayret içinde, bekledi. Biraz sonra odadan içeri Nazikter Kalfa girmişti:

- Haydi, Müfid Beğ... geldiler. Seni yemeğe bekliyorlar! dedi.

Müfid "bu ne demek?" سوالini taşıyan kızgın bir nazarla kalfaya baktı.

Kalfa zayıf bir sesle:

- Çok acıkmışlar! dedi.

- Nerede imişler?

- Vapurunu kaçırmışlar.

- Niçin?

- Birine rastgelmişler.

- Kim?

- Bilmem vallahi... söylüyorlar ama... onların ahbablarının adını beceremiyorum. Köprü üstünde lâkırdıya filân dalmışlar...

- Eeey?..

- Üsküdar vapurunu kaçırmışlar da... Sonra Kadıköy vapuruna binmişler... Kadıköy'den buraya otomobil ile gelmişler...

Fakat Müfid'de buna inanacak kadar hüsnüniyet kalmamıştı. Yüzünü buruşturdu. Kendinde biraz evvelki kırıp dökücü kudreti yine hissediyor, fakat yerinden kımlıdamıyordu.

Nazikter Kalfa tekrar etti:

- Haydi...

- Gelmeyeceğim.

- A çocuk, aç mı kalacaksın.

Müfid, Kalfa'nın bu lâubaliliğine de kızarak, sert cevap verdi:

- Sen karışma rica ederim. Git... Bu akşam yemek yemiyeceğim!..

Kadın çekildi.

Müfid kat'î hareketler yapmak isteyen adamlar gibi, ilk sıçrayışta ayağa kalktı.

Salonda yalnız kalınca Müfid'in kendini zaptetmek için çektiği eziyet başına ağrı verdi. Pervin'in mazeretine hiç inanmak istemiyordu. Aldatılmak korkusu o kadar içine işlemişti ki bariz deliller karşısında bile kalsa yine şüpheden kurtulmayacaktı. Hem bu mazeret doğru da olsa kabul edilmeğe lâayık mı? Evvelâ Pervin neden son vapura kalıyor? Sonra neden bir tanıştığıyla lâkırdıya tutuluyor? Bu tanıdık kim? Konuştukları ehemmiyetli şey

nedir? Bir anda insanı tatmin etmeyerek böyle yeni endişelere sürükleyen mazeretlerin hükmü olamaz.

Müfid, Pervin'in geldikten sonra bir kere görünmesini de hazmedemiyordu. Kadının bu kaçıışı, bir cürüm işlemiş olması ihtimaline pek ziyade kuvvet veriyor.

Yarım saat geçtikten sonra Pervin odadan içeriye girdi.

Müfid elinde tuttuğu kitaptan başını kaldırmadı.

Hızlı bir bakışla Pervin'i gözden geçirdikten sonra kitaptan rastgele satırları okumaya başladı.

Kadın gülümseyerek, ağır ağır salonda yürüyor, Müfid'e yaklaşıyordu. Fakat bu tebessümü de, bu sakin yürüyüşü de pek sunî görünmüştü.

Pervin içeriye girdikten sonra odanın sükûtu sanki birkaç misli artmıştı. Yalnız kadının halıya ağır ve hafif değen iskarpinlerinden yumuşak, müphem, gizli bir ses geliyordu.

Sonra, bu sükût içinde, ne telâş, ne samimiyet, ne pişmanlık, ne korku veya tereddüt ifade eden mânâsız bir ses çıktı:

- Başımıza gelenleri sorma, Müfid!

Müfid başını kitaptan ayırmadı ve cevap vermedi. Fakat, şüphesiz okuduğu satırların mânâsını hiç anlamıyordu. Uzun siyah lekeler arasında, tek tük bazı kelimeler canlanıyorlar, meselâ "merhamete yakın", "gece olmuştu", "yalan zannettiğim" gibi, evvelindeki ve sonundaki cümlelerle rabitasını kaybetmiş münferid kelimeler ve terkipler, satırların içinden çıkararak, Müfid'in gözünde büyüyorlardı.

Kadın, Müfid'den cevap alamayınca, odanın ortasında, karşısına göze görünmeyen bir hâil çıkmış ve göğsüne elini koymuş gibi ansızın olduğu yerde durdu.

İkisi de bir an için, gözlerini bile kırpmıyarak, en küçük bir harekette bulunmak iktidarından mahrum kaldılar.

Kadın bir adım daha attı ve seslendi:

- Müfid!

Müfid, odada birinin bulunduğunu henüz anlıyormuş gibi silkinerek başını kaldırdı ve Pervin'e baktı.

Kadın mütehakkim sordu:

- Dargın mıyız?

Müfid cevap vermedi. Titriyordu. "Evet, barışmamak üzere dargınız, aramızda herşey bitmiştir!" cümlelerini söylemek ihtiyacıyla cidal halinde idi. Bir daha tamir kabul etmeyen son sözü söylemek korkusu, bu ihtiyacını hapsediyordu.

Kadın devam etti:

- Cevap vermemeğe mi karar verdin?

Geriye dönecek gibi bir hareket yaptı. Fakat olduğu yerde kalmıştı. Odadan içeri girdiği vakit dik duran vücudu gevşedi, omuzları düştü ve kolları sarktı.

Müfid onun bu zaafını görüyordu, kitabını okumaya devam etti.

Pervin ileri, geri adım atamıyordu.

Ancak bir sandalyeye oturabildi.

Masanın üstünde duran vazodan bir yaprak kopardı ve büktü. Müfid kitabını bıraktı, yavaşça ayağa kalktı ve salondan çıktı.

Sofada birkaç adım yürürken bir ses işiterek durdu.

Pervin, oda kapısında, gayet ciddî duruyor ve onu çağırıyordu.

- Müfid! Buraya gel! Seninle konuşmak istiyorum! dedi.

Müfid, işitmemiş gibi, yürümekte devam etti.

Kadın salona döndü, odanın ortasında, ayakta hareketsiz kalarak çenesini iki parmağı arasında sıktı ve düşündü.

Hiçbir şey düşünemedi ve başını bomboş hissetti.

Sofada birinin yaklaştığını duyarak oda kapısına yürüdü ve Sacid'le karşılaştı.

Sacid, Pervin'i görür görmez herşeyi anladığını hissettiren bir tebessümle sordu:

- Kocan surat mı ediyor?

Salona girdiler.

Pervin, hâlâ şaşkın, hareketsiz, hiçbirşey düşünemeden ve yapamadan, ayakta duruyor, büyümüş gözleriyle istikametsiz bakıyordu.

Sacid yarı açık kalmış bir perdeyi kaparken, Pervin'e arkası dönük, söyledi:

- Aldırma!

İhtarının tesirini görmek için Pervin'e başını çevirdiği vakit birden ona doğru koşmağa mecbur oldu. Kadın bembeyaz kesilmişti ve bir koltuğa doğru yürürken sendeliyordu. Evvelâ Sacid'in kollarına, sonra koltuğa düştü ve onu arasına yakalayan büyük sinir buhranlarından birine yakalanarak bütün vücudu katılaştı, uzandı. Boğazı şişti ve nefesi tıkanı.

Sacid bu kadınları her zaman yakalayan sinir nöbetlerinin ustası olduğu için telâş etmemişti. Pervin'in göğsünü çözdü, başının vaziyetini düzeltti ve bekledi. Pervin'in vücudu biraz daha gerildi, şiddetli bir titreme ile karışık âni bir hıçkırıktan sonra çözüldü ve gevşedi.

İki üç defa hıçkırdı, ağladı ve kendine geldi. Sacid, başucunda, gülümsiyerek duruyor, tahrik edici sözler söylemekten çekinerek susuyordu.

Pervin biraz dinlendikten sonra ayağa kalktı.

Sacid sordu:

- Nereye?

Kadın hiddetle cevap verdi:

- Şüphesiz ona gidiyorum. Ona, kocama, anlamıyor musun? Anlamak istemiyor musun? Artık yeter!

Ve bir hamlede odadan çıktı.

Koştı.

Kocasını yatak odasında buldu.

Fakat Müfid yatmamıştı. Pervin'in girdiğini görünce arkasını çevirdi.

Kadın odanın içinde bir iki adım attıktan sonra durdu. Kalbi çarpıyor, göğsü hızla inip kalkıyor ve çenesi titriyordu.

Müfid, Pervin'e arkasını çevirdikten sonra balkon kapısına kadar yürüdü.

Pervin, yüksek sesle:

- Müfid! dedi.

Kocası, balkon kapısının küçük topuzuna elini götürdü.

Müfid'in uzaklaşacağını anlayan Pervin ona doğru koşarak bağırdı:

- Müfid!

Genç adam kapıyı açtı ve balkona çıktı.

Kadın da balkona doğru koşarken yüzüne kapı kapandı. Durdu ve elini göğsüne götürdü. Kalbi çok şiddetli çarpıyordu. İçine çakıl taşları doldurulmuş gibi kalbinin şiştiğini, acıdığını ve ağırlaştığını hissetti. Kapıyı açmak için kolunu uzatmak istiyor, sanki mukavemet eden havayı kesemiyerek aciz kalıyordu. Cama yaklaştı ve dışarıya baktı. Müfid parmaklığa dayanmıştı, dışarıda, odanın ışıklarını yenen parlak bir mehtap vardı.

Pervin son bir gayretle kapıyı açtı, balkona çıktı ve Müfid'in yanına giderek durdu. Onun da kalbi çok şiddetli çarpıyordu ki birbirlerinin soluk alışlarını duydular.

Kadın yalvaran bir sesle, bir daha:

- Müfid! dedi.

Kocası bu sefer kaçmadı; fakat hareketsiz, büyük gözlerle manzaraya bakıyordu. Pervin o vakit havanın güzelliğine dikkat etti.

Apaydınlık gece. Her yer ışık dolu. Gölgesiz bir boşluk içinde, bütün manzara, tertemiz görünüyor. Yalnız, herşey, gökyüzü ve kiremitler, çayırlar ve toprak, evlerin cepheleri ve ağaçlar, herşey aynı renkte, meydana hava büyük bir sis kalkıyor. Evlerin pencereleri açık. Şarkılar, gazeller, sazlar, haykırışlar, birbirine karışan insan ve hayvan sesleri, iptidaî bir musiki âletinden çıkan boğuk, uğultulu, karışık nağmeler gibi yükselerek büyük mesafeleri dolduruyor. Ilık bir tülbendin yumuşak temasıyla deriyi saran sıcak bir hava. Arasına, bu yekpâre hararet çatlıyor ve yarıklar arasından derin rüzgâr dalgaları geçiyor.

Şimdi yaşamak ne güzel! Pervin istiyor ki Müfid'in gönlünü alsın, aradan bu soğukluğu kaldırsın, artık bir daha böyle fenalıklar olmasın, herşeyi halletsinler, bundan sonra ve böyle tatlı yaz gecelerinde, mesud yaşasınlar.

Bu arzu ile ve muhabbetle elini yavaşça Müfid'in başına götürdü. Ve parmaklarını saçlarının arasına daldırdı. Avucunun içinde, Müfid'in başı bir maden gibi sıcaktı.

- Müfid! dedi. Sesi o gecenin havası gibi ılık, yumuşak, titrekti.

Devam etti:

- Müfid! Üzülmemen için ne istersen yapacağım, söyle, canını mı sıkıyorum? Bu akşam geç gelişime mi üzüldün? Başka şeyler de var mı? Söyle, seni teselli için ne yapmalıyım? Şimdiye kadar arzu ettiğin birşeyi yapmadığımı gördün mü?

Yalvarıyordu. Müfid'i kendine çekmek istedi, fakat baş mukavemet etti.

Kadın söylüyordu:

- Bana hiç cevap vermiyecek misin? Kendimi müdafaa edemeyecek miyim? Ben sana ne yaptım?

Birdenbire sustu. Bu sonuncu suali kendisine de bir tuhaf gelmişti. O suale yine kendisi içinden cevap verdi: "Daha ne yapacaksın?"

Fakat bu sükûtun Müfid'e vereceği şüpheden korkarak devam etti:

- Kendimi müdafaa etmemeli miyim? Müfid?

Müfid'in başı ve omuzları sallandı. Ağzından garip yutkunuşlarla, ince, zayıf, güç anlaşılır bir ses çıktı:

- Muktedir değilsin.

Kadın korkarak sordu.

- Ne biliyorsun?

Müfid vaziyetini değiştirmeden cevap verdi:

- Biliyorum.

Sesi kat'iydi.

Kadın biraz cesaretle ısrar etti:

- Ne biliyorsun?

- Beni sen istintak edecek değilsin.

- Öyle ise sen beni istintak et!

- Hacet yok.

- Demek... o kadar eminsin?

- Evet.

Müfid, daha kat'î bir şive ile ilâve etti:

- Ancak itiraf edebilirsin. İtiraf etmek istemiyorsan derhal yanımdan çekil!

Pervin'in parmakları çözüldü ve eli Müfid'in başından omuzlarına doğru kayarak düştü.

İtiraf!.. buna muktedir miydi? Dehşetli birşey seyretmekten korkar gibi gözlerini sımsıkı yumdu ve açtı: Kabil değil.

Elini çekti ayrılmaya mecburdu. Kımıldandı. Yarım adım kadar uzaklaştı ve bir daha, en son derecesiyle yalvararak:

- Müfid! dedi.

Kocası o vakit başını çevirerek Pervin'e baktı. Kadın, Müfid'in gözlerinde hiçbir gün böyle şiddet görmemişti. Kocası, başını hafifçe salladıktan sonra:

- Böyle!

Dedi ve başını tekrar eski vaziyetine çevirdi.

Kadın çekildi.

ARTIK Müfid için birkaç türlü hareketten birini tercih etmek hürriyeti kalmamıştı, artık Pervin'den ayrılıp ayrılamayacağını düşünmeye de imkân yoktu: Artık bu vakıadır.

Gerçi daha bir çatı altında yaşıyorlar, birbirleriyle konuşmuyorlarsa da yanyana ve karşı karşıya geliyorlar, bir sofrada yemek yiyorlar ve bir yatakta yatıyorlar, gerçi müşterek hayatın zahirî bütün halleri içindedirler, fakat o gecedен sonra, izzetinefis mücadelesi, Müfid'le, Pervin arasına ayrılığın ilk duvarını çekmiştir.

Müfid, şuurla ve irade ile yapmağa asla cesaret edemediği bu hadisenin kendi kendine ve birdenbire vâki oluvmesine şaşmıştı. O gece ve ertesi gün hiç müteessir olmadı. Hattâ, aylardanberi tazyik altında kalan gurunun birdenbire ferahladığını, hürriyete kavuştuğunu hissetmekten zevk aldı. Bir anda bu harekete nasıl muvaffak olduğunu iyice anlamak istiyordu. Buna sebep yalnız Pervin'in eve geç gelişi midir? Tabîî hayır. Evlendiğinin ilk günlerinde olsaydı, bunu kolayca mazur görebilirdi; fakat aylardanberi bunun gibi birçok sebepler yanyana gelmişti; bunların hepsi, ayrı ayrı, Müfid'de şuursuz kinler, nefretler, intikam temayülleri, aksülâmel ihtiyacı tekşif etti; varlıklarından Müfid'in bile haberi olmadığı bu

gizli his tekâsüfleri, ruhta hapsedildikçe şiddetlerini artırarak, o gece, ilk fırsatta, birikmiş büyük bir kudret halinde meydana çıktılar. Bu gizli kudret, şahsiyetin bir nevi müdafaasıdır. Ali de, Müfid'e: "Korkma, ruh kendini müdafa eder." demiş ve anlatmak istemişti ki ruhun da vücut gibi bir nevi "korunma" sevkitaîsi vardır. Hele izzetinefs kendine vaki hücumları ilk fırsatta reddedebilmek için şuarsuz bir müdafa kuvveti hazırlar; bir mukabil taarruza, sadece "kin" ismini vermek de mümkündür.

Artık Müfid yapmağa mecbur olduğu şeyleri sarih gördü; köşkten yalnız başına ayrılacaktır, başka bir eve çıkacaktır. Pervin'e artık serbest olduğunu bildiren bir mektup bırakacaktır.

Nereye gideceğini düşündü. Acele bir ev tutamaz, yapayalnız yaşayamazdı. Şimdilik Çengelköyü'ndeki teyzesine gitmeği muvafık buldu. Yeni hayatın esaslarını kuruncaya kadar köşkten yalnız ufak tefek eşyasını aldırtıyordu.

Pervin'in ne yapacağını düşünmek istemiyordu. Belki de kadın boşandığı kendisine tebliğ edilinceye kadar, ümitle, köşte kalacaktır; belki affedilmeğe çalışacaktır; belki Müfid'in ilk mektubunu alır almaz, derhal ayrılacaktır. Bir takım ince hislerini zedelediği için Müfid bunu düşünmekten çekiniyordu: "ne yaparsa yapsın!" dedi. Ve teyzesine kararını bildirmeğe gitti.

Kadın Müfid'i sevinçle karşıladı. İki aydır görüşmemişlerdi. Aranmadığı vakitler, yaşadığını belli edecek hiçbir harekette bulunmayan, sesini çıkarmadan köşesinde oturan ve ziyaretçilerini daima tatlı bir tebessümle karşılayan bu sakin ve mazlum kadın, Müfid'e biraz dikkatli bakınca hayret etti:

- Sen ne olmuşsun Müfid'ciğim? dedi.

- Zayıflamışım değil mi?

- Hem pek çok. Ben seni görmeyeli ne kadar oldu? Mart... nisan bir, mayıs iki... iki ay. İki ayda bu ne hal? İzdivac sana yaramadı.

Müfid ağır ağır başını salladı:

- Yaramadı.

- Hem de pek içlenmişsin!

Müfid teyzesinin samimî bir alâka ile titreyen sesini işitirken, annesini hatırlıyarak bir teselli duydu. Niçin şimdiye kadar bu teselliyi aramadığına şaştı. Ve derhal bahsi açmak istedi:

- Fakat bu son! Teyze.

- Ne gibi son?

- Daha fazla içlenmiyeceğim.

Şayeste Hanım, Müfid'e gittikçe artan bir dikkatle bakarak müphem birşeyler anlamaya başlayanlar gibi merakla ve hayretle mırıldandı:

-Senin halinde bir tuhaflık var, Müfid'ciğim... Sana birşeyler olmuş... seni zevcen üzüyor mu?

- Çok.

- Belli yavrum... hem eskiden de belliydi ama... baktım ki sen onu çok istiyorsun, ben sesimi çıkarmadım.

- Eskiden ne belliydi?

Kadın bu bahislerde her düşündüğünü açıkça söylemekten çekindiği için müphem bir tavırla cevap verdi:

- E... bellidir... kadın kadını anlar... ben sana Pervin'i lâyıık görmedim.

- Lâyık görmemek başka, ahlâk başka....

- Hepsi onun içinde. Bu kadının havaîliğinden korkuyorum.

Müfid asabî bir hareketten sonra, maksadını söyledi:

- Neyse, Teyze... Sonra herşeyi anlayacaksın, şimdilik şunu bil ki ben Pervin'i terk ediyorum.

Sayfiyedeki sakin hayatı içinde, büyük değişiklikleri kolayca hazmetmeğe alışmayan Şayeste Hanım, büyük bir hayretle sıçradı:

- Ayrılıyor musunuz?

- Evet, Teyze.

Kadın bu hadisenin bütün sebeplerine bir anda intikal etmek arzusuyla yanyana birçok sualler dizdi:

- Boşuyor musun? Niçin? Nasıl? Ne zaman? Boşadın mı yoksa?.. Şimdi ne yapacaksın? Bir yanlışlık yapma sakın? Kadının günahına girme sakın? Ama sen uzun uzun düşünüp taşındın değil mi?

- Evet, Teyze.

- Boşadın mı?

- Hayır, daha ayrılmadım. Ondan evvel seninle konuşmak istiyorum.

Mazlum kadın, böyle mühim işlere müdahale etmekten korktuğunu belli eden büyük bir tereddütle cevap verdi.

- Benimle ne konuşabilirsin? Benim hayrım sana dokunur mu? Elimden ne gelir?

- Dinle Teyze. Şimdi sana meseleyi kısaca anlatacağım: Ben Pervin'den ayrılmaya karar verdim. Sırası gelince bunun sebeplerini sana uzun uzadıya anlatırım. Yalnız Pervin'den değil, köşkten de Sacid'den de ayrılacağım. Burada, seninle beraber oturmak istiyorum. Belki sonra bir ev arar, bulur, çıkarım. Şimdilik kararım bu. Ne dersin.

- Hay hay yavrum. Pervin'le işinize karışmam. Ben hiç ayrılık, bozgunluk taraftarı değilim. Fakat erkeksin, sen

yapılacak şeyi düşünmüştür. Benimle oturmak meselesine gelince... başımla beraber yavrum.

Burada mükâleme epey müddet kesildi. Müfid, başını dört yanına ağır ağır çevirerek, teyzesinin evine her vakitinden fazla bir dikkatle, yenileşmiş bir alâka ile bakıyordu. Burası onun yeni evi olacak; belki de hayatının dehşetli bir sabır içinde geçmeğe mahkûm en mihnetli günlerini burada yaşıyacak; burada, ümitsizlik içinde dış sıkacak; burada bir daha yüzünü görmeyeceği sevgilinin iştiyakiyle kendini hırpalayacak; burada ya kurtulacak, ya harab olacak.

Yanındaki pencereden dışarıya baktı. Ne güzel görünüş! Pencereye pek yakın bir ağaç var. Sık dalların, geniş yaprakların kuytu aralıklarından uzaktaki denizin çini mavisine yakın tatlı rengi sızıyor ve ince bir rüzgâr, belirsiz, hafif, narin bir sesle süzülüp geçerek odaya ezik, baygın ıhlamur kokuları getiriyor.

Teyzesi, gözleri dışarıya dalan Müfid'i uyandırdı.

- Ne vakit geleceksin, Müfid'ciğim?

- Daha gününü tayin etmedim, herhalde bu bir iki gün içinde...

- Eşyanı ne yapacaksın?

- O da bir mesele. Dayımla münakaşa etmek lâzım gelecek. Şimdilik orada kalsın. Sonra aldıracağım.

Müfid kalktı.

Odadan ve evden çıkarken her tarafa aynı dikkatle bakıyordu. Sofaları ve bahçeyi gözden geçirdi.

Civarda biraz dolaştı, sahile indi, uzun uzun denize baktı, vapur saatine kadar, rabıtasız ve havaî tahayyül içinde gezerek vakit geçirdi.

Vapura girince yapacağı şeyleri düşündü. Bir kere kararını vermiş ve harekete geçmiş olduğu için şimdilik

hiçbir teessüre kapılmıyordu. Hattâ yeni hedefine doğru bu azımkâr ve kat'î gidişinin zevkini de alıyordu; fakat iyice tahmin etti ki bu sükûn muvakkattir; ayrılık günleri arttıkça güç zaptolunur bir hasrete düşecektir.

Yapılacak şeyler basitti: O geceyi, son olarak, evde geçirmek. Ertesi gün Pervin, Melâhat'ın davetine gider, Müfid yalnız kalacak, o vakit lüzumlu eşyayı ayırmak ve bavula, çantalara koymak. Herşeyi hazırlamak Pervin'e bir mektup yazmak ve.... çıkmak!

Yazacağı mektubun ibarelerini tasavvur etmekten zevk alıyordu: Evvelâ, her "kat-ı alâka" mektubunda kullanılan cümle aklına geldi:

"Aramızda herşey bitmiştir." yahut, "müşterek hayatımıza nihayet veren bu satırları okurken..." falan gibi.

Ayrılığın sebeplerini izah edip etmemeği düşünüyordu. Madem ki bu sebepleri Pervin pek iyi hisseder, bunların izah edilmelerine hacet yoktur; hem de mektupta münakaşa ihtiyacı veren imalar bulunmasını istemiyordu. İbareleri şimdiden hazırlamaktansa, evden çıkacağı sırada aklına gelecek olan en tabiî cümleleri yazıvermeyi tercih etti.

O gün akşama kadar gününü sakin geçirdi. Akşamüstü, yemekte, zevcesiyle ve dayısıyla yine bir kelime konuşmadan temkinli durdu, ufak bir vesile ile teheyyüc etmekten korktuğu için bu yemeğin ve bu gecenin bu insanlarla ve bu evde son olduğunu hatırına getirmemeğe çalışıyordu.

Gece erken yattı ve geç uyandı. Yanı başında, kocasının büyük kararından haberi olmadan yatan, sık sık uyanarak, sıkıntılı, rahatsız, uyuyan Pervin'in sıcaklığı ve kokusu Müfid'i her vakitkinden fazla teheyyüc ediyordu. Muvakkat olduğu pek iyi bilinen güzelliklere karşı dolan müfrit incizabla Pervin'i kucaklamak ihtiyacı Müfid'i çok

sıktı. Hasretle mücadeleye o geceden başlamış oluyordu. Pervin'in verdiği arzuların kuvvetini anlamağa çalıştı. Fakat bunlar, alay alay temayül orduları halinde hücum ediyor, Müfid'in bütün tahmin kabiliyetini dağıtarak muhayyilesini kışkırtıyorlar ve başına büyük bir iştiyakın âteşin kanını dolduruyorlardı.

Müfid, bu sıcaklık ve bu korku içinde, diğer hasselerinin bütün faaliyetlerini kaybederek tam bir gaşy halinde kalıyordu. Vücudu şiddetli bir temas ihtiyacıyla kıvrılıyor, teneffüsü titriyor ve derinleşiyor, burun kanatları şişiyor, gözleri yanıyor ve bütün uzviyetinde zaptedilmez bir hassasiyet uyanıyordu. Müfid, ayrılıktan sonra da bu delirtici ihtiyacın devam etmesi ihtimalini hatırlıyarak, büyük bir haşyet içinde kaldı. Sıcaklığın ve kokunun tesirlerinden azâde kalırsa ihtiyacının ne derece ineceğini anlamak için yataktan kalktı, bitişik odaya gitti ve pencerenin önünde oturdu.

Eti bu sıcaklığı ve burnu bu kokuyu unutuncaya kadar oturdu. Fakat dikkat etti ki zevcesinden uzaklaştıkça onun vücudunun tesirleri kendisinin yalnız havassı üzerinden çekiliyor, ruhunda uyanan bir yığın zevk hatırası, belki hakikatten daha canlı intibalarla mukavemetini sarıyordu.

Mücadelesinin bu ilk anında kendisini tuttu, yenilmedi ve taze bir irade ile tekrara yatağa girdi, Pervin'e arkasını çevirerek uyudu.

Sabahleyin gözünü açar açmaz, içinde sıkıntı ve şaşkınlık buldu. Yapacağı şeyi unutmuş gibiydi, yahut hatırlamak istemiyordu. Fakat düşündü: "Bugün benim Pervin'le son günümdür."

Derhal zevcesine baktı. Pervin uyuyordu. Kıvrık ve tortop olmuş vücudunun resmi yorganın üstüne çıkmıştı. Başı öne doğru kayarak yastıkla yatağın birleştiği çizginin

üstüne gelmişti. Yüzü kansız, göz kapakları hafif mor. Dudakları süzölmüş, incelmış ve sanki içinin kırmızısı boşalarak iyice küçölmüş. Sessiz nefes alıyor. Bugün hasta gibi ve acındırıcı bir görünüşü var. Uykusunu ıstıraplı geçirinişe de benziyor.

Müfid, Pervin'in bu yüzünü ikinci defa görüyordu. Bir kere de zevcesi hasta bir gece geçirdikten sonra, sabahleyin böyle bembeyazdı, gözkapakları böyle mordu, vücudu böyle kıvrıktı, başı kısılarak yastıktan böyle düşmüştü, ağzı böyle renksizdi, böyle kuvvetsiz nefes alıyordu. Bu Pervin'de uzvî ıstırabın çehresidir.

"Acaba hasta mı?" diye düşündü. Fakat baktı ki bu merak, merhamete ve muhabbete kadar çarçabuk ilerlemek istidadındadır, Müfid derhal yatağın başından ayrıldı ve başka bir odada, yazı masasının başına geçerek, mektubunu yazmağa çalıştı.

"Pervin!" diye başladı, durdu. Epey düşündü ve bir kaç kelime yazdı: "Benim yerimde olsaydın, benim gibi yapardın." Sonra çabucak devam etti: "Böyle bir mektup yazar, zevcene bırakır, bir daha onu görmemek üzere bu evden çıkardın." Durdu ve iki kelime daha yazdı: "Ben de öyle yapıyorum." Bu son cümle ona kuvvet vermişti. Okudu: "Ben de öyle yapıyorum." Sonra yazmakta devam etti: "Çünkü... hayır... sebepleri sana bildirmeğe lüzum yoktur; sen ki sebeplerin hepsini icadettin, onları benim kadar, belki daha mufassal bilirsin." Sonra satır başına geçerek tek ve kısa bir cümle yazdı: "Pervin! Ayrılıyoruz." Artık hiçbir şey ilâve etmeyecekti, fakat şunları yazmayı da lüzumlu buldu: "Yakında resmen de ayrılacağız. Bu andan itibaren serbestsin, daha doğrusu ben, senin izdivac esnasında da kendi kendine bahşettiğın bu serbestliğı rızam ile ve kanun ile sana veriyorum. Artık rahat ol, şimdiye kadar bilmeyerek harcadığım izzetinf-

simin zararlarına katlanıyor ve daha fazlasına dayanamıyarak çekiliyorum. Teyzemin yanında oturacağım. Bu mektubu yazarken, tarih haziranın üçüdür, gün çarşambadır, saat sabahın sekiz buçuğudur, hava güzeldir, kalb rahattır, hayat yenidir ve ben herşeyi anlamış bulunuyorum.”

İmzasını koydu ve bütün mektubu bir kere dikkatle okudu:

“Pervin!

Benim yerimde olsaydın benim gibi yapardın: böyle bir mektup yazar, zevcene bırakır, bir daha onu görmemek üzere bu evden çıkardın. Ben de öyle yapıyorum. Çünkü... hayır... sebepleri sana bildirmeğe lüzum yoktur; sen ki o sebeplerin hepsini icadettin, onları benim kadar, belki daha mufassal bilirsin.

“Pervin; ayrılıyoruz.

“Yakında resmen de ayrılacağız. Bu andan itibaren serbestsin, daha doğrusu ben, senin izdivac esnasında da kendi kendine bahsettiğin bu serbestliği rızam ile ve kanun ile sana veriyorum. Artık rahat ol, şimdiye kadar bilmiyerek harcadığım izzetinefsimin zararlarına katlanıyor ve daha fazlasına dayanamıyarak çekiliyorum. Teyzemin yanında oturacağım. Bu mektubu yazarken tarih haziranın üçüdür, gün çarşambadır, saat sabahın sekiz buçuğudur, hava güzeldir, kalb rahattır, hayat yenidir ve ben herşeyi anlamış bulunuyorum.”

Son cümledeki “kalb rahattır, hayat yenidir” kelimelelerine gizlenen yalandan hoşlandı. Bu, haysiyetini kurtarmak için Pervin’e söylediği ilk ve son yalandı. Kalbi rahat değildi, şüphesiz hayat da, onu izdivacından evvelki itikadlarına rücû ettirerek, birdenbire köhneleşmişti.

Mektubunu beğendi. Satırlar hiçbir his ifşa etmiyorlar: ne kin, ne yeis, ne aşk; bu mektup zevcesine, tahkir edilmenin zelil gururunu da vermiyordu.

Kâğıdı bir daha okudu ve zarfa koydu. O vakit bir hayret duydu: “ben bu işi yapabiliyor muyum?” dedi. Bu iktidarına hâlâ emin değildi. Zarfın üstüne “Pervin’e” diye yazdı. Sonra mektubu cebine koydu. Pervin’in uyanmasını, kahvaltı etmesini, giyinmesini ve çıkıp gitmesini beklemek lâzımdı.

Bu zamanı dışarıda geçirmek istedi ve tepeye kadar yürüdü.

Kendini boş buluyordu. Sanki hayatının en tabii anlarından birindedir ve hareketinin tehlikeli neticelerinden hepsi kaybolmuştur.

Öyle ise neden bu kadar korkmuştu? Hasretten korkmuştu. Hasret içinde en büyük düşman: zaman daha karşısına çıkmamıştı.

“Bu iş yapıldığı kadar kolay değildir” diye düşündü.

Bir saat gezindi.

Ağır ağır köşke geldi.

Pervin gitmişti.

Sacid de çıkıyordu.

Müfid eşyasını hazırladı.

Nazikter Kalfa’yı buldu:

- Şimdi bir hamal gelecek. Bu eşyayı ona göster. Bir yere taşıyacak, dedi.

Kadın, birşey anlamayanların güzel aptallığıyla Müfid’e bakıyordu.

Müfid, heyecana düşmemek için, Kalfa’nın alıklaştığı bu anda, hızla kapıdan çıktı.

Arkasına bakmadı, yürüdü, bahçeyi geçti, şoseye çıktı.

Birkaç adım yürüdükten sonra durdu. Evi görmek için başı geriye dönmek istiyor ve boynunun adaleleri burkuluyordu. Mukavemet etti, başını çevirdi, eve bakmadı, fakat birdenbire kalbi çarpmaya başlamıştı, bayılıcı bir heyecan duydu ve yüzü sarardı, en mühim şeyleri bir anda hissetti: bu köşkte doğmuştu, çocukluğunu burada geçirdi, anasını, babasını ve kadını burada sevdi, burada hastalandı ve burada aldatıldı, güneşin doğuşunu ve batışını burada gördü, suya, havaya, yaprağa, aya, renge, ışığa burada baktı. Otuz sene bütün hayatında, burada nefes aldı. Ayrılırken belki bunun için nefesi tıkanıyordu, belki bunun için hayattan ayrılmak azabını duyuyordu.

Fakat adımlarını zorluyarak, arkasına hiç bakmadan ilerlemek için bir hamle yapınca, bütün vücuduna ummadığı bir hız geldi.

Koştı.

Hissediyordu ki durursa ya ağlayacak, ya bayılacaktır. Heyecanının bütün şiddetini adımlarının süratinden çıkararak, tuhaf bir yürüyüşle koşuyordu. Bunun tuhaf oluşunu da iki yolcunun bakışlarından anladı.

İskeleye giden mahut yolu şaşırdı. Ve bulamadı. Hergün yürüdüğü yol. Gözlerinin önünden bütün yollar çekilmişlerdi. Bir boşluk gördü. Beyaz bir boşluk. Sonra bu, karardı. Kulağının dibinde bir ses işitti. Gözlerini kırparak baktı: bir adam “buyurun!” diyor, bir araba hayaleti.

Adama kolunu uzattı. Adam kolunu tuttu ve onu bir arabaya soktu.

Tümseklerde araba sarsıldıkça, gevşek duran başı katı bir yere çarparak Müfid uyanıyor, kendine geliyor ve nerede olduğunu hissediyordu.

Ne olduğunun ve ne çektiğinin farkında değildi.

Araba Őehre girince, Műfid kalabalıklara hayretle bakarak dođruldu.

Herşeyi hatırladı ve biraz evvelki baygınlığın ne kıymetli birşey olduğunu o zaman anladı.

İKİNCİ KISIM

BİR tepeye giden yol üstünde, her tarafı tellerle çevrili büyük bir bahçe içinde, pencereleri sarmaşıklarla örtülü, odaları yeşil ışıklarla dolu, ferah, geniş, sessiz ev. İnce rüzgâr ürperişleri ve tatlı yaprak sesleri, çiçek, sıcakta usâreleri tebahhur ederek havaya dağılan ot, ihlamur kokuları. Denizde, ufukta, havada, ağaçlar ve yapraklar arasında renkli ışıklar. Doğarken ve batarken güneş. Saf hava. Derin sükût, ki bir sigara külü düştüğü vakit sesi duyulur. Öğle güneşinde kiremitleri parlayan seyrek, dağınık, tek-tük evlerin arasından kıvrıla kıvrıla tepeye giden sarı yollar. Bu kimsesiz yerden geçen bir iki yolcunun kızarıklık, terli, yanık yüzlerine serin gölgeler bırakan ve bahçe duvarlarından sarkan büyük, yaşlı, dalları birbirine dolanarak gökyüzünü kapatmış ağaçlar. Uzakta bostanların yeşil aralıklarından gümüşlü parıltısı geçen deniz. Rüyalı geceler. Sarhoşluk sızıntısı veren mehtap. Gözleri ürperten yıldızlar.

Bunların hepsi güzel.

Ve bunların arasında, bir çayırın otlarına arka üstü uzanarak düşünmek, düşünmek, düşünmek de güzel.

Bir hiç için koparılan büyük gürültülü hareketlerden bunalan ruhunun çalışmaktan ve mücadeleden kurtula-

rak derûnî huzuru, derûnî ahengi araması, geniş mesafeleri, derin sükûtları, tabiatın gizli ve sessiz, asil cehdini seyretmesi, kendi kendini dinlemesi, çok düşünerek, çok duyarak, dilin az söylemesi, vücudun az kımıldaması da güzel.

Büyük hırslarla itiştirip kakışan, gözleri dönük pür galeyan bir insan kitlesi içinde mahsur kalmaktansa, fena yaratılmış bir cemiyetten daha iyi tahayyül edilebilen efsaneli bir tasavvur aleminde kendi hayaletleriyle başbaşa bulunmak, yeşil bir tepeden sefil kalabalıkların hırslı gürültüsüne tebessümle bakmak, duymak, düşünmek, okumak, terennüm etmek de güzel.

Hepsi güzel.

Müfid bunu anlıyor, bunun tadını alıyordu. Fakat çiçeklerin, ağaçların, toprakların üstünden hazin, garip bir hava geçiyor gibiydi; kendisini ihata eden herşey üzerinde, sırlı, derin bir tahavvül vardı; öğle güneşi bile ona hüznün veriyordu.

Müfid biliyordu ki bu, hasrettendir.

İlk günlerini, evin önünde, çayırda, bol gölgeli bir ağacın altında, arka üstü uzanarak, tahayyülle geçiriyordu. Şirketten bir ay mezuniyet almıştı, civarından başka yere kımıldayamıyordu.

Müfid için yeni bir hayat başlamıştı.

Teyzesinin evi, arkasındaki tepenin bayırı üstüne yapılmış olduğu için ön cephesinin bir kısmı büyük direklerin üzerine, diğer kısmı kayalıklara oturtulmuştu. Müfid'in odası bu kayaların üstünde idi ve evin bahçesinden başlayarak, set set, ta aşağılara inen çayırları, bağları ve uzakta, İstanbul'a kadar bütün boğazı görüyordu.

Müfid'in odası çıplaktı: bir karyola, bir elbise dolabı üstünde kitapları ve ufak tefek lüzumlu eşyası duran bir

masa. Beyaz perdeler. Bu odanın daha fazla döşenmesini istememişti.

Sabahları, Müfid gözlerini açınca, güneş karşıki servilerin arasından görünürken, pencerenin dibindeki ağaçta bülbül uyanıyor, mahmur başını dalların arasından boğazın sisli ufuklarına uzatıyor ve her günkü şarkısını tutturuyor.

Müfid, pencereden, karşıki tabiat parçalarına bakıyor. Kucaklanabilirmiş gibi küçük duran bütün bu çayır, servilikler, uzun yollar arasında başıboş, hayır, tıkabasa dolu, yüzü güneşten ve hırstan kızarmış, alınıdaki bütün iptilâ kızgınlığını rüzgâra tutarak âvare dolaşmak isteğiyle, eline bir kitap alıyor ve erkenden dışarı çıkıyordu.

Ta Vaniköyü'nün üstündeki büyük rasathane tepesine kadar giderek İstanbul'un o pembe sabahlarından birini, ruha baygınlık veren renklerini seyrediyordu. Tenha, yalnız, yalnız... Boğaziçi durgun, bağlar uykuda, herşey susuyor; insansız yollar, donuk bir mavi parıltıyla, alabildiğine uçsuz bucaksız, kıvrılıp gidiyorlar, namütenahi yollar, fıstık ağaçlarının yelpazelediği tepeleri aştıktan sonra, eteklerde sık çamların karanlık yeşil gölgeleri içinden geçerek, geniş vadilerde bin bir kola ayrılarak, belki bütün dünyayı dolaşıyor ve büyük münhaniyi bitirerek aynı yere geliyorlar.

Müfid ilk günlerini böyle geçirdi. Pervin'den ayrılalı dört gün olmuştu, köşkten hiçbir haber gelmedi.

Beşinci gün, akşam üstü Ali geldi:

- Dün haber aldım, dedi, daha köşke gitmedim, doğru buraya geldim.

Haberi Behire'den duyduğunu söylüyordu. İlâve etti:

- Bu hareketin onların arasında büyük bir tesir yapmış. Melike filân hayret ediyorlarmış. Pervin'in ne dü-

şündüğünü onlar da bilmiyorlar. Bugün, hep birden köşke gideceklerdi.

Müfid birşey söylemedi ve dudağının kenarında nefret buruşuğu görüldü.

Ali sordu:

- Kararın nedir?

- Yalnız yaşamak.

- Bu kararın yeni bir sebebi var mı?

- Hepsini anlatırım. Biraz dinlen, çıkalım, seni bak ne güzel yerlere götüreceğim. Bir akşam gezintisi yaparız, anlatırım.

- Yaptığın işten memnun musun?

Müfid istiğraka benzer şüursuz bir düşünce içinde cevap verdi:

- Ne halde olduğumu bilmiyorum. İçimde hem derin bir hü­zün, hem de bir rahatlayış var. Bu hü­zün, hasretten, huzur ve izzetinefs kurtuluşundan olacak, bilmiyorum. Yalnızlık hoşuma gidiyor. Sabahtan akşama kadar geziyorum. Derisi yanmış bir vücuda rüzgâr ne kadar ferahlık verirse, ben de büyük hava içinde gezmekten o derece inşirah ile zevk alıyorum.

- Ne alâ. Ben de bu taraflarda yazı geçirmek isterdim.

- Hiç durma gel. Sana bir ev buluruz. Bu arzu neden?

- Samiye istiyor. Onbeş gün sonra benim derslerim de tatil...

Müfid, Ali ile bir semtte oturmanın kendisine büyük bir kuvvet olacağını biliyordu. Ruhî buhranlarda, Ali kıymetine paha biçilemeyen arkadaşlardan biriydi. Bütün ihtiyacını bir hamlede teksif etmek isteyerek söyledi:

- Ali tereddüt etme!

- Sana yakın olmak için tereddüt etmeyeceğim. Fakat buradaki hayatın devam edecek mi? Belki de bu,

Pervin'le muvakkat bir ayrılıştır, küçük bir dargınlıktır. Hepimiz biliriz ki insanlar, ebedî zannettikleri ayrılıktan suitefehhümlerden, kinlerden, nefretlerden, gayri kabili tamir görünen kalb kırgınlıklarından pek çabuk kurtulur. Bir kere kırılan kalbin bir daha yapılamayacağı pek yanlış bir tarzdır. Daima kırılan ve daima yapılan şeyin adı kalbtir; çünkü bu canlı birşeydir; daima değişir ve yeniyi yaratır; kalbi bir porselen vazo gibi câmid birşey farzetmek doğru mudur?

Pervin'le bir daha yüzyüze gelip gelmiyeceğini tahmin etmek mecburiyetiyle Müfid uzun bir düşünceye daldı. Yarım saatlik bir istikbali bile göremiyordu. Beyni karanlıktı, sustu.

Ali ona bakarak sordu:

- Değil mi?

- Bilmem; onu seviyorum, bu besbelli birşey; fakat onu affedemiyorum, bu da muhakkak, şimdi herşeyi öğreneceksin. Sana kendimi anlatmağa çalışacağım. Fakat çıkalım. Bak, buranın akşamları ne güzeldir.

Çıktılar.

Kolkola girdiler.

Tepeyi tırmanmağa başladılar.

Yanakları üzerinde akşamın sıcak nefesini hissederek yürüyorlardı.

Bayırın üstünde, Müfid'in birkaç akşamdan beri gölgesinde kitap okuduğu büyük bir ağacın altına oturdular.

Bu yüksek yerden, bir uçurum gibi, bütün köy görünüyor. Hava karardığı ve ışık dereceleri süratle değiştiği için uzaktaki evlerin, ağaçların, tabiî eşyanın biçimleri dağılıyor, mor bir sis altında, sanki cisimleri de eriyordu. Ağaçların dalları, yaprakları görünmez oldu ve yalnız gövdelerinin siyahlıkları kaldılar. Evlerin damları kararı-

yor, köşe çizgileri kayboluyor, camlarda, renksiz ve şekilsiz, garip müphem bir akşam ışığı oynuyordu. Sonra bunlar da silindi ve bazılarında lâmbalar yandı.

Uçurumdan yukarıya büyük bir sükut yükseliyordu. Müfid ve Ali bu sessizliği hırpalamaktan uzun müddet çekindiler.

Müfid'e hafif bir titreme gelmişti. Her akşam, burada otururken, belki de bu sırlı tabiatın büyük nüfuzıyla, devamlı bir râşe içinde kalıyordu. Bu, ince, gizli, derin bir titreyiş, ruhun ürpermesi.

Ali, arkadaşının değiştiğini hissetti ve söyledi:

- Tabiat sana çok dokunuyor.
- Çok.

Sonra Ali, sükût içinde bir nefes titreyişi işitti. Sordu:

- Onu göreceğin geldi mi?

Bu soru, Müfid'de beynin his cereyanının birleştiği canlı bir noktaya değdiği için onu silkeledi.

Cevap verdi:

- Bilmiyorum.

Sahi bilmiyordu; hâlâ Pervin'in yokluğuna katlanıp katlanamayacağını anlamamıştı; henüz şuurlu bir hasret duymadı.

Ali sordu:

- Nasıl oldu bu anlatır mısınız?

Müfid anlattı... Pervin'in geç geldiği akşamı, Kalfa ile konuştuklarını, salonda ve balkondaki hadiseyi, ayrılışını hikâyeye etti. İçeri kaçmış, tutuk bir sesle söylüyor, sık sık yutkunuyordu.

Ali bu ses tutukluğundan ve bu yutkunuşlarından anladı ki Müfid'in kendine bile itiraf edemediği büyük zaafı vardır ve bu meseledeki buhranı gördüğünden daha fazla şiddetlidir.

Uzun uzun düşündü.

Herşeyi anlıyordu.

Fakat netice?

Bu hal neye varacak? Tahmin edemedi. Müfid'in mücadelesi onu harabedebilirdi. Onu ancak derin bir feragatın kurtarabileceğini düşündü.

Müfid anlattıktan sonra sordu:

- Onu bir kere sevmemiş olmalıydım, değil mi?

Ali, hararetle cevap verdi:

- Hayır, daima, kimi ve neyi olursa olsun seveceksin.

Daima herşeye malik olmak isteyeceksin, namütenahi isteyeceksin, ihtirasların alabildiğine koşsunlar, ilerlesinler, kendini unut.

Fakat bil ki başın taşa (maddeye) çarpacak. Muhakkak sukûtu hayal var: Ya sevgilinin bayağılığı, ya kuvvetli bir rakip, onun karşısında senin bayağılığın, sevgili ve dost ihanetleri, muhakkak.

O vakit dur, vazgeç, istihfaf et.

Derin bir feragata kabiliyeti olanlar, derin bir aşkla sevmekten korkmayabilirler.

Bu mümkün müdür?

Şiddetli bir iptilâdan, bir anda vazgeçebilir misin? Geriye dönebilir misin? Dudak bükebilir misin?

Seni bütün ihtiraslarında büyütecek, ezilsen bile ezmeyecek, yenilsen bile yükseltecek, düşsen bile kaldıracak bir tek büyük his vardır: İstiğna. Feragata daima hazır olmak.

Pek iyi bil ve bilirsin ki vazgeçmeğe hazırlanan muvaffak olur.

Vaz geç!

En büyük şiddetle iste, peki; istedin, peki; şimdi vazgeç. Bundaki namütenahi zevki de bilirsin. Kaç kere ve

neler istemiş, kaç kere ve nelerden vaz geçmişsindir. Sev, iste; anla ve vaz geç. Evvelâ gözlerini yum, sev; ileriye atıl, iste; başın bir yere çarpınca (çarpacak, muhakkak) gözlerini aç, anla geriye çekil ve vaz geç.

Ali biraz durdu, düşündü, gittikçe artan bir hareketle söyledi:

- Ne yaparsan yap, nasıl yaşarsan yaşa, sev veya sevmeyi, tabiatı veya cemiyette ömür sür, hayatının istikameti, tarzı ve bilmem nesi ne olursa olsun, sen ihtirastan kurtulmayacaksın; için daima büyük hislerle şişecek; bütün ömründe kederin, sevincin, korkunun, hayretin, gururun, hicabın, merhametin, kinin en şiddetlisini duyacaksın; sen daima o içi dolu adamsın; daima ağlayacak ve haykıracaksın; şuna, buna şu veya bu hadiseye, şu veya bu insana bahane bulma. Sende ihtiras hayat ve hayat ihtirastır. Daima büyük bir alevle sarıldığını hissettiğin başın ancak toprağın altında soğuyacak ve ancak toprağın altında sen, bu en tatlı ve en korkunç, bu mest edici ve haşlayıcı harareten ayrılacaksın.

Makul zamanındaki sen, meyus zamanındaki sana hatırlat ki, günün birinde bu alev sönecek. Sönmeden evvel de, arada bir, başına tatlı bir serinliğin geldiğini ve sana ummadığın bir tad verdiğini hissedeceksin. Yalnız bunu ara. Tevekkül et. Tevekkül bu alevin üstüne boşanan bol sudur. Tevekkül et, vazgeç, vazgeç!

En güzel köprü, ihtirastan tevekküle kuruludur. Oradan yürü korkma, vazgeç vazgeç! Tevekkülün bir duruşu vardır; yorgun ve sınırları tamamiyle gevşemiş kolların şarksın; omuzların düşsün; başın arkaya devrilsin; ciğerlerinde sıkışmış demir hava erisin ve açık ağzından boşalsın; rahat nefes al; gözlerini yarı yum, kırp, süz, kendini bırak, bırak, bir milyon arzu içinde boğulmuş olsun, onların artık hiç kıvıldamadıklarını, aziz lâşeleriyle mu-

hayyilende serilip yattıklarını heyecansız seyret. Ölümlü dünyada bir lâhza yaşayabilmek için, o lâhzanın binde biri içinde bin aziz şeyin telef olacağını bilmek ve kabul etmek ve sineye çekmek lâzım. Ver, daima ver; daima harca; daima feda et. Dünyaya almak için değil, yalnız vermek ve yalnız feda etmek için geldiğini düşün. Herşeyden vazgeçen herşeye malik olur. Her felâkete hazır ol!

Hazır ol!

Her felâkete hazır ol korkma! hazır ol. Sen ki insansın, başından çok geçti ve herşey geçecek: yalnızlık, sefalet, hastalık türlü mahrumiyetler, aşk, ölüm ve ölümler, zillet, perişan olmak, namütenahi perişan olmak... Sen ki, insansın, bunların hepsine mahkûmsun. Korkma, sen ki insansın, başın daima alev içindedir, onu geriye çekme, bilâkis daha içerilere, daha büyük alevlere sok, korkma, hazır ol, korkma elinde büyük bir ferman var: vazgeç!

Hiçbirşeye ebedî bağlanma. Herşey senden kopacaktır. Neye maliksin? Hiç. Neye malik olacaksın? Hiç. Bununla beraber herşey senindir, herşey insanındır.

Malik olduğumuz şeylerin çok aziz olması, onların günün birinde bizden mutlaka ayrılacakları için değil midir? Ebedî malik olacağımızı bildiğimiz hangi şey azizdir? Biz herşeyin kıymetini ölümüne borçluyuz. Hayat da budur.

Sustu ve ufka baktı. Çekilen güneşin arkasından kızıl bir ışık püskülü iniyordu. Mırıldandı:

- Herşey böyle.

Müfid'in başı önüne düşmüştü. Ali'nin sözleri, hâtifi bir ses gibi Müfid'in ruhuna yüksekten ve ağır bir te'sir ile iniyordu.

Ali kendi kendine söyler gibi devam etti:

- Bu dünyada mutlaka bir “kâmil insan” enmûzecine ihtiyaç varsa, bence bu, ihtirasla feragatın en son derecelerini taşıyan bir “şark-garblı ruhu” olabilir. Azamî derece isteyen, en şiddetli ihtiras taşıyan ve bir Amerikalı hırsıyla çalıştıktan sonra, mutlaka uğrayacağı sukûtuheyâl karşısında bir şarklı bir feragat ve tevekkül gösteren insanın ruhu.

- Güzel düşünmüyorsun, Ali.

- Ruhta, istemekle vazgeçmenin bir med ve cezri vardır, insan ona hâkim olmalı.

- Şüphesiz, fakat bu hakimiyet kolay mı?

- Kolay değil kaabil.

Müfid kendini düşündü:

- Meselâ, ben, şimdi Pervin’i gözümünden çıkarmağa çalışıyorum; ondan ayrılalı üç-dört gün oldu; belki, azmin bu birinci kuvvetiyle ona karşı kayıtsız bulunmağa muvaffak oluyorum. Fakat, yakında, hasretle düşmekten de korkuyorum. Anlıyorsun değil mi? Hasretten korkuyorum.

- Bu hasretle elinden geldiği kadar mübareze edeceksin.

- Yenilmekten korkuyorum.

- Galebe edeceğini ummuyor musun?

- Tahmin edemiyorum ki, bunlar, ölçülemeyen his oyunlarıdır. İnsan kendi hislerinin hakiki derecelerini ve kuvvetlerini bilmez. Korkuyorum ki uzunca bir ayrılık, bana Pervin’i aratacak ve büyük bir iştiyak içinde eriyeceğim.

Bundan Ali de korktuğu için itiraz edemedi. Fakat arkadaşını cevapsız bırakmamak için:

- Mücadele... mücadele lâzım... Derûnî mücadele! dedi.

- Pervin mektubumu okur okumaz ne yapmıştır acaba? Şimdi ne yapıyor? Ne dersin, Ali?

- Bunu ben de merak ediyorum. Fakat bir tahmin lazımsa ümid ederim ki beyninden vurulmuşa dönmüştür.

- Niçin bugüne kadar sustu? Niçin bir hareket göstermedi?

- Kendini haklı buluyor ve sana karşı haklı görünmek istiyorsa, tabii, o da bir hareket göstermeyecektir.

- Sen onu haklı bulabilir misin?

- Bilmiyorum, Müfid, Pervin'in mahrem yaşayışını bilmiyorum, sözün kısası, seni aldatıp aldatmadığını bilmiyorum.

- Ben de buna hisle kaniyim. Fakat büyük bir delil görmedim. Onun bana hiyanet edip etmediğini ben de bilmiyorum. Fakat bana itimad vermemesi de bir cürümdür. Bunu da affedemiyorum.

Ali, Pervin'e ait bazı şeyler bildiği halde bunu Müfid'den gizlediği için arkadaşına burada yardım etmek istedi:

- Hakkın var. Sana itimad vermesi lâzımdı. Buna muvaffak olamayan kadın sevilemez, sevilmemelidir.

- Fakat sevilmemelidir başka, sevilemez başka. Evet sevilmemelidir, akıl, mantık, filân bunu icabettirir, ama elde midir?

- Yine eski noktaya geliyoruz; derûnî mücadele işi.

Yerlerinden kalktılar. Gece bastırmıştı. Susarak yürüyorlardı. Müfid'in hep nefes titreyişleri duyuluyordu.

Eve geldikleri vakit, teyzesi Müfid'e bir mektup uzattı.

İmzası Pervin'di ve şu satırları ihtiva ediyordu:

“Müfid!

“Öfken geçti mi acaba? Benimle bir defa konuşmak, beni bir kere dinlemek istemez misin?”

Hepsi bu kadar. Müfid, Ali’ye mektubu gösterdi ve göz ucuyla arkadaşına baktı.

Ali’nin dudağı hafifçe büküldü.

Müfid bir kurşun kalemiyle, Pervin’in mektubunun altına bir “hayır!” kelimesi yazdı, imzasını bile atmadı ve kâğıdı başka bir zarfa koyarak üstüne köşkün adresini yazdı.

Fakat sofrada bir lokma yiyemedi.

HASRET? Yine yok. Müfid kendini yokluyor; onu öz-
lüyor muyum? Hayır.

Fakat Müfid bilmiyor ki insanın zaafı, izzetinesinden ürker, ruhun kuytu bir köşesine gizlenir; arandığı vakit bulunamazlar, ortaya çıkamazlar; aczini kendine itiraf etmediği kibrine yediremeyen insan, zaafını anlayamaz, en âciz ânında bile kendini kuvvetli bulur; hatta bunun içindir ki bir insan, kendini kuvvetli bulduğu anda aciz ve aciz bulunduğu anda kuvvetli olabilir.

Müfid kendini her araştırışında Pervin'e karşı zaafsız buluyor, hasretin pençesine düşmediğini zannediyordu. Fakat içinde bir sıkıntı, bir rahatsızlık, meçhul üzüntülerle karışık bir sevinçsizlik ve isteksizlik var, ruhunda sabit, uzun, devamlı, hâkim ve tabii hal kederdir, çok vakitler ağır ve ezici bir keder. Bu kederin etrafına dizili hisler de şunlar: herşeyden nefret, pek güç beğenmek, insanlara ve hadiselerle öfke, hatta garaz, hücum ve şiddetli münakaşa ihtiyacı, ölüme temayül.

Müfid bu menfi duyguların yalnız hasretten geldiğini bilmiyor, çünkü hasretini kendi kendine itiraf etmesine gururu mânidir; çünkü bütün zaaflarımız gururumuzdan çekinerek, şuurumuza çıkmaktan korkarlar ve gayri şuurda ruhun karanlığına sinerler; fakat rahat durmazlar

orada, gizli bir faaliyet göstererek vücudlarını sezdirmeden, neşemizi kaçıırır, muvazenemizi bozarlar. Ancak büyük bir vak'a, gizli bir hastalığı meydana çıkaran şiddetli bir humma gibi, içimizde barınan bu zaafi bize tanıtır. Müfid'in hasreti de, sinsî bir mikrop gibi gayri şuuruna gizlenmişti ve gösterişsiz bir faaliyetle onu içten içe harabediyordu.

Bu hasretin garip tezahürleri de vardı: Müfid, bazı akşamları, askerî mekteple iskele arasındaki yolda yürüyor, vapurdan çıkanlarla karşılaşılıyordu. Bu kalabalık içindeki bütün kadınları Pervin'e benzetiyordu. Kaç defa, uzaktan gördüğü birçok kadınları Pervin'e benzetererek birdenbire kalbinin çarpıntısını duydu. Bir hâle geliyordu ki, yanından geçen bütün kadınlar Pervin'di; ancak dikkatli bakınca, bir insanı diğerinden ayıran hususî farkların teferruatını anlayınca, aldandığının farkına varıyordu.

Fakat kendisi bu garip his galatının adını hasret değil, alışkanlık koymuştu, gitgide bundan kurtulacağını umuyordu.

Gitgide bundan kurtulacağı yerde, buna benzer birçok his galatlarının içine de düşüyordu. Meselâ, teyzesiyle konuşurken, ona başka bir insanın ismini söyleyeceği yerde, yanılarak "Pervin" diyordu. Pervin'le en az münasebeti olan şeyler bile, serî bir tedâiyiefkâr ile Müfid'e zevcesini hatırlatıyordu: Kitap okurken, "P, R, V" harfleriyle başlayan kelimeler gibi.

Teyzesi onun bütün hallerini görüyor, anlıyor, hastalanmasından korkuyordu. Çünkü Müfid'in iştahı kaçmıştı. Sonra hiç konuşmuyordu. Muayyen birşeyle meşgul olamadığı da görülüyordu. Bir kitabı rasgele sahifelerinden açarak okuyor; sıkılarak bir tarafa atıyordu.

Teyzesi Pervin'den hiç haber alamamıştı. Müfid onu köşke gitmekten menediyordu; fakat Şayeste Hanım, bu halin böyle sürmiyeceğini düşünerek bir tavassutta bulunmak emelini beslemeğe başladı. Müfid'i kandırmağa çalışıyordu.

Birgün açtı:

- Müfid, yavrum! dedi.

Bu merhametli hitap ile başlayan sözler, Müfid'in gururunu zedeleyerek canını sıkmıştı.

Kadın devam etti:

- Görüyorum ki rahat değilsin. İçin kan ağlıyor.

- Hayır, içim kan ağlamıyor.

- Fakat iştahın kesildi, bir lokma birşey yiyip sofradan kalkıyorsun, betin benzin sarardı. Hiç konuşmuyorsun, dudakların kıpırdamıyor.

- Ben her zaman böyleyim.

- Ben seni hiç böyle görmedim.

- Dikkat etmemişsin.

- Çocukluğundan beri sen böyle mahzundun, ama, eskiden biraz gülümserdin; arasına sana keyif geldiği olurdu. Şimdi bunları da görmüyorum.

- Vücutça hastayım.

- Benim evimin havası herkese yarar. Biraz olsun iştahın açılmalıydı. Günden güne kapanıyor.

- Çok hastayım.

- Nen var?

- Ben biliyorum.

- Müfid'ciğim...

Kadın durdu ve yalvararak baktı.

Müfid hayretle sordu:

- Ne var?

- Müfid'ciğim... hatırını kırma.

- Ne istiyorsun?

- Pervin'le konuşmak istiyorum.

Müfid öyle kat'î bir:

- Hayır! dedi ki, teyzesi bir daha böyle bir teklifte bulunabilmek cesaretini her zaman için kaybetti.

Müfid, izzetinesfiyle ihtiras arasındaki mücadelenin hakiki şiddetini bilmiyordu. Bütün ıstırapları bu tenakuzdan geliyor. Bir tarafta yalnız olmak şerefi var. Hürriyetini bir kadına ve hiç kimseye vermemek. Sükûn. Ve bu sükûn içinde, hayatının bütün vakalarını düşünmek, sebeplerini keşfetmek, herşeyi idrak zevki.

Müfid bu zevki çok tadıyordu, bir tepede, başı minarelerin ve kubbelerin hizasında, haşin bir rüzgâra karşı dimdik durarak, dimdik ve yapayalnız, yapayalnız ve serbest, zaafsız, minnetsiz, zilletsiz, müstağni yaşamak, o vakit medenî hayat, herhangi bir insanla en küçük muşeret rabıtası içini sıkıyordu.

Fakat bu ihtiyaç, zıd ihtiyaçlara yeniliyor ve çekiliyordu. O vakit Müfid'i bediileşmiş bir şehvet bastırıyordu, sırlı çiçek kokularıyla, seyyal göz ışıklarıyla, sıcaklıkla ve yumuşaklıklarla, tatlı vücut kıvranımlarıyla karışık, incelmış ve güzelleşmiş bir hayvanlık iştiyakı. O vakit, kendini yalnızlığın içinde bir mermer sandukaya diri diri sokulmuş, mahdut ve mahsur, ebedî kimsesizliğe mahkûm, ebedî mağlûp ve mahpus buluyordu. Uzleti ona, kâh hava gibi hudutsuz ve nihayet, kâh dar bir hücre gibi karanlık ve kapalı görünüyordu.

Bazı tepede, etrafını çeviren namütenahi genişliklere gaşy içinde bakıyordu: boşluk. Müfid kendini havada buluyor; havada ve ayakları yerden kesilmiş.

Bu hayal güzeldir, bir kuş gibi uçmak hayali.

Göklerde hendese yok. Çizgisiz hava tabakaları.

Hendese Müfid'i sıkıyor: duvarlar, tavan, döşeme, yol, cadde ve her eşya. Eşya bir çizgi yığıdır ve her çizgi bir hudut.

Düşünüyordu; ne için, bir anda, ruh, duvarları, tavanları, kubbeleri aşarak, boşluğa yayılmak ve nesimi havadan daha hafif, dumandan daha kıvrak, buğudan daha şeffaf, büyük mesafelere dolmak istiyor? Ne için, uzak ufuklara, engin denizlere, yüksek dağlara bakmak bir zevktir? Ne için odadan bahçeye çıkılınca ve yerden havaya bakılınca, keyf? Ne için büyük bir çayırda oh çekilir? Kürre-i arzın hendesesi insanı sıkıyor, ruh çizgiden eziyet çekiyor, ruhun çizgisi yoktur. İnsanın en büyük ıstırabı üç buuttur. Ruh bu üç buuttan kurtulmaya çalışır, halbuki onlarla mahduttur ve mahpus. Kurtulmaya çalışır, muvaffak olamaz. Eziyet çeker.

Ruh, bu üç buuttan azâde şeye perestîş eder; mefkûrenin buutları yoktur, maşuka buutsuzdur; ve buutları keşfedildiği vakit mefkûrelikten, maşukalıktan çıkar.

Buudları keşfeden akıldır, akıl ki, ruhun eşya üzerinde müfettişidir; hep ve her yerde bu üç buudu arar, bulur, ölçer.

Akla muhtacız. Onsuz birçok şeyleri buudsuz sanacak ve aldanacak, başımızı duvara, tavana, kubbeye çarpacaktır.

İnsan düşünüyor, hisse uyarak aldanmak, buudsuzluğun tadını tatmak, sonra, bir anda başını buudlara çarparak parçalanmak mı, akla uyarak buudların esaretini duymak mı daha iyidir? Bilmiyor ve şaşırıyor.

Her insan gibi, Müfid'in azabı da bu şaşkınlıktır.

Bunun için bazı kere, yalnızlığı o kadar istiyordu ki aynı çatı altında başka birinin yatmasına bile tahammül etmiyordu, aynı evin içinde bu insanın ayak sesi, hattâ

bir kedi yürüyüşü bile canını sıkıyordu; artık bir şehirde oturabileceğini zannetmiyordu. İstanbul'un kalabalık bir semtinde oturacak olursa boğulacağını zannediyordu. Bir şehrin hareketi, ne baş döndürücü manzara! Bir dörtyol ağzında, insanların, tramvayların, otomobillerin, ve arabaların kaynayışı, o keskin sesler, o hızlı ve tehlikeli bin hareket, o seyyar ışık tufanları, o cehennemî gürültü, o hay-huy, o keşmekeş, o ihtilâl, dehhaş! Müfid'in muhayyilesi, haricî âlemin en ufak dürtüklemesiyle ateş alan ve patlayan sıkı bir barut deposuydu. Bu infilâklara dayanmak ne güç!

Elektrik oyunları, kitle hareketleri, eşya bediaları, kıyafetler, her saniye değişen insan şekilleri, tavırlar, türlü içtimâî münasebetler, türlü his tenevvürleri, gayet şiddetli, rengârenk, mütenevvî, müteharrik, nihayetsiz, büyük bir âlem bu: Şehir.

Müfid'i iştihalarından, arzularından, hırslarından, bütün meyelânlarından ve zekâsından yakalayan bu milyarlarca kuvvetli parmaktan silkinmek de güç.

Müfid'in görüşüyle, insanlar yeryüzünde iki cinstiler; bir kısım insanlar ki başkalarına muhtaçtırlar. Başkaları onları eğlendirir, oyalar, dinlendirir ve yalnızlık onları bıktırır, usandırır, yorar ve bir kısım insanlar ki, bilâkis, başkalarından kanıksar ve yalnızlık onlara istiklâl içinde rahatlık ve havaî düşünmek zevki verir. Birinciler haricî, ikinciler derunî yaşamağa mahkûmdurlar. Belki bunun için, Müfid'de haricî dikkat pek eksikti. Belki bunun için, teyzesinin evinde evin eşyasına ve tabiata karşı rabitaları kuvvetleniyordu; âdeta câmid eşya canlı varlıklar gibi, Müfid'in nazarında ehemmiyet kazanmağa başladılar. Bir ağacı, bir taş parçasını, bir çayırı, bir merdiveni veya bir sandalyeyi bir insanı sever gibi seviyordu.

Çayırda, otların arasına uzandığı vakit, bir kadının göğsünde ve kolları arasında, sıcak nüvazişlerle gaşy oluyormuş gibi şehvî bir zevk duyuyordu.

O vakit dikkat etti ki, bu böyle sürececek olursa, bütün cinsî meyillerini cemâdat muhabbetiyle telâfi edebilecekti. Garip vakıa, fakat doğru.

Yalnız, ara sıra, ne olduğunu anlamadığı dehşetli bir buhrana düşüyor ve halinden memnun olmuyordu. O vakit, teyzesinin evinden fırlayarak bir yerlere kaçmak istiyordu, fakat nereye? Niçin? Anlamıyor.

Anlamıyor ve kendi kendine itiraf etmiyordu ki bu her vakitki gibi hasrettendir.

Ümitsizlik içinde diş sıkmak ruhunun idmanı olmaya başladı.

PERVİN köşkten ayrılmamıştı.

Müfid'in ayrılık mektubunu okuduğu vakit şaşırđı, fakat hayreti az sürdü. Birinci hissini yerini büyük bir yeis kaplamıştı. Birdenbire başına karanlıklar doldu ve hiçbirşey düşünemedi.

Ne yapacağını bilememişti.

Ağlamıştı.

Kimsesi yoktu. Evlenmeden evvel de kimsesizdi. Babasından kalma evde, bazı irad ile, akrabasından bir kadınla, yalnız yaşıyordu. Ama bugün ondan da mahrumdu; o kadın da İzmir'de oğlunun yanına gitmişti. Pervin, bir kadın olarak, tek başına yaşamak istemiyordu.

Terk olunmayı hazmedemediği için ağlıyordu. Şimdiye kadar, kocaları veya sevgilileri tarafından terkedilen arkadaşlarının ıstırablarını çok iyi görmüştü. Fakat, demek ki bunun ne müthiş birşey olduğunu anlamamış. Doğrusu, bazı tecrübeleri ve hissiyatı olduğu halde. Pervin henüz basit bir kadındı. Henüz hissî ihtilâtlara düşmemişti. Ruha ait felâketleri bilmiyordu. Bunun için şaşırđı. Hattâ, bir anda: "A... Ben Müfid'i çok seviyor muşum?" diye düşündü.

Bu fikri onu daha çok ağlatmıştı. Son vapurla Sacid gelinceye kadar, Pervin, vukuu imkânına inanılmayan

büyük felâketler karşısında, sebeplerinin hepsine birden intikal edemeyenlerin şaşkınlığı ve yeisi içinde, ağladı.

Sacid gelince, sofrada karşılaştılar ve Pervin ağzını açmadan erkek, onun ıslak gözlerini gördü ve Müfid'i de ortada göremeyince vaziyeti anladı:

- Kaçtı mı? diye sordu.

Müfid için bu “kaçmak” tabirinin kullanılması da Pervin'e dokunmuştu. Kaçan bir erkeğin bir kadına ne kadar ıstırab verdiğini de tecrübeli arkadaşlarından çok duymuştu.

Sacid'e karşı metin görünmek ihtiyacıyla, sakin cevap vermeğe çalıştı:

- Evet, gitmiş.

Dedi, hattâ dudağını bükmek istedi. Fakat sesi ve yüzünün bütün mânâsı, ıslak gözleri, mağlubiyetini ifşa ediyordu.

Cebinden mektubu çıkararak Sacid'e uzattı. Erkek mektuba kısa bir göz gezdirdi ve kâğıdı ihmal ile parmaklarından bıraktı.

Mektup yere düştü.

Sacid, ehemmiyetle yemeğini yemeğe başladı ve:

- Çok acıkmışım.

Dedi. Böylece, yemeğini bu hadiseden daha mühim bulduğunu hissettirmek istiyordu.

Pervin de bu görünüşe inandı. Doğrusu şu idi ki Sacid de Müfid'den böyle bir hareket ummuyordu.

Kendisine dikkatle bakarak ilk düşüncesini merakla bekleyen Pervin'e başını kaldırdı:

- Gelir! dedi.

Pervin sordu:

- Ne biliyorsun?

Sacid tekrar etti:

- Gelir, dayanamaz.

- Dayanamayacak olsaydı gitmezdi.

- Hislerine tâbi mahlûktur. Kızır, gider. Dayanamaz, gelir.

Sacid bu düşüncesini öyle kat'î söylüyordu ki, Pervin sevinç duydu. Bir an Müfid'in geleceğine inandı. Fakat ters düşünce ölmüyordu: "Gelecek olsaydı gitmezdi." Ve iki cümle, Pervin'in zihninde birbirleriyle mücadele ettiler: "Gelecek olsaydı gitmezdi." "Hislerine mağlup inandır. Kızır, gider; dayanamaz, gelir."

Zekâsı, iptidâî mantığın hududundan dışarı çıkamaya-
rak bu iki makûs muhakeme arasında bocalıyordu.

- Ben artık burada kalamam, dedi.

Sacid geç cevap verdi:

- Çocuksun... hiçbir şey değişmemiştir. Kocan biraz hava değiştirmek istemiş. Sana kızdığı muhakkaktır. Ama öfkesi geçer.

- Ne biliyorsun?

- Her öfke geçer.

Öfke?.. Pervin'in zihni de şimdi bu kelimeye takılmıştı. Öfke!.. doğru: her öfke geçer. Fakat Müfid öfkeli miydi? Mektubu öyle değil. Ya birdenbire Pervin'den öğrendiyse... öyle ya... öfke başka... ve şey... ne derler ona... nefret başka.

Söyledi:

- Öfke başka, nefret başka. Ya benden bıktıysa?

- Bıkmaz.

- Canım... sen de pek... kat'î söylüyorsun.

- Doğru da onun için.

- Pek kısa söylüyorsun.

- Kat'î de onun için.

- Ve anlatmıyorsun. En mühim şeyi konuşmak istemiyorsun. Mektubu bile dikkatle okumadın.

- Edebiyat sevmem.

- Edebiyat değil. Gayet sade yazılmış bir mektup, içinde hiç acı söz yok.

- Sana da acı söz olmaması tesir etti galiba.

Pervin şaşırıldı. Bunu yeni öğreniyordu. Evet, mektubun tesirli olması, içinde acı söz bulunmamasındandı. Niçin böyle?

Anlamıyarak susuyordu.

Sacid hep kat'î; biraz âmirane söyledi:

- Şimdi hiçbir şey düşünmeyeceksin, bileceksin ki bu çocuk seni seviyor. Mektupta acı söz olmaması kurnazlıktır, inanma. Seni seviyor ve sana kin beslemiyor. Bu aşk ve bu kin onu harabedecektir. Mukavemeteye dayanamaz, mutlaka bir gün çıkar gelir. Sen onun öfkesini indirecek bir iki hareket yaparsın. Evvelâ birkaç gün sonra kısa bir mektup yazarsın, "öfken geçti mi?" diye sorarsın. Bunlar iyi tesirlerdir. Beni dinle, nihayet gelecektir.

- Gelecek, yahut ölecek.

- Ölmek istemez. Kolay değil.

- Onun inadını ben bilirim.

- Kırılmayacak inad yoktur. Sabır lâzım sen beni dinle...

Sacid sonra bahsin mevzuunu yemeklere çeviriyordu. Onun bu sükûnu, bu tabiiliği Pervin'e kuvvet verdi.

Kurtarıcı birşey: "Öyle ya... ben niçin bu kadar telâş ettim?"

Üç gün sonra, Müfid bir "Hayır" kelimesiyle mektubu iade edince Pervin tesellisiz bir azaba düştü. Artık Sacid'i affetmiyor, ona karşı kin duyuyordu.

Birkaç defa Sacid'in sözlerini cevapsız bıraktı. Onunla konuşmak istemiyordu.

- Senden nefret ediyorum! dedi.

Müfid'i özlüyordu. Üç beş gün içinde, kocasına karşı seneler süren ayrılıkların hasretini duymuştu.

Günlerce Sacid'le konuşmadı.

Hep ananevî bir müptezel muhakeme tarzıyla düşündüğü için, tenakuzlar karşısında zihni şaşırıyordu, bu meseleyi anlamıyor ve bütün bu vakıa arasında kendi şahsiyetini de garip buluyordu.

Düşünüyordu: "Ben kocamı seviyor muyum?" Cevap veriyordu: "evet." Sonra yine kendi kendine istintak ediyordu: "Öyle ise niçin Sacid'le münasebetim vardı?" Bunun cevabını bulmakta eziyet çekiyordu. Eziyet çekiyor, çünkü ananevî mantıkla düşünüyordu. Eski muhakeme tarzı şöyledir: İnsanın ruhunda kin, aşk, muhabbet, nefret, ümit, korku... filân gibi his bölgeleri vardır, bunlar birbirlerinden sözde birer duvarla ayrılmışlardır, sanki bütün bu duygular, başlı başına, müstakil birer temayüldürler. Bunların tezahürleri de başkadır. Hattâ ruh ilmi bunları tasnif eder, ayrı ayrı zümrelere sokar. Ruh ilmi haz ve keder diye iki zıt heyecan tanımıştır. Bunların bir-biri içine giriştiklerini, girift olduklarını daima müşterek amel ettiklerini ruh ilmi anlamaz. Halk arasında da keder ve sevinç diye iki bariz heyecan olduğuna inanılmıştır. Pervin de böyle zanneder. Pervin de zanneder ki insan ümid ettiği zaman korkmaz. Sevdiği zaman nefret etmez, istediği zaman kaçmaz. Pervin bütün bu zıd görünen heyecanların birbirleriyle girift olduklarını bilmez. Ve böyle kocasını sevdiği halde, Sacid'le nasıl münasebette bulunduğu akıl erdiremez. Bu mesele onun için sırlı birşeydir.

Hâlâ düşünüyor, düşünüyor, bu muammayı, kendi şahsiyetinin muammasını bulamıyor. Yalnız mühim bir şeyi anlayabiliyor: “Ben her zaman aynı Pervin değilim.” diyor.

Şimdi kocasına acıyor, şimdi kocasını beğeniyor, şimdi kocasını hem âciz, hem büyük buluyor, şimdi kocasını teselli ve tebcil etmek istiyor, şimdi kocasını seviyor. Şimdi kendinden nefret ediyor. Şimdi, niçin, Müfid gibi nezih bir insanı aldattığını anlamıyor ve kendini affetmiyor. Düşüncelerinde daha ileri varıyor: “O insandır, ben değilim.” diyor ve kocasından af dilemek ve dizlerine kapanmak; bu hayal, dizlerine kapanmak hayali, ona şehviyyen ruhî bir itminan veriyor.

Hattâ bunu düşünürken, odasında, uzun koltuğunun üstüne dizüstü çökerek, tıpkı namazda secde yapıldığı gibi, bir tövbe ve istiğfar tavrı alıyor ve böyle yaptığı vakit, sırtında ve omuzlarında, iki metin elin baskısı gibi ağır, bir abanma duyuyor. Sanki bütün günahları maddî bir cisim ağırlığıyla arkasına bastırıyorlar.

Sonra bir meşakkatle kendi kendine şunu itiraf ediyor:

“Ah... kocam da bana böyle yapsa, kocam da beni aldatça, bana cezamı çektirse...” hem Müfid buna ne kadar muktedir. Müfid istese, Pervin’in en kıymetli arkadaşlarından biriyle onu aldatabilir. Pervin bunu biliyor. Fakat Pervin şuna da emin ki, Müfid bunu yapmaz, buna tenezzül etmez. İşte kocasının buradaki ahlâkî yüksekliği Pervin’i eziyor. Vakıa bazı defalar arkadaşları ve Sacid gibi düşünerek: “yapmazsa budaladır.” bazı kere de: “yapmaz, çünkü yapamaz.” diyor, burada da bütün telâkkileri temayülleriyle beraber değişiyor, kocasının aşkını ve ve-

fasını, bazı kere bir miskinlik, beceriksizlik, budalalık sanıyor, bazı kere de ruhî büyüklüğüne ve inceliğine atfediyor. Bu tenakuz Pervin'i şaşırtıyor.

Hakikatte bu tenakuz, cemiyette, an'anenin hiss olunmayacak derecede değişmesindedir. Eski kıymetler cetveline göre Müfid'in bu vefası ahlâkî bir tekâmül, yeni kıymetler cetveline göre hem biraz idrâk, biraz da irade eksikliğidir. Her insan, her devirde, an'anevî bir intikal içinde bulunduğu için bu tenakuzu güç kavrar veya kavrayamaz. Asrî muaşakaların ıstırabı, temayüllerde vahdetsizlik ve ittıratsızlık, tabiî sevklerle izzetinefsin ve ahlâkî meyillerin cidali, ihanet, "mukabele-i bilmisil" ve intikam duyguları, vicdan azapları bu an'ane inkılâbından gelir; bu inkılâp ezeli olduğu kadar da ebedî olduğu için her zaman, her yerde ve her devirde, aşk vak'aları bu tenakuzdan kurtulamayacaktır. Bu tenakuzun sebepleri ne kadar ruhî iseler, o kadar da içtimaîdirler.

Sacid, Pervin'in dargınlığına ehemmiyet vermiyor, bir tecrübe ilmiyle anlıyordu ki bu hal muvakkaktır, Pervin, Müfid'le barıştıktan sonra Sacid'le de konuşacaktır.

Akşamları köşke geldiği vakit, Pervin'i ya bahçede bir köşeye büzülmüş, yahut odasına çekilmiş, otururken buluyor, sofrada, yüzünün sarılığından ve gözlerinin kızarıklığından çok ıstırap çektiğini tahmin ediyordu.

Sacid bu ıstırapa da ehemmiyet vermedi. Kadınlara teselli vermenin mânâsızlığına kaani idi; çünkü Sacid'e göre, bir kadına teselli vermek, onun elinden büyük bir zevki almak demektir; kadınların erkeklerden fazla âşıkane ıstıraplara meftun olduklarını, bu eziyeti aradıklarını veya yarattıklarını biliyordu.

Pervin ummadığı bir günde, boşanmaktan da korkuyordu. Kocasının mektubundaki cümleyi hatırladı: "ya-

kında resmen de ayrılacağız.” Müfid’in bunu da yapacağını biliyordu. O vakit herşey bitmiş olacak. Bir daha birleşmeleri kaabil değil. Öyle ise, resmen ayrılmadan evvel, Pervin kendini Müfid’e affettirmelidir.

Buna muvaffak olacak mı? Pervin şimdi yalnız bunu düşünüyor. Her kadın gibi şunu bilmek istiyor: acaba Müfid hâlâ seviyor mu?

Kocasından evvelce sevildiğine şüphe etmiyordu; fakat bu ayrılıktan sonra artık ona da inanmaz oldu; Pervin de arkadaşları gibi iki türlü muhabbet biliyordu: gelip geçici heves ve hakiki muhabbet. Bu iptidâî tasnifi yine hatırına getirerek diyordu ki: “Müfid beni hakiki bir muhabbetle sevmeydi, gelip geçici bir hevesle sevdi...” Böyle düşündükçe kuduruyordu.

Yalnız Müfid’e kendini affettirmek için değil, ne kadar sevildiğini anlamak tecessüsü ile de kocasını görmek istiyordu.

Müfid’le karşılaşacağı anı düşündükçe Pervin’in muhayyilesinde, kocası tılsımlı bir şahsiyet gibi canlanıyordu. Müfid’i sisler içinde yüzünün rengi ve mânâsı belirsiz, gözleri elektriklerle dolu, tesirli ve garip bir varlık gibi tasavvur ediyordu.

Ve daha şimdiden onun tesirine kapılıyor, vücudunda anlaşılmaz ürpermeler, kalbinde garip bir ezginlik, içinde derinden derine bir çekilip süzülme, baygınlığa yakın bir zaaf duyuyordu. Bu hali sevdaya pek benzemiyordu ve Pervin kendi kendine; “Onu seviyorum!” dedi. Sonra düşündü: “O beni sevdiği vakit de ben onu sevmiyordum.” ve mütekabil âşkane temayüllerdeki takip ve firar hallerine dikkat ederek, tuhafına giden bir hakikat buldu: “Sevişmek denilen şey yoktur. Biri severken öteki lâkayt kalıyor.” dedi.

Çok yanılmıyordu. Hedefine vasıl olan hiçbir temayül yaşamaz. Arzu ile gaye arasında ümid verici bir mesafe olmadıkça arzunun yaşaması imkânsızdır. İhtiraslar da böyledir. Aşk da hedefinden az çok uzak bulunursa canlıdır. Fırarî ve seyyal bir hedef karşısında her ihtiras kudurur. Bunun için iki taraftan biri kaçır ve öteki tarafın ihtirasını tahrik eder. İhtiras kovalayan tarafta vardır. Kaçan lâkayttır. Bunun için “sevişmek” yoktur. İki insan, muhtelif anlarda, birbirlerini sevebilirler; fakat bu an birleşir ve iki taraf, birbirlerini aynı zaman içinde sever ve sevdiklerini hissederlerse, ikisinde de ihtiras derhal mahvolur ve aşk hadisesi biter. Her sevdanın sonu böyledir. Garip netice:

Sevişmek aşkın zıddıdır.

Şimdiye kadar Müfid’in ihtirası, Pervin’in fırası karşısında galeyan halinde idi; fakat Müfid geriye dönerek firara başlayınca Pervin’de ihtiras uyandı; Müfid, Pervin’in ihtirasını hissedecek olursa lâkayt kalacaktır, her ikisi birden, birbirlerinin ihtiraslarını keşfetseler, seviştiklerini anlasalar, her ikisi de sevmeyecekler ve aşkları bitecek.

Pervin her kadın kadar bunları anlıyordu. Bunun için Müfid’e gitmekten korkuyordu. Müfid, Pervin’in zaafını anlarsa bütün bütün lâkayt olacaktır. Öyleyse hangi bahane ile Müfid’e gitmeli ki, Pervin’in niçin geldiğini iyice anlansın?

Pervin şu günlerde öyle sinirlendi ki bahaneyi bulamıyordu.

En akıllı arkadaşı Melâhat’tan bunu sormaya karar verdi ve yalnız dertleşmek için ona gitti:

Kadın Pervin’in vaziyetini biliyordu. Onu yeni birşey öğrenmiyerek dinledi:

- Evet! dedi, Müfid'i görmek lâzımdır; sana olan hasretini de alevlemiş olursun. Böyle ayrılıklarda arasına göze görünmeli. Düşündüğün gibi bir de bahane bulmalısın.

- Bu bahaneyi bulamıyorum, sana sormaya geldim, benim zihnim pek perişan.

- Bahane kolay.

- Hemencecik buldun mu?

- Tabii.

Pervin, Melahat'ın akıllılık şöhretine hak vererek, ona takdirle bakıyordu:

- Yaşa! dedi. Söyler misin?

- Müfid, mektubunda seni boşayacağını yazmıyor mu? Bunu konuşmak için gidersin. Bu vaziyetin uzamasına tahammül etmediğini söylersin, "ne olacaksa olsun!" dersin.

- Belki bütün bütün kızar.

- Şüphesiz bu söylediğin şeye kızacaktır; ama bunu o kadar yumuşak söylersin ki... nasıl diyeyim... Sözün ağırlığını halinle tashih edersin. Anladın ya...

- Anlıyorum. Fakat... başka birini göndermek dururken kendim ne diye gidiyorum? Buna da bir bahane lâzım.

- İtimad ettiğin birini bulamadığını söylersin.

- Ya beni hiç dinlemek istemezse?

- Bu da olur. Belki seni yanına bile kabul etmez. Fakat meyus olma.

- Çıldırırım.

- Çıldırma. Sabır lâzım. Ona da çare bulunur. Sen yine bana gel.

Pervin bir gece, sabaha kadar, bunu dűŐündű. Kararını on saat yatakta, uykusuzlukla kıvrınarak vermiŐti: Kocasına gidecekti.

Gűnűnű ve saatini kararlaŐtırdı.

PERVİN'i, Müfid'in teyzesine karşıladı. Misafir odasında oturdular. Evvelâ Müfid görünmedi.

Pervin'in niçin geldiğini bilmeyen, sormaya da cesaret edemeyen Şayeste Hanım, şaşırılmış, konuşamıyordu:

Pervin de beş altı kere dilinin ucuna gelen "Müfid nerede?" sualini sormadı. Sıkıntılı bakışlarla, kıvrılıp açılan yüz buruşukluklarıyla, sinirli iç çekişleriyle, müz'îç sükût fasıllarıyla, havadan ve vapurların intizamsızlığından, bahçede aşısız kalmış bir ağacın kurumasından bahsettiler.

Bu böyle on dakikadan fazla sürdü.

Nihayet, sabırsızlıktan boğulma derecesine gelen Pervin sordu:

- Müfid nerede? Yok mu?

Şayeste Hanım hep Müfid'den korkarak bahsi açmaya cesaret edememişti; bu mevzuda Pervin'le neler konuşabileceğini bilmediği için ağzını açnamayı tercih etmişti. Pervin, Müfid'i sorunca, karı kocayı yan yana getirerek bu sıkıntıdan kurtulmak için tehalükle cevap verdi:

- Yukarıda... Odasında... istersen seni götürüyüm Pervin'ciğim...

Tatlı gülerek ilâve etti:

- Başbaşa kalın da ne haliniz varsa görün!

Pervin derhal kalktı, çıktılar.

Müfid, odasında uzun koltuğa yatmış, yarı uykuda gibi, düşünüyordu. Odadan içeriye evvelâ teyzesinin girdiğini gördü, biraz doğruldu:

- Ne var, teyze?

Fakat sualinin cevabını almadan, oda kapısında, bir beyaz kumaş parıltısı, bir hareket, güzel bir kadın şekli, bir telâş; bir kanat açılıp kapanması görmüştü; Pervin içeri girdi ve Şayeste Hanım çıktı.

Müfid, bu beyaz elbiseli kadının Pervin olduğunu birdenbire anlayamamış gibi şaşırarak yerinden kalktı, meçhul bir cazibeye yenildi, ileriye doğru üç dört adım attı ve kendini tutarak durdu. Pervin'in yalnız omuzlarından aşağısını, beyaz elbisesini, beyaz çoraplarını ve beyaz iskarpinlerini görüyor, başına bakamıyordu. Bir koku duydu, onun kokusu; ve sersemledi.

Kendini toplayınca Pervin'e yan döndü, odanın kenarına doğru birkaç adım yürüdü, karyolasına biraz dayandı, bir ayağını ötekinin üstüne koyarak bacaklarını çaprazladı, kollarını gererek ellerini karnı üstünde kavuşturdu, başını öne eğdi, ve yere bakarak, artık, hiç kıymılda madı.

Pervin ondan gözlerini ayırmıyordu. Kocasının bu hareketinden sonra, kadın, ayaklarının ucuna bir uçurum açılmış gibi yürümekten korktu. Adım atmak için sarfetmeye mecbur olduğu cehdin güçlüğüne düşünmek, bütün vücudunu birdenbire öyle yormuştu ki dizlerinde bir kırgınlık duydu ve hemen oturmak istedi.

Bir sandalyeye doğru iki adım attı, fakat oraya kadar gidemediği için kolunu uzatarak sandalyeyi kendine çekti, oturdu ve pencereden dışarı bakarak sustu.

Sonra üstünde ağır bir yük varmış gibi başını zahmetle kocasına doğru çevirdi, ona bakmadan, câmid eşyadan birine hitap eder gibi tavrının çirkinliğiyle de ayrıca muazzeb olarak birkaç kelime söyledi:

- Sana gelmeğe... mecbur oldum.

Karşısındakinin işitebileceği bir ses çıkarmaya muvafak olmak için göğsünü çok zorlamıştı; çünkü, ağzını açarken, hançeresinde hiç his kalmadığını zannetmişti; ni tekim, ilk iki kelimededen sonra biraz durarak son “mecbur oldum” kelimelerini kendi de işitemeyecek kadar yavaş söylemişti. Şimdi de, kocasına “niçin gelmeğe mecbur olduğunu” anlatması lâzımdı.

O zaman bir küçük tavrından cesaret almak ihtiyacıyla Müfid’e baktı. Fakat, kocası, birinci vaziyetini değiştirecek hiçbir hareket yapmamıştı. O zaman Pervin kendini boşlukta hissetti. Hiçbir yere dayanamayarak, sükût korkuları içinde havada duran bir varlık gibiydi. Gözlerinin önünde herşey karardı ve karıştı.

Birbirine zıt iki ihtiyaç, nöbetle Pervin’i bastırıyordu; Müfid’le kucaklaşmak, veyahut kapıyı şiddetle vurarak odadan çıkmak.

Bu sükût içinde bekleyiş Pervin’i boğuyordu. Zaman, bir alev gibi yakarak geçiyordu. Kadın, bütün kuvvetiyle, bir kelime daha söyledi:

- Çünkü...

Devam edemedi. Bir nevi muvakkat “hafıza ziyarı” ile Türkçenin bütün kelimelerini unutmuştu. Âdi eşyanın isimlerini bile hatırlıyamıyacaktı. Bu hal bir felce benzedi. Ağzı açık kaldı ve alt çenesi sallandı. Yüzü bembeyaz kesilmişti.

O vakit Müfid, Pervin'e baktı ve bir ayağını ötekinin üstünden çekerek doğruldu. Zevcesinin bayılmak üzere olduğunu zannetmişti.

Fakat Müfid'in bu küçük hareketi üzerine kadın kendini buldu ve söyledi:

- Çünkü... vaziyetimi... bir hale koymalıyım. Ne olursa olsun. Resmen ayrılacak değil miyiz? Daha fazla beklemek istemiyorum.

Pervin bunları Melâhat'ın tavsiyesine riayet ederek, yani mülâyim bir şive ile söyleyememişti. Kendi de, ağzından bu sözlerin kupkuru çıkışına şaştı. Kuru, sert, kaba... Hattâ, biraz da hakaret taşıyarak.

Müfid mânâsı hissedilmeyen bir sesle cevap verdi.

- Ben seni çok bekletmiyeceğim.

Bu söz Pervin'le, Müfid arasında her türlü konuşma yollarını kapıyordu; kadın söylemek istediği şeylere yeni bir mecra bulabilmek ümidini de kaybederek, zayıf bir sesle söyledi:

- Fakat... ben biraz da bekleyemem.

Müfid'in bir itirazına uğramadan evvel izah etti:

- Vaziyetim çirkin. Ne yapacağımı bilmeliyim. Köşkte oturamam. Ayrılacaksam, eşyayı da ayırmalıyım, ev bulmalıyım.

Müfid kat'î:

- Kendini ayrılmış farzet! dedi.

Kadın şaşırdı. Konuşma yolu tekrar kapanmıştı. Yalnız, bir:

- Hayır...

Diyebildi; sonra tereddütle devam etti:

- Farzedemem... resmen ayrılacaksak ayrılmalıyız... herşey sıra ile olur... hem ayrılmak meselesi de değil... bugün köşkte vaziyetim fena... istiyorum ki herşey olsun, bitsin.

Müfid daha kat'î:

- Olacak birşey kalmamıştır, dedi.

- Aramazdaki resmî rabita ehemmiyetsiz birşey değildir. Bunu da koparmalıyız ki ayrılalım.

- Kopmuş farzet.

- Bu... ciddî birşey değil.

Müfid ezici bir istihza ile cevap verdi:

- İstersen bir kâğıd da yazarım!

Kadın kıpkırmızı olarak sordu:

- Maksadı temin eder mi?

- Etmezse ne lâzımsa yaparım; istersen bugün bu meseleyi halledelim.

- Resmî muamele o kadar kolay mı?

- Kolay, güç; yapılacak tabî.

Pervin artık söyliyecek hiçbir şey bulamıyordu. Başında, gözlerinde bir bulantı hissetti. Yalvarmak istiyordu, fakat ne söyliyeceğini bulamadı.

- Müfid! dedi.

Artık dilinin ucuna gelenleri söyliyecekti. Bir daha "Müfid!" diyerek anlattı:

- Niçin? Ayrılmadan evvel bunu öğrenmek istiyorum. Niçin? Neden ayrılıyorz? Bunu ben bilmiyorum. Hiç bilmiyorum. Anlamıyorum. Benden nefret ediyorsan... peki... ama... niçin?

Müfid hafif bir tebessümle gözlerini yere indirdi ve cevap vermedi.

Kadın devam ediyordu:

- Şüphelerin doğru mu? Elinde bir delil var mı? Bana fenalık etmediğine emin misin?

Pervin bunları kuvvetle sormuştu. Sesine metanet ve başının hareketlerine hakimiyet gelmişti. Müfid'in bir küçük şaşkınlığını görerek daha şiddetle sordu:

- Niçin?

Sualin ikinci harfi çınlamıştı. Müfid cevap vermiyor, fakat kendi kendine soruyordu: "evet..? Hani ya delil?.. Bir delil lâzım. Delilsiz kadın boşanmaz." Pervin, Müfid'in derûnî zaafını anladı. Dikildi. Israr etti:

- Ayrılmayı kabul ediyorum, peki; benim de izzeti nefsim var, ısrar etmem, peki; fakat sormaya hakkım yok mudur? Kabahatimi bilmemeli miyim?

Müfid, yine kestirme bir cevap vermek istedi:

- Böyle şeylerin delili olmaz.

- Böyle şeyler nedir?

- Fenalık delillerini de ortadan kaldırır.

- Fenalık olduğu nereden anlaşılır?

- Hissedilir.

- His aldanmaz mı?

- Aldanmayan hisler vardır.

- Sen, hislerinin seni aldatmadığını nereden biliyorsun?

- Biliyorum.

- Nereden?

Müfid cevap bulamadı. Durdu mırıldandı:

- Onu ben bilirim.

- Benim de bilmem lâzımdır.

- Değildir.

Müfid sustu. Kadın devam etti:

- Hem resmî bir delil de lâzımdır. Sebepsiz kadın bırakılmaz. Boşamak kolay değildir.

- Sen boşanmaya itiraz etmiyorsun.

- Edebilirim.

- Öyle ise ayrı yaşarız. Cebren bir çatı altında bulunamayız. Bu çirkin bir mücadeledir.

- Neden çirkin olsun, hakkımı arayabilirim.

Müfid öfke ile: “Ara!” diyecekti; kadın da bundan korkuyordu, fakat Müfid bunu söyleyemedi. Çünkü bir kelime zihnine yapıştı; delil.

Yavaşça başını kaldırdı:

- Ya delil varsa?

- Göster!

Müfid yüzünü buruşturdu:

- Âdi şeylerle uğraşmak istemiyorum.

Fakat sesinin ihtizazları çok zayıflamıştı ve kendi haksızlığını hissettiğini Pervin anlıyordu. Şefkatli bir sesle:

- Hayır... Müfid... haksızsın!

Dedi ve biraz durarak ilâve etti:

- Bunu sen de biliyorsun.

Pervin, Müfid'in bu noktadaki aczini de hissetmeğe başladığı için cesaretini topluyor ve canlanıyordu. Birdenbire münakaşayı kesti:

- Pekâlâ! Nasıl istersen öyle olsun! dedi ve yerinden kalkmak ister gibi doğruldu.

Müfid şaşırıldı. Pervin'de bu âni değişiminin sebebini anlamaya çalışırken zevcesine de bakıyordu. Düşüncelerinin içine Pervin'in şekli karıştı ve muhakemesinin cereyanını, bozarak yerine bir yığın his uyandırdı. Pervin'in teninde, siyah saçlarına zıd açık beyaz ve temiz renk, dudaklarının arasında ince bir boşluktan nefes alırken yüzünün ve gözlerinin shevî bir eziyetle süzülüğü, vücudunun narin kalıbı içinde canlı ve dolgun etinin kıvrımları, beyaz elbisesinden gelen bedîî ve sırlı cazibe ve

bunların uyandırdığı sesler, korkular, nüvazişlerin hatırası bir anda Müfid'i bastırdı.

Biraz evvel Pervin, nasıl, ya kocasını derhal kucaklamak, yahut kapıyı şiddetle kapıyarak oradan çıkmağı istiyorduydu, şimdi Müfid de, ya Pervin'e sarılmak, yahut onu bir daha, hiç, hiç görmemek ihtiyaçlarının tenakuzu içinde kaldı; hattâ bu ihtiyaçların evvelkisi, Müfid'e Pervin'in bütün fenalıklarını affettiriyordu; herşeyi unutarak onunla tekrar yaşamağa razı olabilirdi. Bu duyguyu taşıyan gözlerini Pervin gördü. Müfid'in zaafını anladı. Ve büsbütün cesaretini topladı.

Ayağa kalktı.

Bir daha:

- Pekâlâ! Biraz beklerim. Şu resmî muamele de olup bitsin! dedi.

Kapıya doğru yürüdü.

Gidiyordu. Müfid kendini unutarak, arkasından hızlı bir iki adım attı, fakat arkasından koşulduğunu hisseden Pervin'in daha süratle yürümeğe başladığını görünce kendini tuttu, durdu.

Pervin kapıyı açtı, çıktı, sofada biraz yürüdüktan sonra, takip edilmediğini görünce, kendini yapayalnız, kuvvetsiz buldu. Yürüyemedi. Bacaklarının içi boşalıyordu. Göğsü daraldı.

Müfid de, içeride, meflûç kalmış, uzuvları bağlanmıştı. Sofada, Pervin'in durduğunu hissedince koştu, kapıyı açtı.

Müfid biraz ilerledi. Uzaktan tırabzan parmakları arasında, Pervin'in beyazlığını görüyordu.

Seslenmek istedi:

- Pervin!

Demek için ağzını açmaya hazırlanmıştı. Kadın basamakları koşarak inmeğe başladı.

Artık Müfid de koşuyordu. Aşağı katta Pervin'in karşısına Şayeste Hanım çıktı.

Müfid'in teyzesi, evvelâ Pervin'e, sonra da arkasından gelen kocasına dikkatle bakmıştı. İkisinin de renkleri ve halleri kadını şaşırttı. Birşey söyleyemedi.

Pervin hafif bir sesle:

- Allahısmarladık! dedi.

Şayeste Hanım, birdenbire Pervin'i elinden tuttu:

- Dur, kızım... kahven pişti... gel... nereye?...

- Allahısmarladık... Müsaade ediniz... gitmeliyim.

Şayeste Hanım ısrar etti:

- Hayır... bırakmam... kahveni iç... ondan sonra. Pervin'in elinden çekerek misafir odasına soktu.

Müfid bu sahneyi seyrederek merdivende kalmıştı. İnemiyordu. Geriye dönemiyordu. Arkasını duvara dayadı. Göğsünde şiddetli bir sıcaklık duyuyordu. Fenalaşmağa başladığını hissetti. Basamağa oturacaktı. Oda kapısı açıldı ve teyzesi görüldü.

- Müfid!..

Müfid, büzülerek doğruldu. Şaşkın!

- Ne var?

dedi. Teyzesi ona dikkatli bakarak söylüyordu:

- Azıcık gel!

Müfid, göze pek görünen aczini telâfi edebilecek bir öfke ile; tekrar:

- Ne var?

dedi. Sesi çok kaba çıkmıştı. Biraz utandı.

Teyzesi, müşfik ve âmir, ısrar etti:

- Gel... azıcık gel...

Müfid hemen başını dikti, sert bir sesle:

- İsterse o benim odama gelsin!

dedi, geriye döndü ve merdivenleri hızla çıktı. Odasında koltuğuna boylu boyunca uzandı. Kendini pek fena hissediyordu.

Şayeste Hanım misafir odasına döndü, kaskatı duran Pervin'e koştu, ellerini tuttu, genç kadının mukavemet eden anud vücudunu kendine çekti, alnını öptü, ve ona yalvardı:

- Pervin... Pervin'ciğim... benim tatlı kızım... güzel kızım... beni dinle... kırma hatırımı... dinle beni... yavrum... yavrucuğum... yukarı çikalım... haydi... haydi... sen büyüklük et... onun gönlünü al... hasta... acı ona... haydi kızım...

Fakat vücudunu çekerken Pervin'in ellerinin, kollarının garip bir tarzda katılaştığını hissediyordu. Pervin'e korkunç bir beyazlık geldi. Yanaklarının derisi gerilmişti. Kaşlarının arasında, alnında, karışık ve garip çizgiler peyda oldu.

Şayeste Hanım korkarak Pervin'i bıraktı.

- Ne oluyorsun?

dedi. Pervin bütün bütün fenalaşıyordu. Müfid'in teyzesi, hiçbir şey anlamayarak, büyük bir telâşla Pervin'in üstüne eğildi ve müziç şeyler sormaya başladı:

- Ne var? Kızım, ne var? Yapma... korkuyorum... ne oluyorsun? Ne yapayım? Elimden ne gelir?... Su ister misin? Doktor... yok buralarda... eyvah... Pervin... kızım!.. Söyleyemez misin? Dilin mi tutuldu?

Ve böyle heyecan içinde bir sürü şeyler daha sorarken, Pervin, birdenbire, gözlerini dehşetle açarak kısa, keskin, bir çığlık kopardı, kanapeye boylu boyunca düştü ve saçlarını yolarak başını vurmaya, haykırmağa başladı. Sonra ağladı.

Müfid odasında, aşağı kattan gelen ince bir çığlık duymuştu. Kalktı. Merdiven başına kadar, sofalarda durup kulak vererek yürüdü. Sesi dinledi. Pervin'in üçüncü, dördüncü haykırışlarını duyunca merdivenleri indi ve oda kapısına kadar geldi. Yine kulak verdi.

Pervin'in hıçkırıklarını ve teyzesinin telâşlı sözlerini işitiyordu:

- Pervin'ciğim... yavrum... senden fazla ben üzülüyorum... yapma cicim... dur biraz... bak ne hale geldin, ki-reç gibisin... gözlerin dudakların soldu... yavrum... benim tatlı kızım... yapma.

Kapının önünde Müfid'in heyecanları hızla değişiyor, mürekkep ve muğlak birçok hisler, bazı birbirine karışarak bazısı da şuurlu bir vuzuh ile ayrılarak dolup boşalıyordu; teyzesinin Pervin'e karşı muhabbetli ve nüvazişli hitabları, Müfid'e zevcesiyle geçirdiği eski aşk saatlerini hatırlatıyor, bir "tatlı kızım" sözündeki sıcaklık, muhabbet derinliği, o ince ses titreyişi Müfid'in, Pervin'e karşı bütün iştihaklarını bir anda coşturuyor, sonra hıçkırıklar, Pervin'e karşı nihayetsiz bir merhamet, af ve müsamaha duygusu uyandırıyor, nihayet, Pervin'in kendisi için bu eziyeti çekmesine de seviniyordu; sonra merak, ümid ve korku, sonra kin ve nefret de bu his ter kibine karışıyor-du.

Hıçkırıklar kesildi ve içeriden, Pervin'le teyzesinin kısa konuşmaları duydu:

- Daya başını yastığa güzelim... rahat et... biraz su ister misin?

- Hayır.

Bir ayak sesi. Bir cam tıkırtısı. Pencere açılmıştı. Müfid, orada olmadığı halde, içeride açılan camdan giren rüzgârı ve Pervin'in buhranlı vücudunda yapacağı şifalı

tesiri tasavvur tarikiyle hissediyordu. Bu rüzgârın Pervin'i biraz ferahlatacağını bilerek içi rahatladı.

Şayeste Hanım'ın sesi:

- Dur ben çözeyim... oh... şimdi daha rahat... bu güzel vücuda yazık değil mi? Biraz daha uzan yavrurum.

- Teşekkür ederim, istemem. Bir yastık kâfi.

Feveran halindeki his tezahürlerinden sonra insana gelen derin boşluk Pervin'in sesinde hissediliyordu. Bu sükûn Müfid'e de sirayet etti. O da bu buhranı, fakat erkek olduğu için başka bir tarzda geçirmişti. Pervin aşağıda kıvranırken, Müfid yukarıda, bir nevi baş ihtikanı ve kalb tıkanışı içinde bunalmıştı. Şimdi o da rahatlıyordu.

İçeri girip girmemeyi düşündü. Hep o iki zıd ihtiyaç karşısında şaşırıyordu: muhabbet ve nefret; merhamet ve intikam; arzu ve izzetinefs; ümid ve korku, istiyor ve istemiyordu; seviyor ve iğreniyordu; acıyor ve kızıyordu; beğeniyor ve utanıyordu; umuyor ve korkuyordu. Mahut his tenakuzları.

Yine bir ayak sesi duydu. Biri, galiba teyzesi, oda kapısına doğru geliyor. Müfid kenara çekildi. Pervin'in sesi:

- Nereye gidiyorsunuz?

Ayak sesi durdu. Şayeste Hanım cevap verdi:

- Müsaade et.

Bir sükût.

Pervin'in sesi yükseldi:

- Olmaz, olmaz, katiyen...

- Müsaade et Pervin'ciğim...

- Olmaz.

- Niçin?

- Hayır... istemiyorum... istesem de o gelmez.

- Ben getiririm. Senin hasta olduğunu söylerim.

- Hayır... hayır... olmaz ben şimdi gideceğim.

- Niçin yavrum?

- Merhamet istemiyorum.

- Merhamet değil... seni sever... emin ol ki sever... bil-
sen burada, yalnız ne kadar sıkılıyordu. Birşey söylemi-
yordu ama anlıyordum.

- Olmaz... sevseydi böyle yapmazdı.

- Ne yaptı? Ben birşey görmedim ki.

- Görmediniz, bilmezsiniz... bırakınız...

Pervin'in sesi titremeğe başladı. Şayeste Hanım yeni
bir buhrandan korkmuş olacak ki ısrar etmedi. Yalnız iti-
raz ediyordu:

- Ne oldun Pervin? Otur kızım daha... hazırlanma...
otur... bu gece burada kalsan?

Pervin bağırdı:

- Kaabil değil.

- Sen bilirsin... ama... eminim ki herşey düzelirdi.

Bir sükût.

- İğne vereyim mi?

- Var, mersi.

Bir sükût daha ve ayak sesi... Müfid çabuk çekildi ve
bitişik odalardan birine girdi.

Onlar gittiler.

Müfid odasına çıktı.

Yine uzandı.

Ve bir müddet, fikir silsilelerinin bütün mecraları tı-
kanarak, şuurlu hiçbir şey düşünmeden, başı âtıl kaldı.
Rüyalı bir halet içinde idi. Kulağı vınıyor, gözlerinin ö-
nünde küçük siyah ve beyaz noktalar, incecik ve kırık şe-
killer uçuşuyordu. Bir kuş cıvıltısı, bir vapur düdüğü, bir
rüzgâr esişi gibi hakiki seslere garip uğultular, kulağının
içinde bir çalgı teli gerili imiş de üstüne ince bir demirle
dokunuluyormuş gibi uzun ve ihtizazlı bir çınlayış karışı-

yor, sonra kulağının ta içinden, başının tepesine kadar ince bir sancı yürüyordu.

Aynayı eline aldı ve yüzüne baktı. Kıp kırmızıydı. Sonra avucunu başına koydu ve anladı: Nöbeti var.

Yatağa girdi.

Vücudu şilteye değer değmez garip bir hafiflik hissetti. Sanki bedeninin bütün ağırlığı uçmuştu. Muâllakta imiş gibi, başının yastığa değdiğini de farketmiyordu. Biraz evvel gözlerinin önünde uçuşan tuhaf şekiller, kulağındaki müphem sesler artmaya başladı.

Yan yatıyordu. Gözleri güneşin döşeme üstündeki aksine takılmıştı. Nöbetli iken küçük birşeye gözleri ilişerek büyük bir ehemmiyet veren, hattâ saatlerce ona bakan hastalar gibi, güneşin aydınlattığı keçe parçasıyla çok meşgul oldu. Bu keçenin üstünde baklava biçiminde, sıra ile dizili, renkli şekiller, her şeklin içinde de, birbirine geçmiş ve gittikçe küçülen üç ayrı resim vardı. Renkleri başka başka idi. Müfid bu şekillere çok dikkat ediyor, çizgiler arasındaki mesafeleri ölçüyor, zaviyeleri hesab ediyordu. Fakat birden gözleri bulanıyor, şekiller karışıyor, münkesir çizgiler yuvarlaklaşıyor, renkler dağılıyor, baklava şekli, artık büsbütün başka bir resim gibi görünüyor, kâh bir insan başına benziyor; burnu ve ağzı var, gözleri yok; sonra bu resim de siliniyor, çizgiler yine eski hallerine geliyor, baklava ve renkler yine teressüm ediyor. O vakit Müfid hissediyor ki bu bir vehimdir. Fakat biraz sonra yine aynı insan başı zuhur ediyor. Müfid bunun bir vehim olduğunu yine biliyor, fakat bir baklava şeklinin tegayyür ederek bir insan başı haline nasıl geldiğini anlamağa çalıştığı halde muvaffak olamıyor.

Gözleri yorularak öteki tarafa döndü. Şimdi de yastığının dantelesindeki ince işlemlere gözleri takılıyor,

bunların teferruatına dikkatle bakmaktan zevk alıyordu. Bu incecik noktalar, yuvarlaklar, müsellesler, kısa ve uzun çizgiler arasındaki nisbetleri ölçmekten hoşlandı. Fakat ara sıra gözleri yine bulanıyor ve hiçbirşey görmediği oluyor, dalıyordu.

Daldığı vakitler, rüyalı bir hakikat içinde yaşıyordu. Kuş cıvıltıları, vapur düdüğü gibi hâlâ işitmekte devam ettiği sesler arasında, gayrihakiki ve mevhum hayaller de görüyordu. Bazı, hariçten aldığı hakiki bir tesir zihninde hayalî bir fikir tedaisiyle uzadıkça uzuyor ve kendi kendine, bir hikâye vakası gibi, bütün safhalarıyla teselsül ediyordu. Meselâ, kuş sesini işitince, hayvanın küçük ağzını nasıl açtığını tasavvur etti. Ve onu gözlerinin önünde buldu, kendisini de ağaç dalında farzetmişti. Bütün boğaziçini görüyordu. Karşı sahilde bir şenlik seyretti. Birden gece olmuş. Havaya renkli fişekler atılıyor. Denize sandallar doldu. Bunlar o kadar çoktu ki suda boş yer kalmıyordu. Fakat yine bu sandallar, birbirlerine çarpmadan, oraya buraya süratle gidip geliyorlardı. Müfid karşı sahile gitmek istiyordu. O kadar çok istiyordu ki, ağaç dalında olduğunu hissettikçe, aczine ağlıyordu. Çok ağlıyordu. Ağlıyordu, ağlıyordu, ağlıyordu. Kendisini denize attı. Başının ucunda bir su uğultusundan sonra kendini orada yalnız buldu. Fakat bir şekil daha beliriyordu. Bu şekil teyzesine de, Pervin'e de benziyordu. Bu şekil bağıyor ve bir yastığa uzanıyordu. Müfid bu şeklin üstüne koşmak istiyor, fakat büyük dalgalar göğsünü itiyorlardı.

O vakit biraz kendine geliyor ve odasını görüyordu. Yine daldı. Yine uyandı. Başının ucunda bir karaltı ve bir ince ses vardı. Ona ismini söylüyordu. Bir kere daha gözlerini açınca odasında lâmba ışığı gördü. Sesler ve konuşmalar işitiyordu. İki kuvvetli kol onu belinden ve sırtından kucakladı. Yatağının içine oturttu. Göğsünü çözüyorlardı. Kalın bir ses duydu:

- Nefes alınız!

Nefes aldı.

- Öksürünüz!

Öksürdü.

- Nefesinizi tutunuz, yine alınız!

Nefesini tuttu, yine aldı. Anlamıştı: Doktor. Birşey düşünemiyor, yalnız başını yastığa koymak istiyordu. Ona yardım ettiler. Yattı. Vücudunun üstünde birşeyler yapıyordu. Sonra yorganı üstüne örttüler.

Uyudu.

Gece yarısı uyandı. Kendini bir kaplıcada zannetmişti. Vücudu sıcak bir su içinde idi, o kadar terlemişti.

Vücudunda küçük bir kuvvet buldu, dirseği üstünde doğruldu. Odada idare yanıyor ve yerde bir yatak. Odada, galiba, teyzesi yatıyor.

Fakat bu azıcık doğrulma yüzünden başı fena döndü. Midesi bulandı. Göğsü yanıyor. Ağzından garip bir ses çıkmıştı.

Teyzesi uyandı ve yatağa koştu:

Müfid'in boğazı şişmişti. İki elinin parmaklarını tekal-lüs ettirerek, boğazının etrafında gezdiriyordu:

- Tas!

Dedi. Şayeste Hanım derhal eğildi ve kalktı. Elinde bir tas vardı. Hastanın ağzına götürdü. Müfid'in ağzından kısa, kesik üç dört öksürük çıktı. Sonra birden kan boşandı.

Teyzesinin tas tutan eli titriyordu. Müfid'in başı yastığa düştü.

Göğsü ve boğazı hâlâ yanıyor.

Biraz sonra daldı, uyudu.

Fakat, teyzesi, sabaha kadar uyuyamadı.

HASTALIK devam ediyordu. Birinci üç gün içinde Müfid en son hadde kadar zayıfladı. Sabahları otuz sekiz dereceye yaklaşan harareti akşamları otuzsekiz buçuğu buluyordu.

Doktor, hastalık biraz fırsat verecek olursa Müfid'in adaya götürülmesini tavsiye etti.

Teyzesi çok şaşırılmıştı. Arkadaşlarına haber yolladı. Hasta Sacid'le, Pervin'i görmek istemiyordu.

Ali ve Samiye geldiler. İkisi de pek kederlendiler. Ali, Müfid'in başında bulunabilmek için yakın evlerden birini derhal kiraladı ve sayfiye hayatını hazin bir vazife içinde geçirmeği göze aldı. Mektebi tatil edilmiş olduğu için hastayı her gün görüyor, başının ucundan ayrılmıyordu.

Müfid ancak gündüzleri biraz konuşabiliyordu. Akşamları ve geceleri, gözleri açık, bir noktaya dikili, sâkit ve hareketsiz yatıyordu.

Hastalığının ne olduğunu biliyordu. Etrafında, gizlemeğe çalışılan telâşın derecesini biliyordu. Bu hastalığın ne gibi âkîbetleri olduğunu biliyordu.

İlk günlerini şaşkınlığa benzeyen bir sükûn ve tevekkül içinde geçirdi. O vakitler iyi olacağını da ümid etmişti.

Fakat nöbet on günden fazla sürünce, hastalığın bu âzirmkâr savleti onu düşündürdü. Biliyordu ki, insan böyle ölür.

O zaman uzviyetinin bütün faaliyetlerine karşı, zekâsında şiddetli bir dikkat uyandı. Günün birçok anlarında kendi kuvvetlerini ölçmek ihtiyacına kapılıyordu.

Sabahleyin, gün doğmadan gözlerini açıyor; odanın hazin, müphem aydınlığı içinde gözlerini etrafa çeviriyor. Derin mânâlı, derin bir sükût içinde garip sesler: yerde yatan teyzesinin nefes alışı, horoz ve manda haykırıışları, pencerenin yanındaki ağaçta ince yaprak hışırtıları ve biraz koku; genzinde mi, ağzının içinde mi, yatağında mı, havada mı dolaşan, hangi maddeden çıktığı meçhul, garip bir koku; keder ve korku veren, meşum hayaller uyandıran korkunç ve uğursuz bir koku.

Her sabah ilk düşündüğü şey bu: “Nasılım?” Ve kuvvetini ölçmek ihtiyacıyla başını bir karış kadar yastıktan kaldırıyor. Sabahın ilk sukûtu hayali: Mecal yok. Baş yastığa düşüyor. Evvelki sabahla mukayese neticesi: İyi değil. Her gün, kuvvet biraz eksiliyor. Sonra avucunu başına koyuyor; aynı sıcaklık.

Baş ucundan aynayı alıyor: Yüzde fark yok. Olamaz ki. Hasta bir insan yüzü, ne kadar zayıflayabilirse Müfid’in yüzü de öyle. Yanaklarının ucundaki hafif penbelik de olmasa, bunun bir ölü yüzünden farkı yoktu. Bir de gözler.

Müfid biliyordu ki bu türlü hastaların gözlerinde ucu bucağı olmayan bir derinlik vardı. Akrabasinda, bu illetten ölen bir iki kişinin gözlerini hatırlıyordu. Öyle derin gözlerdi ki, insan onlara bakarken içlerine dalıyordu. Sanki o gözler bir dünyayı içine alacak kadar büyüyorlar ve insanı içeriye çekiyorlar ve nihayetsiz boşluklarda savuruyorlar ve geriye dönülmeyecek bir yolda uçuruyorlar. Onlara bakar gibi insana bir anda gelen his bu.

Müfid bunu aynada, kendi gözleri karşısında da duyuyordu. Hattâ fazlasını hissediyor. Bir anda kendi gözlerinin içinde, hayatının şuursuz bütün izlerini, hafızasının zaptettiği en ince intibaları, bütün temayüllerini, sevinçlerini ve sukûthayallerini görüyordu.

Bu hastalık bakışla gayri şuur arasındaki hailerini kırıyor gibi gözlerin aynasına ruhun bütün saklı cevherlerini aksettiriyor.

Aynayı elinden bırakınca yoruluyor ve tahayyüle başlıyordu. Her gün, sabahtan akşama kadar, başını en çok oyalayan mevzu o idi. Pervin.

Pervin, hastanın bütün düşüncelerine ve duygularına karışıktı.

Sabahleyin, oda kapısı açılırken, hasta, içeriye giren hizmetçiyi Pervin sanıyordu.

Kendisiyle konuşanların sesinde, Pervin'in sesine benzeyen ihtizazlar, tavırlarında Pervin'i hatırlatan küçük ve ince hareketler buluyordu. Kaç defa nöbet içinde uykuya dalarken, yastığında Pervin'in başını ve Pervin'in gözlerini gördü. Uyandıği vakit onu sukûthayal fazla sarsıyordu. Gözleri yaşarıyor ve ağladığını göstermemek için yorganı başına çekiyordu.

Kendi kendine birkaç kere söyledi: "Bittim. Beni öldürüyor. Muhakkak." Fakat kin duymuyordu. Ruhu büyük bir kin taşımak mecalinden mahrumdu. Kızmak onu pek yoruyordu.

Etrafındakilere Pervin'i istemediğini söylüyordu. Hattâ, Ali'ye bile, Pervin'i görecek olursa, bu temasın sinirleri üstünde fena tesirler bırakacağını anlatıyordu. Fakat, Pervin, kendiliğinden gelirse hasta sevinecekti, öyle sevinecekti ki bütün ömründe böyle bir sevinç duymamış olacaktı.

Bunu etrafındakiler de biraz anlıyorlar, fakat Pervin'i getirmekten korkuyorlardı. Çünkü doktor, ehemmiyet vererek ihtar etmişti: "Hiç, hiç heyecana düşmesin."

Ali, doktora sordu:

- Ya zevcesini çok görmek istiyorsa? İştihak da onu tehyc etmez mi?

Doktor, maddeyi, tekrar ediyordu:

- Heyecan fena.

İlâve ediyordu:

- Biraz iyileşsin, Ada!

Fakat, Ali, Pervin'i hastanın yanına getirmek lâzım geldiğine kaani olmağa başladı.

Gün geçtikçe Pervin'in şekli Müfid'in gözlerinin önüne daha sık geliyordu.

Eskiden Müfid, Pervin'in çehresini birkaç türlü tahayyül ederdi.

Zevcesinin çizgileri ve mânâsı daima değişen birkaç türlü yüzü vardı: bu çehre, bazı bir çocuktu, ufalır ve ince bir top gibi yumuşak, şişkin, yuvarlak olurdu. Kaşları incelik ve kısılr. Gözleri, baktığı şeylerden hiçbirini anlamıyormuş gibi, hayran ve masum. Gözlerinin altında ve dudaklarının kenarında bir tek çizgi yok. Derisi gergin. Dudaklarının ucu biraz uzamış. Ne tatlı, çünkü ne masum ve temiz bakardı.

Fakat Pervin'in yüzünde bu çocukluk mânâsı, bu masum nikab, bir sinir titreyişiyle etinden sıyrılırdı ve çarçabuk değişirdi; kaşlar uzar ve biraz kalınlaşır. Gözlerinde biraz -az, çünkü korkak- bir hülya kalır. Yine birşey anlamaz, fakat... korkunç meçhulleri duymağa başlar. Onun için yanakları bembeyaz, rengi uçuk, bembeyaz; bir bakire. Ah... o vakit gözlerinde korku ve hicab vardır, o korku ve hicab ki eğer Pervin'de devamlı olsaydı, onu ne kadar izzetinefs düşüklüklerinden kurtarabilirdi; o korku

ve hicab ki, ne asil, ne güzel, ne temiz, ne yüksek; ve Pervin'e ne kadar yaraşırdı.

Fakat bu mânâda kalmaz, bu bekâret nikâbı da yüzünden sıyrılarak düşerdi; yine yüzünde kuvvetli ve yeni bir takallüs. Adaleler sıkıştırlar. Gözlerinin altına çizgiler ve kaşlarının ucuna hisli kıvılcıklar dolar, yüzü biraz çekilir ve uzar, dudakları gerilir, gözlerinden o temiz masum bakışı uçar. Artık... anlayarak bakıyor. Yanaklarına birinci ihtirasın kanı dolmuştur: artık... Kadındır. Fakat yine temiz kadın, vazife kadını. Dehrin ağır bir işini üstüne aldığını bilir. Nelere katlanacağını bilir ve kabul eder, bu tahammül pek necib, bu asalet, ağır bakışlarından ağır tavırlarına kadar bütün varlığına dolar.

Fakat bu da çok sürmez, bu meşru zevce nikabı da çarçabuk sıyrılarak düşerdi. O vakit, kirpiklerinin arasındaki asil vazife yorgunluklarının gölgesi yerine sürme doldardı; birinci ihtirasın kanını taklid eden sahte bir kırmızılık, yanaklarında ve dudaklarında çiğ bir ışıkla parlardı. Alnında yılankavi iki ince uzun gölge vardı ve bunlar... istihza ile, tehdit ile, iştiha ile ve ekseriya derin ıstıraplarla kıvranırlardı. Gözlerinin içine o yezid sinsî ışık sinmişti; merak! İğrenç şeyleri merak etmeğe başlamıştı. Fakat çenesi geriye doğru çekilmiş. Belli ki uğraşılıyor. Bu merakı defetmeğe, iğrenç şeyleri öğrenmemeğe çalışılıyor, ne müthiş, fakat yine ne asil mücadele!

Fakat mağlup oluyor, uçuruma eğiliyor, bakıyor ve görüyor. Gözlerinde bu iğrenç manzaranın tortulu ve yosunlu in'ikâsı var. Artık yüzünün nikabı tamamiyle değişmiş. Hiç o değil, hiç, hiç... alnı seyyie kırışıklarıyla dolmuş, kararmış; kaşları çirkin bir temayülle gözlerinin üstüne akmış; gözleri düz, rahat, sakin, temiz, açık, masum bakışlarını tamamiyle kaybetmiş; kanadının ucun-

dan tutulan ve kaçmak isteyen birer böcek gibi, mücrim gözbebekleri, başkalarının bakışlarından korku ile kaçarak, mahpus oldukları hadikalar içinde fırıl fırıl dönüyorlar; ve birşey araştırıyorlar, birşey... ne? Yeni bir zevk, yeni bir seyyie, yeni bir kötü hakikat, yeni bir cidal, yeni bir tuzak, korkunç meçhullerden birini daha görmek istiyorlardı. Ne kavurucu iştihak bu, bu seyyieye doğru atılış!

Fakat, Müfid vaktiyle Pervin'de tasavvur ettiği bu türlü türlü çehrelerden şimdi yalnız bir tanesini gözünün önünde buluyordu. O, ufalarak, bir top gibi yumuşak, şişkin, yuvarlak kaşları incelmış ve kısalmış, gözleri, baktığı şeylerden hiçbirini anlamıyormuş gibi hayran ve masum, derisi gergin ve taze, kaşlarının ucu biraz kalkmış ve dudaklarının ucu biraz uzamış çocuk yüzü.

Hastalığında, Müfid, Pervin'i hep böyle görüyordu. Muhayyilesinde bu çehre, sisli bir görünüşle teşekkül eder etmez, hastanın bütün varlığına sıcak ve kuvvetli bir muhabbet, iştihak doluyordu. O anda, hemen, zevcesini görmek istiyordu. Bütün kinlerini unutuyordu.

Bunu Ali'ye itiraf etti:

- Her gün beni bu hayalet kaplıyor. Her gözümü ka-payışımda bunu görüyorum. Nedir bu? dedi.

- Hastalık böyledir. Havas iyi işlemez. Göz bulanık görür ve kulak uğultulu işitir, diğer hasseler de böyle; fakat muhayyile haricî tesirlerden azâde, serbest kalır; hastaların muhayyileleri pek zengindir; şuursuz temayüller de hastalıkta meydana çıkarlar. Nöbet hezeyanları budur. Senin halin gösteriyor ki... Pervin'i hâlâ çok seviyorsun.

Hasta, biraz utanarak mırıldandı:

- Evet... artık... mücadele edemiyorum.

Sonra dirilerek ilâve etti:

- Fakat yenilmek de istemiyorum.

- Bu fikirleri bırak. Müsaade et, o gelsin, sana biraz teselli ve kuvvet versin, kendini topla, iyi ol, sonra onunla... kozunu paylaşırsın.

Müfid gözlerini kapadı ve düşündü. Birdenbire başını silkeledi ve gözlerini açtı:

- Hayır! dedi.

Ali bu red kelimesinin kuvvetli telâffuz edilmesine şaşıtı. Demek, hâlâ, Müfid'de Pervin'e karşı kin canlıdır. Buna Müfid'in kendisi de şaşıyordu. Zevcesine karşı, o anda bile, tepeden tırnağa kadar muhabbetle dolu olduğu halde, içine gizlenen hangi arzudur ki onu redde sevk ediyor? Başkalarına karşı aciz görünmemek ihtiyacı mı? Yalnız bu değil.

Ali ısrar etmedi. Biliyordu ki, bu münakaşanın hasta üstünde zararlı tesirleri olur. Bahsi değiştirdi:

- Sana Ada'da ev arayacağım, dedi:

*

**

Arkadaşının gizli ihtiyacını tamamiyle anlayan Ali, bir gün, Sacid'le, Pervin'i görmeğe gitti.

Bir cuma idi, öğleden evvel ikisini de köşkte buldu. Müfid'in hastalığını haber almışlardı; Pervin, Ali'yi görür görmez yerinden sıçradı ve bağırdı:

- Ne haber? Nasıl?

Ali, Müfid'in vaziyetini anlattı. Sacid de bu sefer biraz dikkatle dinliyordu:

- Onu Ada'ya değil, Avrupa sanatoryumlarından birine göndermeli, dedi.

Ali cevap verdi:

- Tabii bu çok güç.

- Ehemmiyeti yok. Ben burada vazifemi yapacağım. Onun hayatını kurtarmak için maddî fedakârlık etmek benim borcumdur.

- Yalnız güçlük burada değil. Müfid Ada'ya bile gide-miyecek bir halde. Vücudunu gördünüz mü? Şimdiki Müfid'den ancak beş tane yanyana gelirse eskisinin yerini tutabilir.

Ali bunu söylerken Pervin, Sacid'in yüzüne yan gözle ve büyük bir kinle bakıyordu. Acı birşey söylemek ihtiya-cını o kadar fazla hissediyordu ki bir dakika bile kendini tutamadı:

- İş işten geçmiş artık, yavrum. Sen onun hayatını kurtarmak isteyeceğin yerde ona bu kadar fenalık etme-meliydin, dedi. Fakat Sacid'in bu kine ehemmiyet ver-mediyini görünce, şiddetle ilâve etti:

- Onun yerinde keşke sen olsaydın!

Sacid gülümseyerek Pervin'e başını çevirdi ve cevap verdi:

- Onun yerinde olmamayı temenni etmezdim. Yaş-a-mak pek ehemmiyetli birşey değildir. Yaşamağa mecbur olduğumuz için yaşıyoruz. Ölüm beni hiç korkutmaz.

- Senin bu lâfi ağzın söyler.

Sacid omuzlarını silkti ve Ali'ye baktı. O kaşlarını çatmıştı:

- Bununla beraber... dedi, aramızdan birinin çekilece-ğini hissetmek bize derin bir keder veriyor.

Ali'nin bunu söylerken öyle hazin bir tavrı vardı ki odada hemen uzun bir sükûta sebep oldu. Pervin masa-nın üstünden birşey almak için kolunu uzatmış olduğu halde öylece kaldı. "Aramızdan birinin çekileceğini his-setmek" sözü onu bir an için felce uğratmıştı. Çünkü şu kısacık cümle, Pervin'e bir anda meşum bir vakalar silsi-

lesi tahayyül ettirdi: Müfid, bir deri bir kemik, yatağının çukuruna büzülmüş, sapsarı ve ter içinde, güç nefes alarak yatıyor. Müfid kurtulamıyacak. Müfid can çekişecek. Müfid gece yarısı ölecek. Sonra gömülecek ve çürüyecek. Bu hadiselerin teferruatına giren bütün meşum ve korkunç hayaller Pervin'in gözlerinin önüne gelmişti.

Masanın üstüne birşey almak için uzanan elinin yumruğunu sıktı ve birdenbire masanın üstüne bütün kuvvetiyle vurarak bağırdı:

- Hayır ölmeyecek!

Sacid ve Ali hayretle ona baktılar. Pervin'in yüzü bir saniyede kıpkırmızı olmuştu. Gözleri büyüdü, kabardı ve bir daha eski haline dönmiyecekmiş gibi sabit kaldı.

Yüzü gittikçe kızarıyordu. Sık sık nefes almaya başladı.

Sacid, Pervin'in buhranlardan evvelki halini pek iyi bildiği için korktu:

- Pervin! dedi.

Bu âmirane sese Pervin'in verdiği cevap, öfkeli bir bakıştan ibaretti, fakat Ali, Pervin'in, Sacid'e karşı beslediği kinin bütün şiddetini bu bakıştan anlayabilmişti.

Müthiş bir münakaşaya mani olmak için Ali, Pervin'e sordu:

- Müfid'i görmek istemiyor musunuz?

- İstiyorum.

Pervin'in çenesi titriyordu. Birşeyler söylemek istedi. Söyleyemedi.

Ali devam etti:

- Sizinle, yarın, beraber gidelim.

- Gidelim... fakat... korkuyorum.

- Niçin?

Pervin cevap vermedi ve bu basit şeyi anlamayı Ali'ye bıraktı.

Ali tabii anlamıştı:

- Zararı yok, dedi. Memnun olacağına eminim. Fakat fena bir hareket yaparsa hastalığına bağışlamaz mısınız?

- Her fedakârlığa hazırım, koğsa bile gücenmem. Açık söyleyeyim mi, ömrümde ilk defa seviyorum ve bu ilk sevdiğim adam, Müfid'dir. Şimdiye kadarki sevgilerim hep çocukluktu. Gün geçtikçe ve ayrı ayrı kaldıkça Müfid için bitiyorum. Hastalığını duyduktan sonra ben de hasta oldum. İlk defa, şimdi size söylüyorum; benim de ağzımdan bir damla kan geldi, iştahım kaçtı, yemek yiyemiyordum.

Pervin sahi çok zayıflamıştı. Ali yine bu kadının ihanetlerini hatırladı ve bu tezad onu gülmeğe sevketti. Fakat bir küçük dudak buruşuğunun Pervin'i ne hale getireceğini bilerek kendini tuttu, ciddiyetini bozmadı.

Pervin, kadınlara mahsus bir nevi ölçüsüz ve çok açık bir ruh taşkınlığı içinde, anlatıyordu:

- Ona elbette gitmek isterim, onsuz yaşayamayacağımı biliyorum, Ali Bey. Ve bilseniz ne içimden gelen bir arzu ile ona tamamiyle kendimi vermek istiyorum. Ona öyle bir iyilik, nasıl diyeyim, öyle bir fedakârlık yapmak istiyorum ki... ah... anlatamam... böyle... tam... tam teslim olmak, ona esir olmak. Ona... sözlerini bulamıyorum... hem siz anlarsınız, canım.

Ali bir şeyden korkuyordu. Pervin'i görmek Müfid'de nasıl bir tesir bırakacaktı? En küçük sadmenin hasta üzerinde bırakacağı izi hesap etmek istiyordu. Fakat şöyle muhakeme etti: Müfid, Pervin'i görmek istiyor; zevcesinin onu ziyareti mutlaka izzetinefsini okşıyacaktır; bu Müfid için sevinçtir.

Pervin de bunu düşünüyordu:

- Ya bana kızar da vücudu sarsılırsa, dedi.

Ali düşündüğünü söyledi ve böyle bir ziyaretin iyi olacağını tekrar etti.

Ertesi gün birlikte gitmeği kararlaştırdılar.

Pervin o gecesini acı bir ümitsizlik içinde geçirdi. Müfid'i göreceğini düşünmek onu sevindiriyordu. Fakat bu sevincin etrafında bir takım korkular, tereddütler, fena vak'aların evvelden duyuluşları, tuhaf isteksizlik de vardı. Belki de Pervin yine reddedilmekten korkuyordu. Geçenki vak'a Pervin'e pek çok şeyler öğretmişti ama merak ettiği şey yine meçhul kalmıştı: Müfid'in onu hâlâ sevip sevmediğini bilmiyordu. Yine reddedilmesi ihtimalini düşünmeğe katlanamıyordu. Böyle ayrılmak çok fena idi. Belki iki taraf da birbirini arıyor, istiyor; belki iki taraf da anlaşmağa muhtaç; fakat iki tarafın da gururu, arzuların önüne dikilerek, birbiriyle çatışıyor ve aralarına anlaşmamanın ebedî duvarı çekiliyor. Bunu hisseden Pervin, yine bozuşmaktan çok korkuyordu. O günkü buhranını, haykırışlarını ve kıvranışlarını da hatırladı. Bu feci birşey. Bir daha Pervin buna nasıl katlansın?

Şayeste Hanım'ın evinde geçen sefer olup biten şeyleri Pervin, Sacid'e anlatmamıştı. Hattâ Müfid'i ziyaretini bile gizlemişti; fakat şimdi bir erkeğin fikirlerini almaya muhtaçtı. Sabahleyin, Ali'yi beklerken, Pervin, Sacid'e bahsi açtı:

- Gitmekten korkuyorum, dedi.

Sacid, Pervin'in niçin korktuğunu anlıyarak cevap verdi:

- Reddedilmekten niçin korkuyorsun? Sen Müfid'i aciz bir insan farzedeceksin. Seni göreceği gelmiştir, has-

tadır, bir inayet kabilinden gidip ona kendini göstereceksin.

İstihza ile ilâve etti:

- Arzıdidâr edeceksin. Münasebetsizlik ederse kendi cezasıdır, sana ne?

Pervin biraz öfke ile cevap verdi:

- Müfid'e karşı lâkayt olsaydım bu dediğin doğru idi.

- Madem ki, burada bütün felâketin lâkayt olmamaktadır, olmaya çalış veya ol.

- Bütün felâketim ve bütün saadetim! Lâkayt olamam.

Pervin'in gözlerinde gayet kuvvetli bir his parlamıştı. Sacid bunu gördü ve evvelâ hayret etti: Pervin'de kocasına karşı alâkanın gün geçtikçe arttığını ve bugün, umduğundan çok fazla bir dereceye geldiğini anlıyordu. Buna kızdı. Hattâ şimdiye kadar hissetmediği büyük bir öfke duymuştu; Pervin'de, Müfid'e karşı alâka nasıl çoğalmışsa, Sacid'de de bu hiddet artmıştı. Müfid ve Pervin'e, ikisine birden, tehevür derecesinde kızılıyordu. Bu öfkesine dikkat edince şaşırıldı: "Kızıyorum" diye düşündü. Bu şur onu derhal kendine getirmişti. Muvazenesini bularak bir daha düşündü: "Niçin kızılıyorum?" Öfke bulunan her yerde bir zaaf gizlendiğini de biliyordu. "Zaafım nedir?" diye düşündü. Kaşları derunî bir dikkatle çatılmıştı. Kendini anlamak istiyordu. Kendi kendine bir daha tekrarladı: "Niçin kızılıyorum? Zaafım nedir?" Garib birşey aklına geldi: "Yoksa ben de farkında olmadan Pervin'e tutuldum ve Müfid'i kıskanıyor muyum?" dedi. Fakat bu düşünceyi evvelâ yanlış buldu. Evvelâ şöyle muhakeme etti: "Olamaz, çünkü benim başka kadınlarla da münasebetim var, sonra ben kendi rızamla Pervin'in, Müfid'le evlenmesini temin ettim."

Bu muhakemesine zıd bir mesele çıkıyordu: “Öyle ise onların sevişmelerine ne karışıyorum?” Kendi kendine cevap verdi: “Çünkü sevişmek denilen şeye kızıyorum.” Bir mesele daha: “Dünyada milyonlarca adam sevişiyor, onlara niçin kızmıyorum?” Cevap: “Onları tanımıyorum, onlar benden uzakta.” Sual: “Bizi yakından alâkadar etmeyen şeye tehevür derecesinde kızılır mı?” Cevap: “Tehevür değil bu, alelâde öfke.” O vakit Sacid, biraz evvelki öfkesinin derecesini hatırlamaya çalıştı ve gördü ki bu, büyük bir öfke idi. Kendi kendine sordu: “Niçin bu kadar kızdım?” Pervin’le evlendikten sonra Müfid’e eskisinden fazla kızmaya başlamış olduğunu da hatırlamıştı. “Öyle ise ben budalayla kıskanıyorum galiba.” dedi. Buna dair Ali ile konuştukları bir bahsi hatırlıyordu. Ali demişti ki: “Bir rakip her erkekte mücadele iştiağı doğurur. Müfid olmasaydı Pervin’e bu kadar ehemmiyet vermeyecektin.” O zaman Sacid niçin anlamamıştı ki her rekabette kıskançlık vardır. Şimdi, büyük bir hayretle şu neticeye varıyordu: Az veya çok, Pervin’i seviyor.

Gözlerinde hayretle karışan bir alâka ile Pervin’e baktı. Kadın da Sacid’in bu birdenbire düşünceye dalışına dikkat ederek demindenberi ona bakıyordu. Gözgöze geldiler.

Pervin, kadınca bir anlayışla, Sacid’in başındaki zaafi gördü ve sevincinden titredi. Bu birinci defa idi ki, Sacid’in gözlerinde yenilmiş bir gurur vardı.

Sacid, zaafının keşfedilmesinden korkarak, bu meseleye ehemmiyet vermediğini anlatmak mecburiyetine düştü ve sahte bir omuz silkişiyile söyledi:

- Pekâlâ, Müfid’e lâkayt ol veya olma, burası bana hiç taalluk etmez, ben üzölmemen için söylüyordum. Fakat siz kadınlar, bazan ıstırabın peşine düşersiniz, başınızın

belâsını ararsınız. Kocana git, seni ya kabul eder, ya ko-
var. İki neticeye de hazır olursun, biter gider.

Sacid bu sözleri de oldukça öfkeli ve kaba söylemişti. Gizlemeye çalıştığı zaaf yine belli oldu ve kayıtsız görünmeğe muvaffak olamadı. Bunu da hisseden Pervin, kısık bir nefes halinde güldü.

Canı sıkılan Sacid, odadan dışarı çıktı.

*

**

Ali öğleden sonra geldi, Pervin'le çıktılar.

Kadın merakla sordu:

- Gideceğimizden haberi var mı?
- Hayır. Bunu düşündüm, haber vermemeyi tercih ettim. Böyle daha iyi.
- Tabîî, haber verseydiniz belki reddederdi.
- Belki değil, muhakkak reddederdi. Çünkü bu dâvet gibi birşey olurdu.
- Tabîî.
- Hattâ eve geldiğinizi bile haber vermiyeceğim. Odasına birdenbire gireceksiniz.
- O neden?
- Daha muvafık.
- Neden?
- Sizi görür görmez düşünmeğe vakit bulamaz. Emri-vaki kabul eder. Fakat üç-beş dakika evvel haber alsa, menfî bazı muhakemeler yaparak itiraz edebilir.

Pervin de bu düşünceyi beğendi. Ali'ye zaten çok itimad eder, ince his mes'elelerinde onun pek nazik düşündüğünü bilirdi.

Gittikleri vakit hasta uyuyordu.

Ali, Şayeste Hanım'ı dışarı çıkardı ve Müfid'i odasında yalnız bıraktıktan sonra Pervin'e söyledi:

- İçeri yavaşça giriniz, yatağının başucunda oturunuz, uyanınca sizi görsün.

Fakat Pervin tereddüt ediyor:

- Ben yalnız giremem, siz de yanımda bulununuz! diyordu.

Ali itiraz etti:

- Hayır! Bizim yanımızda hastanın gururu artabilir. Başbaşa kalmanız lâzım.

Pervin'i kapının önünde bırakarak Ali de uzaklaştı. Kadına derhal bir çarpıntı gelmişti. Hayatının sayılı helecanlarından birini geçirdiğini hissediyordu. Çarpıntısı geçmeden içeriye giremeyecekti.

Biraz durdu. Büyük sofanın uzaktaki bir penceresinden koyu mavi bir deniz rengi ve çiçekler görünüyordu. Bu güzellik ona bir anda gayri hakiki, mevhum, uzak, a-sılsız bir âlem gibi geldi; bu parlaklık, bu ince şekiller ve bu renkler iğretiydiler. Acı hayata bu yakışmıyor; gözleri karartılı bir manzara bekliyor, bekliyor ki, şimdi gökyüzünün alevi sönecek, denizin ve çiçeklerin üstünden ışıklar kayıp gidecekler, renkler silinecek; bunu tahayyül ederken bakışları soluyor ve gözlerinin önüne karanlık hava tabakaları doluyordu.

Silkindi, gözlerini açtı. Elini kapının topuzuna götürdü. Ufak bir gürültü yapmadan, hastayı uyandırmamak isteğiyle topuzu çevirmek istiyordu. Tereddüt etti. Hafif bir gıcirtıyı bomba gibi patlıyacak sanıyordu. Öyle korkuyordu ki, parmaklarının arasında demir topuzun şiştiğini hisseder gibi oldu. Bir ateş parçası tutuyormuş gibi büyük bir korku içinde topuzu avucunda sıktı. Çevirdi. Fakat kanadı itemiyordu. Kalbi yine çarpmaya başladı.

Bir düşünce ona dehşet veriyordu: Yine bu eşikten “reddedilmiş” çıkmak! Bunu hazmedemiyordu. Fakat bir taraftan da, iradesiz bir hareketle kanadı yavaş yavaş itti. Kapı çok hafif bir gıcırtyla açılmıştı.

Pervin vücudunun yarısını kanadın arkasına gizleyerek başını uzattı.

Büyüyen gözlerle karyolaya bakıyordu.

Müfid’in başını gördü. Öyle bakınıştı ki, kocasının yüzündeki bütün değişiklikleri bir anda görmüştü. İçi çekildi. Nihayetsiz bir merhamete ve dehşete düştü. Gözlerini kırpmadan bakıyordu. Müfid’in yüzündeki o renk uçukluğu, o kemik fırlayışları, o sertlik, bir ölü başını gözönüne getiriyor. Dehşet. Pervin bu kadarını hiç ummamıştı.

Odaya korkak bir adım attı. Her hasta odasında duyulan o kokuyu, ilâçların değil, hastalığın kokusunu almıştı. Ürperdi.

Gözlerini Müfid’in başından ayırmadan, yavaş yavaş yürüdü.

Yatağının başına geldi.

Yakından, tâ yakınından hastaya baktı.

Hasta uyuyordu.

Pervin vaktiyle de kaç defa kocası uyurken yüzüne bakmıştı. O zamanlar Müfid’in uykulu yüzünde hafif, tatlı bir hüznün görünürdü. Göz kapakları gözlerine, kirpiklerine ince ve zarif işlemesiyle nârin ve hafifçe ilişik dururdu. Solgun yanaklarında biraz kan vardı. İnce dudakları da renkliydi. Bu uçuk bir güzellikti; Pervin’in hoşuna giderdi.

Şimdi o hüznün yerini büyük sancılı bir keder kaplamıştı. Göz kapakları ezik ve göz çukurlarına batmış duruyor. Yanakları çökük, sarı, kansız. Dudakların kenarın-

da Müfid'e büyük eziyet zamanlarında gelen keskin iki çizgi var. Şimdi bu baş merhamet veriyor. Hem ne merhamet, ne derin merhamet!..

Pervin, hasta başı okşamak istedi. Fakat uyanmasından korkuyordu. "Keşke, böyle, fakat biraz daha rahat, saatlerce, günlerce, şifalı bir uyku ile uyusa da başında dursam!" diye düşündü.

Yatağın başucundaki sandalyeye oturdu. İçine şeâmetler doluyordu. Müfid'i bir dakika sonra ölecek sanıyordu. Bu hale gelmiş bir insanın iyi olacağını ümid ettiren hiçbir tecrübesi yoktu. Babası ölüirken de Pervin başında bulunmuştu. O, altmış yaşında bir adam, can çekişirken daha sağlamdı, bu kadar çökmemişti.

Bu ne çöküş! Bu ne renk! Bu ne kemikler! Bu... Bu... bu ne... ah, müthiş!

Müfid, bir aralık derin bir nefes alarak yavaşça kımıldamıştı. Pervin hastanın gözlerine dikkatle bakmaya başlamıştı; gözlerini açıp da onu görünce ne yapacağını anlamak ve bu ilk mühim lâhzayı gözden kaçırmamak istiyordu.

Hastanın göz kapakları biraz oynamış, kirpikleri arasında ince bir aralık peyda olmuştu.

Pervin'de merak ve heyecan arttı. "Uyanıyor" dedi. Fakat Müfid'in gözleri o halde kalmış, daha fazla açılmamış ve uyanıp uyanmadığı anlaşılmamıştı. Kadının o vakit hastanın uykuda olup olmadığını tecrübe için oturduğu sandalyenin ayağıyla gayri ihtiyari bir gürültü yaptı.

Bu sesi duyan hastanın kirpikleri ürperdi, göz kapakları oynadı, gözleri açıldı, fakat derhal kapandı. Belki yeniden uykuya dalmıştı. Kısa nefes alıyordu.

Pervin sabırsızlanarak elini Müfid'in alnına doğru götürdü. Fakat değdiremiyordu. Hastanın üstüne eğildi.

Hep gözlerine bakarak elini yavaşça başına koydu. Avucu birdenbire ısınmıştı. “Harareti var” dedi. Hasta gözlerini açmıyordu. Yalnız dudaklarının etrafında bir tebessüme pek az benzeyen küçük bir çizgi peyda oldu.

Gülümsüyor mu? Pervin’in orada olduğunu biliyor mu? Bu zan kadına cesaret verdi. Pervin elini hastanın alnından kaydırarak saçlarının arasına soktu. Müfid yine gözlerini açmıyordu. Belki de uyanık. Herşeyi anlıyor ve gözlerini açmamakta ısrar ediyor. Uyuyor mu, uyanık mı? Bunu anlamak merakıyla Pervin kocasının başını uyardırıcı bir temasla okşamaya başladı.

Hasta hemen derin bir nefes daha alarak omuzlarını hafifçe kıvıldatmıştı. Gözleri açılmıyor, fakat alnındaki ince deride hafif titremeler görünüyordu. Pervin okşamasına devam etti.

Müfid artık derin ve uzun nefesler alıyordu. Dudağının kenarındaki tebessüme benzeyen çizgiler daha fazla teressüm etti ve Pervin anladı ki Müfid gülümsüyor. Fakat bu, uykusunda güzel bir rüya görenlerin silik tebessümüne benziyordu.

Pervin avucunu hastanın gözlerinin üstüne koydu ve çekti.

Müfid’in gözleri açılmıştı.

Evvelâ Pervin’den başka bir istikamete doğru, boş, mânâsız bakıyordu. Gözleri açık uyuyor gibiydi. Pervin, Müfid’i kendine baktırmak için, yorganını düzelterek bir hareket yaptı.

Hastanın gözleri, ağır ağır Pervin’e doğru çevrildi.

Fakat, hâlâ boş.

Hâlâ boş, mânâsız ve sabit, mânâsız ve uykulu bir bakış. İçinde bir hayret görünmüyor. Kocasının bu garip gözleri Pervin’i titretti.

Müfid'in tebessümü de kaybolmuştu. Şimdi yüzünün bütün çizgileri hareketsizdi.

Pervin merakla ve muhabbetle, Müfid'in üstüne biraz eğildi. Göğsü yorgana değiyordu. Müfid'in gözlerine bakarak güldü.

Fakat, Pervin gülerken, hasta gözlerini kapadı ve yüzünde, nefrete benzer buruşuklar dolaştı.

Kadın irkildi ve geri çekildi. Hastaya baktı. Müfid hâlâ muzdarip bir yüzle, fena bir manzara görmek istemiyor gibi gözlerini sımsıkı yumuyordu. Bu hakaret Pervin'i bitirdi.

Kadın sendeliyerek dışarı çıktı. Bahçede kendisini bekleyen Ali'ye koştu.

Ali, Pervin'in rengini ve halini görünce fevkalâde birşeyler geçmiş olduğuna hükmetti:

- Ne oldu?

Diye sordu. Kadın, hastanın odasını hâlâ unutamiyarak ve hâlâ yatağı, yastığı, Müfid'in başını, gözlerini, sarı rengini, o garip tebessümünü gözlerinin önünde bularak, hayal içinde cevap verdi:

- Hiç!

Ali, Pervin'in bu garip haline bakıyor, tesirli bir sükûnetle soruyordu:

- Hiç değil. Birşey olmuş olacak. Ne oldu?

Pervin hep o hali düşünüyor, gözleri dalıyordu.

- Hiç... diye mırıldandı.

- Müfid uyandı mı? Sizi gördü mü?

Pervin, Ali'nin sesini duyuyor, fakat mânâsını anlamıyordu.

Ali tekrar etti:

- Pervin Hanım... Müfid sizi gördü mü?

Bu sefer Ali biraz sertçe sorduğu için kadın silkindi:

- Evet.

- Ne yaptı? Fena birşey mi oldu? Hastanın yanına gideyim mi?

Pervin geçen sahnenin ince teferruatını anlatamayacaktı. Hiçbir şey olmadığı halde birçok şeyler olmuştu. Bunu söyleyemiyordu. Kelime bulamıyordu. Şaşırdı, kekeleydi:

- Bilmem... Hayır... Fena birşey oldu mu? Bilmiyorum... Fakat ben bittim... Müthiş... Bunu unutamayacağım.

Bahçenin demir kapısına doğru ilerledi ve oturdu. Gözlerini avuçlarının içine kapamıştı.

- Bunu unutamayacağım... unutamayacağım.

Dedi ve ağladı.

Sonra başını kaldırdı:

- Gidiniz... Hastanın yanına gidiniz... Belki herşeyi size o anlatabilecektir.

Ali, Müfid'in yanına gitti. Hasta gözleri açık ve dikkatli, başını biraz yastıktan kaldırmış korku ile, merakla etrafına bakıyordu. Ali'yi görünce alâkası biraz daha artarak başını dikti. Bir tehlike bildiren sese kulak verenler gibi endişeli bir dikkat içinde idi.

Ali yaklaştı. Arkadaşının bu garip haline bir sebep araştırarak sordu:

- Bir şey mi istiyorsun, Müfid?

Başı birdenbire yastığa düşerek hasta mırıldandı:

- Hayır!

- Niçin öyle kalkmıştın?

Hasta düşündü ve cevap vermedi. Ali yine sordu:

- Gözlerin de bir tuhaftı.

Ali bunu söyleyince Müfid'in gözleri açılmış ve yüzü tuhaflaşmıştı. Büyük ve garip bir hayretle bakıyordu. El-

lerinin tersiyle gözlerini uğuşturdu, fakat gözlerinden bir rüya silinmiyordu.

Bir kelime mırıldandı, Ali anlamamıştı:

- Ne dedin?

Diye sordu. Müfid tekrar etti:

- Tuhaf.

- Ne tuhaf?

Hasta evvelâ, muğlak ve meçhul, gizli ve karışık düşüncelerin baskısı altında kısılmış zekâsının hayreti içinde birşey anlatmak istiyor, fakat kendi de anlamıyordu.

- Bilmiyorum... dedi, tuhaf bir hal...Tuhaf...

- Tuhaf ne? Birşey mi oldu?

Ali, Pervin'e dair birşey sormuyor, hastanın bu halinden ne çıkacağını merak ediyordu.

Tekrar etti:

- Birşey mi oldu?

- Bilmem?.. Bilmiyorum. Galiba... rüya gördüm.

- Ne rüyası?

Hasta düşündü. Zihninden bir hayal silsilesi geçiyordu. Pervin'i ve bütün hareketlerini hatırlayarak mırıldandı:

- Pervin...

- Evet?..

- Onu gördüm... Rüyamda...

Ali anladı:

- Rüyanda mı?

Hasta, gözlerini hep o büyük hayretle etrafına çevirerek biraz evvel Pervin'in durduğu yere, sonra duvarlara, kapıya ve yorganına bakıyordu:

- Evet... Ama... Tuhaf... Çok... Canlı bir rüya... Hani... Bazı rüyalar vardır ki...

Anlatamıyordu, çünkü anlamıyordu, hayret ediyordu, hep hayret ediyordu. Yine söyledi:

- Tuhaf.

- Nasıldı bu rüya?

- Bilmiyorum... Uyuyordum... Uykumda hep onu görüyordum... Sonra gözlerimi açtım... Burada... Başımın ucunda yine onu gördüm... Hani bazı rüyalar vardır ki insan gözlerini açtıktan sonra da görür, tekrar dalar, bazı rüya devam eder, bazı etmez.

- Peki?

- Ben de gözümü açtım, açtım mı, onu da bilmiyorum ya... Bu oda... Bu duvarlar... Bu kapı...Ve şurada Pervin... Üstüme eğiliyordu... Sonra gözlerimi kapadım... Sonra i-yice uyandım, gözlerimi açtım, baktım ki rüya imiş.

Aynı hayretle ilâve etti:

- Tuhaf!

Ali, Müfid'in rüyayı hakikatle karıştırdığını anlayınca ona Pervin'in geldiğini haber vermekten çekindi; bu hadiseyi mühim bulmuştu; hangi ruhî ân içindedir ki bir insan, uyanık olduğu halde, etrafındaki eşyanın ve hareketlerin hakikatını hissetmez ve haricî âleme karşı itimattan mahrum kalarak bütün şe'niyetleri birer gölge, birer vehim gibi tasarlar? Ali kendi kendine bu marazî hâleti uzatıyor ve bütün hayatın uyanıkken görülmüş bir rüyadan ibaret olması teşbihinin halkın muhayyilesine nereden geldiğini araştırıyordu; rüyanın uyku içinde yaşanan bir hayat ve hayatın uyanıkken görülen bir rüya olduğunu tasavvur eden halkın yanılmadığını anlar gibi oldu; bu yalnız mecazî bir tasavvura benzemiyordu.

Müfid'in de burada rüya gördüğüne pek emin olmadığı anlaşılıyordu.

“Tuhaf” kelimesiyle izah etmeğe muvaffak olamadığı garib hal, bir şuur ihtilâfından ibaretti; iki-üç hassesinin şahitliğine rağmen, hasta, şuurunu gayri şuurdan ayıran hudutta bir vahdet buluyor, birinden ötekine geçtiğini hissetmiyor ve o âna kadarki tecrübelerinin zıddı olan bu haline şaşıyordu. Ali kelime tasnifleriyle herşeyi müstakil bir varlık gibi tasavvur etmek safsatasına düşen asrî felsefenin rüyayı şoursuz ve uyanıklığı şuurulu bir hadise mahiyetinde bulmasını kendi kendine tenkit ediyordu. Bir çok defalar bu kelime tasniflerinin ilim adamlarını aldatığına kaani olmuştu.

İlmî birecessüsle arkadaşına sordu:

- Rüya gördüğüne emin misin?

Hasta canlandı:

- Emin olmazsam Pervin’in bu odaya girdiğini kabul etmeliyim.

- Farzet ki Pervin bu odaya girdi, senin yanına geldi.

Müfid’in gözleri bir noktaya dikilerek durdu. Hatırlamaya çalışıyordu: Pervin... Pervin’i görmüştü.... Fakat bu silik bir cisimdi... Rüyada olduğu gibi, etsiz, kemiksiz, renksiz, şekilsiz, ancak varlığı tasavvurla hissedilen birşeydi... Evet... Bazı... Bir şekil de hatırlıyordu, bir kadın şekli ve müphem hareketler... Pervin’in eğildiğini hatırlıyordu, Pervin’in gözlerini de hatırlıyordu... Fakat yüzü, elbisesi, omuzları veya vücudunun öteki tarafları? Bunlar hatırında yok.

Cevap verdi:

- Zannetmiyorum.

Ali, arkadaşına hakikati söylemek istemediği için şakaşır gibi gülümseyerek:

- Niçin? Olamaz mı?

- Zannetmiyorum.

Müfid yine biraz düşündü. Şimdi... Başında, alnında, saçlarının arasında bir el serinliğinin hâtırası uyanır gibi oluyordu. Elini başına götürdü. Evet... İşte böyle... Bir el... Bir el serinliği... Alnından ve saçlarının arasından bir el serinliği geçmişti.

Yine mırıldandı:

- Tuhaf!

- Tuhaf olan nedir?

- Rüyaya benzemiyor.

- Niçin?

- Başıma bir el değer gibi olmuştu. Şimdi hatırlıyorum... Gözlerimi açınca... Pervin'e benzer bir hayalet gördüm gibime geliyor... Fakat gözlerimi açtım mı? Farkında değilim.

Biraz durarak, daha kat'î ilâve etti:

- Muhakkak mı?

- Öyle olmasaydı, Pervin'in bu odaya girdiğini kabul etmem lâzım.

Yavaşça ilâve etti:

- Ki buna imkân yok.

- Neden imkân olmasın?

Hasta münakaşaya bile hacet görmeden başını bir red hareketiyle salladı.

Ali, şakalaştığını hissettiren bir neş'e ile sordu:

- Ya hakikaten Pervin senin odana, yatağının başucuna gelseydi, seni uyandırsaydı ne yapardın?

- Geçen gün yaptığımı.

- Demek reddederdin?

- Şüphesiz.

Fakat bu sahneyi tasavvur etmek hastayı sıktı. Gözlerine yeis gelmişti, bütün yüzü kırıştı. Ali'nin ağız aradığını ve Müfid'in zaafalarını gördükten sonra Pervin'i çağı-

racağını anlıyor, fakat zevcesinin pek yakında olduğunu hatırlırdan geçirmiyordu.

Ali bir Şeye karar veremiyordu, bu vaziyete göre Pervin'in, Müfid'e görünmemesi lâzım. Fakat bu netice pek fena. Ali de, en ümitsiz çare olmakla beraber, arkadaşına bir telkin yapmaya mecbur kaldı:

- Niçin ısrar ediyorsun? Seni ziyarete gelen insan düşmanın bile olsa reddetmemelisin. Belki de kendini affettirmeye muktedirdir.

- Bu iktidarı ona vermek istemiyorum. Çünkü onun bu iktidarı benim aczimden gelecektir. Bir defa daha âciz olmak istemiyorum.

Son kelimeyi Şiddetli söylediği gibi her türlü münakaşanın önüne geçmek için de dostne bir yalvarıŐla ilâve etti:

- Bu bahsi kapa, Ali.

Hasta sustu ve gözlerini kıstı. Muvakkat bir heyecanla yanaklarına dolan kan çekilerek benzi sararmıştı. Ali vaziyeti anladı, bahsi kapadı, arkadaşının üstüne eğilerek yastıklarınını düzeltti:

- Rahat et, yoruldu, seni yalnız bırakayım, dedi.

Müfid'in yüzünü bir keder yorgunluğu gevŐetiyordu. Göz kapakları indi. AĞzı yarı açılmıştı.

Ali odadan ıkıt. Bahçede Pervin'i buldu. Kadın hâlâ kanepede oturuyordu.

Ali, Pervin'in yanına ilişti. Kadın meraklı bir yan gözle Ali'nin yüzüne yandan bakıyor, herşeyi bir bakışta anlamak ihtiyacı veren sabırsızlığını g zaptediyordu.

Ali söyledi:

- Bilir misiniz... Bazı inanılmayacak Şeyler olur.

Pervin bu baŐlangıçtan hiçbir Şey anlamadı. İnanılmayacak Şeyler?.. Ali devam etti:

- Siz Müfid'in yanına girdiğiniz vakit de bu oldu.
- İnanılmayacak birşey mi oldu?
- Evet.
- Nedir o?
- Müfid sizin odaya girdiğinizi görmemiş.

Kadın, hayret içinde, o sahneyi, Müfid'in uykusunu ve gözlerini açışını hatırlayarak, sıçradı:

- Yanlış.
- Değil Pervin Hanım.
- Yalan! Yalan! Ali Bey!.. Müfid beni gördü, sizi temin ederim.

Kadının telâşu Ali'deki sükûtu bozmuyordu. Genç adam, kendisine itiraz edildiğini bilmiyormuş gibi devam etti:

- Lütfen sözüme dikkat ediniz, diyorum ki: "Müfid sizin odaya girdiğinizi görmemiş."

- Evet... bu mümkün... o zaman uyuyordu.... Fakat ben yanına yaklaşınca uyandı. Gözlerini açtı. Beni gördü.

- Ben sizi bu iddianızda haksız bulmuyorum. Evet, biz, bütün insanlar, biliriz ki uykuda iken gözlerini açan bir adam uyanmış sayılır.

- Uyanmamış mı?

- Sabrediniz. İyi dinleyiniz. Meseleyi size anlatıyorum: Siz odaya girdiğiniz vakit Müfid uyuyormuş; şimdi fazla olarak şunu da biliyoruz ki, uyurken, rüyasında sizi görüyormuş. Burada dikkat ediniz: Yani, siz odadan içeri girmeden evvel de Müfid'in şuurunda vardınız.

- Evet ama... Rüya!..

- Rüya. Biz şimdi bu "Rüya" ve "Hakikat" kelimelerini kullanmayalım. Siz, Müfid uyurken, onun gözlerinin önünde idiniz, sizi görüyordu. Sizi görüyordu. "Görmek"

hadisesi vardı, görüyordu. Siz yanına yaklaştınız, onun yüzünü okşadınız.

- Evet.

- O bunu duydu. Fakat uyanmamıştı. Uyku içinde, sizin elinizle okşandığını hissediyordu.

- Olabilir.

- Ve o sırada gözlerini açtı. Fakat gözlerini açması “tamamiyle uyanması” değildir. Bilirsiniz ki, uykumuzdan hele rüya görürken uyandığımız anda, kısa bir müddet, kendimizi rüyanın içinde hissediyoruz.

- Peki?

- Müfid de böyle olmuş. Gözlerini açmış, şuurunun ilk atâleti, yani uyku sersemliği içinde sizi hayal meyal görmüş. Rüyasının devam ettiğini zannetmiş.

- Ay beni rüyada mı görüyorum sanmış?

- Ve gözlerini kapamış. Bütün mesele bundan ibaret.

- Uyanmamış mı, beni görmemiş mi?

- Uyanmamış, sizi görmemiş diyemem; fakat uyanmış, sizi görmüş de değildir. Uyku ile uyanıklık arasında, şuurun silik bir hâleti vardır, sizi o anda görmüş. Hem düşününüz ki sizin orada bulununuza inanmamakta hakkı da vardı.

Pervin’in hayretle kalkan kaşları, düşüncesinin sonuna kadar, inmedi. Müfid’in kendisini niçin görmediğini anlamaya çalışıyor ve bunu düşünürken ince bir sevinç duyuyordu: “Demek ki, diyordu, beni görmemiş ve... Reddetmedi.” Fakat Müfid’in gözlerini nefretle kapayışını hatırladı:

- Fakat Ali Bey, Müfid beni gördükten sonra, gözlerini nefretle kapadı. Bana en çok bu dokundu.

- Nefret olduğunu ne biliyorsunuz? Size öyle gelmiştir. Belki de bu hastanın yüzünde her zaman görünen bir ızdırap hareketinden başka birşey değildir.

Pervin bunu da düşündü. Sevinci artıyordu. Mırıldandı: “Belki...”

Sonra, güzel bir haber vereceğini zannederek ümitle Ali'nin yüzüne baktı:

- Peki... Siz söyleyince ne dedi?
- Söylemedim.
- Benim geldiğimi söylemediniz mi?
- Hayır.

Pervin uğrayacağı sukûtu hayale hazırlanmamış olduğu için pek şaşırarak sordu:

- Niçin?
- Muvafık bulmadım.
- Niçin muvafık bulmadınız?
- Hastanın sizi sükûnla göreceği, kabul edeceği zamanın henüz gelmediğini anladım.
- Nasıl anladınız?
- Ona sordum: “Bu rüya hakikat olsaydı, Pervin senin başının ucunda bulunsaydı ne yapardın?” dedim.
- Ne dedi?

Ali cevap vermedi. Bu sükûtuyla Pervin'e herşeyi anlatmış oluyordu. Bu sükût kadına sert bir rüzgâr gibi çarptı.

En fena şeyi düşünmüştü. Bütün ümitleri kesiliyordu. Kendini kolundan tutulup sokağa atılan yersiz yurtsuz bir zavallı gibi hissetti. Şimdi buradan nasıl çıkacak? Dünyanın boşluğuna nasıl katlanacak? Bütün dünya ona bomboş görünüyordu. Hiçbir şeyle oyalanamayacağını anlıyordu.

Ali onun bu hissini tahmin etti. Pervin'in yüzünden ye'sini anlamak en küçük bir dikkatle bile nasip olacak kadar basit bir tahminden ibaretti. Ali kadına kinsiz ve merhametsiz bakıyordu. Gözünün önünde, boynu bükük ve yüzü beyaz, yenilmiş ve zelil duran bu mahlûk, bütün hayvanî coşkunlukları, zaafı, yalanları, şuhluğu, merhameti, şefkati, vazife hisleri, bütün hodgâmlığı ve fedakârlığıyla bütün aczi ve kuvvetiyle yalnız bir şeydi; birşey, bir kelime, onun bütün varlığını izah ediyordu: Kadın.

Ali'ye göre kadın, ne öfkeye, ne merhamete, ancak erkek tarafından istihfafa lâıyk bir mahlûktu. Bunu kadınlar da hissederler. Her kadında en galib seciye, erkek tarafından mal edilmek arzusudur. Erkek kadını esaretten kurtarmıya ne kadar çalışırsa çalışsın, tabiî sevklerinin boyunduruğundan kurtulamayan bu mahlûk, daima efendisini arayan bir esir menzilesinde kalacaktır. Yalnız, Ali birşeyi daha biliyordu ki her kadının bu aczi, en büyük kuvvetidir. Erkek de kendi kölesine esir olan hürriyetsiz bir efendiden başka nedir? Her iki cinsin birbirine oynadığı büyük tahakküm oyununda kadın esaretiyle galebe çalar, erkek hakimiyetiyle mahkûm olur. Burada da zıdların garip bir vahdeti vardır.

Pervin öyle âciz görünüyordu ki bir iki defa gözlerini Ali'ye kaldırarak açıkça yardım istedi. Ali düşündü. Hâlâ bu karı-koca arasında bir sulh ümid ediyordu. Şunu teklif etti:

- Pervin Hanım... Siz bu gece burada kalınız! dedi.

- Nasıl olur?

- Olur. Şimdi Samiye de gelir. Müfid'in teyzesi de gelir. Vakit geçirirsiniz. Bu gece burada kalmanızda bazı şeyler ümid ediyorum.

- Ben hiçbirşey ümid etmiyorum.

- Bana bırakınız. Bugünkü Müfid'i ben sizden daha iyi tanıyorum.

- Bugünkü Müfid bambaşka bir adam. Bana alâkası yok artık.

- Bil'akis pek çok alâkası olduğu için böyle yapıyor.

- Fakat ben daha fazla dayanmam, izzetinefsim bitti.

- Bir gece daha dayanınız. Hasta... Çok hasta... Ona telkin yapmaktan korkuyorum. Yoksa mutlaka ikna edeceğim.

Pervin, bir başkasının yardımına muhtaç olduğunu hissetmenin acısıyla yüzünü buruşturarak bahçe kapısına bakarken, içeriye Samiye'nin girdiğini görmüştü.

Genç kız da Pervin'i görünce ağırlaştı, yavaş yavaş yürüdü, geldi, Ali'nin ve Pervin'in yüzlerine dikkatle bakarak ciddî vaziyeti hissettikten sonra genç kadına sordu:

- Müfid'i gördünüz mü?

Kadın kısaca:

- Evet.

Dedi ve sustu. Ali iki kadını başbaşa bırakarak hastanın yanına çıktı.

Müfid dalgındı. Gözlerini açtı ve kapadı. Yüzünde kan vardı. Ali elini hastanın başına koydu ve telâş etti. Fazla bir sıcaklık duymuştu.

Dereceyi koydu: Otuz dokuzu geçiyor.

Yatağının başına oturdu. Yarım saat bekledi. Hasta gözlerini açmıştı.

- Birşey istemiyor musun, Müfid?

- Hep rüya.

- Yine rüya mı gördün?

- Rüya.

- Kimi gördün?

- Seni ve Pervin'i.

- Ne yapıyorduk?

- Konuşuyordunuz. Pervin ağlıyordu.

Ali hayretini gizli geçirdi. Gülerek sordu:

- Nerede imişiz?

- Sen Pervin'e gitmişsin Üsküdar'a...

- Aklımdan geçiyordu.

- Sakın ha... Gitme!

- Niçin?

- Biz mi onu arayacağız?

- O seni aramaya cesaret edemez ki. Reddedilmekten korkar.

Hasta, dilini damağına yapıştırıp çekerek, birşey söylemek istediği halde kuvveti yetişmediğini hissettiren kısaca bir nefes bıraktı.

Ali, Müfid'in söylemek istediği şeyi merak ediyordu:

- Değil mi? diye sordu.

- Bilmem. Aramalıydı. Gelmeliydi.

Ali bir yalan söyledi:

- Samiye'ye rast gelmiş de söylemiş. Deli gibi imiş. Ağlıyormuş. Seni çok görmek istiyormuş, cesaret edemiyormuş.

Hasta gözlerini açtı:

- Ne zaman?

- Şimdi Samiye geldi, haber verdi. Bugün rastgelmişler birbirlerine.

- Cesaret etsin artık... Bende... kin.. kalmadı. Kin... demek... çünkü... hayat demektir... Bende hayat... kalmadı.

Hasta gözlerini kapadı. Nefesi derinleşiyordu. Ali onbeş dakika daha durdu ve oradan çıktı.

Geceleyn hastanın harareti çoğaldı. Doktoru çağırmaya mecbur oldular.

Pervin de, Şayeste Hanım, Ali ve Samiye ile beraber hastanın başucuna gelmişti. Fakat Müfid şuarsuz ve dalgındı. Kimseyi tanımıyordu.

Doktor nöbeti kesecek bazı ilâçlar verdi, giderken açık konuştu:

- Bu hastalığa karşı tababetin yapacağı şeyler çok değildir. Benden mûcize beklemeyiniz. Nöbet gelirse bu ilâcı verirsiniz.

Dedi, gitti.

Geri kalanlar, hastanın etrafında sâmit bir halka oldular. Yatana ve birbirlerine bakıyorlardı.

Odanın içinde, sessizlik ve sükûn, duran birşey değildir; sanki, büyük sükût, göze görünmeyen, ses vermeyen, değdiği hissedilmeyen, gizli bir rüzgâr gibi duvarlara ve eşyaya çarpıyor, birşeyler kırıyor, eziyor, çığnıyor, fakat neleri tarumar ettiği anlaşılmıyordu. Bu o yaman sükûtlardan biri ki insanın başına boğucu bir gaz gibi, hâımızı karbon gibi, yanmamış kömürden çıkan ve göze görünmeyen zehirli hava gibi çarpar; baş döndürür ve göz karartır; akla durgunluk verir, sinirleri uyuşturur ve etleri gevşetir, iradeyi kırar ve ruhta bütün hisleri felce uğratarak yalnız büyük bir korku, bir tehlike vehmi, yakın bir belânın evvelden sezilişi hissini bırakır; insanın bütün varlığını tepeden inme bir dehşet altında ezer.

Hastanın etrafındakiler, her şeye, hastaya ve birbirlerine, odanın eşyasına ve duvarlarına, tavana ve yere, hep o müthiş gözlerle bakıyorlardı.

Yalnız Pervin'in bakışları, en ziyade hastanın yüzünde kalıyordu.

Ve kadın şaşırıyordu: Bu manzaraya nasıl dayanıyor? Kocası, belki de, can çekişmektedir; belki de, bir daha, gözlerini canlı açamayacak, bir daha Pervin'i göremeyecek

ve tanıyamayacak, bir daha, ona, bir kelime söylemek için çenesini kıvıldatmayacak. Ve şimdi, hâlâ sağ duran şu başın içinde, kimbilir, Pervin'e karşı ne acı sitemler, öfkeler, alınmamış intikamların kinleri, yenilmek azâbı ve gayesine varamayan nâmütenâhi arzuların korkunç ve hazin ric'atları vardı. Pervin bunu bir bakışta hissediyordu. Bir bakışta, bilerek bilmeyerek, isteyerek istemiyerek kendinden gelen fenalıkların bu insanı ne hale koyduğunu ve kısa günler içinde ne hale koyacağını tahmin ediyordu. Belki tahmin de değil, kat'î keşif. Pervin de herkes kadar ölümün işaretlerini bilirdi; büyük nöbet. Fazla zayıflık. Haftalardan beri süren iştahsızlık ve hazımsızlık, vücûdun iskeletinden son halini andıran bir beliriş. Sonra, deride, ölümün renkleri: Sarılıklar, beyazlıklar, morluklar, gözlerde ölümün çukuru: bebeklerin içeriye batışı.

Pervin bunları biliyordu, babasında görmüştü, bir daha görüyordu, aldanmadığına emindi, ölümün bir insan yüzüne attığı karışık ve muammalı imzayı tanıyordu.

Bir cesedin bütün sergüzeştini bir daha gözlerinin önüne getirdi. Yataktan toprağın altına kadar cansız bir vücûdun başından geçen son vakfeleri tasarladı. Boğazı tıkanı. Boğazına içeriden kısıkcını takan akrebin adını biliyordu:

Vicdan azabı.

Şimdiye kadar, bu duyguyu, bu kadar keskin ve açık denememişti. Gündelik hayatın 'küçük ve belirsiz ahlâkî mazeretlerle kolayca izale edilen sönük ve devamsız vicdan azapları yanında bu, başka birşeydi. Bu küçük değildi, bu besbelliydi, bu mazeret tanıımıyordu, bu sönük değildi, bu uzun süreceğini hissettiriyordu. Bu, ölünceye kadar, Pervin'in boğazının içinden çekilmeyecek müthiş akrepti.

Boğazını tıkayan bu belâdan kurtulmak için yutkunuyordu. Fakat akrebin kısıkcını boğazının içine gittikçe saplanmış hissediyordu.

Göğsüne ipince ve acı acı bir zehir yürüyordu. Bu zehir doluyor, birikiyor, şişiyordu, bu zehir nefesini de tıkiyordu.

Başı döndü ve bir sandalyeye oturdu. Fenalaştığını gören ötekiler, su ile, kolonya ile etrafını aldılar.

Bir türlü kendine gelemiyordu. Epey uğraşıldı. Onu, odadan çıkarmak istediler. Fakat Pervin onların kollarından silkindi, yatağa doğru yürüdü, önüne geçilmesine meydan kalmadan garip birşey yaptı: iskarpinlerini çarçabuk çıkardı, yorganı açtı ve hastanın yanına yatağına girdi.

Kocasına sarıldı, başını onun göğsüne soktu. Yorganın dışında ancak saçlarının birkaç bükümünü kalmıştı.

Ötekiler şaşırıldılar. Korku içinde hastaya bakıyorlardı.

Müfid biraz sarsılmıştı, kımıldadı ve gözleri büyüyüp küçüldü, fakat hâlâ dalgındı ve ne olduğunu anlamamıştı.

Birşeye dikkat ettiler: Pervin'in rengi de hastaninkî kadar sararmıştı, hattâ Müfid'in yüzüne nöbetten gelen pek hafif pembelikten de Pervin'de eser yoktu.

Ali düşündü: "Kocasıyla beraber ölmek istiyor."

Kızkardeşine baktı. Onun medhuş gözleri doluyordu.

Şayeste Hanım bir sandalyeye çöktü ve ihtiyarladı.

Ali'nin bir işaretiyle, hepsi odadan dışarı çıktılar ve Pervin'le Müfid'i yalnız bıraktılar.

Hasta saatlerce dalgın yattı, hiçbir şeyin farkında olmadı. Doktorun verdiği ilaç, gece yarısından sonra nöbeti biraz kesmişti. Müfid uyandı, gözlerini yarı açtı, fakat hummanın yorgunluğuyla başı ve gövdesi öyle harap olmuştu ki, hasta uyandığını anlamıyor, odanın eşyasını

sarımtırak bir sis içinde ezilmiş, çarpık, yamrı yumru görüyordu.

Arka üstü yatıyordu. Göğsünün üstünde bir ağırlık duydu. Gözlerini önüne eğerek baktı: Bir kadın başı! Müfid bunu bir hastalık vehmi zannetti. Böyle, hasta iken, kaç defa hayaletler görmüştü. Keçenin üstündeki benekli çizgiler bazı bir insan başı biçimi alırdı. Ve duvara asılı raflar ve levhalar, bir gemi, bir zırhlı, bir araba, bir ev şekline girerdi. Müfid bu kadın başının da bir vehim olduğuna şüphe etmedi. Hattâ kendisinin uyanık olduğuna bile emin değildi. Bazı rüyada iken kendi kendine: “Ben rüyadayım” dediği ve şuursuzluk içinde şuur sahibi olduğu vâki idi. Yine böyle sandı. “Belki rüya görüyorum” dedi. Fakat göğsünün üstünde ağırlığını duyduğu ve gözleriyle gördüğü bu kadın başına gittikçe artan bir dikkatle baktıkça, onun rüyadan ve vehimden daha bâriz, daha keskin bir şekil ile tecessüm ettiğini görüyordu. Saçları tel tel görüyor, kulakları görüyor, kulakların biçimini ve çizgilerini görüyordu. Pervin’in başını derhal hatırladı. Bu ona benziyordu. Her saat Pervin’i tahayyül eden hasta, bunun da bir hayal olduğuna hükmedecekti, fakat hayallerinin hiçbiri bu kadar sarih değildi.

O vakit keskin bir tecessüs hastayı rahatsız etmeğe başladı. Öğrenmek, anlamak istiyor. Fakat güzel bir vehmi kaçırmamak için kımıldamıyordu. Yalnız uykuda olup olmadığını anlamak için gözlerini bir kaç defa açıp kapadı. Gözlerini kapayınca kendini uğultulu, karışık, kalabalık bir yerde buluyordu. Bunların içinde bazı tanıdık yüzler beliriyordu. Ali’yi görüyordu. Onun sesini duyuyordu. Gözlerini açınca göğsünün üstünde hep o ağırlığı ve o kadın başını görüyordu. Bunların hangisi doğru, hangisi hakikat?

Gözlerini uğuşturmak için kolunu kaldırmak istedi, fakat muvaffak olamadı. Kuvveti yoktu. Bütün vücudu merhem gibi ezik, pelteli, yumuşak ve ıslaktı, yatağa yapışmıştı, sanki şiltenin pamuklarına karışmış ve onlarla yoğrulmuştu, kafası bile kemiksiz gibiydi, dumandan bir yuvarlak.

Gözlerini baş hayaletinden ayırmıyordu. Nefes alırken göğsüyle beraber bu başın da yükseldiğini görüyordu.

Bir aralık bu baş kıvıldadı. Sonra hareketsiz kaldı. Müfid o vakit belinde bir sıkılış, bir kucaklanış hissetti. Vücuduna kollar dolanmış gibiydi.

Ayaklarını, dizlerini oynattı. Bir başka insan vücuduna değiyordu.

Merakı öyle şiddetlendi ki, hasta birini çağırarak istediği vakit yaptığı gibi, inledi.

O vakit göğsündeki baş, kalktı.

Müfid titredi.

Şaşırdı.

Gözlerini birkaç defa yumdu ve açtı.

Sonra kırpmadan baktı.

Pervin, Pervin, Pervin, b... bu... Pervin'di bu...

Bu Pervin'di. Bu sefer aldanmıyordu. Fakat birdenbire içi sızladı:

Ya rüya ise?

Hakikat nasıl olur? Pervin, burada, geceyarısı, yatağının içinde? Hayır.

Hayır.

Rüya görüyordu.

Rüya.

Ve ne güzel rüya, ne güzel rüya.

Pervin'in yüzünü hep o sarımtrak sis içinde fakat bütün çizgileriyle görüyordu. Pervin gülümsüyordu. Şimdi

yüzünde yalnız çocukluk mânâsı vardı. Gözlerinden bitmez tükenmez bir muhabbet akıyor ve Müfid'in gözlerine doluyordu.

Müfid de gülümsedi.

O vakit Pervin'in gözlerinde nihayetsiz bir sevincin doğuşunu gördü.

Müfid de sevindi.

Bütün vücuduna ummadığı bir kuvvet geldi. Kollarını kaldırdı. Pervin'in yüzünü iki avucunun içine aldı, başını biraz çekti ve ona yakından baktı.

Rüyada olup olmadığını hâlâ bilmiyordu.

Hançeresinin süzgecinden ince ince damlayan iplik gibi bir sesle sordu:

- Pervin... Sen misin?

- Benim... Müfid.

- Rüyada mıyız?

- Hayır.

Müfid uyanıklığına emin olmak için odanın eşyasına da bakıyordu. Fakat hep o sarımtrak sis, gözleriyle hakikat arasına çekilen perde arkasında herşeyin maddî varlığından şüpheye düşürüyordu. Baş hassesini de faaliyetlerini ayrı ayrı denemek için, evvelâ, sıra ile birkaç şeye gözlerini çevirdi: Pervin'e, sonra karyolasına, sonra kapıya baktı. Gözlerini kapıdan karyolaya, sonra Pervin'e çevirdi. Sonra tekrar Pervin'e, karyolaya, kapıya baktı. Gözlerini bu üç şeye birkaç defa çevirerek bakışlarında aldanmadığını anladı. Sonra yutkundü. Dilinde her vakitki acılığı duyuyordu. Bu da tamam. Sonra odanın içindeki seslere kulak verdi. Pervin'in ve kendisinin nefes alışlarını işitiyordu. Bu da yanlış değildi. Sonra derin bir nefes aldı ve havayı kokladı. Yatağının her vakitki hastalık kokusuna başka bir güzel koku, Pervin'den gelen bir koku karı-

şıyordu. Sonra bacaklarını kımıldattı. Dizlerinin sivri kemiği Pervin'in vücudunda yumuşak ve sıcak bir et safhasına girmişti.

Bu temas hastayı sarstı. Eski cinsî temasların tadını bir anda duymuştu. Vücudunun her yerinden bir şehvet cereyanı gelip geçti. Bu kısa bir andı. Sonra, derhal kaçan şehvetin yerine büyük bir yorgunluk bastırdı. Büyük bir yorgunluk ve esef. Arzunun bu gelip gidişine canı sıkıldı. O arzuyu tekrar istiyordu. Bu arzunun arzusu onda yeni bir şehvî takat hazırladı.

Pervin'in de vücudu biraz kımıldamıştı. Kadın, hastayı tahrik etmemek için kendini geriye çekiyordu. Bu firar Müfid'in ümidini kesti ve yeni bir cinsî arzunun önüne geçti. Hastada bu arzu ruhî temayüllere istihale ediyordu. Müfid Pervin'in gözlerine baktı. Kadın da ona muhabbetle, o âna kadar hiç duymadığı büyük bir muhabbetle bakıyordu. Bu, hastaya can verdi. Müfid vücudunu kaldırabilecek bir tâkat duyuyor, belinin üst tarafını, harekete en az müstaid kısmını doğrultmak ve yatağın içinde oturmak kuvvetini topluyordu.

Pervin bunu anladı ve hastaya yardım etmek istedi. Kollarının altından onu tuttu.

Hasta kımıldadı.

Arkası boydan boya sancılanıyordu. Kalbi tıkanı. Fakat gayret ediyordu.

Dehşetli gayret ediyordu.

Biraz doğrulabildi.

Pervin arkasına yastık yerleştirdi. Hasta yarım oturmuştu. Gülümsedi. Ne zamandır bu kadarcık bile doğrulamamıştı.

Kadın Müfid'in bu sevincini görünce nihayetsiz bir merhamete düştü, ona acıyordu, kendine kızıyordu, utanıyordu, hastanın başına gelecek bir felâketten korku-

yordu, onun iyi olmasını istiyor ve umuyordu, insanlar için yaşamanın bu kadar fena olmasını çekemiyordu, kendinden büyük kuvvetlerin zulmüne isyan etmek istiyordu, fakat edemiyordu, boğazı tıkanıyordu, ağlamaya hazırlanıyordu, yutkunuyor ve kendini zapt ediyordu, sık sık nefes alıyordu, kederini hastaya belli etmemeye çalışıyordu, terliyordu, hastanın yerinde olmayı bin kere özlüyordu, yaşamaktan iğreniyordu, bu duygusunun muvakkat olup olmadığını da merak ediyordu, sonra bu his ihtilâtları içinde bunalıyordu.

Hasta kısa nefesler bırakarak ağzını açtı ve durdu. Konuşmak istiyordu.

Pervin o vakit akıl etti ki Müfid'le konuşmak belki hastalığı için zarardır; elini kocasının başına koydu. Eski si kadar sıcak değil.

Hasta, sevinçle söyledi:

- İyiyim.

Müfid daha neler neler söylemek istiyordu; fakat kelime hafızası pek zayıflamış, basit şeylerin adını bile zahmetsiz bulamayacaktı. Balsa da, meram anlatmak için bir insanın çekmeğe mecbur olduğu zahmetler yalnız kelimeleri hatırlamaktan ibaret değil, bunlara mantikî bir sıra vermek lâzım, bunların içinde nefsi müdafaa siyasetinin menettiği kelimeleri çıkarmak ve gizlemek lâzım, geri kalan kelimeleri; dilin ucuna getirmek, dili ağzın içinde kıvırmak, çevirmek, dişlere değdirmek ve geriye çekmek, döndürmek lâzım, hançereyi zorlamak ve yorgun uzuvdan ses çıkarmak lâzım, sözleri bazı el ve baş hareketleriyle tamamlamak lâzım.

Hasta bunların hepsine az bir zahmetle muvaffak olabilse, neler söyleyecekti; belki sabaha kadar söyleyecek ve bitiremeyecekti; bunlar nelerdir? Bunu Müfid de

bilmiyor, fakat sırası gelince hatırlayacağını pek iyi biliyordu. Anlatmak istediği şeylerin hiç birini söyleyemeyeceğini hissedince bütün meramını gözlerine topluyarak Pervin'e baktı.

Bu bakış uzun sürdü.

Pek uzun sürdü. Sanki, gözlerinin iç derisinden ışksız şualar çıkıyor, Pervin'in gözlerine geçiyor ve kesif mânâlar naklediyordu. Birçok hisler, temayüller, heyecanlar, fikirler, mantık kaziyeleri, hücumlar ve müdafaalar, kin ve müsamaha, intikam ve af, sevgi, nâmütenâhi sevgi ve korku, ölüm ve ayrılık korkusu, cesaret, mücadele hırsı ve yorgunluk, haklı olduğunu isbat etmek ihtiyacından gelen mantık talâkatları ve haklı olmaktan da vazgeçiş... Hepsi gözlerinde idi.

Ve Pervin hepsini hissediyordu. Bazı gevşiyor, titriyor, bazı metin duruyordu; bazı korkuyor ve seviniyordu; bazı müthiş bir vicdan azâbı ve bazı bir rahatlık, bir minnettarlık duyuyordu; bazı korkuyor ve bazı cesaretini topluyordu.

Hasta, böyle, belki yarım saat baktı; belki de bu bakış yarım dakikalık bile değildi; fakat uzun sürmüştü, pek uzun sürmüştü.

Nihayet Müfid'in gözlerini tevekkül ve yorgunluk doldurdu. Göz kapakları yarı inmişti.

Pervin onun yatmasına yardım etti.

Hasta başını yastığa koyunca gözlerini iyice kapadı. Derin nefes almaya başladı.

Belki uyuyordu.

Belki Pervin öyle sanıyordu.

PERVİN'in gelişi hastayı biraz iyileştirmişti. Bunu herkes gördü.

Kadın Müfid'in üstüne titriyordu. En küçük arzuları ve ihtiyaçları anlayan, tatmine koşan şefkatle kocasının baş ucunda sabahtan gece yarılarına kadar duruyor, didiniyordu.

Doktor bile hastadaki nisbî iyiliği görünce Pervin'e sordu:

- Daha evvel nerede idiniz?

Müfid'in biraz iştahı açılmıştı, yatağında kendi kendine doğrulabiliyor, daha rahat konuşuyordu. Nöbeti de azalmıştı.

Hiç ummadığı bir saadet içinde idi. Maziyi hiç düşünmüyordu. Pervin'e karşı bütün kinlerini unutmuş gibiydi. Bu kinin tekrar dirilip dirilmeyeceğini Ali'ye sordu. Arkadaşı artık felsefe yapmıyor, çok neşeli görünüyor, her gün tuhaf hikâyeler anlatıyor, hastayı eğlendirmekten ve saadetini ona hissettirmekten başka hiçbir şey düşünmüyordu.

Pervin'in arkadaşları da geliyorlardı. Hepsi hastanın etrafında birer mühim saadet âmili olmak için kendilerinden ümit edilmeyen sevinçler getiriyorlardı.

Hasta yaşadığı kuvvetle duyuyor ve bu his, onda yaşamak iktidarını artırıyordu.

Yaşamak iktidarı ve yaşamak ihtirası.

Ölümden çok korkmaya başladı. Kendinde yaşamak temayülleri arttıkça ölümün dehşetini daha fazla hissediyordu. Bu sefer, tekrar hastalığının iyi olup olmayacağını anlamak merakına düştü.

Yine sabahleyin gözlerini açar açmaz kuvvetini ölçmek ihtiyacıyla başını bir karış kadar yastıktan kaldırıyor, sonra aynayı eline alıyor, yüzünün derisindeki en küçük değişikliklere ve gözlerindeki hayatî parıltıya büyük bir dikkatle bakıyordu.

Son günlerin bu küçük iyiliği onu bir şüpheye düşürmüştü: Biliyordu ki ölüme yaklaşan hastalara muvakkat ve aldatici bir iyilik gelir.

Bu da öyle olmasın? O zaman, meş'um bir âkıbetin bütün korkunç anlarını tahayyül etmeğe başlıyordu: Bir gün gelir ki yine ansızın nöbet bastırır, vücudu birdenbire çöker; iştahı tamamiyle kesilir; belki bütün uzviyeti yarı ölür ve yalnız şuuru dinç kalır; o vakit âkıbetinin yaklaştığını da iyice anlar; mutlak bir hakikat: ölecek. Ne zaman? Yalnız bu meçhul kalır; bunun meçhul kalışı da onu azaba sokacaktır. Her an büyük tehlikeyi bekleyecektir. Belki şimdi, belki bir saat sonra, belki yarın gece. Fakat ne olursa olsun... O an gelecektir!..

Müfid o ânı da gözünün önüne getiriyordu: Nefeste bir darlık. Kalbin tıkanması ve göğüste boğucu bir sıkılış. Gözlerde karartı. Kulaklarda derin bir uğultu. Vücut hareketsiz. Kollar ve bacaklar, hiç kıyılamadan, yatağa yapışık. Ölümü en evvel duyan ayaklar, hissiz ve soğuk. Kan, damarların içinde uyuşmuş, miskin, zahmetle yürüyor. Vücudun neresinde olduğu bilinmeyen, adalelerin, sinirlerin, kemiklerin arasına sinmiş garip bir eziyet.

Gözlerin önünden herşey çekiliyor. Eşya ve insanlar kararıyor, küçülüyor ve uzaklaşıyorlar. Sesler ve hayatın gürültüleri sönüyor. Bir, üç veya beş nefes sonra herşey bitecek. Şimdi, şimdi, şimdi...

Fakat şimdi'nin başında mı, ortasında mı, sonunda mı bitecek?

Muhtazır bunu da merak edecektir. Çünkü, daima, ne kadar uzak bir ihtimal olursa olsun bir "belki" vardır, belki bitmez.

Ya o vakit, bu zavallı belki, hastaya zapt olunmaz bir yaşamak iştiyakı verirse? Buna katlanmak için bir saniyenin binde biri içinde çekilen eziyet, bütün bir hayatın ızdıraplarını gölgede bırakır. Ne işkence!

Müfid bunu düşünürken terden sıırılsıklam oluyordu. "Bu benim başıma gelebilir. Ben ki, şüphesiz, öldürücü bir hastalığın az ümitli bir devresindeyim. Bu, benim başıma, bu gece, yahut yarın gelebilir, hiç mâni yok ve hiç kimse bunun önüne geçemez."

Böyle muhakeme ederken, etrafındakilerin aczi Müfid'in ye'sini son dereceye getiriyor ve ancak tevekkülle bu hâilevî ızdırabı yenebileceğini düşünüyordu.

Bazı yaşayacağını hiç ümit etmiyordu. Kendini toprağın çağırıldığı ve bir gün yutacağı o hasta bedeninin içinde buluyordu ki, hayat, onun için bir kırık bardaktaki su, bir çatlak lâmba şişesindeki ışık, bir bozuk sazdaki ses, kabında iğreti ve rahatsız duran her mazruf gibi muvakkattı.

Öleceği ânı bilmek, ölümü çok sakın, tabii, hattâ sevinçle karşılamak, herhalde metin karşılamak istiyor.

En büyük korkusu, öleceğini kat'i anladıktan sonra yaşamak iştiyakını duymak.

Hastalığından evvel şiddetli bir ölüm korkusu geçirmemişti; fakat ölenlerin etrafındaki dehşetten ve ölümün sağlar üstündeki tesirinden korkmuştu. Eskiden ölüm fikrine karşı akıl ile çok sakindi; his ile, ümitsiz anlarında, biraz talip gibiydi; uzun ve devamlı bir saadet halinde bu fikrin nasıl karşılandığını hiç denememişti.

Şimdi uzvîyetinin mazisine ve haldeki bir çok işaretlerine göre bu yakın âkıbet az mümkün değildi: Birdenbire ölebilir.

Bu ihtimali kabul ettikten sonra hastaya bir tatlılık gelmişti.

Gözlerine geniş bir müsamaha doldu.

Etrafındakiler bunu hissedince, Ali, hastadan bir müsaade istedi.

- Sacid seni ziyaret edebilir mi? dedi.

Feragatının derin bir ânında Müfid cevap verdi:

- Peki.

O gün Sacid'e telefonla haber verdiler. Müfid'in dayısı o akşam geldi.

Onu Pervin karşıladı ve hastanın odasına götürdü.

Sacid kapıdan içeri ilk adımlarını atar atmaz, hayatında onbir kişinin can çekişmesi ve ölümünü gördüğü için kendi kendine hükmünü verdi: "Yaşamaz, nihayet bir hafta."

Karyolaya yaklaştı.

Odada hasta ile Pervin'den başka kimse yoktu.

Müfid daha oda kapısı açılırken bütün dikkatiyle Sacid'in yüzüne bakmıştı.

Sacid'in gözlerinden hastaya bir ye'is geçti. Odadan içeri ölüm girmiş gibiydi. Müfid'in muhayyilesinde Sacid'in şekli, eski zamanlardakinden daha korkunç bir

tecessümle yine bir servi hayaletine istihale etti: Vücudu simsiyah kesildi ve boyu tavana kadar uzadı.

Hasta evvelâ müthiş bir korku duydu ve gözlerini kapadı, sonra müthiş bir kin, kudurtucu bir tehevvürle gözlerini açtı. Sonra kendini topladı, sonra bir nefes aldı, sonra kinini yuttu.

Fakat zihnine bir teşbih musallat oldu: “Ölüm bu a-damdır. Beni o öldürdü. Zaten bana hep servi hissini verirdi.”

Sacid artık hastanın gözlerine bakamadan yatağın başına oturdu. Bu halinde bile Müfid’in gözlerinde kin, mücadele hırsı ve mukavemet gördüğü için ona pek acımıyordu:

“Hâlâ kendini kuvvetli hissediyor.” diye düşündü.

Ve sordu:

- Nasılsın?

Hasta derhal, bir an geçmeden, çarçabuk, büyük bir sükûnetle ve kat’i, cevap verdi:

- Ölüyorum.

O vakit, odanın içinde, müthiş bir sükût patladı. Bu, infilâkı hissedildiği halde sesi duyulmayan, fakat başı uğuldatan ve kulakları çınlatan bir sükûttu. Pervin pencereye dayanmıştı, bütün vücûdundan buzlu bir his cereyanı geçtiğini duydu, biraz kıvrıldı. Başı cama dayandı. Kendini bu dehşetli odadan dışarıda hissetmek için, çatık kaşlarının altında büyüyen gözleriyle, pencereden, yiyecek gibi, manzaraya bakıyordu. Her şeyi kıpkırmızı gördü. O yaz akşamlarından biriydi ki, al kan fışkıran gurbun rengi, bütün havaya karışarak, ufku, denizi, ağaçları ve köyün derinliğindeki evleri kırmızıya boyamıştı. Yahud bir bakışta Pervin’e öyle geldi.

Sanki ufukta kalın bir damar çatlamıştı.

Bu mecazî tasavvur ona kocasının hastalığına ait bir korkudan geliyordu. Ona demişlerdi ki, bazı, göğsün içinde bir damar çatlar, hastanın ağzından bütün kanı ve canı boşalır. Bunun için, Pervin'de korkunun rengi kırmızıydı ve gurub rengiyle karışınca tüyelerini ürpertti. Artık hastaya ve Sacid'e bakamıyordu. Gözleri gittikçe karanlık köy uçurumuna dikildi. Şimdi kulağına Müfid'in biraz evvelki sesi, canlı ve sert, geliyordu.

Bu sesi hiç unutmayacağını hissetti. Kalın ve tıkanmış, tok ve boğuk bir ses: "Ölüyorum."

Sonra hastadan öfkeli bir ses çıktı:

- Pervin lâmba getir!

Kadın fırladı.

Hasta, karanlıkta gözlerini yorganın bir köşesine diker; zorla nefes alıyor, göğsünden hırıltılar çıkıyordu.

Sacid mânâsız bir teselliden ziyade, insanca konuşmak istiyordu. Müfid'e sordu:

- Sana en büyük yardımım ne olabilir? Seni memnun etmeğe muktedir miyim? Açık söyle.

- Hayır!

- Çünkü?

- Beni yaşatamazsın.

- Hiçbir faydam olamaz mı?

Hasta düşündü.

Başını zahmetle dayısına çevirerek yüzüne dikkatle baktı:

- Bana bir hakikati söyle. Büyük bir iyilik edeceksin.

Sacid:

- Sor! dedi.

- Söyle Pervin'le münasebetin var mı?

Hastanın bakışları Sacid'in iki gözüne de yapıştı.

Sacid gözlerinin kanı sülûkle emiliyor zannetti ve başını çevirmeye mecbur oldu.

Fakat gecikmeden, gayet sade:

- Hayır! dedi.

- Bu iddianı ispat edebilecek bir şey söyleyebilir misin?

- Evet, birçok defalar teşebbüs ettim, reddetti. Yani muvaffak olamadım.

Sacid bu yalanı da gayet sade söyledi. İnandırmak için ilâve etti:

- Görüyorsun ki aşağılığımı gizlemiyorum. Eğer muvaffak olsaydım bunu da senden gizlemezdim. Çünkü sana şimdi acımıyorum.

Acımadığı doğru idi, fakat korkuyordu; bu bitkin kemik ve deri külçesinden korkuyordu; fena bir havadan herkese veya duvara asılı bir silâhtan çocuğa gelen mânâsız korku gibi, sebebi zayıf, ama tesiri şiddetli bir korku ile korkuyordu.

Sordu:

- İnandın mı?

Hasta mırıldandı:

- Oldukça.

Artık bir kelime konuşmadılar. Pervin lâmbayı getirdiği vakit iki erkeğin yüzüne de büyük bir dikkatle bakıyordu. Sacid odadan çıkmak istedi.

Hastaya yarım dönerek:

- Belki uyumaya ihtiyacın vardır, dedi.

Müfid sesini çıkarmadı.

Sacid odadan ayrılırken Pervin de onu takip etmişti.

Müfid yalnız kalınca derin bir nefes almak istedi; fakat muvaffak olamadı. Göğsüne birşey tıkanmış ve ciğerleri acımişti. Boğulacak gibi oldu.

Bütün vücudunda müthiş bir eziyet hissediyordu. Göğsü ateş dolu. Ağzına kızgın bir nefes geliyor. Başına dayanılmaz bir ağrı girdi. O gece öleceğini zannediyordu.

Haykırmak istedi. Buna hiç muvaffak olamayacağını anlıyordu. Fakat bağırarak ihtiyacı bütün arzularını bastırarak hâkim bir ihtiras haline geldi.

Sihhatte iken de bu ihtiyacı birçok defalar duymuştu.

Müfid gibi insanlar için öyle anlar vardır ki haykırmak bir musikîdir.

Acı acı, kaba kaba, bir köpek gibi uluyarak haykırmak... Ciğerleri ve göğsü paralayarak haykırmak... Müfid vaktiyle bu zırdeliliğin tadını tatmıştı. Bir dağın tepesine çıkan تنها yolda, bir uçurum kenarında, şehirden ve hakikatlerden uzak ormanlarda, kırlarda, bayırlarda, ağzını ve gözlerini bulutlara açarak, Türkçenin olmadığı garip ve mânâsız edatlarla bağırarak, çağırarak, haykırarak, nefesi tıkanınca, soluğu kesilinceye kadar haykırarak. Bu çılgınlarda âhenk gibi, nağme gibi, musikî gibi insanı tatmin ve teselli eden bir kuvvet var. İnsanların nâtıkası en cılız ifadedir. Hayvanlar bizden bin kat daha fazla kendilerini başkalarına anlatmaya muktedirler. Bir köpek, bir baykuş, bir puğu ve bir kurt haykırırken tabii sevklerinin bütün heyecanlarını bu muciz ve binbir çılgınlıklarla dışarı dökerler. Tabii sevk, yahut ruhta biriken bütün istekler, dilekler, iştahlar, barut gibi patlayarak ruhun kabını paralayan büyük, müthiş hırslar, ancak böyle keskin, böyle müthiş, böyle büyük çılgınlıklarla anlatılabilir. Nitekim, biri bize altı saat kederlerini anlatsa, yalnız içimizi çeker ve sabırlı bir dikkatle onun derdini dinleriz; fakat yerimizden hemen fırlamak, o zavallıyı kurtarmak için var kuvvetimizle çabalamak, o yana bu yana koşmak iradesi bize gelmez. Belki birçok mantikî istişa-relerden sonra kuvvetlerimizin ancak mahdut bir kısmını

onun imdadına göndermeğe razı oluruz; fakat, yanı başımızda biri haykırsın, kulak zarımızı örseleyecek kadar haykırsın, derhal yerimizden fırlar, ayağa kalkar, bütün kuvvetimizle, mâni düşünmeyerek, ileri atılır, en hodgâm temayüllerimizi de ezerek onun (gayrın) imdadına koşarız. Nedir bu? Bir çığlık! Bize altı saatlik nutkun ifade edemediği, gözyaşlarının söyleyemediği şeyi lâmisede bildiren, tabiî sevklerimizin diliyle bize meram anlatan bir haykırış.

Müfid, ömründe kaç def'a, kaç def'a caddelerin ortasında, gazinolarda, odalarda, salonlarda, insan kitlelerinin sıkıştıkları taraflarda, kaç def'a avazı çıktığı kadar bağırarak istedi. Böyle anlarında bağırarak onun için bir şehvettir. Bağırarsa, bağırabilse... Fakat mümkün olmaz ve tıkanırdı. O vakit içinde sıkışıp kalan bu büyük ses, bir ejderha çenesi gibi yüreğini kapardı. Biterdi. Sapsarı kesilirdi. Ah... O vakit, haykırabilmek için geniş, تنها bir dağbaşı bulmak, haykırarak haykırarak koşmak, koşarak koşarak haykırarak ne saadet!..

En vurdum duymaz adam, en metin adam ve bütün insanlar, bazı anlarda, haykırmanın iştahını, hırsını duyarlar, fakat muktedir olamazlar. İçimizde boğulup kalan, tıkanan bu çığlıklar, bir topuz altında bin parça olan tabak kırıkları gibi oraya buraya dağılarak, küçük küçük sesler verirler: Ah... Of... Aman... gibi; ve daha başka, imlâya gelmeyen türlü türlü iç çekişler, kesik sesler, derin nefesler, birer haykırış parçasıdır. Yeni doğan çocuk gibi, sarhoş ve deli gibi haykırarak, âkil insanların kana kana tadamadıkları en tabiî ihtiyaçların birincisidir. İçki içen adamın nârası bize ya çirkin, ya gülünç görünüyor. Bize onu böyle gösteren aklımızdır. Selim akıl dedikleri şey ki hislerin dilini anlamadığını herkes bilir. Fakat bir saniye, insan, garazî ve hissî bütün meyillerine lisan vermek is-

tesin; haykırmak o zaman en güzel san'at, çığlık en güzel sestir. Müstebit akıl çığığa ancak usûl dahilinde, odanın çerçevesi içinde, opera veya gazelde müsamaha ediyor. Halbuki opera veya gazel dört köşesinden ilmikle boğulmuş bir feryattır. Ve birçok usûllerle vezinlerin esareti içinde, feryaddaki hürriyeti, vüs'ati azameti kaybetmiştir.

Müfid şimdi bir kere haykırabilseydi, etrafındakiler başına üşüşür, kelimelerin mantığı haricinde bütün ruhunu anlayabilirlerdi.

Ama, deli zannedilmemek için susuyor ve köpeklerle, baykuşlarla, puğularla, kurtlarla haykırmak için bir dağ başında bulunmayı özlüyordu.

Bu arzusunu tatmin edemeyeceğini anlayınca yoruluyordu. Bu sefer mecalsizlik vücûdunu çabuk istilâ etti ve onu derhal uyuttu.

Sacid'le Pervin bahçede geziniyorlardı. Yarım saatte üç-beş kelimedenden fazla konuşamadılar.

Pervin meş'um his tazyikleri altında, kendini Sacid'e anlatamayacağını bilerek susuyor, fakat müthiş buhranı arasında yalnız kalmaktan da korkarak Sacid'in yanından ayrılamıyordu.

Birşeyden, birşeylerden korkuyor. Sanki felâket, vücûdunu saklayan bir varlık gibi yanı başına, burnunun ucuna gelmiştir, sessiz adımlarla dolaşüyor, temâsı duyulmayan parmak uçlarıyla dokunarak pençesini hissettiyor.

Pervin etrafına baktıkça düşünüyor: Var. Bu bahçede, bu evin etrafında bir felâket var. Hattâ bu felâketi bir madde üstünde görmek ihtiyacıyla, havaya bakıyor, evin üstünde bir bulut görüyordu. Bu, sahi, büyük ve simsiyah, bir taş gibi katı, ağır ve korkunç bir bulut parçasıydı.

Evin üstünde, alçakta, boşluğa yapışmış gibi hareketsiz duruyor, kımıldamıyor ve bakıldıkça sertleşiyordu.

Pervin korktu ve gözlerini yumdu. Fakat garip bir ses işitiyordu. Ağaçların dalları ve yapraklar arasından şiddetle geçen rüzgârın sesi:

Pervin üşüdü. Gözlerini açtı:

- Sacid! İçeri girelim. Korkuyorum, dedi.

- Neden korkuyorsun?

- Şu bulutu gördün mü?

Sacid buluta ehemmiyet vererek baktı:

- E... hava bozuyor.

- Fırtına çıkacak galiba.

- Zannederim.

Rüzgâr birdenbire şiddetlendi, yerden bir toz yığını kaldırarak savurdu, evin bazı açık pencere çerçevelerine çarparak büyük bir gürültü çıkardı.

Pervin Sacid'in koluna girdi:

- Korkuyorum, dedi.

- Niçin? Hiç fırtına görmedin mi?

- Yalnız fırtınadan değil... Bilmem... Korkuyorum.

Sacid de içinde büyük bir sıkıntı hissediyordu. Oraya geldiğine pişman oldu. Amelî adamların felâketlere tessüslle yaklaşmamak hususundaki şiarlarına muhalif hareket ettiğini düşündü. "Buraya geldim de ne oldu? Kime faydam dokunuyor?" dedi.

Rüzgârla savrularak içeri girdiler. Alt katta, bahçe üstünde, yemek odasında oturdular.

Müfid'in teyzesi de sofraya ile meşguldü, ciddi yüzüne kırışıklar dolmuştu, arada bir duruyor: "Hava fena" diyordu. Onda da büyük bir sıkıntı vardı.

Hizmetçisi o gece izinli gittiği için ev işlerini kendi yapıyor, fakat bütün vücudu isteksizlik ve ihmalle gevşiyor, elleri herşeyi yanlış yerlere koyuyordu. “Maskara gibi sofraya” dedi.

Pervin, me’yus, mırıldandı:

- Kim yemek yiyecek teyze?
- Sahi kızım. Benim de iştahım yok.

Sacid de aynı şeyi söyledi. Üçü de zorla sofraya oturdular.

Bu yemek üçüne de bitmez tükenmez görünüyordu. Parmak uçlarıyla küçücük ekmek lokmaları koparıyorlar, yavaş yavaş çiğniyorlar. Kollarını ağır ağır hareket ettiriyorlar, hiç konuşmuyorlardı.

Yalnız, dışarıda, kiremitleri ve taş parçalarını etrafa savurarak âni infilâklar yapan rüzgârın sesi odanın sükûtunu kırıyordu.

Yemekten sonra Şayeste Hanım aşağıda kaldı, Pervin’le Sacid hastanın yanına çıktılar.

Müfid uyuyordu. Doktor, hasta uykuda iken petrol lâmbasının dışarı çıkarılmasını tavsiye ettiği için Pervin odayı ışıksız bıraktı.

Sonra, Sacid’le yanyana, pencerenin önünde durarak dışarıyı seyrettiler. Simsiyah boşlukta hiçbir şey görünmüyor, yalnız, garip bir âhenk içinde, birbirinden farklı, sâmiyai korkunç bir cazibe ile çeken sesler duyuluyordu.

Sacid yavaşça Pervin’in belini kucakladı. İçindeki büyük sıkıntı arasında cinsî meyillerin uyanmaya hazırlanmış olduklarını hissediyordu. Sacid birçok defalar, keder ve korku anlarında zaptolunmaz bir şehvet duyduğunu hatırladı.

Bu kucaklanış Pervin'i de hemen tahrik etti. Belki, içinde buldukları ızdıraptan kurtulmak ihtiyacı ikisine de şehvî lezzetler aratıyordu.

Kadın korku ile hastaya baktı. Fakat onun uykulu nefesleri geliyordu.

Sacid öteki kolunu da Pervin'in beline doladı ve bütün vücûdunu sıktı. Fırtına gürültüleri arasında buselerinin sesi duyulmuyordu.

Kadın Sacid'in kollarından âni bir korkuyla sıyrıldı. Hastanın karyolasında bir gıcirtı duymuştu. Oraya doğru koştu. Kalbi çarpıyordu. Seslendi:

- Müfid!

Cevap alamadı. Sofraya koştu, lâmba ile içeri girdi, hastaya baktı; uyuyor.

Fakat yüzüne doğru ışık yaklaşıncı hasta gözlerini açtı, çenesini yukarı doğru kaldırarak başıyla garip bir hareket yaptı; birşey istiyordu.

Pervin sordu:

- Ne istiyorsun?

Hasta yüzünü buruşturdu. Anlatamıyordu. Pervin Sacid'e baktı. İki de hastanın üstüne eğildiler. Pervin'in elindeki lâmbadan gelen ışıkta, hastanın yüzü bütün gölgeleriyle, bütün çizgileriyle ve sapsarı görünüyordu. Ne istediğini bir kere daha sorarken, Sacid ve Pervin, bu yüze dikkatle baktılar: Çok sarıydı, elmacık kemikleri sivrilmiş, avurtları çökmüş, üstünden derisi ve eti sıyrılmış gibi, çene kemikleri belirmişti. Dudakları siyah görünüyordu.

Bir daha sordular:

- Birşey mi istiyorsun? Ne istiyorsun?

Hastanın yüzüne yeni buruşuklar doldu. Gözleri bir açılıyor, bir kısılıyordu.

Pervin korktu ve Sacid'e yan bakarak, yavaşça kulağına söyledi:

- Doktoru çağırırım.

Hasta Pervin'in sözünü işitti. Kaşlarını kaldırdı. Bunu istemiyordu.

Sacid biraz daha eğildi:

- Peki? Ne var? Ne yapalım?

Hasta mırıldandı:

- Hiç.

Gözlerini pencere tarafına korku ile çeviriyordu. Ağzını zorla açtı ve bir kelime söyledi:

- Kor... ku... yo... rum...

- Fırtınadan mı?

Hasta cevap vermedi.

Kısa bir sessizlik ânı:

Dışarıda büyük bir gürültü koptu. Bu, köyün içinden gelen yakın ve müthiş bir tarraka idi. Sacid ve Pervin dikildiler. Belki bir ev yıkılmıştır.

Hastanın gözleri büyüdü ve fırladı. Çenesi titriyordu. Sacid onun başına avucunu koydu:

- Korkma!

Hastanın yüzünde ağlamaya hazırlananların çizgileri oynuyordu. Nihayet çizgiler, mütekallis, durdu ve gözlerin kenarından yaşlar sızmaya başladı.

Pervin elinde lâmba tuttuğunu unutarak Müfid'in üstüne kapanıyordu. Sacid hemen davrandı, lâmbayı aldı ve uzaklaştırdı.

Kadın Müfid'in göğsü üstüne düştü, kollarını başının altına geçirdi, yorganını yüzüne koydu, çılgın bir kavrayışla vücudunu kendine çekti, sıktı ve haykırmak ister gibi gözlerini açarak boğuk bir sesle, uzun bir "Müfid..."

dedi. Sonra, hastanın gözlerinin yaşlarını durdurmak istiyormuş gibi bir avucunu gözlerinin üstüne kapadı.

- Ağlama... Müfid... Müfid...

Boğazından kızgın bir ses boşanıyordu. Sonra her "Müfid" bir hıçkırıkla beraber çıktı:

- Müfid... Müfid...

Bazı kere sesi fırtınanın çıkardığı bir gürültüye karışıyordu. Kalın bir ağaç dalı çatırdıyor, bir cam kırılıyor, bir yığın kiremit parçalanıyor ve kadının sesini boğuyordu; o zaman, bu gürültüye kendi sesinin yenilmesini istemeyen kadın hıçkırıklarla haykırıyordu:

- Müfid...

Sacid, yapılacak en iyi şeyi rahatça düşünebilmek için, bir iki dakika, bu hal karşısında sâkit kaldı. Dimdik durdu, seyretti.

Sonra yavaş yavaş Pervin'e yaklaştı, bir elini kadının omuzuna koyarak vücudunu kuvvetlice sarstı:

- Pervin... Yapma... Kalk yavrum... Hasta için bu iyi birşey değil... Kendine gel... Hastayı helecana düşürüyorsun.

Fakat Pervin Sacid'in sesini bir uğultu gibi işitiyor, ne söylediğini anlamıyor, bütün dikkatini hastanın yüzünde biriktirerek, ona, nefes almadan bakıyordu: Müfid'in hâlâ yarı kapalı gözlerinin kenarında bol yaşlar sızıyor, yanaklarının elmacık kemikleri üstünde, yarım dairelik birer çizgi nihayetsiz bir eziyetle gittikçe keskinleşiyor ve alt çenesi titriyordu.

Kadın başını biraz aşağı çekti, Müfid'in göğsü üstüne kapandı ve büyük, şiddetli, uzun hıçkırıklarla sarsılarak ağlamaya başladı.

Kadının bu hıçkırıkları hastanın göğsünün içinde çınılıyordu. Müfid gözlerini sımsıkı yumdu ve başını yana

çevirerek bir kulağını yastığa gömdü. Dışarıdan hiçbir in-tiba almak istemiyordu. Seslerden ve şekillerden korku-yordu.

Fakat gözlerini kapadıktan sonra başının içine karan-lıklar ve kulaklarına uğultular dolunca, dehşetle ürperi-yor, gözlerini birdenbire açarak sıçramak, yataktan atla-mak, koşmak, kaçmak, haykırmak, aydınlık ve rahat bir yere çıkmak, rahat nefes almak, yaşamak bu dehhaş kâ-bustan kurtulmak istiyordu. İştineye hiç razı olmadığı halde kulakları fırtına seslerinin bütün teferruatını dik-katle takip etti. Bu gürültüyü terkip eden bütün ses fark-larını sür'atle buluyor ve tahlil ediyordu.

Gayet büyük bir felâkete pek az bir zaman kaldığına emindi; bu felâket ölümden de beterdi ve ona uğrama-mak için hemen son nefesini almaya razıydı. Artık fırtına dinmişti ve yağmur başlıyordu. Fakat iki üç dakika içinde bu yağmur da hızlandı ve müthiş sağnaklar boşanmaya başladı.

Müfid bu korkunç gürültülerin hakiki olduğuna kaani değildi, bazı öyle sanıyordu ki hepsi birer vehimdirler ve korkunun birer timsali gibi muhayyilesini bastırıyorlar.

Sacid hastanın fırtına ve sağnak seslerinden çok muz-darip olduğunu iyice anladıktan sonra amelî bir çare ara-ştırdı ve Müfid'in kulaklarına biraz pamuk tıkamak istedi. Müfid, dayısının ne yapacağını anlamadığı için kor-ku ile başını uzaklaştırıyordu.

Sacid maksadını anlattı ve pamukları hastanın kulak-larına koydu.

O vakit Müfid'e biraz sükûn gelmişti, teneffüsü rahat-laştı. Sacid, Pervin'i de kollarının altından tutarak hasta-nın göğsü üstünden kaldırdı, odanın bir köşesinde koltu-ğa oturttu, kaba bir tahakkümle söyledi:

- Sersemlik ediyorsun, hastanın yanında böyle durulmaz!

Pervin sesini çıkarmadı. Koltukta vücudu kendi üstüne yığılmıştı. Kıvrık, tortop, yorgun, bitkin, ezik duruyordu.

Sacid odanın içinde gezindi. Bu vak'alar karşısında bir hayret duyuyordu. İnsanlar arasındaki hissî münasebetlerin bu kadar buhranlı safhalara kadar ilerlemesindeki hikmeti anlamadı. Ne var? Ne oluyor? Bu hallerin hiçbiri kendi mizacına uymuyor, Sacid'in ihtirasları daima müsbet bir irade, bir teşebbüs ve fiil haline geçtiği için, onda böyle hapsedilmiş heyecanların yaptığı buhranlar yoktu; ömründe hiçbir gün nevrasteni ihtilâcına düşmemişti; ağladığı pek nadirdi; bağırıldığını pek az hatırlıyordu; böyle ciğerlerini deşecek kadar hissî ihtilâtlar içinde çırpınan Müfid'in ve ekseriya buhran içinde saçlarını yolan Pervin'in hallerinden birşey anlayamadı. "Bende mi? Onlarda mı birşey eksik?" diyordu.

Fakat bu gece kendinde de bir değişiklik vardı. Sinirleri oynamış olacak, içine büyük bir sıkıntı geliyor, korkuya benzeyen ağır bir his doluyordu. "Neden korkuyorum?" diye etrafına bakındı: zayıf lâmba ışığıyla karanlı, çıplak ve soğuk oda. Boş duvarlara baktıkça göz derinleşiyor. Köşede karyola. Fakat yalnız bu dört ayaklı madenden ne müthiş fikirler geliyor: Hastalık, humma, sancılar, nefes darlıkları, terlemeler, inilti, aşk, ölüm korkusu; ölüm, bu hadisenin vereceği dehşet, bir evde, bir muhitte yapacağı büyük tesir, ölünün mazisi, hâtıraları, ona karşı ister istemez duyulacak hicap, vicdan azâbı, falan.

Sacid bu düşüncelerin hepsinin teferruatına yarım saat kadar dalsa, belki Pervin gibi bir sinir buhranına düşebilirdi, fakat kendini tutmaya çalışıyordu.

Yatağa yaklaştı ve hastaya baktı. Müfid gene uyuyor gibiydi. Sacid, fena bir koku çıkaran gaz lâmbasını odadan dışarıya bıraktı.

Pervin'in yanına geldi, kulağına eğildi:

- Sen git yat, Pervin. Ben hastanın başında beklerim. Onu bu gece yalnız bırakamayız.

- Tabii... Zaten her gece ben bu odada yatıyorum. Şimdi yatağımı sereceğim.

-Vazgeç. Ben burada kalırım. Sen git başka yerde yat.

Kadın şiddetle reddetti:

- Hayır! Başında duracağım.

Sacid itiraz etmedi. Pencereye doğru yürüdü ve mandalları sıkıştırdı. Çünkü fırtına ile karışık büyük bir sağnak, yağmur damlalarını çelik parçaları gibi camlara savuruyordu.

Sonra gidip Pervin'in yanına sıkışarak oturdu. Onu kucakladı. Keder ve korku onda yine şehveti arttırıyordu. Bu, menfî heyecanların cinsî meyillere istihalesiydi. Büyük bir ızdırabın tesirinden kurtulmaya çabalayan ruh, manevî ümitlerden mahrum kalınca, hayvanî zevkler arar. Ölülerin yanında şehvî arzu duyan insanlar nâdir değildir. Korku, nefret, öfke, hicap gibi temayüllerin cinsî arzuya sür'atle istihale ettiği daima görülür.

Sacid, o anda Pervin'den gelen tesirleri büyük bir mübalağa ile hissediyordu: Kolunun içinde kadının vücûdu arzulu bir kan hararetiyle şişiyor ve kıvrılıyordu. Pervin'in göğsünün altında Sacid'in avucunu dolduran sıcak bir et külçesinden eline, koluna ve bütün vücûduna şid-

detli bir arzu cereyanı geçti, kadını daha kuvvetli ve daha metin kucakladı.

Fakat Pervin onu itiyor ve müthiş gök gürültüleri dindikçe yatağa kulak veriyordu: Hastadan uzun uzun içeri çekilen ve bir anda boşaltılan uykulu nefesler geliyor. Sacid de bunu dikkatle dinledi ve fısıldadı:

- Uyuyor!

Sonra iki koluyla Pervin'i kucakladı. Kadın tirtir titriyordu. Karışık, acayip, müthiş, korkunç, tatlı, anlaşılmaz heyecanlar içinde idi. Yerinden fırlamak ve haykırmak istiyordu; bütün felâketini unutarak, bir dakikalık olsun, en büyük cinsî tadla yaşamak istiyordu; kâh onu itiyor, kâh serbest bırakıyordu. Emrederek:

- Bırak! dedi.

Sacid daha hararetle sıkıyordu. Pervin yalvardı:

- Bırak!

Sacid değişmedi. Kadın ayağa kalkmak istedi. Fakat bütün binayı sarsan dehşetli bir gökgürültüsü onu korkutarak yerine oturttu.

Hava gittikçe azıyordu. Yıldırımlar yakına ve sık sık düşmeğe başladı.

Pervin'in bütün sinirleri son haddine kadar gerilmiş, vücudu sertleşerek dikilmişti.

Her şimşek çakışta, korku ile büzülerek Sacid'e sarılıyor, sokuluyor, başını erkeğin omuzlarına, göğsüne, dizlerine koyuyor, asabî kıvrılıyor, bazı ihtilâçlı parmaklarıyla Sacid'in kolunu, bacağına tutuyor, tırnaklarını etine batırıyor, onu ısırarak bile istiyordu. Birçok defalar nerede olduğunu unuttu. Kendini baş ucunda bombalar patlayan, obüsler ve şarapneller uçuşan, kurşunlar vızıldayan, gülle yağmurları altında dağlar yıkılan, kulak patlatıcı sesler ve tarrakalar arasında kan gövdeyi götüren, kızıl

göklü, dört yanı yangınlarla çevrilmiş bir harb meydanında zannediyordu.

Gözlerini Sacid'in göğsüne yapıştırarak yıldırım aydınlığını görmemek istiyor, fakat göz kapaklarının karanlığı içinde mavi benekli, keskin ışıklar parlıyordu.

Hasta gök gürültülerinden uyanmıştı. Etrafına korkulu ve kısa baktı. Karanlık. Boşluk. Yalnız olduğunu zannetti. Seslenmek istiyordu, fakat bu gürültüler arasında nafile nefes tüketmekten çekindi. Şimşek çakarken yanbaşına bakıyor, Sacid'le Pervin'i görmüyordu. Yalnız kalmış olmak, yalnız "bırakılmış" olmak onu birdenbire sarstı. Yataktan kalkmaya hazırlanıyordu. Boğucu, nefes tıkayıcı bir koku boğazını sıktı. İnsanlar görmek istiyordu. İnsanlar, kalabalık, hareket, hayat, sesler, ışıklar, kahkahalar...

Bunaldı.

Yorganı fırlatmak için şiddetli bir hareket yaptı.

Kolu düşüvermişti.

Ayaklarıyla çırpındı.

Başını yastıktan biraz kaldırmaya çalıştı, kaldırdı, fakat başı dönmüş ve hemen düşmüştü.

Ağzından bir inilti koptu.

Sacid ve Pervin koşuştular. Pervin bağırdı:

- Korkma, buradayız, Müfid!

Hasta bir insana değebilmek için kollarını karanlık boşlukta kaldırıyor ve sallıyordu. Soğuk bir el Pervin'in yüzüne çarptı.

Kadın korktu ve geri çekildi.

Müfid bunu nefret sandı ve bir inilti daha kopardı. Sacid ve Pervin hastanın üstüne eğildiler.

Dayısı Müfid'in bir elini tutuyor, sıkıyor, Pervin onu kucaklıyordu.

- Korkma, birşey yok! diyorlardı.

Hasta mırıldandı:

- Ah bu hava!

Sonra garip sesler çıkarıyordu. Galiba ağlıyor ve hıçkırıyor, fakat göğsünden gayri tabiî sesler geliyordu. Sacid'le Pervin bu halin sonunu beklediler. İkisinde de hastayı teselli etmek ihtiyacı o dereceye varmıştı ki en kuvvet verici sözleri aramaktan başka hiçbir şey düşünmüyorlardı.

Sacid yatağa oturdu, hastanın iki elini de tuttu, kuvvetle sıktı; sanki, böylece, kendi uzvî kudretinin bir kısmını hastaya geçirmek istiyordu, müşfik ve ciddî bir bakış, ağır bir durumla söylemeğe başladı:

- Müfid! Yavrum, dikkat et, kendine fenalık ediyorsun, metin ol, hem sen ne kadar metinsin, unutma, şimdiye kadar neler geçirdin, bu da geçer, ortada birşey yok, hastalığın iyileşiyor, hep seviniyoruz, neden korkuyorsun? Hiç fırtına, yağmur, şimşek, yıldırım, görmedin mi? Hepsi geçer, yarın güneş açar, hepsi unutulur gider, sınırlenme, sâkin ol, biz buradayız, başının ucundayız. Rahat uyu, biz uyanık duruyoruz, hafifçe sesleniver, geliriz. İstersen lâmbayı da çıkarmayalım, fakat doktor menediyor, yine sen bilirsin, nasıl istersen, fakat uyu, kapa gözlerini haydi kardeşim.

Müfid gözlerini kapayacağı yerde bütün bütün açtı. Hâlâ dayısındaki bu şefkatin sahte olup olmadığını merak ediyor ve şu halinde bile bunu anlamak istiyordu. Bunu anlamak ve aldanmamak, son nefesinde olsun insanların yalanlarına ve tesellilerine kapılmamak. Fakat ne garip ki Sacid samimî görünüyordu, öyle samimî görünüyordu ki yüzünde ağlamaya hazırlık vardı, öyle hazırlık vardı ki gözleri küçülüyordu, öyle küçülüyordu ki bebek-

lerinin diplerinde yaşlar beliriyordu. Bu doğru, Sacid samimîdir. Çünkü Sacid insandır. Zalimdir, peki, fakat bu onun bir fâcia karşısında merhametine mâni değildir; bu merhamet ve şefkat de onun biraz evvel veya biraz sonra Pervin'i kucaklamasına mâni olmamıştır ve olmaz. Niçin insan ruhuna bakarken “zulüm” veya “merhamet”, “hodgâmlık” veya “hayırhahlık” gibi zıt unsurlar ayırmalı? Bunların tenâkuzları zahîrîdir, halbuki heyecanların menşelerine bakılırsa vahdetten başka birşey görülmez. Ruha ait bütün tasniflerimiz yanlıştır. Belki bir ruhî tahlile yardım ettiği için ancak faydalıdırlar.

Bu romanın şahısları arasında bunu anlayan bir kişi vardır: Ali. Müfid, hislerinin kargaşalığı içinde bu tenakuzu kavrayamadığı için şaşırır. Bu anda da hayreti eksilmiyor ve hasta, koyulaşan bir dikkatle Sacid'e bakıyordu. Dayısının samimî olduğunu anladı ve itimadında ileri gitti: “Sacid beni Pervin'le aldatmamıştır.” diye düşündü, çünkü bu anda samimî ve müşfik olan bir kimse- nin başka bir anda en büyük fenalığı yapabileceğini anlamıyordu. Bundan başka, o anda, şüphelerinin tazyikinden kurtularak biraz rahat nefes almaya ihtiyacı vardı. Gözlerine bir sükûn geldi.

Sacid sözlerinin iyi tesirini görünce, yastığı hastanın başı altında iyice düzelterek, telkinine daha emniyetle devam etti:

- Uyu... Mübalâğa etme... Sen hep hislerinle hareket ediyorsun... Mübalâğaların orada... Bunu sen de bilirsin... Hastalıkta metin olmalıyız... Halbuki sinirlerin de yorğun... Biliyorum... Haklısın... Güç şey... Fakat sabır... Bir uyu, hepsi geçer. Yarın neş'e ile kalkacaksın.

Pervin, Sacid'in bu kadar bol söz söyleyişine hayret ediyordu. Bu merhametine de şaştı. O da bu tenakuzu anlamıyordu.

Sacid yastıkla uğraşırken Pervin de yorganı düzeltiyordu.

Hasta rahat nefes aldı.

Sacid ve Pervin biraz geri çekildiler.

Odanın ortasında, ayakta duruyorlardı.

Havanın azgınlığı bütün şiddetiyle devam ediyordu. Gök gürültüsü ve fırtına ile ev sarsılıyordu. Camlar şakırdayıyordu. Bahçeden müthiş sesler geliyordu. Belki ertesi gün, pencereden bakıldığı zaman, bütün evlerin ve ağaçların yıkılmış oldukları görülecekti.

Birbiri arkasından üç dört yıldırım düşüyor ve gök gürültüleri uzuyordu.

Hasta uyumağa çalıştığı halde birkaç kere gözlerini açıp kapadı.

Nihayet, daldı.

Sacid'le Pervin hastanın başucuna geldiler. Baktılar. Uyuyor. Muhakkak.

Sevinçle geri çekildiler.

Pervin yine o koltuğa çöktü. Sacid ayakta kaldı. Kendini bomboş buluyordu. Sonra birşeye dikkat etti: Hayatında hiç bu kadar sıkılmamıştı. Bir daha bu vaziyete düşmemek için ne yapacağını düşünerek amelî bir çare aradı. "Felâketlere yanaşmamalı!" diyordu. Bir kere daha bu hastayı ziyaret ettiğine pişman oldu. Sonra bu çirkin duygusunu kendi kendine karşı mazur göstermek için: "Ne faydam var?" diyordu. Kendi kendine cevap verdi: "Teselli ettim." Sonra itiraz etti: "Bu teselliği bir başkası, Pervin veya bir Şayeste de yapabilirdi." dedi.

Sacid bütün geceyi bu odada, sabaha kadar nasıl geçireceğini de düşünüyordu. Zamanı tahmin etti. Gece yarısını ancak bir iki saat geçmiş olabilirdi.

Pervin'in yanına gitti, aynı koltuğa yine ilişti. Başını arkaya dayadı. Bu halde uyuyup uyuyamayacağını denedi.

Pervin sordu:

- Uyumak mı istiyorsun?
- Bir tecrübe edeceğim.
- Bende çok yorgunum. Fakat uykum yok.

Sacid başını Pervin'in başına koydu. Sonra kaldırdı.

Kadın onu itmişti:

- Yapma! dedi. Uyanır.
- Görmez.

Pervin koltuktan kalkmak istedi. Sacid onu kucaklıyarak bırakmıyordu.

Tekrar etti:

- Görmez. Karanlık.

Ve kandırdı.

- Sana yaslanarak uyumayı denemek istiyorum. Kırmıldama. Başka niyetim yok.

Pervin gevşedi. Sacid başını kadının bir omuzu üstüne koydu. Burnunun ucu ve dudakları Pervin'in çenesinin altına değiyordu. Yüzünde kadının sıcak nefesini duydu. Gittikçe sokuluyor ve temasının çoğalmasından bir itminan buluyordu. Başını Pervin'in omuzundan göğsüne doğru kaydırırdı.

Kadın Sacid'in başını tuttu ve kaldırmak istedi. Fakat baş ağırlaşmıştı.

- Rahat dur, Sacid.
- Uyuyacağım.
- Bu halde olmaz.
- Zararı yok.
- Var.
- Yok.
- Üzülüyorum.

- Üzülme.
- E... Üzülüyorum.
- Neden? Sebep?
- Git başka yere yat.
- Başka yer yok.
- Git yatağına yat, ben burada beklerim.

Sacid cevap vermedi ve vaziyetini bozmadı.

Pervin korku ile hep karyola tarafına bakıyordu. Tek tük şimşek aydınlığında, yatak ve hasta, parlayıp sönüyor. Pervin'in gözleri kamaşarak, büyüdü küçüldü. Bazı, yalnız Müfid'in başına dikkat ediyor ve yastıktan sivrilmiş bir burun kemiği görüyordu. O vakit farketti ki, hastalandıktan sonra Müfid'in burnu çok uzamıştı. Bundan niçin?- korktu. Burun uzaması ona ölümü hatırlatıyordu. Niçin? Belki de ölülerin burnu uzar.

Yeni bir şimşek aydınlığında bir daha baktı: Kocasının başı, yandan, yanaklarının yarısına kadar yastığın içinde kalmış, yalnız burnu, çenesinin ucu, alını görünüyor. Sert bir baş. Safi kemik. Alnının üstüne bir buklüm saç düşmüştü. Fakat bu bile siyah bir demir tel örgüsü gibi sert duruyor.

Pervin'e bir merak geldi. Müfid muhakkak ölecek mi? Ve ne zaman? Bir anda bütün hislerini kaybederek afâki düşündü: Ölür mü ve ne vakit ölür? Nasıl ölür? Eziyet çeker mi? Çırpınır mı? Öldüğünü anlar mı? Bağırır mı? Ya bu gece ölürse? Kaabil mi? Şimdiden belli olmaz mı? Bu hastalıkta ölüm nasıldır? Nefesi mi kesilir? Göğsü mü darlaşır? Kan mı kusar?

Bunları düşünmekten korkmuyordu. Hiçbir merhamet de duymadı. O öldükten sonra büyük bir yükten kurtulacağını tasarladı. Gözlerinin önüne güneşli, parlak, temiz, kalabalık, neşeli bir dünya geldi. Tatmin edilmeğe

hazır, muhtaç, yeni ve büyük nice arzular, içine dolup taşıyordu, o anın fecaati arasında kuvvetleri artan nice arzular, ki Pervin’de yaşamak ihtirasını galeyana getiriyordu. Bir aralık bu hodgâmlığına dikkat etti ve utandı. Kendi fenalığını kendine karşı mazur gösterecek sebepler arıyordu. Her insanın da böyle olup olmadığını merak etti.

Sonra daha mühim birşey düşündü: Onu ben mi öldürdüm? Buna cevap bulamıyordu. Burada kendi acziyle kudretini ölçmek zarureti ve imkânsızlık onu şaşırtıyordu: “Ben buna muktedir miyim? Ben, âciz bir kadın.” Sonra: “Ben bu kadar fena mıyım?” Karışık dâva. Bazı öldürmek iktidarının ve bu derece tesirli olmanın gururu, bazı, bir zulüm yapmış olmanın korkusu ve azabı ve bundan gelen çirkin bir merhamet.

Fakat asabî yorgunluğu o dereceye gelmişti ki hisleri derinleşmiyordu. Ruhu derhal buz tutuyordu. Hiçbir şey duymaz oluyor ve berrak düşünüyordu. Yalnız vakıalarla âkıbetleri arasındaki nisbetlere dikkat ediyor, uzun bir istikbali göz önüne getirerek zarar ve kâr hesabı yapıyordu.

Öyle dalmıştı ki Sacid’in başını bile unuttu. Fakat göğsünün çıplağında bir dudak sıcaklığının gezindiğini hissedince kendine geldi. Hafif ürperdi. Duymamış görünerek bu yeni ihsasa dikkat etti. Sacid’in dudağı, nefesinin sıcak ve hafif rüzgârı içinde, yavaşça etine değıyor ve küçük çizgiler çizerek yürüyordu.

Sonra, Sacid’in parmakları, Pervin’in gömleğini hırpalayıp açarak, dudakları koltuk altına kadar ilerliyor, sıcak bir nefes dolduruyordu.

HASTA gözlerini açtı.

Canı birşey istiyordu, fakat ne? Bunu kendi de anlamıyordu. Ağzının içi, boğazı, göğsü yanıyor. Bol ve serin bir hava teneffüs etmeğe ihtiyacı var. Derin derin içini çekiyor, fakat iyice kanmıyordu. Hakikî ihtiyacını bulamadı. Belki binlerce arzu yanyana gelerek mahiyeti anlaşılmayan meçhul bir his terkibi yapıyor. Büyük hastalıklarda bir gece yarısı uyanışı vardır ki insan bir şeye çok muhtaç olduğunu anlar, fakat bu şeyin ne olduğunu bir türlü bulamaz, dil damağa yapışır, boğaz kurur, göğüs yanar, şakaklar sıkılır, baş ağırlaşır, kalb çarpar.

Müfid de böyle idi ve böyle meçhul birşeyi canı çekiyordu.

Su içmek aklına geldi. Bunu mu istiyordu? Yine anlayamadı. Suyun tadını hatırlamaya çalıştı. Bunu tahayyül etmekten hoşlanıyordu. Göğsüne -sudan veya havadan- bir serinlik gelmesini istiyor. Bir soğuk su, iyi.

Onlar buradalar mı? Belki de gittiler, yattılar. Sesleri yok. Oda karanlık, artık hava sâkin, gök gürültüleri uzaklaşmış. Yalnız damlardan, oluklardan, ağaç dallarından akan yağmur sularının kesiksiz, uzun şırıltıları duyuluyor. Arada bir soluk şimşek aydınlıkları.

Hasta, karanlıkta, gözlerini birkaç yere çevirmeye uğraştı. Uğraştı, çünkü bunun için bir gayret lâzımdı. Göz bebekleri ağrıyor ve başını yoruyordu.

Hiçbirşey göremedi. Seslenmek istedi. Fakat boğazından ses yerine sıcak bir hava yığını çıkıyordu. Evvelâ “Pervin!” diye çağırdı. “Per” hecesini telâffuz etmek için dudaklarının çıkardığı hafif gürültüyü kendi bile güç duymuş, “vin” hecesi ağzının içinde eriyip kaybolmuştu.

Dilini dişlerine yapıştırarak, en son kuvvetiyle bir kelime daha çıkardı:

- Su!

Fakat, bu da, ince bir menfezden çıkan sıkışık bir hava gibi garip bir fısıltı.

Hasta onların odada olduklarına da emin değildi, bilmek için kendini bir daha yormak istemeyerek arzusunu teskin etmekten vazgeçti. Fakat ihtiyacı birdenbire artmıştı. Bir bardak suyu titreyerek özlüyordu.

Tekrar nefesinin rüzgâriyle çağırdı:

- Pervin!

Duymadılar.

- Dayı!

Duymadılar.

- Su!

Daha zayıf, bir daha söyledi:

- Su!

Ve yorularak sustu.

Derin bir hüznün. Derin ve âni. O kadar ki, hemen, gözleri yaşardı. İhtiyar kadınların çok söyledikleri bir cümle hatırına geldi: “Bir bardak su verenim yok.” Bu sözdeki hâile dehşetini ilk def’a şimdi hissetti.

Sonra büyük bir öfkeye tutuldu. Niçin onu bırakıp gittiler! Niçin kaçtılar? Bir, üç veya beş gece daha bu zah-

mete niçin katlanmıyorlar? Bu bile onlara ağır mı geliyor? Hem demediler mi ki “Biz buradayız, korkma.” Vaad etmediler mi? Niçin sözlerini tutmuyorlar? Ah, doğru: Bu dünya sözlerini tutmayanlarındır. Can çekişeni bile aldatıyorlar ve böyle sağ kalıyorlar. Ah, ne yapmalı? Ne yapabilir? Hiç.

Sesi bile çıkmıyor.

Öleceğini değil, öldüğünü hissediyor. Vücudundan canı çekilmiş. Yalnız şuuru sağ, o da sönecek, yakındır.

Fakat bu öfke nedir? Nedir bu kuvvet? Hastaya öyle geliyor ki yorganı fırlatabilir, sıçrayabilir, yataktan atlayabilir, koşabilir, onları bulabilir, yakalayabilir, yüzlerine haykırabilir, üstlerine atılabilir, ikisini de paralayabilir.

Acaba? Hayır.

Hayır, kuruntu. Baş ucundaki bir bardak suyu bile alamıyor. Hayır, artık onun için hareket yok.

Hayır. Bitti, yaşamak bitti.

Korkuyor mu?

Şimdi, hayır. Fakat bir arzusu var, bir tek. Ona kavuşsa, yalnız ona, kâfi. Gözlerini rahat kapayacak. Bir arzu, bir tek: Onları bulmak ve... Ve... Onlara büyük bir fenalık yapmak. Nasıl bilmiyor. Fakat öyle birşey yapmak ki hiç unutmasınlar, ah, daima acısını çeksinler, daima.

Yine gözleri yaşardı. Öfkesi geçiverdi. Oh tevekkül.

Bir nefes aldı. Fakat birdenbire dikildi. Odanın köşesinden küçük bir gürültü gelmişti: Yerde bir ayak sürtünüşü gibi. Kulak verdi: İnsan nefesleri.

Buradalar, burada imişler. Hasta sevindi ve utandı. Onlar için ne çabuk fena düşünmüştü. İşte odada imişler... Belki biri bir koltukta, öteki bir sandalyede uyuya kaldılar olabilir.

Müfid gözlerini sesin geldiği tarafa çevirdi. Karanlıkta hiçbir şey göremiyordu.

Bir şimşek aydınlığı bekledi.

Karanlıklara bakıyordu.

Kulağı da seslerde: Hâlâ yerde bir ayak sürtünüşü. Titrek bir nefes. O kadar.

Suluk bir şimşek çaktı.

Suluk bir şimşek aydınlığında onları gördü.

Onları, yanyana.

Yanyana, birbirine sarılmış.

Birbirine sarılmış. Sacid'in başı Pervin'in göğsü üstünde. İkisinin de bacakları gerilerek uzanmış.

Müfid birdenbire dikildi, yatağın içine oturdu.

Şimşeğin çakışı, onların görünüşü, hastanın sıçrayışı ve oturuşu öyle âni olmuştu ki Müfid şaşırды, sersemledi, herşeyi unuttu, ne olduğunu anlamadı. Başına kan doldu. Herşey simsiyah.

Titriyordu.

Bayılarak düşmek üzere idi.

Nefesi tıkanıdı.

Kolunu uzattı ve karyolaya tutundu.

Gözlerini oradan ayırmıyordu.

Bekledi:

Büyük bir nefesle göğsü şişip kalmıştı. Soluğunu bırakarak yeni bir nefes alamıyordu. Ağzı açıldı ve çenesi sarktı:

Bakıyordu.

Bekliyordu.

Kulakları da tıkanıdı. Hiçbir şey duymuyordu. Ne gök gürültüsü, ne yağmur sularının akıntısı, ne de başka bir ses. Yalnız başında çekilmez bir ağırlık hissediyor, başına kan fırladığını anılıyor.

Bir daha ve iyi görmek için kaşlarını çattı, başını ileri doğru uzattı. Bir şimşek daha bekliyor.

Hâlâ nefesini boşaltmamıştı.

Soluk bir şimşek daha çaktı.

Bu pek hafif bir aydınlıktı. Fakat, hasta onları iyice gördü.

Onlar, yanyana.

Yanyana fakat birbirlerinden ayrılmışlar, doğrulmuşlar, vücutlarını yukarı almışlar, gözlerini büyük bir korku ile, büyük bir hayretle açmışlar, hastaya bakıyorlardı.

Gözüne geldiler.

Karanlık bastırdı.

Kısa, keskin bir çığlık koptu.

Pervin haykırmıştı.

Sacid'in yanından kalktı, odadan dışarı fırladı. Sacid de hemen arkasından koşmuştu.

Müfid bütün vücudunda, başında, boğazında, göğsünde, midesinde, bütün etlerinin içinde, karnında ve sinirlerinde bir sarsıntı, bir karışıklık, bir alt üst olma, bir savrulma hissetti. Her tarafına garip birşey dolup boşanıyordu. Pürkuvvet, yataktan atlamak istiyor ve baygınlık geçiriyordu, düşecekti. Fakat yatmaya razı değildi. Avucunda karyolanın madenini sıkıyordu. Sallandı. Düşme-meğe çalışıyordu.

Ayaklarını yorganından çıkardı ve bacaklarını karyoladan sarkıttı. Çıplak etine degen çarşaf kenarının soğukluğunu duymasa bacaklarının varlığını hissetmiyecekti, belinden aşağısı o kadar hafifti.

Yataktan inmek için bir hareket yaptı. Fakat fena bir mide bulantısı ve baş dönmesiyle arka üstü düşüyordu. Karyolayı tutan koluyla muvazene yaptı. Yine bu koluyla kendini ileri doğru itiyordu.

Bacakları yataktan iyice kaydı ve boşlukta sallandı.

Ayakları yere değmiyordu. Karyolayı tutan kolu gerildi. Bir yere asılmış gibiydi. Kolunu bıraksa yere yuvarlanacaktı. Kendini artık yatağa da çekemiyecekti. Boş elini bastırarak yüzükoyun dönmeğe uğraştı.

Yüzükoyun döndü. İki eliyle de sımsıkı şilteyi tutuyordu. Yavaş yavaş ayakları yere değinceye kadar yataktan kaydı.

Ayakları yere değince doğrulmak, ayağa kalkmak istiyordu. Fakat bir tecrübeye iki dizi de kıvrılıverdi. Yine yüzükoyun düştü.

Birkaç defa uğraştı. Nihayet ayağa kalktı. Baş dönüyor ve dizleri kırılmaya meyliyordu. Bir adım atsa yere düşebilirdi. Yatağa tutunarak güç bir adım attı. Bacaklarına birşey iniyordu. Eteri titriyor ve içinden sıcak birşey geçiyordu. Bir adım daha attı. Ve yürümenin gittikçe kolaylaştığını hissetti.

Oda kapısı yarı açıktı. Sofaya bırakılan lâmbadan aydınlık geliyordu.

Hasta kollarını havaya kaldırarak ve bir ip üstünde yürür gibi muvazene bulmak için sallayarak, ağır ağır, sendeleye sendeleye kapıya kadar yürüdü. Durdu. Kapıyı tuttu. Başını kanada dayadı. Gözleri kararıyordu.

Vücudunda perakende kuvvetler vardı. Kâh kollarının, kâh bacaklarının dermanının kesildiğini duyuyordu.

Bir dakika durdu. Kendini zorladı. Sofaya çıktı. Dinliyordu. Hiç ses yok. Neredeler?

Dışarıda hafif bir su şırıltısı. Bazı bu da diniyor. Bazı birkaç damla sesi. Bazı tam bir sükût.

Hasta sofayı geçti.

Merdiven başına geldi. Bir direğe sarıldı. Başını dayadı. Kalbi çok çarpıyordu. Sık sık nefes aldı. Kendine gelmek istedi.

Bir ayağını uzattı. Hep tırabzanları tutarak bir iki basamak indi.

Bahçede uzun, keskin bir çığlık koptu. Pervin'in sesi. Acı acı haykırmıştı. Sonra kalın bir ses daha çıktı:

- Pervin! Pervin!

Hasta bu sesleri duyunca, tırabzanlara tutunarak, başı döne döne, sendeliye sendeliye merdivenleri indi.

Pervin odadan çıkar çıkmaz bir deli hızıyla aşağı kata inmiş, kendini bahçeye atmış, koşuyordu. Karanlıkta, bastığı yeri görmüyor, çamurlara ve su birikintilerine d alıyor, ayakları ıslanıyor, rüzgârda saçları dağılıyor, nefesi daralıyordu. Ne yapacağını bilmeden, ağaçların arasına koştu, binanın arka tarafındaki bostana girdi, durdu.

Müthiş buhran. Kalbi şiddetle çarpıyor, göğsü tikanıyor, vücudunun her yeri, omuzları, kolları, dizleri çırpıyor, etleri titriyor, çenesi atıyor ve dişleri birbirine vuruyor, boğazı kuvvetle sıkılıyor.

Kendini yere attı, haykırarak saçlarını yolmaya başladı.

Sacid rüzgârla dağılan haykırıışların istikametini bulamadığı için bahçede Pervin'i arıyordu.

Sonra bostana koştu.

Artık ses duymuyor, yalnız, karanlıkta bir gölge seçmeğe çalışıyordu. Hiçbir şey göremedi. Bostandan çıktı, bahçeye geldi bağırdı:

- Pervin! Pervin!

Cevap alamıyordu.

İçeri girdi.

Taşlığı geçti ve merdiven başına geldi. Karanlıkta hiçbir şey göremiyordu. Koluna birşey değdi. Ürktü ve sıçradı. Elini götürdü: Bir başka el; etsiz ve derisiz, kemikten bir el, Sacid'in kolunu sımsıkı tutuyordu.

Sacid, ürkerek şiddetle kolunu silkeledi, kurtardı ve geri çekildi. Yere bir vücudun serildiğini anlamıştı. Büyük bir dehşete düştü. Işık aramak için yemek odasına koşarken, bostan tarafından bir haykırış daha duydu. Bu da Pervin'in sesi.

Sacid şaşırmıştı. Çıldırıcı bir korku duydu. Hiçbir yere kımlıdayamıyordu. Yemek masasına tutundu.

Pervin fasıla ile haykırıyordu. Sacid kendine geldi ve bahçeye fırladı, bostana koştu.

Sesin geldiği yana yürüdü.

Bir yerde, çığlık, aşağıdan yukarıya, topraktan havaya yükseliyordu. Sacid durdu. Eğildi.

Pervin yere yatmış, kıvrılmış bağılıyor, çırpınıyor, saçlarını yoluyordu.

Sacid kadını bileklerinden tuttu, sarstı:

- Pervin! Pervin!

Pervin ayaklarını savuruyor, tekme atıyor, Sacid'in ellerinden kurtulmak için haykırıyordu:

- Bırak!

- Pervin! Delirdin mi? Pervin! Aklını başına al!..

- Bırak!

- Pervin!

Kadın bir elini kurtararak Sacid'in yüzüne şiddetli bir tokat attı:

- Çekil!

Diye bağıırıyordu.

Sacid iyice şaşırıldı.

Ayağa kalktı.

Yapılacak şeyi bulamıyordu.

Pervin'i kucaklıyarak yerden kaldırmak, içeriye taşımak istedi. Kadın çırpınıyor, dirsekleriyle ve yumruklarıyla Sacid'i itiyor, tekmeler savuruyor ve otlar arasında yuvarlanıyor, başını kaldırıyor ve yere vuruyordu.

Sacid ayrıldı, eve koştu, yemek odasına girdi. Ne yapacağını bilemiyordu. Bir fener, bir lâmba, bir bardak su, bir limon, bir sirke, bir ilâç, birşey, te'sirli ve kurtarıcı birşey istiyordu.

Kibrit aradı. Onu da bulamıyordu. Oda kapısına giderek var kuvvetiyle bağırdı:

- Abla! Abla! Şayeste abla!

Durdu kulak verdi. Çıt yok. Ablası en üst katta yatıyordu ve uykusu ağırdı. Ümidini kesti. Tekrar odaya girdi. El yordamıyla raflara baktı. Yanyana bir kibrit kutusu ve idare lâmbası buldu.

Derhal yaktı.

Geniş bir nefes aldı.

Lâmba ile oda kapısına atılırken durakladı. Kapının eşliğinde, Müfid!

Müfid! Duvara tutunarak duruyor! Saçları dağınık ve dimdik. Boynunun şerit gibi ince etleri gerilerek başı öne doğru uzanmış. Gözleri kabarmış, kanlanmış, büyümüş, oyuklarından fırlamış, dehşet veren bir kinle bakıyor.

Sacid bakakaldı. Herşeyi unuttu. Hastaya bakıyor ve korku ile, yavaş yavaş, geri çekiliyordu.

Kendini topladı. Büfeden su ve limon aldı, yürüdü, öfkeli bir yan bakışla hastaya hafifçe çarparak dışarıya koştu.

Pervin'in yanına gitti, başına su döktü.

Bu tesir kadını bayıltmıştı. Sacid limon koklattı, soğuk su ile Pervin'in şakaklarını ovaladı, kollarına masaj

yaptı ve bacaklarını uzattı.

Kadın inliyerek gözlerini açmıştı.

Sacid onu bir kolundan tuttu:

- Kalk! Kalk yavrum! Gayret! Haydi!

Kadın kendini zorladı ve Sacid'in yardımıyla kalktı. Sacid Pervin'i koluna alarak yürüdü. Sönmemesi için bir avucunu lâmba şişesinin üstünde tutuyordu.

Ağır ağır yürüyerek bahçeye geçtiler. Hava iyileşmişti. Gökyüzü açıldı, bulutlar sıyrıldı, yıldızlar görüldü. Soluk bir ay ışığı var. En hafif bir hava cereyanı kalmamış, yapraklar kıvıldamıyor. Sükût, yalnız, havada ince bir inilti geziniyor, hiçbir böcek sesine veya rüzgâr esişine benzemeyen, yerin dibinden veya ağaçların arasından gelen menbaı gizli, ince ve derin bir inilti, bir tanburun göğüs deliği içinde titreyen tiz bir tel ihtizazı gibi havada eriyor ve derinleşiyor.

Pervin Sacid'in koluna asılmış baygın ve sarsak, ne olduğunu ve ne olacağını bilmeden, ayaklarını sürterek yürüyor, etrafına ve evin yaklaştıkça büyüyen kapısına korku ile bakıyordu.

Birdenbire durdu ve irkildi.

Gözlerini ve ağızını açarak evin kapısına bakakaldı.

Sacid baktı ve kapının eşiğinde yine onu, hastayı gördü.

Pervin iki eliyle Sacid'in bir koluna yapışarak, bir hücumdan korkar gibi vücudunu gizlemeğe çalışıyor, bakıyordu.

Ânî boşalan bir nefes halinde:

- O! dedi.

Hasta, yine kapının kanadına tutunmuş vücudunu o-
raya iyice yaslamış, yere düşecek gibi vücudu kırık, yor-
gun, gevşek, çözükle, yalnız, kemik yüzünün sert kenar

çizgileriyle yarı karanlıkta beliren keskin başı dimdik, kuru siyah bir ot yığını gibi katı, dolaşık saçları kalkmış, gözbebeklerinin yarısını örtecek kadar kaşları çatılarak gözlerinin üstüne düşmüş, çenesinin iki yanında sert ve derin bir düz çizgiyle yüzü çukurlaşmış ve kartlaşmış, dişleri birbirlerine geçmiş gibi dudakları yapışmış, büyük bir dikkat ve tehevür halinde, eşikte duruyor, onlara bakıyordu.

Pervin hafif bir çığlık kopardı ve başını Sacid'in omuzuna sürterek, büyük bir korku içinde:

- Dönelim! dedi.

Sacid onu sürüklemeye çalıştı:

- Yürü! dedi.

Kadın Sacid'in kolunu sımsıkı tutuyor, tırnaklarını ceketinin kumaşına geçiriyor, onu geri çekmeğe uğraşiyor, başını omuzuna vurarak tekrar ediyordu:

- Dönelim!

Sacid kapıya bastı. Hasta, hep o halde hiç kımıldamadan ve gözlerini kırpmadan bakıyordu. Aralarında üç dört adımlık bir mesafe var. Lâmbadan ve soluk aydınlıktan gelen bulanık bir ışık arasında Müfid'in başı ancak görünüyor.

Pervin Sacid'i çekerek, bir daha:

- Dönelim! dedi.

Yüzünü Sacid'in koluna kapatarak sürtüyordu. Lâmba söndü. Karanlıkta hareketsiz kaldılar.

Sacid, Pervin'i bırakarak hastanın yanına gitmeyi düşündü. Fakat birden bu tasavvur onu korkutmuştu. Müfid'e yaklaşırsa, nev'ini tayin edemediği dehşetli bir felâkete uğrayacakmışlar gibi meş'um bir tereddüt duyuyordu. Hiçbir şeye karar veremediği için kendini bıraktı, vücudu gevşedi.

Pervin, Sacid'in kolunu gittikçe artan bir tazyikle sıkıyor, iniltiye ve hıçkırığa benzer garip sesler çıkararak başını çarpıyordu.

Sacid kadını zaptetmeğe çalışırken lâmba şişesi düştü ve kırıldı.

Elinden lâmbayı da attı ve Pervin'i kucakladı. Kadının vücudu, Sacid'in kollarında, bazı hareketsiz ve baygın, sarkıyor, bazı da canlanarak şiddetli hareketlerle çırpınıyordu.

Lâmba söndükten sonra Müfid'in gözleri kararmıştı. Onları göremedi. Beynine uğultulu bir karanlık doldu. Sonra birbiri ile alâkası olmayan, eksik, müphem, silik, tek tük bazı hâtıralar, sûretler, hayâletler şuuruna çıkıp battı. Babası gözlerinin önünden geçti. Sonra bir ağaç; sonra bir genç kız hayâleti gördü; senelerce evvel tanıdığı kızlardan biri ki şimdi sağ değildi; sonra karanlık bir sofa tahayyül etti. Bir rüzgârla çarpan bazı kapı kanatlarının sesini duyar gibi oldu. Bağlarbaşı'ndaki köşke benzer bazı ev içi şekilleri hatırlıyordu. Evvelâ birbirleriyle rabitasız ve alâkasız, yarım yamalak şuurlanan bu hâtıralar, gittikçe vuzuh ve intizam kazanmaya başladılar. Hasta nerede olduğunu unuttu. Derunî bir hâfıza hareketine tutuldu ve çocukluğuna ait bazı şeyleri hatırlamaya başladı.

O âna kadar hiç düşünmediği, bir kere bile aklına getirmedeği yeni vak'alar ve şekiller hatırlıyordu. Bu hâtıralar az çok vuzuh ve intizam ile teselsül ederken, hastanın beynini tekrar uğultulu bir karanlık bastırıyor, savurucu bir his rüzgârı, bütün sûretleri birbirine karıştırıyor, dağıtıyor ve şuurunu boş bırakıyordu. Bacakları artık bir dakika daha vücudunu çekemiyecek kadar mecalsizdi; fakat hasta, kendini bırakacak olursa bir daha kalkamayacağı anlıyarak en dağınık uzvî kuvvetlerini teksife uğra-

şıyor, kapıya tutunarak muvazenesini bulmaya muvaffak oluyordu.

Bir aralık silkindi ve nerede olduğunu anlamaya çalıştı, fakat muktedir olamadı. Tam bir kendinden geçiş. Yalnız yatakta olmadığını hissediyordu. Başı döndü. Yüzünü kolunun üstüne kapadı. Daha iyi yaslandı. Bu muvakkat rahat vaziyet içinde vücudu uyuştu.

Hezeyana benzeyen şiddetli ve rabitasız bir zihin faaliyeti içinde başı ağrıyordu.

Yeniden garip hâtıralar.

Çocukluğuna ait şeyler... Hasta, bunların hakiki birer mâzi intibâi olup olmadıklarını bilemiyor, belki de şe'nîyetleri tahrif ederek yeni bir mazi yaratıyor, muhayyilesinin eseri olan bu yeni unsurları hafızasının malı zannediyordu.

Sonra yine başı döndü ve beyni karardı. Bütün bu ruhî anlar, saniyeler içinde, şiddetli bir hızla değişiyordu fakat hasta için bu saniyeler daha uzun sürüyordu.

Başının içi boşaldı. Artık hiçbir şey düşünemedi. Yalnız havasına tesir eden bazı haricî âmillerden gelen kopuk ve dağınık bir fikir tedâisi içinde idi: Kolunun üstünde başının ağırlığını duyuyor ve nefesinin sesini işitiyordu. Yatağı hatırına geldi. Bu yeni tedâi başlangıcı ona derhal müthiş sahneyi hatırlattı. Ürperdi. Bir anda Pervin'le izdivacına ait bir çok ufak tefek hâtıralar gözlerinin önüne geldi. Sonra Pervin dipdiri, berrak ve açık, bütün çizgileri ve renkleri, bütün hareketleri görülen keskin bir hayal kuvvetiyle hastanın muhayyilesinde ayaklandı. Yürüyor, koşuyor, duruyor, bakıyor, gülüyor, kızıyor, susuyor, ağlıyor, korkuyor, kaçıyor, gidiyor, geliyor, kucaklıyor, diz çöküyor, yalvarıyor, hırslanıyor, bağırıyor, çırpınıyor, uzvî ve ruhî varlığının bütün hareketleriyle yaşıyordu.

Hasta bu hareketlerin içinde sevinç ve keder unsurlarını bazı birbirine karıştırarak, bazı ayırarak mes'ut ve elîm hâtıralarının hepsini zihninden geçiriyordu. Fakat korkunç, elîm hâtıralar daha barîz, daha mebzul idiler. Bunların hepsini, bir anda, çarçabuk hatırladı: Sacid'den ilk şüpheleri, onunla mücadeleleri, Pervin'in kendini gizlemek için geçirdiği buhranlar, gözyaşları, Müfid'in öteki erkeklerden şüpheleri, Bağlarbaşı'ndaki eğlenti gecesi, karanlıkta dışarıya fırlayışı, telefon numarası hadisesi, hastalık nöbetleri, birgün, köşkte Sacid'le Pervin'i yatak odasında buluşu, Behire'nin îmâları, Sacid'le Pervin'in bir gece köşke geç gelişleri, ayrılmak kararı, köşkten son defa çıktığı günkü heyecanları, bu köydeki yalnızlığı, hasreti ve derûnî cidali, Pervin'in gelişi, reddedilişi, ağlayışı, sonra Pervin'i koynunda buluşu, nihayet Sacid'in gelişi ve... Bu gece... Fırtına, sağnak, yıldırım, şimşek...

Buraya gelince birdenbire gözlerini açarak başını kaldırdı. Son müthiş sahne hâlâ devam ediyormuş, yahut, saniye evvel vuku bulmuş, henüz bitmemiş gibi, hasta, gözlerini iyice açarak etrafına bakındı. Yatağında olmadığını anladı. Sahnenin bütün fer'î şekilleri yine gözünün önüne geliyordu. Sacid'le Pervin'i kucaklaşarak koltukta uzanırlarken gördü. Bütün vücuduna yeniden büyük bir kuvvet dolduğunu sandı; sandı ki hasta değildir, şimdi koşabilir, onları bulur ve ikisini de dişleriyle, tırnaklarıyla parçalayabilir. Bu hırs onda kaynadı ve köpürdü. Boyunun damarlarını şişiren zabtolunmaz bir öfke duyuyordu. Başını tekrar kolunun üstüne koyarak ceketinin kumaşını ısırды. Ağzından bir inilti çıktı. Öfkesi geçti. Yerine derin bir nefret geldi. Bütün hayatında bütün insanlar için ve kendisi için, bütün varlık için duyduğu, vasıfları muayyen o nefret ki eskiden de bir nefes alışını güçleştirir, bütün vücudunu yorar, benzini soldurur ve

gözlerinin ışığını kısırdı. Kaç defa o tıkayıcı ve kemirici tiksintiyi duymuş, kaç defa zevki bulanmış, en nefis meyve usârelerinin tadını anlamayan paslı bir dil istikrahiyle en güzel şeyleri acı ve iğrenç bulmuştu. Bu nefrete öyle alışmıştı, bilerek bilmeyerek onu sevdi, aradı ve daima taşıdı, garip ki en fazla sevdiği şeyler onu iğrendiriyordu. Şimdiye kadar Pervin'e bu nefretini hissettirmedigine yandı.

Sonra her vakitki gibi, yorgunluk ve tevekkül. Artık rahat. Herşeyi anladığını zannettiği an. “Adaaaam, sen de!” diyordu; yalnız kendinin değil, herkesin ızdıraplarını anlıyordu; yalnız kendine değil, herkese acıyordu; yalnız başkalarını değil, kendini de haksız ve mânâsız buluyordu; o vakit bir hiçlik şuuru duyuyordu: Bütün sevinçlerin ve kederlerin birbirlerini telâfi ve izâle ettiklerini anlatan, bütün zıt şeylerin yekûnundan çıkan, müsbetle menfiyi birleştiren, varla yoku birbirine nefyettiren, seslerle, şekillerle, hareketlerle, renklerle dolu görünen bomboş bir varlık tasarlıyordu. Hareketle sükûnun, varla yokun, iyi ile fenanın, siyahla beyazın, bütün zıt şeylerin vahdetini hissediyordu.

Bu tevekkül rahatlığı içinde başını kaldırdı. Artık, zorla bir iki adım yürüyerek, en yakın odaya girmek, kendini bir sandalyeye terketmek ve vukua gelecek herşeyi kayıtsızlıkla beklemek istiyordu.

Ağır ağır doğrudu. Omuzları, göğsü, arkası, beli, dizleri sızım sızım sızılıyordu. Adım atmanın usulünü unutmuş da hatırlamaya muhtaçmış gibi düşündü. Sağ ayağını kımıldattı.

Bahçede hafif bir gürültü olmuştu. Hasta durdu, baktı. Unuttuğu birşeyi hayretle hatırladı: Sahi... Onlar... Onlar oradalar...

İyice baktı.

Bir ağaç dibinde gölgelerini görüyordu. Galiba Pervin kütüğe dayanmıştı. Sacid onu tutuyor, belki de kucaklıyordu. Hâlâ birbirlerinden ayrılamıyorlar. Bu âdeta hastayı kudurttu:

Hâlâ!

Hâlâ! Demek birbirlerini o kadar istiyorlar, özlüyorlar, seviyorlar, demek bir iki gece ayrı kalmaya katlanamıyorlar; hastanın son nefesini bekleyemiyorlar; demek ona acımıyorlar da; demek -belki de- onun daha evvel ölmesi için, kasten, gözünün önünde sevişiyorlar, onlar ki aylardanberi bu oyunu oynadılar; onlar ki yalan söylediler, aldattılar, rezil ettiler, onun ciğerini deştiler. Ve bundan sonra, bundan, yani onun ölümünden sonra, onlar yine yaşayacaklar, sevişecekler ve gülecekler, senelerce birbirlerini görecekler ve ölüyü hatırlarlarsa gözlerinde mücrim ve sinsi, fecî bir istihza belirecek. Bu muhakkak. Ne var? Şaşılacak ne var? Elden gelen şey yapılır. Her insan, her muktedir olduğu şeyi yapmalıdır. Bunlar bunu istiyorlar mı? Buna muktedir midirler? Yapıyorlar mı? Tamam en tabiî kanunun hükmünü icra ediyorlar demektir. Evvelce de birçok defalar tekrarladığı bu muhakeme tarzı, hastayı bir daha kudurtuyordu.

Ah, biraz daha, azıcık daha, bir zerrecik daha kuvvetli olsaydı hiç tereddüt etmeyecekti, eline geçireceği herhangi bir sert şeyle, bir taşla, bir sopa ile, bir demir parçasıyla, ikisinin de üstüne atılacaktı, ikisinin de kafa kemiklerini yaracaktı, gözlerini oyacak ve boş deliklerden kan çıkaracaktı, etlerini ısırarak, dişleriyle koparacak, kanlı et parçalarını avucuna alarak seyretmekten hoşlanacaktı, kemiklerini kıracaktı, vücutlarının her uzvunu birbirinden ayıracak, etrafına fırlatacak, başının ucundaki hava dairesi içinde bir kol, bir el, bir parmak, bir saç kümesi ve kanlı et parçalarının uçtuğunu görmekten zevk

alacaktı; benliğinde bir canavarlık mayası yoğruluyordu. Bu âna kadarki sabrının, tahammülünün, mukavemetinin şiddetli bir aksülâmeli başgösteriyordu. Bu müthiş arzular ve bu ihtiraslı irade ona biraz derman, biraz vücut kuvveti veremez miydi? Ah, verse, ah, biraz kıvıldaayabilse, ah, şöyle, azıcık, beş dakika için sıhhatteki adamların âdi kuvvetlerini kazanabilse, yetişecekti; biliyordu, hissediyordu ki en mecalsiz adam, ruhî kuvvetlerinin ianesiyle, büyük bir hırsla, büyük bir gayzla, büyük bir gazapla, dehşetli bir tehevürle kendinden kat kat kuvvetli insanları ezebilir. Biraz takati olsaydı, bu kin, ona da bu galebeyi temin ederdi. Biraz takat, biraz, azıcık...

Bu şiddetli arzuyu duyarken, vücudunda, kollarında ve bacaklarında bir hareket ihtiyacı geziniyordu. Etlerinin içini gıdıklıyor, bazı diz mafsallarında, bazı dirseklerinde bir kuvvet birikiyor, fakat pek çabuk dağılıyordu. Belki de bu kuvvet kuruntu idi.

Hattâ, bazı, kendinde sıhhatli zamanlarındakinden fazla bir kuvvet bulur gibi oluyordu.

Bunu denemek için doğruldu. Bahçeye üç dört adım attı. Mükemmel yürüyor, hattâ koşuyordu, fakat birden başı döndü, durdu.

Sacid'le Pervin hastanın kendilerine doğru koştuğunu görünce hayretle dikildiler. Pervin'in ağzından bir çığlık daha koştı. Korkudan baygınlık geçiriyordu. Dehşete düştü. Kocasını korkunçtu, korkunç, korkunç. Hıhh... Ama ne korkunç, ne korkunç! O dimdik saçlar, o çatılmış kaşlar, o şişmiş, büyümüş, aklanmış, pırtlanmış gözler ve o, hart diye birşey ısıracakmış gibi dişleri uzayarak açılmış ağız, etleri gerilmiş ince ve sıska boyun üstünde ileri uzanan hortlak baş, bahçenin yarı karanlığında gittikçe büyüyerek yaklaşınca, Pervin, nihayetsiz bir korku ve merhametle geriledi, ağaca sarıldı ve bağırды.

Müfid bu çılgılığı duyunca kendini topladı. Düşmanın zaafı ona yeni bir kuvvet vermişti. Bir kere silkindi, yürüdü, sendeliyordu. Muvazene bulmak için kollarını kaldırdı. Havada sallamaya başladı.

Yanlarına kadar yürüdü. Sacid, bir müdafaa hareketi yapar gibi doğrulmuştu. Pervin'in önüne geçmek istedi, fakat Müfid'in bir adımını mesafeyi kapamıştı.

Hasta şiddetli soluk alıyor, bazı nefesleri takılarak göğsü şişip kalıyor, boğazından garip horultular geliyordu.

Sacid dikildi. Ağaca sarılan Pervin, başını arkaya çevirmiş, menedemediği büyük bir merakla Müfid'e bakıyordu.

Kocası da ona baktı; içinden, Pervin'e, coşkun ve öfkeli bir talâkatla, birçok şeyler söyleyerek bakıyordu. Ağzını kapadı ve dişlerini sıktı. İçinden söylüyordu: "Sen, sen, sen, sen, ah, sen, aaah sen, aaah sen, aah sen bunları yapan sen beni bu hâle getiren sen sen, sen!.."

Dişlerini gıcırdattı. Pervin'e öyle dikkatle bakıyordu ki yüzünün, en ince tahavvüllerini gözden kaçırmamak, rüzgârın ürpertiği bir su üstündeki en hafif dalgalanışları olan enstantane bir fotoğraf mükemmeliyetiyle zaptetmek istiyordu. Pervin, bu gece, dünyanın en çirkin mahallüklerinden biriydi, Müfid onda bu suratı hiç görmemişti: Kart bir yüz, alın, gözlerin altı, yanaklar ve çene kenarları buruşuklarla dolu. Gözlerinin altından başlayan dik iki çizgi yüzü aşağı çekiyor, yanakları sarkıtıyor ve ağzı dişsiz bir kocakarı çenesi gibi daraltıyor, gözlerinin iğrenç bakışları var. Cürmünü hissedene, korkan ve kendini kurtarmak için daha yeni şenâetler irtikâp etmeye hazırlanan, yeni bir seyyie arayan ve bunu bulamadığına kızan bir ruhun mütecessis, korkak, dessor, kızgın, kötü bakışı.

Müfid gözlerini Sacid'e çevirdi. Ona daha iyi baktı ve sevinçle ürperdi. O da, evet, dayısı da korkuyordu. Sacid de nâme'mül bir felâketi her an bekliyormuş gibi şaşkın, büyük, medhûş gözleriyle Müfid'e bakıyordu.

Hasta, onu tepeden tırnağa kadar süzdü. Artık bu adam ona bir korku vermiyordu, artık bir servi hayâletiyle görünmüyor, hiçbir te'sir bırakmıyordu.

Ah... Şimdi... İşte şimdi, elinde öldürücü bir âlet, hat-tâ bir çakı olsaydı, korkudan felce uğrayan bu iki insanı birer darbeye nefessiz bırakabilirdi.

Bir taş, birşey bulmak için etrafına bakındı. Yok. Bulmak istiyordu. Kuvvetini kaybetmeden, onların bu zaafı geçmeden yapacağını yapmalıydı.

Düşündü.

Yavaşça geri çekildi.

Döndü.

Evvelâ ağır ağır, sonra hızlı hızlı adımlarla eve yürüdü. Yemek odasına girdi.

Onu gayesine sevk eden öyle şiddetli bir hamle ile yürüyordu ki, yarı karanlıkta geçtiği ve bastığı yerlere hiç bakmıyarak, masaya ve sandalyelere çarparak büfeye koştu, gözünü çekti, elini içeriye soktu.

Parmaklarına maden soğuklukları dolarak bir çatal ucu, bir kaşık sapı yuvarlağı ve bu türlü eşyanın sivri, yassı, keskin, düz tarafları değıyor ve ellerinin karıştırıcı hareketleriyle birbirine çarpışan bu maddeler, gözün içinde boğulan kısık ve tutuk bir gürültü ile çınlıyorlardı.

Hızla karıştırdığı bu eşya arasında istediğini birdenbire bulamayınca, onları birer birer elden geçirmeye başladı: Bir kaşık buldu, öfke ile yere attı. Bir bıçak... Ucunu muayene etti, beğenmedi, onu da yere attı. Sonra sıra ile bütün kaşıkları, çatalları, bıçakları eline alarak muayene

ediyor ve odanın içinde, rastgele, öteye beriye atıyordu. Bir tanesi pencereye kadar fırladı ve camı kırdı.

Gece yarısı, mermer bir taşlık üstüne düşüp parçalanan büyük bir avize gibi havada şiddetli ve uzun bir in'ikâs.

Bahçede, Müfid uzaklaştıktan sonra yerlerinden hiç kımıldamayan Sacid'le Pervin, gürültüyü işitince sıçradılar. Kadın yine Sacid'in kollarına sarıldı:

- Ne oluyor?

Erkek, samiasına dolan kesif bir dikkatle kulak verecek, ne olduğunu ve ne olacağını hiç anlamadığı meçhul vak'aların seyrine kendini bırakmış, dik duruyor, cevap vermiyordu.

Pervin, Sacid'e biraz daha sokularak, korkudan ağlamaya hazırlananların ürpermiş sesiyle yine sordu:

- Ne oluyor?

İkisi de anlamıyorlardı. Bu cam kırılışı nedir? Hasta nereye gitti? Niçin ve nasıl öyle koştu? İçeride ne işi var? Kendine bir fenalık yapmak mı istiyor?

Bu son düşünce ikisine birden gelmişti. Fakat, ikisi de, hastanın böyle me'yus bir hareketini men'etmek ihtiyacını duymadılar; onu kurtarmak için bir teşebbüste bulunmak arzusundan mahrumdular, kımıldamak istemiyorlardı.

Yemek odasından hafif madenî sesler geliyordu. Yerlere birşeyler düşüyor ve birşeyler kırılıyor. Pervin ve Sacid, hele kadın, sebebi anlaşılmayan ve âkıbeti keşfedilmeyen meçhul ve korkunç hadiselerin dehşetini hissettiler.

Kadın, bir hıçkırıkla, başını Sacid'in koluna kapadı:

- Ne oluyor?

Sacid hep bu seslere kulak veriyordu. Nihayet anladı ki, Müfid, yere eline geçen şeyleri atıyor. “Çıldırılmış olmasın?” dedi. Aynı düşünce Pervin’e de gelmişti. Kadın, hıçkırıklarla söyledi:

- Eyvah... Galiba... Çıldırıldı galiba... Ve delice bir haykırış bekliyerek hep kulak verdiler.

Sesler kesildi.

Sacid, merakla, oraya gitmek isteyerek dinç bir hamle ile kıvıldamıştı. Kadın koluna yapıştı:

- Olmaz, gitme, dur...

- Anlamak istiyorum.

- Dur.

- Merak ediyorum. Bırak.

- Gitme... Gitme... Korkuyorum... Ben gelemem...

Hem... Kalamam burada... Yalnız başıma.

- Sen de gel.

- Korkuyorum.

- Niçin?

Kadın cevap vermiyor, Sacid’i kolundan çekerek geriye sürüklemek istiyordu. Bu menediş Sacid’de merakı artırdı. Pervin’in kolundan kurtulmaya çalıştı.

Fakat yalnız Pervin’le değil kendi korkularıyla da mücadele ediyordu. Eve girmek tasavvuru ona dehşet veriyordu. Başlangıcındanberi bu gece mütevâli büyük heyecanlarla tabî faaliyetini kaybeden muhayyilesi, vehimlerle dolmaya başlamıştı. Cesareten mahrumdu, vücudu da gevşemişti. Küçük sadmelere bile mukavemete muktedir değildi.

Durdu.

Fakat gittikçe artan tecessüsü de onu rahatsız ediyordu. İzzetinefsi de işe karıştı: “Korkuyorum ha” dedi.

Bir daha silkinerek yürümek istedi. Pervin bırakmıyordu.

- Dur, Sacid, dur... Gitme... Fena şeyler hissediyorum, gitme...

- Ne olabilir, Pervin?

- Bilmem, fakat gitme!

- Ya kendine bir fenalık yaparsa?

Pervin bunu Sacid'le beraber, demin düşünmüştü. Fakat bu hal, bu hasta, bu hayat, bu gece, bu helecan, bu çarpıntı, bu mücadele, bu her saniyesi kabir azâbından beter türlü heyecanlar bitsin, bir daha tekerrür etmesin de ne olursa olsun, ne olursa olsun. Burada kadının hodgâmlığı hortluyordu: "Ne yaparsa yapsın, gitme!" diyecekti, fakat birinci cümleden utandığı için, yalnız:

- Gitme!

Dedi.

Müfid aradığını bulur bulmaz, oda kapısına doğru koştu; fakat birdenbire dermanı kesildi, bacakları gevşedi ve dizleri kırıldı.

Kapıya en yakın sandalyeye oturdu. Bu yalnız uzvî bir tâkatsizlikten ibaretti, niyetini fiil haline geçirmek için duyduğu arzu, dermansızlığıyla mâkus nisbetinde ve her an artıyordu. Hattâ bu dermansızlık da arzusunu şiddetlendirdi. Küçük bir mâni karşısında kuduran her büyük hırs gibi, hastanın gayzı da bedenî aczine çarptı, köpürdü ve taşıtı.

Dişlerini öyle sıkıyordu ki çeneleri ağrımaya başladı. Boş kalan eliyle sol bacağı üstünde bir avuç et parçasını tutmuş, sıkıyor, titrek nefesler alarak sallanıyordu.

Biraz dinlendikten sonra hemen yerinden kalkmak, bahçeye koşmak, üstlerine atılmak ve bir anda ikisini de parçalamak ihtiyacı o kadar şiddetliydi ki bir mukaveme-

te uğramak ve muvaffak olamamak ihtimalini hiç hatırına getirmiyor, gayesine vasil olmak için bahçe ile yemek odası arasındaki mesafeden başka hiçbir hâil kalmadığını zannediyordu.

Yerinden kımıldamadan evvel bir kaç kere, yapmak istediği şeyi tasarladı. Her tasavvurunda, gayesinin cazibesine kapılarak iradesi yeni bir kuvvet daha kazanıyordu. Aynı hayal, şu, birkaç kere gözlerinin önünden geçti: Üstlerine yürüyor, bıçağını onların medhûş, asık, iğrenç yüzlerine doğru, bir meyusun kahhar iradesiyle ve kolunun bütün uzunluğuyla havaya kaldırıyor, bir kere, son bir kere daha onlara bakıyor... Ne ürkek, ne çekingen, ne âciz ve miskin duruyorlar... Kımıldamıyorlar... Gözlerinde hep o seyyieli, kötü bakış var... Fakat o, onlara gülüyor.

Hıçkırmamak, boğulmamak, kan kusmamak için yutkunuyor. Bu yutkunmak, bir kuvvet biriktiridir. Sinirleri buz kesiliyor

Azmin çelik zerreleri, baştan koluna, bileğine, bıçağı tutan parmaklarına kadar yayılıyor. Tırnaklarını tahta sapa geçirerek biraz daha kolunu geriyor. Biraz daha, biraz daha, azıcık daha ve... Ve... Bir hamle! Kısa bir mesafe içinde âni bir fırtına yapan dehhaş bir kol hareketi!

Yerden göğe bir kan fışkırıyor ve onu kızıla boğuyor. Aynı hareketi bir daha tekrarlıyacak. İki düşman öldürüyor!

Ne güzel!

Düşman öldürmek, ne güzel!

Bu kin, on-onbeş dakikadan beri, dünyayı harekete getiren meçhul bir kuvvet gibi hastanın içine girerek yakıcı hırsların ateşiyle onu kavuruyor ve maniasız bir boşlukta, ileri doğru, aynı gayeye onu savuruyor, döndürü-

yor ve uçuruyordu. Bu kinden bir ân hâil kalsaydı, büyük bir irtifadan, gökten yere, haykırarak yuvarlanacaktı.

Geçen her saniye ona büyük bir ziyan gibi geldi. Arzu ile gâye arasında kalan zamanın ölçülmez kıymetini anlayarak, saniye kaybetmemek için kendini topladı, ayağa kalktı.

Fakat sofada ayak sesleri işitmişti. Geliyorlar! Kendi ayaklarıyla geliyorlar!

Dimdik durdu.

Bir avucunda tahta sapı, diğer avucunun da yumruğunu sıkarak iki kolunu da geriyordu.

Vücudunun her tarafını, dişlerini, çenesini, omuzlarını, avuçlarını ve ayaklarının parmaklarını sıkıyordu.

Ayak sesleri kapıya yaklaştı.

Müfid, odanın soluk ay aydınlığı içinde, kapının müphem, siyah müstatil boşluğuna bakıyordu.

Ayak sesleri sofada durdu. Daha hafif bir ayak sürtünüşü kapıya kadar gelmişti. Hiçbir şey görünmedi. Sükût.

Hasta kapının arkasında helecanlı bir soluk alış duuyordu.

Kenardan bir baş uzandı.

Dayısı.

Hastayı gördü.

Biribirlerini gördüler.

Baş geri çekildi. Sofada ince, baygın bir ses inildi:

- Orada mı?

Sonra aynı ses yalvardı:

- Gitme!

Bir sükût oldu.

Pervin'in sesi, ısrarla yalvarıyordu:

- Gitme... Korkuyorum... Gel... Çıkalım yukarıya... Bırak onu... Kendi haline bırak... Sacid... Rica ederim... Şimdi bayılacağım... Fena oluyorum... Yapma... Kuzum... Gördün işte... Merak edilecek ne var? Bırak onu...

Kupkuru bir ses çıktı:

- Sus!

Ve kuvvetli ayak seslerinden sonra, Sacid, kapının eşiğinde göründü.

Müfid kımıldamadan, onun bir adım daha yaklaşmasını bekliyordu.

Sacid, hastanın yüzüne bakmadan, vücudunu gözden geçirdi. Bir elinde, siyah ve uzun birşey görüyordu. Anladı.

Derhal adımını atmaya hazırlanırken, Müfid'in kolu havaya kalktı.

Sacid hastanın üstüne atıldı, vücudunu kucaklıyarak, havaya kalkan kolunu sımsıkı yakaladı ve hastayı öyle bir şiddetle itti ki ikisi birden yemek masasının altına yuvarlandılar. Bir şangırtı koptu.

Yerlerde, birkaç saniye, incecik cam kırığı sesleri öterek yürüdü. Sonra yumuşak ve ağır cisimlerin yere düşmelerinden çıkan gürültü yükseldi. Sonra ince bir sesin çatlak ve keskin haykırışı. Pervin, kapının eşiğinde, avuçlarını saçlarının arasına sokarak, uzun ve kelimesiz bir çığlık koparmıştı.

Odanın içine bir adım attı. Fakat dayanamadı, geri döndü, dışarı fırladı, haykırarak evvelâ bahçe kapısına, sonra yukarı kat merdivenlerine doğru koştu:

- Teyze!.. Teyze!.. Teyze!..

Diye bağıryordu. Basamakları ikişer üçer atlayarak çıktı. Yukarı sofalarda uzaklaşan haykırışları geliyordu.

- Teyze!.. Teyze!..

Yemek odasında, masanın dibinde gürültüler vardı: Yere birşey sürtünüşü, keçeyi eőelemesi, hızla tahtaya vurması gibi karışık, boğuk seslere cam kırıkları eziliői, gıcıklı bir öksürük sesi ve iniltiler karışuyordu.

Bu uzun sürdü.

Sonra sesler dindi. Tam bir sükût başladı. Ne dıőarda, ne içeride, en hafif bir ses ihtizazı kalmadı.

Ay çekildiği için odayı katı ve dinç bir karanlık bastırmıştı; sanki herşeyi o eziyor, o susturuyordu.

PERVİN Şayeste Hanım'ın odasına kapıyı yumruklayarak girdi.

Kadın yatağın içinde, mebhut, oturdu.

Pervin haykırıyordu:

- Kalk... teyze... çabuk... koş...

Nefesi tıkanıdığı için parmaklarını boğazına götürüyordu.

Şayeste Hanım söylenerek yataktan atladı:

- Eyvah... ne var yavrum? Müfid'ciğimin başına bir felâket mi geldi?

- Koş!

- Yarabbi!

Kadın terlik arıyordu. Pervin onu kolundan çekerek bağırdı:

- Bırak, yürü, teyze, felâket var, koş!

Orta kata indiler. Şayeste Hanım Müfid'in yatak odasına doğru yürüyordu. Pervin onu yine kolundan çekti:

- Oraya değil... aşağıya...

- Aşağıda ne var kızım? Yangın mı oldu? Nedir?

Pervin boğazını yırtarak:

- Koş!

Diyordu. Şayeste Hanım, çıplak ayaklarla koşuyor, yine Pervin'e yetişemiyor, söyleniyordu:

- Ne var? Uykumun arasında sesler duydum, sonra dalmışım... Yarabbi ne oluyoruz?

Pervin bağırarak koşuyordu. Şayeste Hanım bir ihtarda bulunmak istedi:

- Kızım, bağırma... hasta uyanmasın... biz ne halimiz varsa görelim...

Yemek odasına geldiler. Fakat Pervin içeri giremiyor, kapıya başını ve omuzlarını dayıyarak inliyordu:

- Gir... teyze... sen gir... lâmba bul...

Pervin'in tereddüdünü görünce Şayeste Hanım da korktu:

- Ne var? Niçin girmiyoruz yavrum?..

Pervin cevap vermeden, kapının önünde, yere düştü. Sesi kesildi. Büyük bir sükût Şayeste Hanım'a çarptı ve kadını sarstı. Ağzından bir hayret çılgılığı koptu.

Ne yapacağını bilmiyordu. Yemek odasına giremedi. Mutfağa koştu. Karanlıkta, el yordamıyla, sirke şişesini bularak Pervin'in başucuna koşmuştu. Genç kadını ayıltmaya uğraştı ve muvaffak oldu:

- Kızım... topla kendini... kalk... bizi yalnız bırakma... söyle... ne var?

- Teyze... ışık bul!

- Yemek odasında vardır, girelim.

- Yok.

- Oradaki lâmbaya...

- Yok, teyze!

- Dur mutfağa bakayım.

Şayeste Hanım yine mutfağa koştu. Bir lâmba buldu, yaktı, aldı, geldi.

İki kadın yemek odasına girdiler.

İlk bakışta, odada kimseler yoktu. Bir sandalye devrilmiş. Yerde sürahi parçalanmış. Çatallar, kaşıklar öteye beriye dağılmış.

Pervin ellerini yüzüne kapıyarak, parmakları arasından korku ile bakıyordu. Şayeste Hanım hâlâ birşey göremediği ve hiçbir şey anlayamadığı için Pervin'e sordu:

- Ne var kızım, ne oldu?

Pervin yüzünü kapıyarak geri çekiliyordu. Şayeste Hanım elindeki lâmbayı uzatarak cesaretle yürüdü, üçüncü adımında sendeledi, ayağı sert birşeye takılmıştı. Eğildi ve haykırdı. O geri çekilmiş, Pervin yaklaşmıştı.

Baktılar.

Masanın altından birbirine kenetlenmiş bacaklar çıkıyordu. Başlar görünmüyor. Vücutlarda hiçbir hareket yok.

İki kadın, bir hamlede masayı kenara çekerlerken Şayeste Hanım'ın çıplak ayaklarından biri ıslanmıştı. Bir göz atışta ayağını kıpkırmızı gördü, anladı ki bu, kandır.

Masanın altında, Sacid ve Müfid, birbirlerine sarılı, yatıyorlar. Sacid arka üstü. Müfid'in başı Sacid'in göğsüne yarı kapanmış. Kenardan görünen çenesi, ağzından boşanan kana bulanmış. İki eli de Sacid'in boğazının etrafında, iki elinin de parmakları Sacid'in boynundaki etlere öyle mihlanmıştı ki tırnakların geçtiği yerler mosmor birer çukurdular.

Pervin dehşetten sertleşerek ikisinin de üstüne eğildi, omuzlarından, kollarından, bacaklarından tutarak vücutlarını sarstı, hayat eseri göremeyince kendini onların üstüne attı; sonra yere arka üstü yuvarlanarak saçlarından çekiliyormuş gibi sürüklendi.

Şayeste Hanım, elleri birer pençe halinde, mütekallis, katı, havaya kalkmış, gözleri alabildiğine açılmış, birdenbire hareketten sükûna geçen insanların meflûç duruşuyla olduğu yerde kalakalmıştı.

Pervin bir haykırdı ve yerinden fırladı, bahçeye, oradan da sokağa çıktı. Duvarlara ve ağaçlara çarparak, hay-

kırarak ve uluyarak bacaklarının bütün hızıyla koşuyordu. Fasılasız çıkan sesi bütün vahşi hayvanların çığlıklarına benziyor, zaman zaman değişerek baykuş gibi, kurt gibi, çakal gibi, keskin ve boğuk, cırlak ve homurtulu akislerle yükseliyordu.

Evin önünden köye giden bayırı ininceye kadar, Pervin, haykıra haykıra koştu, fakat sesini kimse duymadı.

Bayırın sonunda, yoruldu ve oturdu. Herşeyi unutmuş, nerede olduğunu bilmiyordu. Kalçalarında ve belinde bir çamur ıslaklığı hissetti. Gözlerini açtı ve kapadı. Fakat göz kapaklarının içinde keskin bir ışık parlamış, korkunç manzara bütün teferruatıyla karşısına çıkmıştı. Bundan kurtulmak için hezeyanlı hareketler yapmaya başladı. Boğazını sıkıyor, boynunu çimdikliyor, yüzünü tırmalıyor, saçlarını çekiyor, yoluyor, dudaklarını kemiriyor, kollarını ısırtıyor, müthiş et acılarıyla korkunç manzaranın hayalî tasallutundan kurtulmaya uğraşıyordu.

Tekrar yerinden kalkarak, bağıra bağıra köye indi. Bostanların duvar diplerinden koşuyordu.

Haykırıışlarından uyanan bostancılar, karanlıkta, yalınayak bostan kapılarına uğradılar. Yolun uzaklarında beyazlı bir hayâletin haykıra haykıra koştuğunu görerek ellerine fenerler aldılar, kunduralarını giydiler ve peşine düştüler.

Yoldan geçerken, komşu arkadaşlarına Bulgarca ve Arnavutça haykırıyorlar, hâdiseyi haber veriyorlardı.

Tek tük evlerden de bir iki erkek çıktı. Elllerinde fenerler, sopalar, silâhlarla, kadın-erkek, dokuz-on kişilik bir kabile, yolda Pervin'i çevirdiler.

Kadın, mânâsız cümlelerle haykırmakta devam ederek onları itiyor, dürtüyor, ellerinden kurtulmaya çabalıyordu.

Arnavutlardan biri elindeki feneri Pervin'e doğru kaldırınca ahali dehşetle geri çekildiler. Kadının yüzü kıpkırmızı. Gözlerinin çukuruna dolu kanlar yanaklarına doğru sızıyordu. Dudakları parçalanmıştı. Sımsıkı yumulu iki avucunda da birer tutam kopuk saç vardı. Kendi saçları! Başında kılların dibinden de kan sızıyordu.

Kan birikintileri arasında gözlerinin şişkin beyazı parlıyor, burun kanatları açılıp kapanarak bol nefesler salıveriyordu.

Halk, birbirlerine "Bu ne?" diye bakıştılar.

- Kimsin? Ne var?

Diye soruyorlardı. Kadın bilmiyordu, anlamıyordu. Etrafında bütün dünya, hava, gök, ağaç, taş, toprak, bütün insanlar, bütün mazisi ve hatıraları, kendisiyle alâkadar olan ve olmayan şeyler, bütün mesafe ve zaman fikirleri, herşeyi, birbirlerine karıştırmıştı. Kendini tanımıyordu, kendi ismini bilmiyordu, nerede, niçin, ne zaman bulunduğunu fark etmiyordu, hafızasının bütün unsurları hercümerce uğramıştı; şuuru tam bir ihtilâl halinde idi; eski ve yeni intibalarının hepsi, hâle ait vak'alar gibi, canlı ve parlak, yahut silik ve müphem, şuuruna hücum ediyordu. Halkın tazyiki, etrafındaki sesler, sarı fener ışığında parlayan büyük ve yabancı gözler kadının aklî hercümercini şiddetlendiriyor, başının içinde, tozu dumana katan rüzgârların uğultularını yapıyordu.

Ahaliden biri, kadına şiddetli bir tokat vurdu ve onu bayılttı.

Vücudunu karakola taşıdılar.

BUGÜN Pervin'i tedavi etmeğe çalışıyorlar. Hususî bir hastahanedede, beyaz gömlekli insanlar, ona aklî muvazene vermek için etrafını almışlardır. Gömlekleri beyaz, yüzleri kırmızı, gözleri dinç o insanlar ki Pervin'in de bir kahramanı olduğu hâileyi doğuran son âmili bilmiyorlar ve bu dili tutulmuş, gözleri solmuş, kül benizli ve sessiz, hiç kimseye bakmayan ve hiç kimse ile konuşmayan deli kadını iyi etmekten âciz görünüyorlar.

Hâilenin son âmilini hiç kimse bilmiyor, hattâ, Ali, hattâ Şayeste Hanım da.

Nasıl ve niçin olduğu bilinmeyen büyük vak'alara hayretle, dehşetle bakan mebhutlar gibi, bu hâilenin etrafındaki insanlar da ebedî bir meçhulün şaşkınlığıyla sersemlemişlerdir.

Kaç defa, doktorlar ve Ali, Pervin'in korkunç geceye ait hâtıralarını öğrenmek ve Müfid'le Sacid'i birbirlerine öldürten son hâdiseyi bilmek istediler; fakat hasta, bir hafızaya sahip olduğunu bildirecek en küçük işareti göstermek iktidarından ya mahrumdur, ya bundan çekiniyor; şu ehemmiyetli fark bile anlaşılmamıştır.

Pervin'in dışarısından içerisini anlamak isteyenlerin bütün ümitleri kesildi.

Hastahanedede, gece yarısı uyanıyor ve yatağına oturuyor. Her an, kulakları müthiş bir ses işitmeğe hazırlanır gibi kabarıyor ve gözleri müthiş bir manzara görmeye hazırlanır gibi irileşiyor. Saçları dağınık ve kabarıktır. Alt dudağı gevşemiş, öne doğru uzamış. Yumrukları daima sıkılıdır.

Bu, onun yatak içinde her günkü hâli.

Hiç konuşmuyor. Pek az yemek yiyor. Hergün çöküyor. Hastahaneye geledi yirmi üçüncü gündür; fakat hâile ile bugün arasına birçok seneler girmiş gibidir, seneler ki, terütaze Pervin'i bugünkü ihtiyar deli kadına döndürmüştür.

Ali, merhametten ziyade merakla onu ziyarete gidiyor. Pervin onu tanımıyor, hattâ Pervin onu görmüyor. Çünkü Pervin ona bakmıyor. Gözleri daima odasının penceresinden gökyüzüne çevriliyor.

Doktorlar hastanın hep gökyüzüne bakışını iki türlü tefsir ediyorlar: biri ilahî duygu. Ne mülhid insanlar varmış ki, delirdikten sonra, âşıkâne bir tehâlûkle Allah'ı ararlarmış. Öteki tefsire göre hâilenin olduğu gece hava bozuktu ve hasta, hâtıralarının birçok anlarına iştirak eden bu hâli unutamıyor. Fakat doktorlar ve hiç kimse bu tefsirlerden hangisinin daha doğru olduğunu bilmiyorlar. Bunu yalnız biz, bu hâileyi en yakından, bu hâileyi içinden seyredenler, bunu yalnız biz biliyoruz.

Ali doktorlarla istişare ediyor. Onlar bir sürü ıstılahlar sıralamaktaki hünerlerini Ali'ye gösteriyorlar. Öyle ıstılahlar ki hiçbirinin sabit bir medlûlü olduğuna Ali kaani değildir.

Tabâbetin verdiği amelî hüküm pek âmiyânedir: Bu böyle gider, diyorlar.

Bu böyle gidiyor.

Birgün hava bozdu şimşek çaktı.

Pervin'in odasından çığlık kopmuştu.

Doktorlar ve hasta bakıcılar başına üşüştüler.

Hasta ilk olarak ses çıkarıyor, haykırıyor, saçını başını yoluyor ve kendini yerlere atıyor, kafasını döşemelere vuruyor, tepiniyordu.

Hava iyileşince buhranın geçtiğini gören doktorlar, Pervin'i her şimşek çakışta pencereleri sımsıkı örtülü, karanlık bir odaya sokuyorlar. Hastaya orada sükûn geliyor.

Hiç kimse, bir şimşek aydınlığı gördükçe Pervin'in niçin haykırdığını, niçin saçını başını yolduğunu, kendini yerlere attığını, niçin kafasını döşemelere vurduğunu, niçin tepindiğini anlamıyor, çünkü bu anda hastanın gözleri önüne gelen manzarayı bilmiyor, bu onlar için ebedî meçhûldür, bunu yalnız biz, bu hâileyi en yakından, bu hâileyi içinden seyredenler, bunu yalnız biz biliyoruz.

KELİMELER

akil: Akıllı, mantıklı.

aksülamel: Zıt eylem, tepki, reaksiyon.

alelîtlak: Ayrım yapmadan, gelişigüzel, ulu orta, rastgele.

alûd: Sonuna getirildiği Farsça kelimelerden “bulaşmış, bulaşan” anlamlarında birleşik sıfatlar yapan son ek.

âmil: Sebep.

amirâne: Buyurur gibi, emredercesine.

amiyane: Sıradan, bayağı olarak.

anasır: Unsurlar, öğeler.

anûd: Bir şeyi kabul etmeyen, inatçı ve dik kafalı.

arzıdidâr: Yüz gösterme.

atalet: Tembellik, hareketsizlik.

ateşîn: Ateşten, ateşli, dokunaklı.

batî: Yavaş, ağır hareketli, uyusuk.

bedbin: Her şeyi olumsuz ve kötü yönlerinden değerlendiren, karamsar.

bedia: Estetik değeri yüksek sanat eseri, eşine az rastlanır güzelliik.

bedii: Güzeli, beğenilen.

behimî: Cinsel ihtiras içinde olan, şehvi.

beşeri: İnsanla ilgili, insanlığa özgü.

bîgâne: Yabancı, kayıtsız.

buut: Boyut.

calî: Yapma, uydurma, sahte.

câmid: Donmuş, hareketsiz, cansız.

cidâl: Kavga, tartışma, mücadele.

dehhaş: Çok korkunç, çok dehşetli.

dehr: Dünya, devir, zamane.

dessas: Aldatıcı, hileci, oyunbaz, düzenbaz.

digerbîn: Hep başkalarını düşünen.

eflâtunî: Platonik aşk.

enmuzec: Numune, örnek.

fer'f: Kökten olmayıp ayrıntı niteliği taşıyan, ikinci dereceden olan.

feveran: Öfke yüzünden bağırıp çağırma.

fevkalbeşer: İnsanüstü.

fevkaltabia: Tabiatüstü.

gafil: Dalgın, çevresinde olup bitenleri göremeyen.

galatı hilkat: Garip yaratık.

gayz: Aşırı derecede kızgınlık, öfke, hınç, kin.

gusto: Zevk, beğeni.

hadika: Etrafı çit ve duvarla çevrilmiş, suyu bol bahçe.

hâil: Engel, bir engel meydana getiren şey.

haile: Acıklı olay, facia, trajedi.

hâhişker: İsteyici, istekli.

halita: Karışma, bir arada bulunma.

hâmızı karbon: Karbonik asit.

hasse: Bir şeye ilişkin olan güç ve durum.

haşyet: Korku, korkma, çekinme.

hâtîf: Sesi işitildiği hâlde kendisi görünmeyen; gaptan seslenir gibi haber veren melek (ile ilgili).

hayırhah: İyilik dileyen, iyilik isteyen, hayırsever.

havaî: Boş, değersiz; hevesine bağlı olarak davranan, uçarlı, hoppa.

havas: Nitelikler, özellikler; duyu alma işi, duyumlar.

hezeyanlı: Anlamsız ve yersiz söz söyleyen, saçmalayan.

hilkat: Yaratılma.

hiss-i kablelvuku: Ön sezi.

hodgâm: Bencil.

ıstılah: Bir bilim ve sanat dalına özgü kelime, terim.

ıttıratsızlık: Düzensizlik.

ıztırâr: Mecburiyet, çaresizlik.

icaz: Aciz bırakma, şaşırtma; sözü kısa ve özlü olarak söyleme.

iğbirar: Birinden beklenen davranışı göremeyince kırılma, gücenme.

iğtişaş: Kargaşa, karışıklık.

ihata: Bir şeyin etrafını çevirme, sarma, kuşatma.

ihtilâç: Kasların istek dışı kasılıp gevşemesi.

ihtilât: Karışık kaynaşma, (hastalık için) başka bir hastalığa dönüşme.

ihlikan: Vücudun bir yerine kan toplanarak orada şişme ve kızarıklık meydana gelmesi.

İhtıaz: Titreme, titreşim; haz duyma hoşlanma, sevinç.

iltizam: Kendisi için gerekli sayma, gerekli bulma.

inayet: Yardım, iyilik, lütuf, iltifat ve itibar etme, gözetme.

incızap: Bir şeyin cazibesine tutulup ona doğru meyletme.

infıradî: Topluluktan ayrı durarak, tek ve yalnız bulunarak.

inhimak: Bir şeyi çok isteme, üzerine düşme, fazlaca düşkün olma.

in'ikâs: Bir engele çarpıp geri gelme, tersine dönme.

işirah: Gönül açıklığı, ferahlık.

iptidai mektep: İlkokul.

iradî: İradeli olarak yapılan, istençli, istemli.

irtikâp: Kötü bir iş yapma, suç işleme; rüşvet alma, yiyicilik, hile yapma.

isticvap: Sorguya çekme, sorgulama, söyletme.

istiğna: Eldekini yeter bulma, tok gözlülük.

istihfaf: Küçümseme, hor görme, hafife alma.

istikrah: Tiksinme, iğrenme, nefret etme.

istintak: Sorguya çekme, sorular sorma, sorgu.

iştiyak: Derin özlem, hasret, şiddetli arzu.

itilâ: Bulunduğu yerden yükseğe doğru çıkma, yükselme.

itminan: Bilme ve inanma sonucu meydana gelen huzur; gönül rahatlığı.

kahhar: Çok eziyet eden, acımayan.

kahir: Zorlayan, kahredici; baskın gelen, ezici.

kaziye: Bir savı öne süren veya bir durumu dile getiren cümle.

kelbî: Köpekle ilgili, köpeğe ait.

ketum: Sır saklayan, ağzı sıkı.

lâmise: Dokunma duyusu.

lüzûcet: Yapışkanlık, yapışkan olma durumu.

mâba'd-et-tabîiyye: Fizik ötesi, metafizik.

madûn: Alt derecede bulunan kimse, ast.

mahud: Bilinen, sözü geçen, belli olan.

makûs: Ters, zıt; kötü giden, uğursuz.

marazî: Hastalık derecesinde olan.

mariz: Hasta olan, hastalıklı.

maruf: Bilinen, belli, malum.

maznun: Kendisinden şüphe edilen, şüpheli.

mebhut: Hayrete düşmüş, şaşır-
mış, şaşmış.

meclûb: Aşırı bağlı, tutkun, vurgun.

mecmûu: Bir araya getirilmiş, toplanmış; bütün.

medhuş: Dehşete düşmüş, şaşkınlığa uğramış.

medlûl: Belirtilen, delil olarak gösterilen.

mefkure: Ülkü, ideal.

meflûç: Felce uğramış, kımıldayamaz duruma gelmiş olan.

merbutiyet: Bağlılık, ilgi, birlik.

metruk: Kullanılmayan, terk edilmiş, bırakılmış.

mevhum: Aslı olmadığı hâlde var sanılan, sanal.

meyelân: Eğilme; ilgi, yakınlık.

mihanik: Makine bilgisi.

muâheze: Birini kusurlarından dolayı ayıplama; kınama, paylama.

muarız: Karşı gelen, karşı çıkan, muhalefet eden.

muazzeb: Acı, sıkıntı ve azap çeken.

muhtazır: Ölmek üzere olan, can çekişen.

mukabele-i bilmissil: Aynısı ile karşılık verme.

mukarenet: Kavuşma, bitişme, yakınlaşma.

mustatil: Dikdörtgen.

mutasallif: Bilgiçliği aşırıya varılan, şarlatan.

mutasavvıf: Tasavvuf inançlarını benimseyerek kendini Allah'a adanmış kişi.

mutâvaat: Boyun eğme, itaat etme, uyuma.

mu'tezil: İçinde yaşadığı toplumdan kendini soyutlayarak bir kenara çekilen.

mûti: İtaat eden, bağlı, rahat.

muzır: Zararı dokunan, zarar veren.

mübareze: Mücadele, vuruşma.

mücerret: Soyut, yalın, çıplak.

müdekkik: İnceden inceye araştırılan.

müfekkiye: Düşünme gücü.

mükâleme: Karşılıklı konuşma, söz etme.

mülâyemet: Yumuşak başlılık, uysallık.

mülhid: Tanrıtanımaz, dinsiz.

mümtaziyet: Seçilmiş olma durumu, seçkinlik.

münfail: Edilgen; kırgın.

münhani: Eğri, eğrilmiş, bükülmüş.

münhezim: Bozguna uğrayan; bozulmuş; yenilmiş olan.

münkesir: Kırılmış, kırık, gücümüş, kırgın.

müphem: Ne olduğu kesin olarak anlaşılamayan, belirsiz, açık olmayan.

müptezel: Bayağı, ucuz, değersiz.

mürahik: (Erkek çocuk için) on iki yaşını doldurduğu halde henüz ergenlik çağına ulaşmamış olan.

mürekkeb: Birleşik, ...den oluşan.

müsademe: Birbirine çarpma, çarpışma, çatışma.

müselles: Üçgen, üç bölümden meydana gelen; üç parçadan oluşan.

müstait: Kabiliyetli, anlayışlı, becerikli.

müstehzi: Alaycı.

müştak: Özleyen, can atan, arzu eden.

mütehakkim: Egemen olan, hükmeden, zorla sözünü geçiren.

müteharrik: Hareket eden.

mütehavvil: Değişmiş, başka bir görünüm almış olan.

mütekallis: Gergin, kasılmış.

mütekebbir: Kibirlenen, kendini beğenmiş gururlu.

mütelevvin: Kararsız, çabuk dönen.

mütemadî: Aralıksız olarak devam eden.
 mütevâli: Birbirini aralık vermeden izleyen.
 müvesvis: Kuruntulu, vesveseli.
 müziç: Bıktıran, usandıran, bunaltan.
 nâgehzhur: Birdenbire, ansızın oluveren.
 nâfiz: Etkili olan.
 nâ-me'mûl: Umulmadık, beklenmedik.
 namütenahi: Sonu olmayan, sonsuz.
 necabet: Soyluluk, asalet.
 necib: Soyu sopu temiz; soylu.
 nefyedilmek: Sürgüne gönderilmek.
 nezih: Temiz, saf, lekesiz, masum.
 nez'etmek: Koparıp ayırmak, çekip almak, ayırmak.
 nikab: Yüz örtüsü, peçe, örtü, perde.
 nikbin: İyiye yoran, iyimser.
 nisbî: Karşılaştırmaya dayanan, kıyaslama ile ilgili, görelî.
 nüvâziş: Okşama, gönül alma, iltifat etme.
 râşe: Titreyiş, titreme, ürperme.
 ricat: Geri dönme.
 riyaziye: Matematik.
 rûkû: Öne doğru eğilme.
 sâkit: Susan, susmuş, sessiz.
 sâmia: Kulaktaki işitme gücü.
 sathî: Derine ve ayrıntıya inmeyen, yüzeyde kalan.

sayha: Bağırma, nara atma, haykırma, çığlık.
 seciye: Huy, tabiat, karakter.
 serî-üt-teessür: Çabuk üzülen.
 seyl: Sel, etkili olan olay veya durum, şiddetle geçen şey.
 seyyal: Akan, akıcı.
 seyyiat: Kötülükler, fenalıklar.
 seyyie: Kötülük, fenalık, suç günah.
 sıyanetkâr: Koruyucu.
 sigâ: Sorguya çekmek, hesap sormak.
 sirayet: Yayılma, dağılma, bulaşma, genişleme.
 sukut: Düşme, aşağı inme.
 sükûfî: Sessiz, suskun, az konuşan.
 şeâmet: Uğursuzluk.
 şehevi: Şehvetle ilgili, cinsel arzu uyandıran.
 şenâet: Kötülük, fenalık, alçaklık.
 şeniyet: Gerçeklik.
 şerait: Şartlar, koşullar.
 şerik: Ortak, arkadaş.
 şiar: İşaret, belirti, alamet, parola.
 şikak: Ayrılık, anlaşmazlık, uyuşmazlık.
 tahakküm: Baskı kurarak bir kimseyi veya toplumu egemenliği altında tutma.
 tahassüs: İyi bir haber duyup inanma, hislenme, duygulanma.
 tahavvül: Değişim, dönüşüm.
 tahrif: Değiştirme, bozma.
 takallüs: Büzüşme, çekilme, kasılma.

takarrür: Bir yerde karar kılma, yerleşme.

talâkat: Düzgün ve güzel söz söyleme, dil açıklığı.

tasallut: Saldırı, musallat olma.

tâzip: Eziyet verme, azaba sokma, üzme.

tebahhur: Bir şeyin içine dalma.

tebcil: Ululama, yüceltme.

tecahül: Bilmezlikten gelme.

tecazûp: Birbirini çekme, duygudaşlık, sempati.

tecennün: Cınnet geçirme, aklını kaybetme.

tecerrüt: Her şeyden uzak olma, sıyrılmaya, soyutlanma.

tecessüs: Öğrenme merakı.

tedâî-i efkâr: Bir fikrin başka bir fikri hatıra getirmesi.

tedhiş: Korku salma, yıldırma, terör.

tefeühüm: Bir şeyin farkına varma, anlama.

tegayyür: Değişme, başkalaşma, bozulma.

tehalük: Büyük bir istekle koşma, atılma, çok isteme.

tehevür: Çok kızına, öfkelenme.

tehvîn: Kolaylaştırma, hafifletme.

tehyic: Heyecanlandırma, coşturma.

tekâsûf: Bir araya gelme, toplaşma, yığılma, yoğunlaşma.

tekerrür: Bir kez daha olma, yinelenme.

teksif: Toplama, yoğunlaştırma.

televvün: Sözüde durmama, kararlısız davranma, döneçlik.

telmih: Bir sözde açık olarak belirtilmemiş bir noktayı dinleyeninin anlamasını sağlayacak biçimde verilen ipucu.

temellük: Kendine mal etme, sahiplenme, mülk edinme.

tenevvü: Çeşit çeşit olma, çeşitlilik.

tenevvür: Aydınlanma, parlama, nurlanma.

teressüm: Resim gibi canlanma, şekillenme, biçim alma.

teşbih: Kıyas etme, benzetme.

tevarüs: Bir kimseden miras kalma.

tevehhüm: Kuruntuya kapılma, evham etme.

tevil: Sözü çevirme, görünenden farklı yorumlama.

tevlid: Bir şeyin ortaya çıkmasına neden olma.

ukûbet: Öbür dünyada verilecek olan ceza, eziyet.

uzvî: Organlarla ilgili.

vakfe: Duraklama, durma, durak yeri.

vehle: Bir işin ilk ânı.

zahîrî: Görünen, görünürde olan.

zelil: Aşâğılık, düşkün.

zemmetmek: Kötülemek, yermek, çekiştirmek, kınamak.

zillet: Hor görülme, alçalma, alçaklık.

ŞİMŞEK

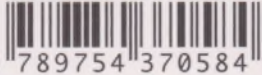
Peyami Safa

"Hiç kimse bir Şimşek aydınlığı gördükçe Pervin'in niçin haykırdığını, niçin saçını başını yalduğunu, kendini yerlere attığını, niçin kafasını taşlara vurduğunu, niçin tepindiğini anlamıyor, çünkü bu anda hastanın gözleri önüne gelen manzarayı bilmiyor, bu onlar için ebedi meçhuldür, bunu yalnız biz (YANI BU ROMANI OKUYANLAR), bu hileyi en yakından, bu hileyi içinden seyredenler, bunu yalnız biz (YANI BU ROMANI OKUYANLAR) biliyoruz."

ÖTÜKEN

ISBN 975-437-058-3

9 789754 370584

10.50 TL